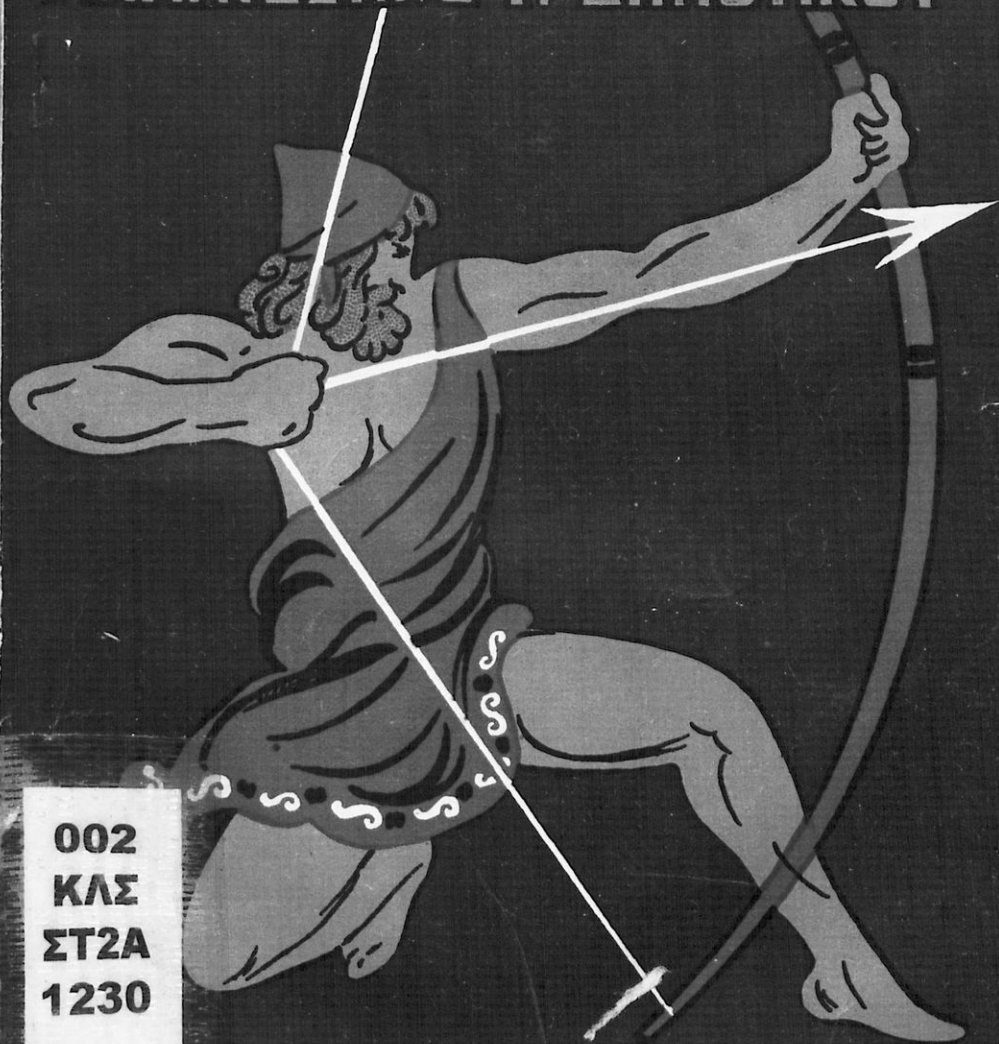

ΔΗΜΟΣΘ. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1230

ΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σ 69 ΠΔΒ
ΔΗΜΟΣΘ. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

ἄλλοτε ἐπιθ. δημ. σχολείων

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(ΔΙΑΣΚΕΥΗ)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ 7^η

Ἀντίτυπα 15.000

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Ε.μ.θ. οὐκ ἐστὶν ἀποφ. Α.Ε.

αὐξ. ἀριθ. εἰσαγ. 1440 τοῦ ἔτους 193

Αριθ. ἐγκριτ. ἀποφ.
Υπουργείου Παιδείας
39625 28 Ἰουλίου
3107 1932

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. - ΑΘΗΝΑ

4 - ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ - 4

1933

ρανό, θαμπώνουν τὰ μάτια. Καὶ οἱ βροντές, σὰν κρότοι βράχων, ποὺ κατρακυλοῦν ἀπὸ ψηλὰ βουνά, ξεκουφαίνουν τ' αὐτιά.

Στὴ στεριά τὸ καθετί, ποὺ ἔχει ζωὴ, τρομαγμένο τρέχει νὰ κρυφτῇ, ὅπου προφτάση. Θέλει νὰ προφυλαχτῇ ἀπὸ τὴ θύελλα, ποὺ ἔρχεται ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή.

Καθὼς κρύβεται στὴν κατοικία τοῦ κάποιος γέρος ἐκείνη τὴν ὥρα, κουνεῖ τὸ κεφάλι καὶ λέει: «'Αλίμονο σ' ἐκείνους, ποὺ μὲ τέτοιον καιρὸ βρίσκονται στὸ πέλαγος!» (1).

§ 2. «'Α! ἀληθινὰ μοῦ ἔλεγε ἡ Καλυψώ...»

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἓνα μικρούτσικο καϊκάκι — μιὰ σχεδία — ἄτεχνα φτιαγμένη, μὲ σκισμένο τὸ πανὶ καὶ μὲ σπασμένο τὸ κατάρτι βρίσκεται στὸ πέλαγος.

Τὰ κύματα τὴ δέρνουν ἀλύπητα ἀπ' ὅλα τὰ μέρη καὶ τὴ σπρώχνουν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ, σὰν καρυδόφλουδα!

Ὁ ἐπιβάτης τῆς σχεδίας ἐκείνης μὲ τὰ κουπιὰ στὰ χέρια τοῦ κάκου προσπαθεῖ νὰ τὴ διευθύνῃ ὅπου θέλει αὐτός. Τὰ κύματα, δυνατώτερ' ἀπὸ αὐτόν, τὴν πηγαίνουν ὅπου θέλουν αὐτά· καὶ πότε τὴν ἀνεβάζουν ὡς τὴν ἀφρισμένη κορυφή τους, πότε πάλι τὴ βουλιάζουν ὡς τὰ βάθη τους.

«Κι ὅμως δὲν εἶναι πολλὴ ὥρα, ποὺ ὁ καιρὸς ἦταν λαμπρός» λέει μὲ τὸ νοῦ του ὁ ἐπιβάτης. «Ἔχω δεκαοχτὼ ἡμέρες μὲ τὴ σημερινή, ποὺ ξεκίνησα ἀπὸ τὸ νησί τῆς Καλυψῶς, καὶ μήτε τὴν παρα-

μικρή τρικυμία δὲν ἀπάντησα στὸ ἀπέραντο αὐτὸ πέλαγος, μήτε μιὰ ὥρα δὲ μοῦ ἔλειψε ὁ πρίμος ἀέρας. Καὶ τώρα, πού ἄρχισα νὰ ξεχωρίζω ἀπὸ μακριὰ τὴ στεριά, τώρα πού πίστευα ὅτι θὰ τελείωναν τὰ βάσανά μου, τώρα νὰ μὲ πιάση αὐτὴ ἡ θαλασσοταραχὴ κι αὐτὸς ὁ χαλασμός κόσμου!

»Α! ἀληθινὰ μοῦ ἔλεγε ἡ Καλυψώ, πῶς θὰ βασανιστῶ πολὺ ἀκόμη, ὥσπου νὰ μπορέσω νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου! Φαίνεται πῶς ὅλα αὐτὰ τὰ παθαίνω ἀπὸ τὸ θυμὸ τοῦ Ποσειδῶνα. Μὰ ἐγὼ καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ δὲ θὰ σταυρώσω τὰ χέρια μου, περιμένοντας τὸ θάνατο. Πρέπει νὰ ἀγωνιστῶ ὅσο μπορέσω, νὰ τὸν ξεφύγω».

§ 3. Ὁ ἐπιβάτης τῆς σχεδίας ναυαγεί.

Δὲν εἶχε ἀποτελειώσει καλὰ καλὰ τὰ τελευταῖα λόγια του ὁ ἐπιβάτης τῆς σχεδίας ἐκείνης καὶ νά, ἀρχίζει ἡ νεροποντή!

Μὰ τί νερὸ ἦταν ἐκεῖνο! Νόμιζες πῶς ἀνοιξαν οἱ καταρράχτες τ' οὐρανοῦ κι ἔχυναν ἀδιάκοπα τὰ νερά τους στὴ γῆ.

Τὰ νερὰ τώρα λούζουν ἀπὸ παντοῦ τὸ δυστυχισμένο ἐπιβάτη. Ἀπὸ πάνω ἡ βροχή, ἀπὸ γύρω τὰ κύματα!

Ἀτάραχος ἐκεῖνος, ἐξακολουθεῖ νὰ λάμνη ἀδιάκοπα καὶ δυνατὰ. Τὴ στιγμὴ ὅμως ἐκείνη πέφτει ἀπάνω του ἓνα θεόρατο κύμα καὶ τραντάζει φοβερὰ τὴ σχεδία του.

Φεύγουν ἀπὸ τὰ χέρια του τὰ κουπιά, σπά-

ζει τὸ τιμόνι, καὶ ὁ ἴδιος τινάζεται μακριὰ ἀπὸ τῆ σχεδία μέσα στὴν ἀγριεμένη θάλασσα. Ὁ ἄνεμος ἀρπάζει τὸ καταξεσχισμένο πανὶ τῆς σχεδίας σὰν ξερὸ πλατανόφυλλο, καὶ τὸ πετᾷ μακριά.

Μὲ τὸ τίναγμα ἐκεῖνο βουλιάζει ὁ δυστυχισμένος. Τὸ νερὸ σκεπάζει τὸ σῶμα του, καὶ κάμπωση ὥρα πολεμᾷ ν' ἀνεβῇ στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του.

Μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τὰ καταμουσκεμένα ροῦχα του τὸν δυσκολεύουν πάρα πολύ.

Ἐπιτέλους τὸ κατορθώνει καὶ ἀνεβαίνει στὴν ἐπιφάνεια. Ἀναπνέει μὲ ὅλη του τὴ δύναμη καὶ ὕστερα ἀρχίζει νὰ φτύνη τὸ ἄρμυρὸ θαλασσινὸ νερό, ἐνῶ ὁ ἀφρὸς τρέχει, σὰν ποτάμι, ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

Καὶ μ' ὅλη ὅμως αὐτὴ τὴ ζάλῃ του, δὲ λησμονεῖ τὴ σχεδία. «Ποῦ νὰ εἶναι τάχα;» λέει, σηκώνοντας τὸ κεφάλι· καὶ κοιτάζει δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Τὴ βλέπει μακριά του νὰ χορεύη ἀπάνω στὰ κύματα!

Χωρὶς τιμόνι, χωρὶς κουπιά, χωρὶς πανὶ καὶ μὲ σπασμένο κατάρτι τί ἀξίζει ἓνα μικρὸ καϊκάκι σὲ μιὰ τόσο μεγάλῃ θαλασσοταραχῇ! Ἐκεῖνος ὅμως δὲ θέλει κι ἔτσι νὰ τὸ χωριστῇ. Μόλις τὸ εἶδε, κολυμπᾷ ἴσια σ' αὐτό, παλεύει μὲ τ' ἄγρια κύματα, τὸ φτάνει, σκαρφαλώνει ἀπάνω καὶ κάθεται στὴ μέση του.

Ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ ἄλλο κῦμα μεγάλο, σὰ βουνό, πέφτει ἀπάνω του μὲ δύναμη ἀκόμῃ πιὸ μεγάλη καὶ τὸν πετᾷ πάλι στὴ θάλασσα. Καὶ τὴ σχεδία του τὴν κομματιάζει, καθὼς ὁ ἄνεμος σκορπίζει τ' ἄχυρα.

Ὁ ναυαγὸς ὅμως καὶ πάλι δὲ χάνει τὸ θάρρος του. Κατορθώνει κι ἀρπάζει ἓνα μεγάλο σανίδι. Τὸ καρβλικεύει, σὰν ἄλογο, γδύνεται, πετᾷ πέρα τὰ μουςκεμένα φορέματά του, πέφτει στὴ θάλασσα κι ἔρ-

χίζει τὸ κολύμπι. «Ὁχι!» λέει μέσα του. «Ὡσπου νὰ βγῇ κι ἡ στερνή μου ἀναπνοή, ὡς τότε θ' ἀγωνίζομαι, γιὰ νὰ γλιτώσω! Καὶ θὰ γλιτώσω!» (2)

§ 4. Ὁ ναυαγὸς γλιτώνει.

Ὡς τὸ δειλινὸ παλεύει ὁ δυστυχισμένος ναυαγὸς μὲ τὰ κύματα.

Ἡ θάλασσα πολεμᾷ νὰ τὸν καταπιῇ· μὰ κι ἐκεῖνος ἀγωνίζεται ὅσο μπορεῖ, νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα της.

Ἡ λύσσα τῆς θάλασσας εἶναι μεγάλη· μὰ καὶ τοῦ ναυαγοῦ τὸ θάρρος ὅχι μικρό.

Τὰ κύματά της μεγάλα κι ὀρμητικά· μὰ καὶ τὸ κολύμπι του τεχνικὸ καὶ δυνατό.

Καὶ νά! τὸν βλέπεις πότε νὰ κουνῇ χέρια καὶ πόδια μαζί καὶ νὰ κολυμπᾷ· πότε μονάχα τὰ πόδια καὶ νὰ σκίζῃ τὸ κῦμα μονόπλατα· πότε πάλι νὰ γυρίζῃ ἀνάσκελα καί, κρατώντας πόδια καὶ χέρια ἀκίνητα, νὰ βαστιέται στὸν ἀφρό. Ἔτσι ξεκουράζεται καὶ παίρνει καινούργια δύναμη.

Κολυμπᾷ ἔτσι ὥρα πολλή· προσπαθεῖ νὰ ξεχωρίσῃ πάλι τῇ στεριά, πού εἶχε δεῖ κατὰ τὸ μεσημέρι καθαρὰ· μὰ εἶναι ἀδύνατο τώρα. Ἡ βροχὴ καὶ τὸ σκοτάδι τὸν ἐμποδίζουν νὰ βλέπῃ. Ὅπου καὶ ἂν κοιτάξῃ μακριά, μονάχα θάλασσ' ἀγριεμένη φαίνεται μπρὸς του, καὶ σύννεφα θολὰ κι ἀτέλειωτα πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Καὶ ὅμως ἐκεῖνος μήτε ἀφήνει τὸ κολύμπι του, μήτε ἀπελπίζεται.

Κατὰ τὸ δειλινὸ ὡστόσο κόβεται ἡ βροχὴ, ἀραιώνουν

και σκορπίζονται τὰ σύννεφα, λιγοστεύει κάπως ὁ ἄνεμος κι ἡ θάλασσα γίνεται ἡσυχώτερη.

Τότε κάποια στιγμή σηκώνει τὸ κεφάλι ὁ ναυαγός, καὶ βλέπει πὼς δὲν εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ στεριά. Νά την! Φαίνεται τώρα πολὺ καθαρά. Εἶναι ὅλο λόφοι, σκεπασμένοι μὲ πυκνόφυλλα δέντρα.

Ἡ ἐλπίδα τώρα δυνάμωνει πρὸ πολὺ στὴν ψυχὴ του. Βάζει τὰ δυνατά του, κολυμπᾷ γρηγορώτερα, καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγη ὥρα σιμώνει στὴν ἀκρογιαλιά.

Μὰ τί νὰ δῇ! Ἡ ἀκρογιαλιά εἶναι γεμάτη βράχια! Τὰ κύματα σπάζουν ἀπάνω της μὲ φοβερό βρόντο, καὶ τῆς λούζουν τὴν κορφή μὲ τοὺς ἀφρούς των.

Τίποτε ἄλλο δὲ φαίνεται κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, παρὰ ἀφρός καὶ βράχια σουβλερὰ καὶ κοφτερό· μήτε λιμάνι υἱτε μέρος, γιὰ νὰ βγῇ κανεὶς ἀπὸ τὴ θάλασσα ἔξω στὴ στεριά!

«Τι εἶναι τοῦτο πάλι!» λέει ὁ ναυαγός, μόλις εἶδε τὸ μέρος ἐκεῖνο. «Ὅλ' ἡ ἀκρογιαλιά εἶναι γεμάτη βράχια καὶ μπροστὰ μουγκρίζει τρομερὸ τὸ κύμα!

»Ἄν θελήσω νὰ βγῶ ἔξω στὴ στεριά ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος, χωρὶς ἄλλο τ' ἄγρια κύματα θὰ μὲ πετάξουν ἀπάνω στὰ κοφτερὰ βράχι' αὐτά. Τότε τὸ τέλος μου θὰ εἶναι ἐλκεινό.

»Ἄν πάλι κολυμπήσω ἀνοιχτότερα, ὥσπου νὰ βρῶ κανένα ἡμερο ἀκρογιαλί, φοβοῦμαι μήπως μὲ τραβήξ' ἡ τρικυμισμένη θάλασσα στ' ἀνοιχτά, ἢ μήπως μὲ φάη κανένα ἀγριόψαρο!

» Ὅ,τι καὶ νὰ κάμω, ἄσκημα πολὺ τὴν ἔχω ! Ἄ, μεγάλος εἶναι ὁ θυμὸς σου, Ποσειδῶνα ! »

Μὰ κεῖ ποὺ συλλογίζεται αὐτά, ἓνα μεγάλο καὶ ἄγριο κύμα τὸν σπρώχνει ἔξαφνα καὶ τὸν πετᾷ στὰ βράχια τῆς ἀκρογιαλιᾶς. Γιὰ καλὴ του τύχη ὅμως πρόφτασε κι ἄρπαξ' ἐπιδέξια μὲ τὰ δυνατά του χέρια τὸ βράχο, ὅπου ἔπεσε, καὶ στηρίχτηκε στερεὰ

ἐπάνω του, ὥσπου πέρασε τὸ κύμα. Ἀλλιῶς κι οἱ σάρκες του θὰ σκίζονταν καὶ τὰ κόκκαλά του θὰ γίνονταν θρύψαλα.

Ἔτσι γλίτωσ' ἐκείνη τὴ φορὰ ἀπὸ βέβαιο θάνατο.

Δὲν πρόφτασε ὅμως νὰ βρῇ καιρό, γιὰ ν' ἀπομακρυνθῇ λίγο ἀπὸ τὰ βράχια ἐκεῖνα. Καὶ νὰ, σὲ λίγο πέφτει ἀπάνω του κι ἄλλο κύμα, πιὸ ἄγριο ἀπὸ τὸ πρῶτο. Τὸν ξεκολλᾷ ἀπὸ τὸ βράχο, τὸν πετᾷ πάλι στὴ θάλασσα, πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ στεριὰ καὶ τὸν σκεπάζει ὁλότελα !

Ζαλισμένος από τὸ χτύπημα καὶ μὲ γδαρμένα τὰ χέρια, ξαναρχίζει καὶ πάλι τὸν ἀγῶνα χωρὶς νὰ χάσῃ διόλου τὸ θάρρος του.

Ἀνεβαίνει πάλι στὴν ἐπιφάνεια καὶ μὲ τὴ λίγη δύναμη, ποὺ τοῦ ἔχει μένει ἀκόμη, κολυμπᾷ πιὸ πέρα ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἄγρι' ἀκρογιαλιά.

Καὶ νά! ὕστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα διακρίνει ἓνα περιγιάλι, ἀμμουδερό καὶ χωρὶς βράχια. Ἐκεῖ κοντὰ βλέπει καὶ τὸ στόμα μικροῦ ποταμιοῦ.

Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ φαίνεται κατάλληλο, γιὰ νὰ βγῇ.

Τραβᾷ λοιπὸν ἴσια κατὰ κεῖ, κολυμπᾷ προσεχτικά, σιμώνει, κι ἐπιτέλους πατεῖ τὰ πόδια του στὴν πολυπόθητη στεριά.

Ὁ ναυαγὸς γλίτωσε!

§ 5. Ὁ ναυαγὸς κοιμάται.

Ἦταν πιά καιρὸς! Λίγο ἀκόμη ἂν κρατοῦσε τὸ πάλεμα ἐκεῖνο μὲ τ' ἄγρια κύματα, ὁ ναυαγὸς δὲ θὰ μπορούσε νὰ βαστάξῃ.

Εἶχε ἀποκάμει πιά ὅλως διόλου. Μόλις σέρνεται λίγα βήματα παραπέρα ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά, καὶ πέφτει λιγοθυμισμένος. Ὅλο τὸ σῶμα του εἶναι πρησμένο ἀπὸ τ' ἀκατάπαυστα χτυπήματα τῶν κυμάτων· κι ὅλοέν' ἀπὸ τὸ στόμα κι ἀπὸ τὰ ρουθούνια του τρέχει θαλασσινὸ νερό.

Σὲ λίγο ἦρθε πάλι στὰ σύγκαλά του, καὶ τότε παρατήρησε πὼς ἄρχισε νὰ νυχτώνῃ.

Σηκώνεται ἀμέσως, φιλεῖ μὲ δάκρυα τὴ γῆ καὶ φεύγει γρήγορα ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, λέγοντας μέσα

του: «Όταν δὲν ἀπελπίζεται κανείς, κι ἀπὸ τοῦ χά-
ρου τὸ στόμα μπορεῖ νὰ γλιτώσῃ!»

Ὑστερα σταματᾷ καὶ συλλογίζεται ποῦ νὰ πε-
ράσῃ τὴ νύχτα του: «Ἄν περάσω κοντὰ στὸ ποτάμι
αὐτὸ τὴ νύχτα» λέει «πολὺ φοβοῦμαι μήπως μὲ
ἀποτελειώσῃ ἡ ὑγρασία, καθὼς εἶμαι ἔτσι γυμνὸς καὶ
ἀποκαμωμένος.

»Ἄν πάλι τρυπώσω μέσα στὸ πυκνὸ δάσος
τοῦ λόφου ἐκείνου, εἶναι φόβος μήπως στὸν ὕπνο
μου μὲ πειράξῃ κανένα ἀγρίμι. Τί νὰ κάμω καὶ ἐγὼ
δὲν ξαίρω!»

Συλλογίζεται κάμποση ὥρα καὶ βρίσκει στὸ τέ-
λος προτιμότερο νὰ προφυλαχτῇ ἀπὸ τὴν ὑγρασία
καὶ τὴν ψύχρα. Τότε τραβᾷ ἴσια κατὰ τὸ λόφο, χώ-
νεται μέσα στὸ πυκνὸ δάσος καὶ προσπαθεῖ νὰ βρῇ
κανένα μέρος πυκνόδεντρο. Ψάχνοντας, παρατηρεῖ δυὸ
πυκνόφυλλα χαμόδεντρα. Ἐπλεκαν τὰ κλαδιά τους
τόσο καλὰ, ὥστε κάτω ἀπ' αὐτὰ σχηματιζόταν τέ-
τοια ἀδιαπέραστη σκεπή, ποὺ μήτε βροχή, μήτε ἄνε-
μος, μήτε ἥλιος μπορούσε νὰ τὴν περάσῃ.

Κάτω λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ χαμόδεντρα χώνε-
ται ὁ ναυαγὸς. Βρίσκει τὸ χῶμα στεγνόν· στρώνει τὴ
γῆ μὲ πολλὰ ξερὰ φύλλα, πλαγιάζει ἀπάνω τους καὶ
ρίχνει κι ἄλλα πολλὰ στὸ σῶμα του γιὰ σκέπασμα.

Σὲ λίγο γλυκὸς ὕπνος κλείνει τὰ ματόφυλλα καὶ
ξεκουράζει τὸ κουρασμένο σῶμα του.

Μὰ ποιὸς τάχα νὰ εἶναι ὁ ναυαγὸς αὐτὸς καὶ
ποιὰ ἡ χώρα, ὅπου γλίτωσε;

Καὶ τὰ δυὸ θὰ τὰ μάθωμε σὲ λίγο.

§ 6. Ὁ ναυαγὸς στὴ στεριά.

Ὁλόκληρη τὴ νύχτα ἐκείνη καὶ ὡς τὸ ἀπόγεμα τῆς ἄλλης ἡμέρας κοιμᾶται ὁ ναυαγός, βυθισμένος σὲ γλυκύτατο ὕπνο. Κι ἴσως θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ κοιμᾶται ἀκόμη ὡς τὸ ἄλλο πρωί, ἂν ἐκείνη τὴν ὥρα δὲν τὸν ξυπνοῦσαν δυνατὲς γυναίκειες φωνές.

Μ' ἀπὸ ποῦ ἔρχονται οἱ δυνατὲς αὐτὲς φωνές;

Λίγο κάτω ἀπὸ τὸ λόφο, ὅπου ἦταν τὸ πυκνὸ δάσος καὶ κοιμόταν ὁ ναυαγός, κοντὰ στὸ μικρὸ ἐκεῖνο ποταμάκι, κάμποσες κοπέλες μεγάλες ἔπαιζαν τότε.

Εἶχαν ἔρθει ἀπὸ τὸ πρωὶ ἐκεῖ, γιὰ νὰ πλύνουν καὶ ἅμα τελείωσαν τὸ πλύσιμο καὶ ἔπλωσαν τὰ ροῦχα τους ἀπάνω στὰ κατακάθαρα χαλίκια τοῦ γιалоῦ, λούστηκαν κι ἔφαγαν. Ὑστερα, ὥσπου νὰ στεγνώσουν τὰ πλυμένα ροῦχα, ἄρχισαν νὰ παίζουν.

Μιά ἀπὸ τὶς κοπέλες, ἡ πιὸ ψηλὴ καὶ πιὸ ὁμορφὴ ἀπ' ὅλες, καθὼς πετοῦσε τὸ τόπι ψηλά, χωρὶς νὰ θέλῃ, τὸ πέταξε στὸ ποτάμι.

Τότε οἱ συντρόφισσές της ἔβγαλαν δυνατὲς φωνές κι ἀπ' αὐτὲς ξύπνησε ὁ ναυαγός.

Ἀνασηκώθηκε καὶ κάθησε ἀπάνω στὰ ξερὰ φύλλα. Ἐτριψε τὰ ματόφυλλα μὲ τὰ δυό του τὰ χέρια κι ὕστερα, γιὰ νὰ δῇ, παραμέρισε λίγο τὰ κλαδιὰ τῶν χαμόδεντρων. Τὰ μάτια του ἔπесαν πρῶτα στὴ θάλασσα, ποὺ ἀπλωνόταν μπροστά του, σὰν ἀπεραντος καταγάλανος καθρέφτης. Πόσο ἡσυχὴ εἶναι τώρα! Δὲν ἔμοιαζε διόλου μὲ τὴ χτεσινή.

Ἀπάνω του ὁ οὐρανὸς ἀπλωνόταν καθαρὸς καὶ καταγάλανος, σὰν ἀτέλειωτος κι ὀλοφώτεινος θόλος, καὶ σκέπαζε ἀπὸ παντοῦ τὴ θάλασσα καὶ τὴ στεριά:

«Πόσο διαφορετικὸς εἶναι κι ὁ οὐρανὸς σήμερα! Ποῦ ἡ χτεσινὴ μαυρίλα καὶ ἡ σκοτεινιά του! Μὰ ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος;» συλλογίστηκε. «Δὲν τὸν βλέπω· θὰ ἔγειρε, φαίνεται, κατὰ τὴ δύση. Θὰ εἶναι ἴσως ἀπόγεμα· μὰ, ἄς σηκωθῶ νὰ δῶ!» Καὶ ἀμέσως σηκώνεται ὀρθίος καὶ ἀπὸ τὴ θέση του κοιτάζει κατὰ τὴ στεριά.

Τὰ μάτια του τώρα φτάνουν σὲ πολὺ μακρινὴ ἀπόσταση. Μὰ παντοῦ, ὅπου πέφτουν, δὲ βλέπουν ἄλλο τίποτε, παρὰ χαμηλὰ βουναλάκια καὶ ὁμορφες λαγκαδιές, ντυμένα ὅλα μὲ καταπράσινη φορεσιά. «Τί ἡμερὸς τόπος!» εἶπε πάλι μὲ τὸ νοῦ του· «χωρὶς ἄλλο πατῶ ἐλληνικὸ χῶμα! Τέτοια ὁμορφὴ θάλασσα, τόσο καθαρὸς οὐρανὸς καὶ τόσο ἡμερὸς τόπος μονάχα

στην Ἑλλάδα βρίσκονται» κι ἄρχισε νὰ ἐλπίζει καὶ νὰ χαίρεται.

§ 7. Ὁ ναυαγὸς παρακαλεῖ.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ ὅμως θυμήθηκε καὶ τὶς φωνές, ποὺ τὸν ξύπνησαν, καὶ εἶπε :

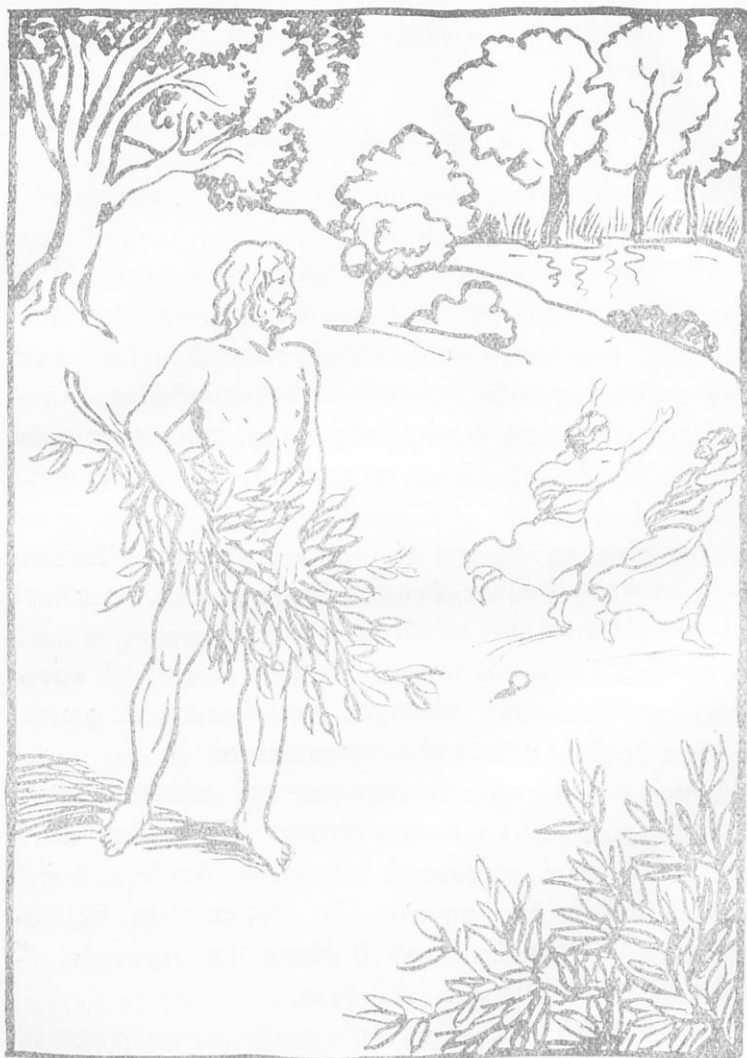
«Μοῦ φάνηκε πὼς ἄκουσα γυναίκες φωνές λίγο πρωτύτερα. Ἴσως νὰ εἶναι καμιάς νεράιδας ἀπὸ κεῖνες, ποὺ κατοικοῦν στὶς κορφές τῶν βουνῶν, στὶς πηγές τῶν ποταμῶν καὶ στὰ πράσινα λιβάδια. Μπορεῖ ὅμως νά ναι καὶ φωνές ἀνθρώπων, ποὺ κατοικοῦν ἐδῶ κοντά. Ἀς πάω λίγο παραπέρα, νὰ ἰδῶ τί εἶναι καὶ τί γίνεται;»

Αὐτὰ εἶπε κι ἄφησε τὴν κρυψῶνα του. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ὁλόγυμνος, ἔσπασε ἓνα πυκνόφυλλο κλαρί καὶ σκεπάστηκε μ' αὐτό.

Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶδε τίποτε. Ὑστερα ἄρχισε νὰ κατεβαίνει τὸ λόφο κατὰ τὸ μέρος, ποὺ ἄκουσε τὶς φωνές. Σὲ λίγο βρέθηκε μπροστὰ στὰ κορίτσια.

Μόλις ἐκεῖνα τὸν ἀντίκρισαν σὲ τέτοια κατάσταση, τρόμαξαν καὶ σκορπίστηκαν ἐδῶ κι ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά, μὲ δυνατὰ ξεφωνητά. Μονάχα ἡ πιὸ ψηλὴ καὶ πιὸ ὀμορφὴ ἀπ' ὅλες τὶς κοπέλες δὲ φοβήθηκε. Στάθηκε ἐκεῖ ποὺ βρέθηκε, καὶ κοίταξε ἄφοβα καὶ μὲ περιέργεια τὸν ξένο.

Ἐκεῖνος πάλι, μόλις τὴν εἶδε, σταμάτησε κι ἄρχισε νὰ συλλογίζεται τί νὰ κάμῃ : Νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ πέσῃ στὸ πόδια της, ἢ νὰ παρακαλέσῃ ἀπὸ μακριὰ μὲ γλυκὰ

λόγια νὰ τοῦ ἔωση κανένα φόρεμα, γιὰ νὰ ντυθῇ
καὶ νὰ τοῦ δείξη καὶ τὴ χώρα:

Προτίμησε τὸ δεύτερο. Στάθηκε λοιπὸν κι ἀπὸ
κεῖ, ποὺ βρισκόταν, τῆς φώναξε:

«Στὰ πόδια σου πέφτω, κυρὸ μου, εἴτε θεὰ εἴ-
σαι εἴτε ἄνθρωπος. Ἄν εἶσαι θεὰ, χωρὶς ἄλλο θὰ εἶσαι
ἢ Ἀρτεμη, γιὰ τὴς μαιάξεις καὶ στὴν κορμοστασιά
καὶ στὴν ὁμορφιά. Ἄν πάλι εἶσαι ἄνθρωπος, εὐτυχι-
σμένοι οἱ γονεῖς, ποὺ ἔχουν τέτοια κόρη, καὶ εὐτυ-
χισμένα τ' ἀδέρφια, ποὺ ἔχουν τέτοια ἀδερφή. Φαντά-
ζομαι τί χορὰ ποὺ θὰ ἔχουν, ὅταν σέ βλέπουν νὰ
σέρνης τὸ χορό! Πιὸ πολὺ ὅμως εὐτυχισμένος θάναί
κεῖνος, ποὺ θὰ σε κάμῃ ταίρι του. Γιὰτί ὡς τώρα, ἂν
καὶ γύρισα ὅλο τὸν κόσμον, δὲν ἀπάντησα πουθενὰ ἄλ-
λη κοπέλα τόσο ὁμορφῇ, σὰν κι ἐσένα.

»Ὅσο σέ κοιτάζω, τόσο σέ θαυμάζω. Μὰ φοβοῦ-
μαι νάρθω κοντά σου καὶ νὰ πέσω στὰ πόδια σου,
γιὰ νὰ σέ παρακαλέσω νὰ μὲ λυπηθῇς. Μεγάλον κακὸ
μοῦ ἔτυχε. Χτὲς μόλις κατῶρθωσα νὰ γλιτώσω κολυ-
μπώντας καὶ νὰ βγῶ σ' αὐτὸ τὸ μέρος, ἀφοῦ πολὺ
βασανίστηκα ἀπὸ τὴ φοβερὴ θάλασσα. Ὡστόσο δὲν
ξαίρω, ἂν τελείωσαν τὰ βάσανά μου.

»Λυπήσου με, σέ παρακαλῶ! Λυπήσου ἓνα δυστυ-
χισμένο! Ἐσένα πρώτη βλέπω καὶ σέ σένα λέω τὸν πό-
νον μου. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποὺ κατοικοῦν
σ' αὐτὸν τὸν τόπον, κανένα δὲ γνωρίζω. Μὰ μήτε
καὶ ποιά εἶναι καὶ πῶς τὴ λένε τὴ χώρα σας ξαίρω.
Δῶσε μου, σέ παρακαλῶ, κανένα ροῦχο νὰ σκεπαστῶ,

καὶ δείξε μου νὰ βρῶ τὴ χώρα· καὶ μακάρι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου».

§ 8. Ὁ ναυαγὸς μαθαίνει ποῦ βρίσκεται.

Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ξένου ἀπάντησε ἡ ὁμορφη κοπέλα: « Δὲ μοῦ φαίνεσαι ἄνθρωπος ἄμυαλος, ξένε, μήτε ἀπὸ πρόστυχη γενιά. Ἄν σήμερα ὑποφέρης, παρηγορήσου. Ὁ Δίας ἔτσι τὸ θέλησε. Ἐκείνας μοιράζει στὸν καθένα, ὅπως αὐτὸς θέλει, καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Σὲ σένα ἔδωσε τώρα βάσανα, πρέπει νὰ τὰ ὑποφέρης μὲ ὑπομονή.

»Μὴ στενοχωριέσαι! Τώρα, ποῦ ἦρθες στὸν τόπο μας, δὲ θὰ σοῦ λείψῃ τίποτε. Θὰ σοῦ δώσω καὶ φορέματα νὰ ντυθῇς, θὰ σοῦ δείξω καὶ τὴν πόλη, θὰ σοῦ πῶ καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου.

» Βρίσκεσαι σὲ νησί, στὴ Σχερία, ὅπου κατοικοῦν οἱ Φαίακες καὶ βασιλεύει ὁ Ἀλκίνοος, ὁ πατέρας μου. Ἐμένα μὲ λένε Ναυσικᾶ καί, ὅπως βλέπεις, ἦρθα ἔδῳ μὲ τὶς δοῦλες μου, γιὰ νὰ πλύνουμε. Σὲ λίγο γυρίζουμε στὴν πόλη».

Ἀναγάλλισε ὁ ναυαγός, ποῦ ἄκουσε τὴν ὁμορφὴν ἐκείνη κοπέλα νὰ μιλῇ ἑλληνικά. Ἀναγάλλισε κι ὅταν ἄκουσε πὼς βρίσκεται στὴ Σχερία:

«Μιᾶς ἡμέρας ταξίδι εἶναι ὡς τὴν πατρίδα μου ἀπὸ δῶ!» εἶπε μέσα του.

Περισσότερο ὅμως χάρηκε, ὅταν ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἄκουσε τὴ βασιλοπούλα νὰ φωνάζῃ τὶς δοῦλες της καὶ νὰ τὶς λέη: «Ἐλᾶτ' ἐδῶ, κορίτσια! τί φοβηθήκατε; Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ξένος καὶ πολυβα-

σανισμένος· εἶναι καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα· γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸν περιποιηθοῦμε ὅσο μποροῦμε. Τοὺς ξένους τοὺς στέλνει ὁ Δίας. Δείξετέ του ἓνα μέρος ἀπάνεμο νὰ πάη νὰ λουστῇ, δώστε του καὶ ροῦχα νὰ ντυθῇ. Δώστε του ἀκόμη νὰ φάη καὶ νὰ πιῇ, γιὰτὶ θάναι νηστικός καὶ διψασμένος».

Οἱ δοῦλες, μόλις ἄκουσαν τὰ λόγια τῆς κυρίας τους, πῆραν θάρρος. Ἀμέσως ἦρθαν κοντά του καὶ τοῦ ἔδειξαν ἓνα μέρος ἀπάνεμο στὸ ποτάμι· τοῦ ἄφησαν ἐκεῖ μοσχομυρωδάτο λάδι, γιὰ ν' ἀλειφτῇ ὕστερ' ἀπὸ τὸ λουτρό, τοῦ ἔβαλαν καὶ φορέματα, γιὰ νὰ ντυθῇ.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ὁ ναυαγὸς λούστηκε, ἀλείφτηκε μὲ τὸ λάδι καὶ ντύθηκε. Ὅταν ὕστερα ἦρθε κοντὰ στὴ βασιλοπούλα, ἐκείνη τὸν ἐθαύμασε. Τῆς φάνηκε πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ πρωτότερα.

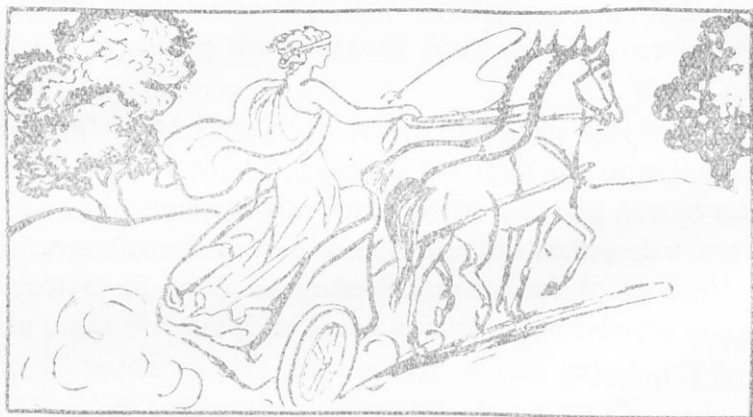
Ἀμέσως οἱ δοῦλες τοῦ ἔβαλαν νὰ φάη. Κι ἐκεῖνος, ἀφοῦ εὐχαρίστησε, κάθησε χάμω κι ἄρχισε νὰ τρώῃ μὲ μεγάλη ὄρεξη.

§ 9. Τί συμβουλεύει ἡ Ναυσικᾶ στὸν ξένο ;

Τὴν ὥρ' αὐτὴ ἡ Ναυσικᾶ μὲ τὶς δοῦλες της μάζεψαν τὰ ροῦχα, τὰ δίπλωσαν καὶ τὰ φόρτωσαν ἀπάνω στὸ ἄμάξι, ποὺ εἶχαν φέρεи ἀπὸ τὴ χώρα. Ὑστερα ἔξεψαν σ' αὐτὸ δύο καλοθρεμμένα μουλάρια, ποὺ ἔβοσκαν πιὸ πέρα· καί, ἀφοῦ ἐτοιμάστηκαν, λέει ἡ Ναυσικᾶ στὸν ξένο:

«Ὅριστε, ξένε, νὰ πᾶμε στὴ χώρα καὶ στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ἐκεῖ θὰ γνωρίσης καὶ τοὺς ἄλ-

λους ἄρχοντες τοῦ τόπου μας. Ἄκουσε ὁμως τί θὰ σοῦ πῶ! Ὅσο εἵμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴ χώρα, δὲν πειράζει, ἔλα κι ἐσύ πίσω ἀπὸ τὸ ἅμαξι. Μὰ σὰν πλησιάσουμε, πρέπει νὰ σταματήσης κάπου, ὥσπου νὰ φύγουμε ἑμεῖς, γιὰ νὰ μὴ σὲ δοῦν πῶς ἔρχεσαι μαζί μας. Ὑστερα ἔμπα καὶ σὺ μέσα στὴν πόλη καὶ ζήτησε νὰ σοῦ δείξουν τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ἀκόμη καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ τὸ ξαίρουν.

»Μόλις φτάσης ἐκεῖ, μὴ σταθῇς μήτε στιγμή. Ἐμπα μέσα γρήγορα κι ἀμέσως πέσε στὰ πόδια τῆς μητέρας μου τῆς Ἀρήτης, καὶ παρακάλεσέ την νὰ σὲ βοηθήσῃ καὶ νὰ σὲ στείλῃ στὴν πατρίδα σου».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ κι ἀμέσως ἀνέβηκε στὸ ἅμαξι. Πῆρε στὸ ἀριστερὸ χέρι της τὰ χαλινάρια καὶ στὸ δεξιὸ τὸ καμισίκι, τὸ χτύπησε μιὰ δυὸ φορές στὸν ἄερα καὶ ξεκίνησε.

Ὁ ἥλιος κόντευε νὰ βασιλέψῃ τὴν ὥρα ποὺ ἡ βα-

σιλοπούλα μ' ὅλη της τῇ συντροφιά πλησίαζαν στὴν πόλη.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ τὸ ἱερὸ ἄλσος τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, γεμάτο ἀπὸ ψηλές λεῦκες καὶ κυπαρίσσια, μ' ἓνα μικρὸ ναὸ στὴ μέση καὶ μ' ἓνα καταπράσινο λιβάδι ὁλόγυρα.

Ἐκεῖ σταμάτησε ὁ ναυαγός, ἐνῶ ἡ Ναυσικᾶ μὲ τὶς δοῦλες της ἐξακολούθησαν τὸ δρόμο τους.

§ 10. «Ἄ! πολὺ μεγάλος εἶναι ὁ θυμός σου, Ποσειδῶνα!».

Μόλις ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ ἱερὸ ἄλσος ἡ Ναυσικᾶ, ἀμέσως ὁ ναυαγὸς γονάτισε καὶ προσευχήθηκε στὴν Ἀθηνᾶ, τῇ θεᾷ τῆς σοφίας, τὴν προστάτισσά του. Τὴν εὐχαρίστησε πρῶτα μ' ὅλη του τὴν κραδιά, ποὺ τὸν ἐγλίτωσε χτέες.

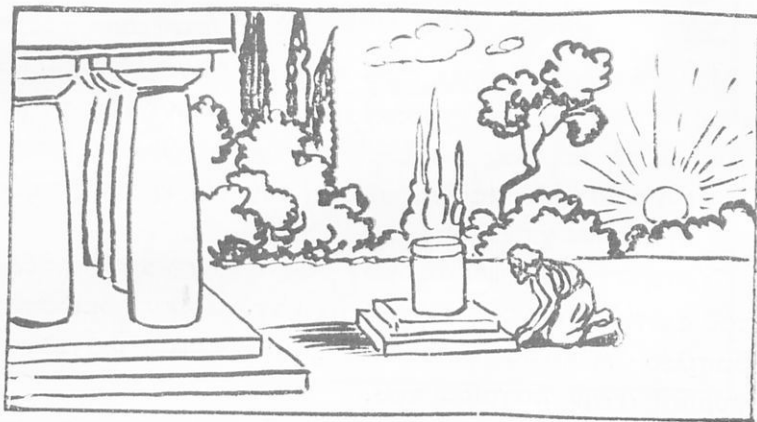
Ὅστερα τὴν παρακάλεσε νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τοῦ φωτίζῃ τὸ νοῦ, γιὰ νὰ τὰ καταφέρῃ νὰ βρῇ στὸ βασιλεῖα Ἀλκίνοο φιλοξενία καὶ βοήθεια, ὥστε νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του.

Ὅταν τελείωσε τὴν προσευχή, κάθησε σ' ἓνα πέτρινο σκαλοπάτι τοῦ ναοῦ καὶ περίμενε νὰ περάσῃ λίγη ὥρα.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ βασιλεύῃ. Τὰ λίγα συννεφάκια, ποὺ ἦταν στὸν οὐρανό, ἔλαμπαν χρυσὰ καὶ κόκκινα. Τὰ πουλιά ἄρχισαν νὰ μαζεύονται στὰ δέντρα, γιὰ νὰ κουρνιαçoουν, ἐνῶ οἱ γεωργοί, οἱ ἀμπελουργοὶ καὶ οἱ βοσκοὶ γύριζαν στὰ σπιτίγια τους ἀπὸ τὶς ἐργασίες τους.

Ὁ ξένος δὲν εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ τοὺς βλέπει πῶς περνοῦν.

Ὁ γεωργοί, καβάλα στὰ γαϊδουράκια τους, μὲ ἓνα μακρὺ βουκέντρι στὰ χέρια ὁ καθένας, ὁδηγοῦν ἐμπρὸς τ' ἀργοκίνητα βόδια τους. Οἱ ἀμπελουργοί, ἄλλοι μὲ τὴν τσάπα κι ἄλλοι μὲ τὸ δικέλλι στὸν ὦμο, προχωροῦν πεζοὶ στὴν πόλη, ἐδῶ μιλώνοντας κι ἐκεῖ τραγουδώντας. Οἱ βοσκοὶ πάλι, μὲ τὸ ραβδί τους στὸ χέρι καὶ μὲ συχνὰ καὶ δυνατὰ σφυρίγματα, βιάζονται τὰ κοπάδια νὰ προχωροῦν γρήγορα.

Ὁ ξένος τοὺς βλέπει καὶ τοὺς ζηλεύει. Εἶναι ὅλοι κατακουρασμένοι ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς ἡμέρας, μὰ καὶ χαρούμενοι. Κουνεῖ τὸ κεφάλι του, ἀναστενάζει καὶ λέει μέσα του:

« Ἐσεῖς ὅλοι σὲ λίγο θὰ εἰστε στὰ σπίτια σας, ὅπου θὰ βρῆτε τὰ παιδιὰ καὶ τὶς γυναῖκες σας νὰ σᾶς περιμένουν πρόσχαρα. Θὰ βρῆτε τὸ τζάκι τοῦ σπιτιοῦ σας ἀναμμένο καὶ τὸ δεῖπνο ἑτοιμο.

»Κι ἐγώ, ὁ βασιλιάς ἑνὸς ὁλόκληρου νησιοῦ, ντυμένος ξένα ροῦχα, δὲν ἔχω ποῦ νὰ βάλω τὸ κεφάλι μου ἀπόψε! Καὶ εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ χτυπήσω ξένη πόρτα καὶ νὰ ζητήσω φιλοξενία.

»Ἄ! πολὺ μεγάλος εἶναι ὁ θυμός σου, Ποσειδῶνα!».

§ II. Ὁ ναυαγὸς θαυμάζει.

Αὐτὰ συλλογίστηκε ὁ ξένος κι ἀναστέναξε βαθιά. Ὑστερα ξεκίνησε γιὰ τὴν πόλη, κι ἔφτασε μπροστὰ στὸ κάστρο της. Πέρασε τὴ μεγάλη χάλκινη πύλη καὶ μπῆκε μέσα στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες.

Ἡ πρώτη στενοχώρια κι ἡ μελαγχολία ἄρχισε τώρα νὰ φεύγῃ ἀπὸ μέσα του καὶ ἡ καρδιά του νὰ χτυπᾷ ἀπὸ εὐχαρίστηση.

Δὲ χορταίνει νὰ κοιτάζῃ δεξιὰ κι ἀριστερά· νὰ βλέπῃ τὰ σπιτὰ τῶν Φαίακων, τὰ μαγαζιά, τοὺς ναοὺς καὶ τὸ λιμάνι, καὶ ν' ἀκούῃ τίς φωνές καὶ τὸ θόρυβο τῶν ἀνθρώπων στὴν ἀγορά.

Ἐχει χρόνια πολλὰ νὰ μπῇ σὲ πόλιν· καὶ τώρα, ποὺ περνᾷ μέσ' ἀπὸ δρόμους, ὅλα τοῦ φαίνονται μεγάλα, ὅλα ὠραῖα καὶ ὅλα βαλμένα μὲ τάξη.

Ἐχει πολλὰ χρόνια ν' ἀκούσῃ θόρυβο ἀγορᾶς· καὶ τώρα, ποὺ ἀκούει τοὺς Φαίακες νὰ διαλαλοῦν φωναχτὰ τὰ ἐμπορεύματά τους, οἱ φωνές των ἔρχονται στ' ἄφτιά του, σὰ μουσική.

Γι' αὐτὸ θαυμάζει τὸ καθετί, ποὺ βλέπει· καὶ τὸ καθετί, ποὺ ἀκούει ἐκείνη τὴν ὥρα, τὸν εὐχαριστεῖ. Θέλει νὰ σταματήσῃ, νὰ παρατηρήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ κα-

λύτερα τὰ σπίτια καὶ τὰ μαγαζιά, τοὺς ναοὺς, τὴν ἀγορὰ καὶ τὸ λιμάνι τῶν Φαιάκων· καὶ θέλει νὰ σμίξη μαζί τους, νὰ τοὺς μιλήσῃ καὶ νὰ τοῦ μιλήσουν.

Συλλογίζεται ὁμῶς πῶς δὲν πρέπει νὰ νυχτώσῃ, παρὰ νὰ φτάσῃ μὲ τὴν ὥρα του στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου, πρὶν νὰ κλείσῃ ἡ θύρα του: «Μὰ ποῦ τάχα νὰ βρίσκεται τὸ παλάτι αὐτό;» ρωτᾷ μόνος του.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη προσπερνᾷ κοντὰ του ἓνα μικρὸ κορίτσι. Τὸ χαιρετᾷ ἀμέσως καὶ τὸ παρακαλεῖ νὰ τοῦ δείξῃ τὸ παλάτι.

«Ἐλᾶτε, κύριε!» τοῦ ἀπαντᾷ ἐκεῖνο· καὶ τὸν ὁδηγεῖ πρόθυμα ὡς τὴν ἐξώπορτα τοῦ παλατιοῦ.

§ 12. Ὁ ναυαγὸς θαμπώνεται.

Ὅταν ὁ ξένος ἔφτασε μπροστὰ στὸ παλάτι, θαμπώθηκε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά του. Ποτὲ στὴ ζωὴ του δὲν εἶχε δεῖ τέτοιο παλάτι. Ἐλαμπε ὁλόκληρο, ὅπως λάμπει ὁ ἥλιος. Ἡ ἐξώπορτα ἦταν χρυσή, καὶ ἡ κρικέλα τῆς πόρτας χρυσή κι αὐτή. Τὸ κατώφλι χάλκινο, ἀσημένιο τὸ ἀνώφλι, καὶ δεξιὰ κι ἀριστερὰ δύο χρυσὰ σκυλιά, φτιαγμένα ἀπὸ ἑξοχο τεχνίτη. Οἱ τοῖχοι του ἦταν στρωμένοι μὲ λαμπρὸ χαλκόν· καὶ μέσα στὴ μεγάλη τραπεζαρία, βαλμένοι στὴ σειρὰ ὠραῖοι θρόνοι, ἄστραφταν ἀπὸ μακριά.

Ἀπάνω στοὺς θρόνους αὐτοὺς κάθονταν οἱ ἄρχοντες τῶν Φαιάκων κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν.

Στὸ ἴδιο δωμάτιο ἀπάνω σὲ μικρὲς κολόνες, πολλὰ τεχνικὰ φτιαγμένες, φαίνονταν στημένα χρυσὰ ἀγαλματάκια. Τ' ἀγαλματάκια αὐτὰ παράσταιναν

νέους, πού κρατοῦσαν στὰ χέρια λαμπάδες καὶ φώτιζαν τὴ νύχτα τὴν τραπεζαρία, ὅταν ὁ Ἀλκίνοος εἶχε τραπέζι καὶ φίλευε ξένους.

Ἐμπρὸς στ' ὠραῖο αὐτὸ παλάτι ἦταν κι ἓνα περιβόλι μεγάλο, τετράγωνο, φραγμένο ἀπὸ παντοῦ μὲ μαρμαρένιο φράχτη καὶ χωρισμένο σὲ τρία μέρη.

Στὸ ἓνα μέρος ἦταν φυτεμένα μονάχα φρουτόδεντρα: μηλιές, ἀχλαδιές, ροδιές, συκιές καὶ ἄλλα τέτοια, φρωμένα ὅλα ὠραῖα καὶ νόστιμα φρούτα.

Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ περιβολιοῦ ἦταν φυτεμένο ἀμπέλι, γεμάτο σταφύλια. Στὰ καταπράσινα κλήματα τοῦ ἔβλεπε κανεὶς λογιῆς λογιῆς σταφύλια. Ἀλλὰ ὅπως διόλου σταφιδωμένα· ἄλλα γινωμένα κι ἑτοιμα γιὰ τρύγημα, ἄλλα ἀγουρίδες, καὶ ἄλλα στὸν ἀνθὸ τους ἀκόμη.

Στὴν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ ἦταν κι ἓνα μέρος χωριστό, φυτεμένο ὅλο μὲ κάθε λογιῆς λαχανικὰ καὶ μὲ διάφορα λουλούδια.

Στὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ ἔτρεχαν δυὸ βρύσες μὲ κρυσταλλένιο νερό. Τῆς μιᾶς τὸ νερὸ πότιζε ὅλο ἐκεῖνο τ' ὠραῖο περιβόλι· ἡ ἄλλη ἔβγαине μὲ σωλῆνα ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι στὸ δρόμο καὶ χρησίμευε γιὰ τίς ἀνάγκες τῶν κατοίκων.

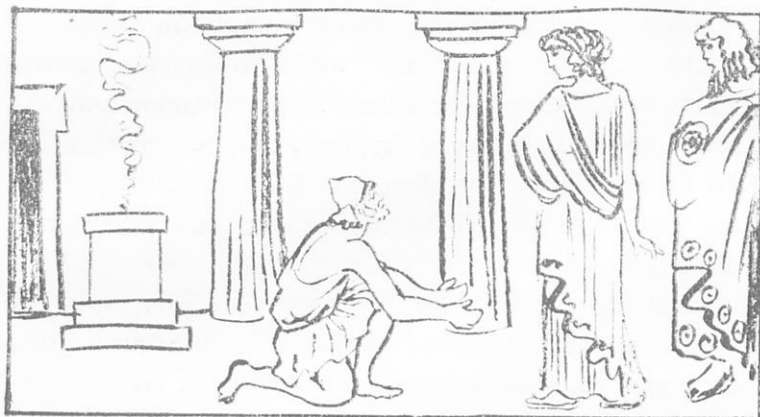
Τέτοιο ἦταν τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου καὶ τὸ περιβόλι του, πού θάμπωσαν τὸν ξένο.

§ 13. Ὁ ξένος θρίσκει φιλοξενία.

Πολλὴ ὥρα στάθηκε ἐκεῖ ὁ ξένος κι ἔβλεπε τὸ παλάτι καὶ τὸ περιβόλι τοῦ Ἀλκίνοου μὲ θαυμασμό.

Ὑστερα προχώρησε μέσα κι ἔφτασε ὡς τὸ δωμάτιο, ὅπου ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος κι ἡ βασίλισσα Ἀρήτη φίλευαν τοὺς ἄρχοντες τῶν Φαιάκων. Κανείς δὲν πρόσεξε τὸν ξένο, ὅταν μπῆκε, γιατί ὅλοι ἦταν ὀρθιοὶ καὶ μιλοῦσαν. Εἶχε τελειώσει τὸ τραπέζι καὶ οἱ καλεσμένοι ἐτοιμάζονταν νὰ φύγουν γιὰ τὰ σπίτια τους.

Ἐξαφνα βλέπουν ἓναν ἄγνωστο νὰ πέφτη στὰ πόδια τῆς βασίλισσας, κι ἀκοῦν νὰ τῆς λέη αὐτὰ τὰ λόγια :

« Ἀρήτη, καλὴ βασίλισσα! Εἶμαι ξένος καὶ πολυβασανισμένος, κι ἔρχομαι σὲ σένα, στὸ βασιλιά καὶ σ' ὅλους ἐδῶ τοὺς ἄρχοντες τῶν Φαιάκων, νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ βοηθήσετε, γιὰ νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου. Χρόνια πολλὰ ἔχω ὁ δύστηνος, πού εἶμαι μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο μου κι ἀπὸ τοὺς δικούς μου.

Χτὲς μόλις, θαλασσοπνιγμένος κι ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ βάσανα, κατῴρθωσα νὰ γλιτώσω στὸ νησί σας. Λυπηθῆτε με, τὸ δυστυχισμένο! ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ ξένος· κι ἀμέσως σηκώνεται καὶ πηγαίνει καὶ κάθεται στὸ τζάκι τῆς κάμαρας ἐκείνης.

Ὁ Ἀλκίνοος τότε, χωρὶς νὰ περιμένῃ ἄλλα παρακάλια, ἔρχεται κοντὰ του, τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν βάζει νὰ καθῆσῃ κοντὰ στὸ τραπέζι, στὴ θέση, ποὺ καθόταν ὁ γιός του, ὁ Λαοδάμαντας.

Οἱ ἄρχοντες ξανακάθισαν στοὺς θρόνους τους, γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν ξένο. Μιὰ ὑπηρέτρια ἔφερε ἀμέσως χρυσὸ κανάτι καὶ ἀσημένια λεκάνη γιὰ νίψιμο καὶ ἡ κελάρισσα τοῦ παλατιοῦ ξανάστρωσε γιὰ τὸν ξένο τὸ τραπέζι, κι ἔβαλε ἐμπρὸς του πολλὰ καὶ νόστιμα φαγητά.

Ὁ ξένος εὐχαρίστησε κι ἄρχισε νὰ τρώῃ. Τότε ὁ Ἀλκίνοος λέει στοὺς καλεσμένους του: «Φίλοι μου, πρέπει νὰ τιμήσωμε αὐτὸν τὸν ξένο, ποὺ μᾶς ἔστειλε ὁ Δίας. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν αὖριο νὰ ἔρθετε ἀπὸ τὸ πρωὶ ἐδῶ στὸ παλάτι, γιὰ νὰ προσφέρωμε πρῶτα λαμπρὴ θυσία στοὺς θεοὺς, νὰ φιλέψωμε τὸν ξένο, κι ὕστερα νὰ συλλογιστοῦμε πῶς θὰ μπορέσωμε νὰ τὸν στείλωμε γρήγορα στὴν πατρίδα του».

Ὅλοι οἱ ἄρχοντες τῶν Φαιάκων παραδέχτηκαν τὴ γνώμη τοῦ Ἀλκίνοου· καὶ ἀφοῦ κάθισαν ἀκόμη λίγο, ὕστερα καλονύχτισαν τὸ βασιλέα, τὴ βασίλισσα, τοὺς γιούς των καὶ τὸν ξένο, καὶ ὁ καθένας τράβηξε γιὰ τὸ σπíti του.

§ 14. Τί μαθαίνει ό 'Αλκίνοος καί ή 'Αρήτη για τόν ξένο;

Όταν ό ξένος απόφαγε, ήρθε καί κάθησε κοντά του ή βασίλισσα. Άμέσως γνώρισε τό πανωφόρι καί τό πουκάμισο, πού φοροῦσε, γιατί καί τά δυό ἦταν καμωμένα ἀπό τά χέρια της.

Άπόρεσε πολὺ γι' αὐτό καί τόν ἐρώτησε: «Ποιός εἶσαι, ξέने μου, κι ἀπό ποῦ ἔρχεσαι, καί ποῖός σου ἔδωσε τὰ ροῦχα, πού φορεῖς;»

Ό ξένος ἀποκρίθηκε: «Τά παθήματά μου εἶναι τόσο πολλά, βασίλισσά μου, πού θά μοῦ ἦταν πολὺ δύσκολο νά σᾶς τὰ διηγηθῶ ὅλα, ἕνα πρὸς ἕνα. Ὡστόσο ἀκοῦστε πῶς βρέθηκα στό νησί σας!

»Στή μέση τῆς θάλασσας εἶναι ἕνα νησί, πού τό λένε Ὠγυγία κι ὅπου κατοικεῖ ή νεράιδα Καλυψώ. Σ' αὐτό τό νησί ἦταν γραφτό μου νά μείνω ἑφτά ὁλόκληρα χρόνια. Καί νά γιατί!

»Γυρίζοντας ἀπό τό μεγάλο πόλεμο, ἀρμένιζα μέ τοὺς συντρόφους μου γιά τήν πατρίδα. Ό Δίας ὁμως στή μέση τῆς θάλασσας σύντριψε μ' ἕνα του ἀστροπελέκι τό πλοῖο μας. Άπό τοὺς συντρόφους μου ἄλλοι σκοτώθηκαν ἀπό τό ἀστροπελέκι ἐκεῖνο κι ἄλλοι ἔπεσαν στή θάλασσα καί πνίγηκαν. Ἐγὼ μονάχα κατῶρθωσα, θαλασσοπνιγμένος κι ὕστερα ἀπό πολλὰ βάσανα, νά γλιτώσω στό νησί τῆς Καλυψῶς.

»Εκεῖ, εἶναι ἀλήθεια, βρῆκα μεγάλη φιλοξενία καί κάθε περιποίηση ἀπό τή νεράιδα. Ἀλλά μέ αὐτά τὰ καλὰ εἶχα καί τό δυστύχημα νά μέ πάρη ή Κα-

λυψώ σέ μεγάλη συμπάθεια, καί νά θέλῃ νά μέ παντρευτῇ. Ἄν δεχόμουν νά γίνω ἄντρας τῆς, μοῦ ἔταξε πῶς θά μ' ἔκανε ἀθάνατο κι ἀγέραστο.

» Ὅμως ἐγὼ τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἤθελα ν' ἀκούσω· καί μονάχα τὴν παρακαλοῦσα, πάντα κλαίοντας, νά μέ λυπηθῇ καί νά μέ στείλῃ στὴν πατρίδα μου. Πολλές φορές τῆς ἔλεγα μὲ δάκρυα στὰ μάτια: « Ἄς ἰδῶ καὶ καπνὸ μονάχα νά βγαίνει ἀπὸ ἓνα καπνοδόχο τῆς πατρίδας μου καὶ ἄς πεθάνω! » Ἐκείνη ὅμως δὲν ἄλλαξε γνώμη καὶ δὲ μ' ἄφηνε νά φύγω ἀπὸ τὸ νησί τῆς.

» Ἔτσι πέρασαν ἑπτὰ ὁλόκληρα χρόνια. Ἐξαφνα μιὰ μέρα πάνω στὰ ὄχτω, μέ προστάζει νά ἐτοιμαστῶ, γιὰ νά φύγω.

» Πῶς ἄλλαξε γνώμη κι ἐγὼ δὲ μπόρεσα νά τὸ καταλάβω. Αὐτὸ μονάχα ξαίρω, πῶς ὅχι μόνο μέ προστάξε νά φύγω καὶ μέ βοήθησε νά φτιάσω καὶ ν' ἀρματώσω ἓνα μικρὸ καϊκᾶκι, ἀλλὰ καὶ μοῦ ἔδωσε τροφές καὶ φορέματα καὶ μέ ξεπροβόδησε.

» Ξεκίνησα ἀπὸ τὴν Ὠγυγία μὲ καλὸν καιρὸ καὶ μέ πρίμο ἀγέρα, ποὺ βάσταξε δεκαεπτὰ ἡμέρες. Ὁλον αὐτὸν τὸν καιρὸ ἐγὼ μέ τὸ καϊκᾶκι μου ἔσκιζα τὴ θάλασσα, κι ὁλοένα σίμωνα στὴν πατρίδα μου.

» Στὶς δεκαοχτὼ ἄρχισα νά ξεχωρίζω τὰ δασωμένα βουνὰ τοῦ ωραίου νησιοῦ σας. Τότες ἀναγάλιασε ἡ καρδιά μου, γιατί πίστεψα πῶς θά τέλειωναν τὰ βάσανά μου. Ποῦ νά βάλῃ ὁ νοῦς μου, πῶς ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Ποσειδῶνας θά χαλοῦσε τὸν κόσμον

μέ την πιό δυνατή θύελλα καί μέ την πιό μεγάλη τρικυμία, γιά νά μοῦ κλείσῃ τὸ δρόμο!

» Ἡ τρομερή ἐκείνη τρικυμία μοῦ σύντριψε τὸ καίκι κι ἐμένα μέ πέταξε στή θάλασσα, ὅπου μέ ἀγῶνα πολὺ μόλις κατῶρθωσα χτῆς τὸ δειλινὸ νά γλιτώσω στὸ νησί σας, γυμνὸς καί σ' ἐλεεινὴ κατάσταση.

» Τρύπωσα σ' ἓνα δάσος κοντὰ στήν ἀκρογιαλιά, κάτω ἀπὸ πυκνόφυλλα χαμόδεντρα, κι ἔπεσα σὲ ὕπνο βαθὺ ὡς τὸ ἀπόγεμα τῆς σημερινῆς ἡμέρας. Οἱ φωνές ὅμως τῶν κοριτσιῶν καί τῆς κόρης σας, τῆς Ναυσικᾶς, ποὺ ἔπαιζαν ἐκεῖ κοντά μου, μέ ξύπνησαν.

» Τότε σηκώθηκα κι ἀπὸ μακριὰ παρακάλεσα τὴν κόρη σας νά μέ λυπηθῇ. Ἐκείνη ὄχι μόνο μού-δωσε ροῦχα καί τροφή, παρὰ καί μέ συμβούλεψε πᾶς νά ἔρθω ὡς ἐδῶ. Γι' αὐτὸ τὴν εὐχαριστῶ μέ ὅλη μου τὴν καρδιά καί καλοτυχίζω τοὺς γονεῖς της, ποὺ ἔχουν τόσο ὠραία καί τόσο καλὴ κόρη».

—«Γιὰ ὅσα σούκαμε ἡ κόρη μου, ξένε, τὴν ἐπαινῶ. Ἐπρεπε ὁμως καὶ νὰ σὲ ὀδηγήσῃ ὥς ἐδῶ ἡ ἴδια, καὶ νὰ μὴ σ' ἀφήσῃ νὰ ἔρθῃς μοναχός σου» εἶπε ὁ Ἀλκίνοος.

—«Ἐκαμε πολὺ φρόνιμα ἡ κόρη σας» ἀποκριθὲ ἀμέσως ὁ ξένος. «Θὰ ἦταν ἄπρεπο μιὰ κόρη τῆς παντρεῖας νὰ διαβαίνει τοὺς δρόμους μ' ἓναν ἄγνωστο ἄντρα. Οἱ κακοὶ ἄνθρωποι δὲ λείπουν, καὶ δὲν εἶναι σωστὸ μιὰ κόρη νὰ κατηγοριέται, χωρὶς λόγο ἀπὸ τὰ κακὰ στόματα».

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ξένου εὐχαρίστησαν πολὺ τοὺς γονεῖς τῆς Ναυσικᾶς. Γι' αὐτὸ τοῦ ἔδωσαν τὴν ὑπόσχεση πὼς θὰ τὸν στείλουν στὴν πατρίδα του, ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι. Ὑστερα πρόσταξαν τὶς δοῦλες νὰ τοῦ ἐτοιμάσουν ἀναπαυτικὸ κρεβάτι μὲ ζεστὰ σκεπάσματα, καὶ νὰ τὸν πᾶνε νὰ κοιμηθῇ (3).

§ 15. Πὼς ὁ Ἀλκίνοος τιμᾷ τὸν ξένο;

Τὴν ἄλλῃ μέρα πρωὶ ὁ Ἀλκίνοος ὠδήγησε τὸν ξένο στὴν πλατεῖα, ὅπου ὁ λαὸς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ νησιοῦ, μαζεμένοι, εἶχαν συμβούλιο.

Ἐκεῖ τὸν ἐσύστησε στοὺς κατοίκους καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ ἐτοιμάσουν γρήγορο καράβι, καὶ νὰ διαλέξουν ἐπιτῆδεις καὶ ἱκανοὺς ναῦτες, γιὰ νὰ τὸν πᾶνε στὴν πατρίδα του.

Ὑστερα κάλεσε τοὺς ἄρχοντες νὰ ἔρθουν μαζί του στὸ παλάτι, γιὰ νὰ κάμουν συντροφιά τοῦ ξένου στὸ τραπέζι, καὶ πρόσταξε νὰ φέρουν ἐκεῖ καὶ τὸν ξακουστὸ τραγουδιστὴ, τὸ Δημόδοκο.

«Θέλω» εἶπε ὁ Ἀλκίνοος «νὰ διασκεδάσῃ ὁ ξένος μας, ὅσο μπορεῖ καλύτερα, μὲ τὴ λύρα καὶ μὲ τὰ γλυκὰ τραγούδια τοῦ Δημόδοκου, γιατί ὑπόφερε πολλὰ βάσανα ὡς τώρα στὸ ταξίδι του».

Ἐπειτα μαζὶ μὲ τὸν ξένο καὶ τοὺς καλεσμένους γύρισε στὸ παλάτι, κι ἀμέσως πρόσταξε νὰ ἐτοιμαστῇ πλούσιο τραπέζι γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου.

Ἐνας ὑπηρέτης τότε πῆγε κι ἔφερε τὸν Δημόδοκο, ὀδηγώντας τον ἀπὸ τὸ χέρι, γιατί ἦταν τυφλός. Ἐτοιμάστηκε γρήγορα τὸ τραπέζι, ἔφεραν τὰ φαγητὰ καὶ τὸ κρασί καὶ ὅλοι κάθησαν καὶ ἄρχισαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν μὲ πολλὴ ὄρεξη.

Ὅταν τελείωσε τὸ φαγὶ τοῦ ὁ Δημόδοκος, ζήτησε νὰ τοῦ δώσουν τὴ λύρα, κι ἀμέσως ἄρχισε νὰ τραγουδῇ τὴ φιλονεικία τοῦ Ἀχιλλέα μὲ τὸν Ὀδυσσεά.

Στὴ φιλονεικία αὐτὴ ὁ Ἀχιλλέας ὑποστήριζε πὼς θὰ πάρουν τὴν Τροία μὲ τὴ βία καὶ μὲ τὴ δύναμη· ἐνῶ

ὁ Ὀδυσσεύς ἔλεγε πῶς θὰ τὴν πάρουν μὲ τὴν ἐξυπνάδα καὶ μὲ τὴν πονηριά.

Ὅλοι στὸ τραπέζι ἄκουαν μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση τὸ τραγούδι. Μονάχα ὁ ξένος ἔκρυβε τὰ μάτια του γιὰ νὰ μὴ φαίνωνται δακρυσμένα.

Ὁ Ἀλκίνοος ὅμως, καθισμένος κοντά του, ἔνιωσε τὴ λύπη του. Κι ἐπειδὴ ὅλοι εἶχαν τελειώσει τὸ φαγί τους, πρόσταξε τὸ Δημόδοκο νὰ σταματήσῃ τὸ τραγούδι καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦν οἱ καλεσμένοι, γιὰ νὰ πᾶνε στοὺς ἀγῶνες.

§ 16. Οἱ ἀγῶνες τῶν Φαιάκων.

Μὲ τὴν προσταγὴ τοῦ Ἀλκίνοου τὸ τραγούδι παύει· σηκώνονται ὅλοι ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ ξεκινοῦν γιὰ τὴν πλατεῖα.

Ἐμπρὸς πηγαίνει ὁ Ἀλκίνοος μὲ τὸν ξένο· ἀκολουθοῦν οἱ ἄρχοντες καὶ τὰ βασιλόπουλα, καὶ πίσω ἔρχεται ὁ λαός.

Σὲ λίγο ὅλ' ἡ μεγάλῃ ἐκείνῃ καὶ καλοστρωμένη πλατεῖα γεμίζει ἀπὸ κόσμο.

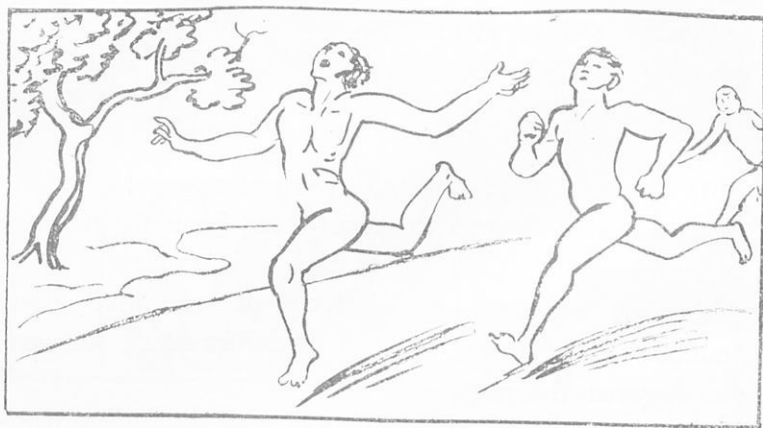
Εἶναι πολλοὶ ποὺ ἦρθαν, γιὰ ν' ἀγωνιστοῦν· οἱ περισσότεροι, γιὰ νὰ καμαρώσουν τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς τους, ποὺ θ' ἀγωνίζονταν· κι ὅλοι γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν καὶ νὰ τιμήσουν τὸν ξένο, ποὺ φιλοξενοῦσε ὁ βασιλιάς τους.

Ὁ βασιλιάς, ὁ ξένος, οἱ ἄρχοντες κι οἱ γέροι κάθονται σὲ θρόνους μαρμαρένιους· οἱ νέοι στέκονται ὄρθιοι.

Ὀδυσσεύς, Ἀναγνωστικὸ Γ'. Δημοτ. *Εκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη

Αὐτοί, ποὺ θ' ἀγωνιστοῦν, ἐτοιμάζονται γρήγορα. Γδύνονται, βάζουν τὰ σημάδια, διαλέγουν τοὺς συντρόφους, ποὺ θὰ παραβγοῦν μαζί τους, κι ὕστερα στέκουν καὶ περιμένουν ὅλοι ἀνυπόμονα.

Μὰ τί σώματα εἶναι κεῖνα! Τί κορμιὰ λεβέντικα! τί στήθη πλατιὰ καὶ μεστωμένα! τί χέρια ἀτσαλένια καὶ δυνατὰ πόδια!

Σὲ λίγο ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Γίνεται προσευχή στοὺς θεοὺς, γιὰ νὰ δώσουν τὴ νίκη στοὺς ἄξιους, καὶ μ' ἓνα σημεῖο ἀρχίζουν οἱ ἀγῶνες.

Ἀρχίζουν μὲ τὸ τρέξιμο, προχωροῦν στὸ πῆδημα, ὕστερα στὸ πάλεμα, κι ἀφοῦ ἔρριξαν καὶ τὸ δίσκο, ἀρχίζουν νὰ παραβγαίνουν καὶ στὸ κοντάρι.

Τὰ δυὸ βασιλόπουλα, ὁ Λαοδάμαντας κι ὁ Ἄλιος, παραβγαίνουν μὲ ἄλλα συνομήλικα παλικάρια σὲ διάφορα ἀγωνίσματα· καὶ πότε νικοῦν καὶ πότε νικιοῦνται.

Ὁ λαὸς κάθε νικητὴ τὸν χαιρετᾷ χαρούμενα καὶ τὸν χειροκροτεῖ.

Ὁ ξένος τὰ κοιτάζει ὅλ' αὐτά, θαυμάζει τὴ λεβεντιὰ καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν ἀγωνιστῶν, θυμᾶται τὰ νιάτα του καὶ τοὺς δικούς του ἀγῶνες κι ἀναστενάζει. Ὅταν ὅμως τοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ πῶς ὅλ' αὐτὰ γίνονται γι' αὐτόν, ξεχνᾷ τὴ λύπη του, χαιρετᾷ κι αὐτὸς μαζί μὲ τοὺς ἄλλους καὶ χειροκροτεῖ τὸν κάθε νικητὴ (5).

§ 17. Ὁ ξένος πειράζεται.

Ἐνῶ ἀκόμη ἐξακολουθοῦσαν οἱ ἀγῶνες, τὰ δυὸ βασιλόπουλα, ὁ Λαοδάμαντας κι ὁ Ἄλιος, λένε στοὺς συντρόφους, ποὺ ἀγωνίζονταν μαζί: « Ἄς παρακαλέσωμε τὸν ξένο ν' ἀγωνιστῇ κι αὐτός! Τὸ σῶμα του δείχνει ἄνθρωπο ἀγωνιστή ».

Ὅταν ὅμως πῆγαν καὶ τοῦ τὸ εἶπαν, ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε: « Πῶς μπορῶ ἐγώ, παιδιὰ μου, νάχω ὄρεξη γι' ἀγῶνες ὕστερ' ἀπὸ τόσα βάσανα, ποὺ ὑπόφερα; Κάθομαι δῶ, μὰ ὁ νοῦς μου εἶναι ἄλλοῦ: πῶς θὰ γυρίσω πίσω στὴν πατρίδα μου καὶ στὸ σπίτι μου ».

« Ἐχεις δίκιο, ξέने, νὰ μὴ θέλῃς ν' ἀγωνιστῇς κι ἐσύ » λέει τότε πειραχτικὰ ὁ ὁμορφος Εὐρύαλος, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστές. « Ἐσύ μοιάζεις περισσότερο μὲ ἔμπορο, ποὺ ὁ νοῦς του τρέχει στὰ ἐμπορεύματα καὶ στὰ κέρδη πάντα ».

Ὁ ξένος πειράχτηκε ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Εὐρύαλου. Τὸν ἀγριοκοίταξε μιὰ φορὰ καὶ τοῦ λέει θυμωμένα:

«Φίλε μου, δὲ μίλησες φρόνιμα, οὔτε πολὺ γνωστικός μοῦ φαίνεσαι. Οἱ θεοί, βλέπεις, δὲ δίνουν μαζεμένα ὅλα τὰ χαρίσματα στὸν ἄνθρωπο. Σὲ σένα ἔδωσαν ὁμορφιά, ὄχι ὁμως καὶ τὸ νοῦ, ποὺ πρέπει.

»Μάθε λοιπὸν πὼς δὲν εἶμαι ἀνήξερὸς ἀπὸ ἀγῶνες. Ὅταν ἦμουν νιώτερος, ἦμουν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἀγωνιστές. Μὰ καὶ τώρα, ἂν καὶ τὰ βάσανα κι οἱ πίκρες μ' ἀδυνατίσαν πολὺ, πάλι θὰ παραβγῶ μαζί σας, γιατί τὰ λόγια σου μὲ πείραξαν πολὺ».

Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ ξένος, σηκώνεται ἀμέσως ἀπὸ τὴ θέση του καὶ πετιέται στὸ στίβο.

Κι ὅπως ἦταν, ἔτσι μὲ τὰ ρούχα του, παίρνει ἓναν πέτρινο δίσκο, πολὺ βαρύτερο ἀπὸ κεῖνον, ποὺ πετοῦσαν οἱ Φαίακες, τὸν στριφογυρίζει καὶ τὸν πετᾷ μὲ ἔλη του τὴ δύναμη καὶ μὲ μεγάλη τέχνη. Ὁ δίσκος βούϊξε κι ἔπεσε πολὺ μακρύτερα ἀπ' ὅλα τὰ σημάδια.

Οἱ Φαίακες τάχασαν κι ὁ ξένος εἶπε:

« Ἐμπρός, παλικάρια μου! βάλτε τὰ δυνατά σας νὰ μὲ φτάσετε, καὶ τότες ἐγὼ θὰ προσπαθήσω νὰ πᾶω μακρύτερα. Ἄν θέλετε, εἴμ' ἔτοιμος ν' ἀγωνιστῶ καὶ στὴν πυγμὴ καὶ στὸ πάλεμα καὶ στ' ἄλλα τ' ἀγωνίσματα. Μὰ καὶ στὸ σημάδι μπορῶ νὰ παραβγῶ.

« Στὴν Τροία ὁ Φιλοχτήτης μονάχα μὲ περνοῦσε σ' αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα. Καὶ τὸ κοντάρι τὸ πετῶ μακριά, ὅσο ἓνας ἄλλος ρίχνει μὲ τὸ τόξο τῇ σαίτα. Μονάχα στὸ τρέξιμο φοβοῦμαι πῶς θὰ μείνω πίσω, γιὰτὶ τὰ πολλὰ βάσανα τῆς θάλασσας λιγότεψαν πολὺ τῇ γρηγοράδα τῶν ποδιῶν μου».

§ 18. Οἱ Φαίακες χορεύουν.

Αὐτὰ εἶπε ὁ ξένος καὶ κάθησε στῇ θέσῃ του. Ὁλοὶ σώπασαν, ξαφνισμένοι ἀπὸ τὴ δύναμη καὶ ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ ξένου.

Τότε ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος ἔκοψε τὴ σιωπὴ καὶ εἶπε:

« Ὅλοι μας βλέπομε, ξέने μου, πόσο εἶσαι ἔξοχος ἀγωνιστής. Δὲ μᾶς κακοφαίνονται τὰ λόγια σου. Ὁ Εὐρύαλος σὲ πείραξε μὲ τὸ ἄπρεπο φέρσιμό του, κι ἔπρεπε κι ἐσὺ νὰ δείξης τὴν ἱκανότητά σου, ποὺ καθένas τὴν ἀναγνωρίζει.

» Ἐμεῖς βέβαια δὲν περηφανευόμαστε, πῶς εἴμαστε πρῶτοι στὴν πυγμὴ καὶ στὸ δίσκο. Δὲ μᾶς φτάνει ὅμως κανένας στὸ τρέξιμο, μήτε στὸ χορό, κι εἴμαστε οἱ πρῶτοι ναυτικοὶ τοῦ κόσμου.

» Καὶ τώρα ἔμπρός, Φαίακες! Χορέψετε, νὰ σᾶς δῇ ὁ ξένος, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ λήῃ στὴν πατρίδα του καὶ στοὺς δικούς του, πόσο περνοῦμε ἐμεῖς τοὺς ἄλ-

λους στὸ χορό· κι ἓνας ἀπὸ σᾶς ὅς τρέξη στὸ παλάτι νὰ φέρῃ τὴ λύρα τοῦ Δημόδοκου».

Σὲ λίγο ἄρχισε ὁ χορός. Οἱ καλύτεροι νέοι τῶν Φαιάκων ἄρχισαν τότε νὰ χορεύουν. Ὁ Δημόδοκος στεκόταν στὴ μέση· ἔπαιζε τὴ λύρα του καὶ τραγουδοῦσε πολὺ ὥραϊα.

Ὅλοι χόρευαν μὲ πολλὴ τέχνη καὶ μὲ πολλὴ χάρη. Ὁ Λαοδάμαντας ὅμως κι ὁ Ἄλιος, τὰ δυὸ βασιλόπουλα, χόρευαν καλύτερ' ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους νέους.

Ὁ πρῶτος βαστοῦσε στὸ δεξι χέρι κόκκινο τόπι· καί, καθὼς χόρευε, πετοῦσε τὸ τόπι πολὺ ψηλὰ καὶ λυγίζε πρὸς τὰ πίσω τὸ κορμί. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ ἀδερφός του πηδοῦσε μὲ χάρη καί, χωρὶς νὰ χάνῃ τὰ βήματα τοῦ χοροῦ, ἔπιανε τὸ τόπι μ' εὐκολία. Ὑστερα ἄλλαζαν τὴ θέση τους κι ἐξακολουθοῦσαν νὰ χορεύουν. Οἱ ἄλλοι νέοι τοὺς καμάρωναν καὶ χτυπώντας τὰ χέρια βαστοῦσαν τὸ χρόνο τοῦ χοροῦ.

Ὁ ξένος, ποὺ τοὺς ἔβλεπε, γύρισε καὶ εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

« Δίκιο εἶχες νὰ καυχηθῆς πρωτύτερα γιὰ τὸ χορό σας, βασιλιά μου. Οἱ Φαίακες ἀληθινὰ εἶναι στὸ χορὸ οἱ πρῶτοι· κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ παραβγῇ μαζί τους! »

Αὐτὰ τὰ λόγια εὐχαρίστησαν πολὺ τὸν Ἀλκίνοο. Γύρισε τότε καὶ εἶπε στοὺς ἄρχοντες τῶν Φαίάκων :

« Ὁ ξένος, ὅπως βλέπετε, δὲν εἶναι μονάχα ἄξιος ἀγωνιστής, παρὰ καὶ πολὺ εὐγενικὸς ἄνθρωπος. Γιὰ τοῦτο εἶναι σωστὸ νὰ τὸν φιλοδωρήσωμε, ὅπως τοῦ ἀξίζει κι ὅπως καὶ σ' ἐμᾶς ταιριάζει.

» Ἐλᾶτε νὰ δώσωμε ὁ καθένας μας ἀπὸ ἓνα ὠ-
ραῖο πανωφόρι, ἓνα πουκάμισο κι ἄρκετὸ χρυσάφι ».

Ὅλοι οἱ ἄρχοντες δέχτηκαν πολὺ πρόθυμα τὰ λόγια
τοῦ βασιλιᾶ. Ἀμέσως ὁ καθένας τους ἔστειλε τὸ δοῦ-
λο του στὸ σπίτι, γιὰ νὰ πάρη καὶ νὰ πάη στὸ πα-
λάτι τοῦ Ἀλκίνοου τὰ δῶρα, ποὺ εἶχαν ἀποφασίσει
νὰ τοῦ δώσουν.

§ 19. Ὁ Εὐρύαλος διορθώνει τὸ σφάλμα του.

Μόλις τελείωσε ὁ Ἀλκίνοος αὐτὴ τὴν ὁμιλίαν μὲ τοὺς
ἄρχοντες τῶν Φαιάκων, γύρισε καὶ λέει στὸν Εὐ-
ρύαλο :

« Κι ἐσύ, Εὐρύαλε, εἶναι σωστὸ νὰ προσπαθήσης νὰ
ξεθυμώσης τὸν ξένο μας μὲ κάποιο δῶρο, γιὰτὶ ἄδι-
κα τὸν πρόσβαλες πρωτύτερα ».

— « Ἀναγνωρίζω τὸ σφάλμα μου » εἶπε ὁ Εὐρύαλος
« καὶ μετανοῶ. Θὰ προσπαθήσω νὰ τὸ διορθώ-
σω, ὅπως εἶναι δίκιο κι ὅπως προστάζεις, βασι-
λιά μου. Θὰ χαρίσω στὸν ξένο αὐτὸ τ' ὠραῖο σπαθί
μου, ποὺ ἔχει ἀσημένια λαβὴ καὶ φιλντισένιο θηκάρι ».

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔρχεται κοντὰ στὸν ξένο,
τοῦ προσφέρει τὸ σπαθί καὶ τοῦ λέει :

« Σὲ παρακαλῶ, ξένε, νὰ μὲ συχωρέσης. Ἄν μοῦ
ξέφυγε κανένας ἄπρεπος λόγος, ἄς τὸν πάρη ὁ ἄνεμος!
Καὶ μακάρι οἱ θεοὶ νὰ σὲ ἀξιώσουν νὰ γυρίσης
γρήγορα στὴν πατρίδα σου καὶ νὰ βρῇς καλὰ ὄ-
λους τοὺς δικούς σου ! »

— « Σ' εὐχαριστῶ, Εὐρύαλε, γιὰ τὸ δῶρο καὶ
γιὰ τὶς εὐχές σου. Καὶ σὲ σένα μακάρι νὰ δώσουν οἱ

θεοὶ ὅλα τὰ καλὰ, καὶ ποτὲ νὰ μὴ σοῦ χρειαστῇ αὐτὸ τὸ σπαθί, πού τώρα μοῦ χαρίζεις!» Αὐτὰ εἶπε ὁ ξένος· καὶ κρέμασε τὸ σπαθί ἀμέσως στὸν ὦμο του.

Ἐνῶ ἔλεγαν αὐτά, ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ βασιλεύῃ. Τότε ὁ Ἀλκίνοος μαζὶ μὲ τὸν ξένο καὶ τοὺς ἄρχοντες τῶν Φαιάκων ξαναγύρισαν στὸ παλάτι, γιὰ νὰ ἐξακολουθήσουν τὴ διασκέδαση.

Στὸ μεταξὺ οἱ δοῦλοι τῶν ἀρχόντων ἔφεραν, ἕνας ἕνας, ἀπὸ τὰ σπίτια τους τὰ δῶρα γιὰ τὸν ξένο.

Ὅλ' αὐτά, καθὼς κι ἐκεῖνα πού τοῦ χάρισε ὁ Ἀλκίνοος, τὰ ἔπαιρνε ἡ βασίλισσα Ἀρήτη καὶ τὰ τοποθετοῦσε μέσα σ' ἕνα ὠραῖο κιβώτιο, ὅπως πρόσταξε ὁ ἄντρας της.

§ 20. Ὁ Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν ξένο νὰ διηγηθῇ τὰ παθήματά του.

Ἄμα ἐτοιμάστηκε τὸ τραπέζι, ὅλοι οἱ καλεσμένοι μαζὶ μὲ τοὺς νοικοκυραίους κάθησαν γύρω κι ἄρχισαν μὲ ὄρεξη τὸ δεῖπνο.

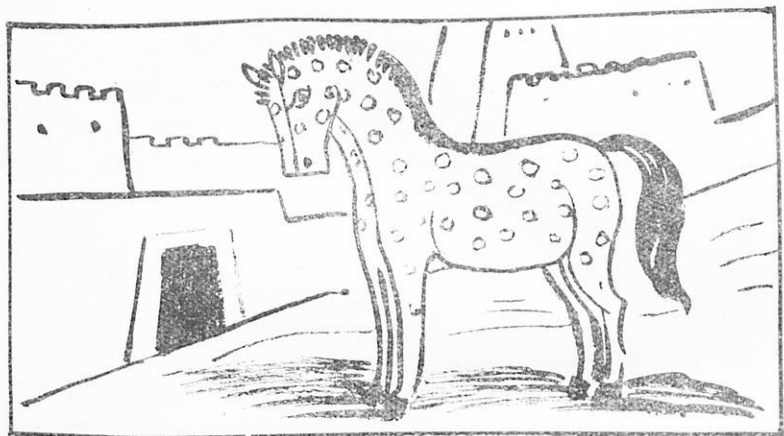
Ὁ ξένος κάθησε κοντὰ στὸ βασιλέα, καὶ στὴ μέση ἀπὸ ὅλους τοὺς καλεσμένους ὁ τραγουδιστὴς Δημόδοκος.

Ἀφοῦ ὅλοι ἔφαγαν καὶ ἤπιαν, εἶπε ὁ ξένος:

«Τί ὠραῖα πού τραγούδησες σήμερα, Δημόδοκε, τὸν Τρωικὸ πόλεμο! Τὰ εἶπες ὅλα τόσο καλὰ, σὰ νὰ ἤσουν ἐκεῖ καὶ τὰ ἔβλεπες καὶ τ' ἄκουες. Ἔλα τώρα, τραγούδησέ μας καὶ γιὰ τὸ ξύλινο ἄλογο, πού

μ'αυτό κατώρθωσε ὁ Ὀδυσσεύς νὰ γελάσῃ τοὺς Τρωαδίτες καὶ νὰ κυριέψῃ τὴν πόλιν τους».

Ὁ Δημόδοκος εὐχαριστήθηκε γιὰ τὸν ἔπαινο αὐτοῦ τοῦ ξένου, κι ἁμέσως ἄρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τὴ γλυκιὰ φωνή του. Τὸ τραγούδι του ἔλεγε, πῶς μὲ

τὴ συμβουλὴ τοῦ Ὀδυσσεύα κατασκεύασαν τὸ ξύλινο ἄλογο· ποιοὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες κλείστηκαν μέσα· πῶς τὸ ἄφησαν ὕστερα καὶ καμώθηκαν πῶς φεύγουν· πῶς τὸ βρῆκαν ἔτσι ἀφημένο οἱ Τρωαδίτες καὶ τὸ ἔφεραν μέσα στὴν πόλιν τους· καὶ πῶς μὲ τὸ ἔξυπνο αὐτὸ σχέδιο τοῦ Ὀδυσσεύα κυριεύτηκε καὶ καταστράφηκε ἡ Τροία.

Ὅλοι ἄκουαν τὸ τραγούδι κι ἦταν καταμαγεμένοι. Μὰ ὁ ξένος πάλι συγκινήθηκε κι ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ ν' ἀναστενάζῃ.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος, ὅταν εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ ξένου κι ἄκουσε τοὺς στεναγμούς του, εἶπε: « Καλὸ μοῦ

φαίνεται νὰ σταματήσῃ ὁ τραγουδιστὴς τὸ τραγούδι. Γιατὶ ἀπὸ τῆ στιγμῇ, ποὺ ἄρχισε νὰ τραγουδῇ, ὁ ξένος μας ὅλο κλαίει κι ἀναστενάζει. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι σωστό. Στὴ διασκέδαση πρέπει ὁ καθένας νὰ χαίρεται καὶ νὰ γελᾷ, καὶ πιὸ πολὺ ὁ φίλος, ποὺ φιλοξενιέται.

» Κι ἐσύ, ἀγαπημένε μας ξένε, ἔλα, πές μας τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα σου. Πές μας ποιές χῶρες γύρισες καὶ τί ὑπόφερες στὰ ταξίδια σου! Πές μας ἀκόμη καὶ γιατί κλαῖς κι ἀναστενάζεις, ὅσες φορὲς ἀκοῦς νὰ μιλοῦν γιὰ τὰ παθήματα τῶν Ἑλλήνων στὴν Τροία. Μήπως σκοτώθῃκ' ἐκεῖ κανένας στενὸς συγγενῆς σου, ἢ κανένας φίλος σου ἀγαπημένος; Γιατὶ σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο πολλοὶ Ἕλληνες σκοτώθηκαν, ποὺ δὲ θὰ λησμονηθοῦν ποτέ».

§ 21. Ποιὸς ἦταν ὁ ξένος;

Τότε ὁ ξένος εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

« Πολὺ γλυκὰ τραγουδεῖ ὁ τραγουδιστὴς σου, βασιλιά Ἀλκίνοε· καὶ γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει ἄλλο καλύτερο σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, παρὰ νὰ βρίσκωμαι μὲ καλὴ συντροφιά, νάχω μπροστά μου πλούσιο τραπέζι καὶ ν' ἀκούω, ὅπως τώρα, γλυκὰ τραγούδια.

» Τοῦ λόγου σου ὅμως ἐπιθυμεῖς νὰ μάθης ποιὸς εἶμαι, ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι καὶ τί ἔπαθα, ὥσπου νάρθω ὡς ἐδῶ. Θέλω νὰ σ' εὐχαριστήσω, μ' ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω καὶ ποῦ νὰ τελειώσω; Τί νὰ πῶ πρῶτα καὶ τί δεύτερα; Εἶναι τόσα πολλὰ τὰ παθήματά μου, ποὺ δὲ βρίσκω μήτε ἀρχή, μήτε τέλος.

»'Ακοῦστε ὅμως! Εἶμαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, αὐτὸς ποὺ κυρίεψε τὴν Τροία».

Ὅλοι, ὅσοι ἦταν μαζεμένοι τότε μέσα στὴν τραπεζαρία, ξαφνίστηκαν, ὅταν ἄκουσαν αὐτὸ τ' ὄνομα· κι ὅλοι κοίταξαν μὲ θαυμασμό τὸ δοξασμένο ἥρωα.

«Εἶμαι ἀπὸ τὴν Ἰθάκη» ἐξακολούθησε ὁ Ὀδυσσεύς. «Ἡ πατρίδα μου εἶναι μικρὸ νησί, ὅλο πέτρες καὶ βουνά, καὶ δὲ μοιάζει σὰν τὸ δικό σας. Βγάζει ὅμως κι αὐτὸ παλικάρια.

»Γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἄλλο, ποὺ ν' ἀγαπῶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου αὐτή. Πολλές φορές, τόσον καιρό, ποὺ γυρίζω ἐδῶ κι ἐκεῖ στὰ ξένα, μοῦ παρουσιάστηκαν εὐκαιρίες νὰ ζήσω μακριὰ καὶ νάχω ὅλα τ' ἀγαθὰ μου. Ὅμως ἐγὼ προτίμησα νὰ γυρίσω πίσω στὴν πατρίδα μου, γιὰ νὰ ζήσω κοντὰ στοὺς δικούς μου καὶ στὸ σπίτι μου, καὶ ἄς ζῶ φτωχικώτερα. Ἀχ, τί νὰ σᾶς πῶ! Δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πιὸ γλυκὸ πρᾶμα ἀπὸ τὴν πατρίδα κι ἀπὸ τοὺς γονεῖς! Εἶναι πολὺ δυστυχισμένος ἐκεῖνος, ποὺ τὸν ἔχει ἡ μοῖρα του νὰ ζῇ μακριὰ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του, ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ ἀπὸ τοὺς πατριῶτες του, ὅσο πλούσιος κι ἂν εἶναι».

§ 22. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

«Καὶ τώρα, ποὺ μάθατε ποίος εἶμαι, ἀκοῦστε μὲ τὴ σειρὰ καὶ τὰ ὅσα ὑπόφερα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ φύγαμε ἀπὸ τὴν Τροία, ὥσπου ἔφτασα στ' ὄμορο νησί σας» ἄρχισε νὰ λέει τότε ὁ Ὀδυσσεύς.

«Ἀφοῦ κυριέψαμε καὶ καταστρέψαμε τὴν Τροία, ξε-

κίνησα κι ἐγὼ γιὰ τὴν πατρίδα μου μὲ τὰ δώδεκα πλοῖα μου καὶ μὲ τοὺς συντρόφους, ποὺ μοῦ εἶχαν μείνει ὕστερ' ἀπὸ τὸ δεκάχρονο πόλεμο.

» Ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες ὅμως ὁ ἄνεμος ἦταν ἐναντίος· κι ἀντὶ νὰ σπρώχνῃ τὰ πλοῖα κατὰ τὴ δύση, δηλαδή κατὰ τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἔσπρωχνε κατὰ τὸ βοριά, κατὰ τὴ Θράκη, καὶ μᾶς ἔφερε στὴν πόλη τῶν Κικόνων, τὴν Ἰσμαρο.

« Εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ Κίκονες δὲ μᾶς δέχτηκαν διόλου καλὰ. Ἀλλὰ καὶ οἱ σύντροφοί μου φέρθηκαν σ' αὐτοὺς πολὺ ἄσκημα.

» Δὲν ἄκουσαν τὰ λόγια μου καὶ θέλησαν νὰ ἐκδικηθοῦν τοὺς Κίκονες. Ἔπεσαν λοιπὸν ἀπάνω τους, σκότωσαν πολλούς, ἔδιωξαν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴν πόλη καὶ ρήμαξαν τὰ σπίτια τους. Ὑστερα μοιράστηκαν μεταξύ τους ἔσ' ἄρπαξαν, βόδια, πρόβατα, γίδια κι ἄλλα πολύτιμα πράματα, ὥστε τὸ κάθε πλοῖο πῆρε πλούσιο μερδικὸ κι ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου ἄρκετά.

» Ἐγὼ τότε ἄρχισα νὰ τοὺς παρακαλῶ νὰ φύγωμε ἀμέσως ἀπὸ τὴν Ἰσμαρο. Ἐκεῖνοι ὅμως καὶ πάλι δὲ μ' ἄκουσαν. Κάθησαν στὴν ἀκρογιαλιά καὶ ἀφοῦ ἔσφαξαν κι ἔψησαν πολλὰ βόδια καὶ πρόβατα, ἄρχισαν τὸ φαγοπότι ὕστερα.

» Ὁ Δίας ὅμως δὲν ἄργησε νὰ μᾶς δείξῃ τὸ θυμὸ του γιὰ τὰ κακά, ποὺ οἱ σύντροφοί μου ἔκαμαν στοὺς Κίκονες. Τὴ νύχτα, ὅσοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἐκείνου τοῦ μέρους γλίτωσαν, ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους Κίκονες, ποὺ κατοικοῦσαν στὰ μεσό-

γεια καὶ ἦταν μαθημένοι ἀπὸ πολέμους καὶ πολὺ ἀντρειωμένοι. Ἐκεῖνοι δέχτηκαν νὰ τοὺς βοηθήσουν. Καὶ τὸ πρῶι τοὺς βλέπω ἀπὸ τὸ πλοῖο μου νὰ ὁρμοῦν στοὺς συντρόφους μου σὰ λυσσασμένοι, καὶ νὰ εἶναι ἀμέτρητοι, σὰν τὰ φύλλα τῶν δέντρων τὴν ἀνοιξη!

» Δὲ χάνω στιγμή. Πετιέμαι ἀπὸ τὸ πλοῖο στοὺς συντρόφους μου, τοὺς δίνω θάρρος, τοὺς βάζω στὴ γραμμὴ καὶ σὲ λίγο ἀρχίζομε τὴ μάχη.

» Οἱ Κίκονες πολεμοῦσαν μὲ μανία· κι ἡμεῖς ὅμως, ἀν καὶ εἴμαστε πολὺ λιγώτεροι ἀπ' αὐτοὺς, πολεμούσαμε παλικάρσια. Γι' αὐτὸ πολλοὶ σκοτώνονταν κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη.

» Ὡστόσο, ὅσο ἦταν ἀκόμη μέρα, ἡμεῖς τοὺς νικούσαμε καὶ δὲν τοὺς ἀφήναμε νὰ ζυγώσουν στὰ πλοῖα μας. Ὄταν ὅμως ἔγειρε ὁ ἥλιος κατὰ τὴ δύση του, τότε οἱ Κίκονες μᾶς νίκησαν καὶ μᾶς κυνήγησαν ὡς τὰ πλοῖα μας.

» Στὴ φοβερὴ ἐκείνη μάχη σκοτώθηκαν ὡς ἑβδομήντα δικοὶ μας. Ὅσοι γλιτώσαμε, μπήκαμε γρήγορα στὰ πλοῖα καὶ φύγαμε ἀμέσως ἀπὸ τὴν Ἰσμαρο». Καὶ ἀναστενάζοντας ὁ Ὀδυσσεύς, ἐξακολούθησε τὴ διήγησή του.

§ 23. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

«Μὰ ὁ θυμὸς τοῦ Δία δὲν περιωρίστηκε ὡς ἐδῶ μονάχα. Μόλις ἀνοιχτήκαμε στὸ πέλαγος, μᾶς ἔπιασε φοβερὴ τρικυμία. Βοριάς δυνατὸς ἄρχισε νὰ φυσᾷ καὶ σκοτάδι βαθὺ νὰ σκεπάζῃ τὸν οὐρανό.

» Σὲ λίγο δὲ βλέπαμε κατὰ ποῦ ἀρμενίζαμε. Τὰ

πλοῖα προχωροῦσαν μὲ σηκωμένες τὶς πλώρες ἀπὸ τὸν ἄερα. Τὰ πανιά τους σκίστηκαν καὶ οἱ ἀντένες ἔσπασαν.

» Οἱ ναῦτες τότε φοβήθηκαν μεγαλύτερη καταστροφή. Γι' αὐτὸ ἄρπαξαν στὰ χέρια τὰ κουπιά, κι ἔτσι κατωρθώσαμε τέλος πάντων νὰ πλησιάσωμε σὲ μιὰ ἄγνωστη καὶ ἀκατοίκητη παραλία.

» Ἐκεῖ τραβήξαμε ἔξω στὴ στεριά· τὰ πλοῖα καὶ ξαπλωθήκαμε στὴν ἀκρογιαλιά. Θέλαμε, ὥσπου νὰ περάσῃ ἡ τρικυμία, νὰ ξεκουραστοῦμε καὶ νὰ τὰ διορθώσωμε.

» Δυὸ μερόνυχτα μείναμε κεῖ. Τὴν τρίτη μέρα, ὅταν ἡσύχασε κάπως ὁ ἄγέρας, σπρώξαμε τὰ πλοῖα στὴ θάλασσα καὶ ξεκινήσαμε γιὰ τὴν πατρίδα μας.

» Τώρα εἶχαμε πρῖμο τὸν καιρό, καὶ λίγο λίγο ἀρμενίζοντας περάσαμε τὸ πέλαγος, κι ὕστερ' ἀπὸ τρεῖς ἑβδομάδες πλησιάσαμε στὴν Πελοπόννησο.

» Ὅλοι ἐλπίζαμε πὼς θὰ φτάναμε γρήγορα στὴν ἀγαπημένη μας πατρίδα. Ὅταν ὅμως πλησιάσαμε στὸ ἀκρωτήριο τὸ Μαλέα καὶ θελήσαμε νὰ τὸ περάσωμε, τὰ μεγάλα κύματα κι ὁ τρελὸς βοριάς μᾶς ἔσπρωξαν πάλι μακριὰ ἀπὸ τὴν παραλία, στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος, πέρ' ἀπὸ τὰ Κύθηρα.

» Δὲ λέγονται τὰ ὅσα ὑποφέραμε ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα. Ἐννιά μερόνυχτα μᾶς βασάνιζαν οἱ ἀντίθετοι ἄνεμοι καὶ μᾶς ἔσπρωχναν ὀλοένα καὶ μακρύτερα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Μόλις στίς δέκα μέρες ἀπάνω κατωρθώσαμε νὰ πλησιάσωμε σὲ στεριά. Ρίξαμε ἀμέσως τὶς ἄγκυ-

ρες, βγήκαμε στην παραλία, πήραμε νερό από μιὰ βρύση καὶ φάγαμε κοντὰ στὰ πλοῖα.

» Ὑστερ' ἀπὸ τὸ φαγητὸ διάλεξα τρεῖς ἀπὸ τοὺς συντρόφους καὶ τοὺς πρόσταξα νὰ προχωρήσουν στὰ μεσόγεια τῆς χώρας ἐκείνης, γιὰ νὰ μάθουν ποῦ βρισκόμαστε.

» Ἐκεῖνοι ἔφυγαν. Μά, μόλο ποὺ πέρασε ἄρκετὴ ὥρα, δὲν ξαναγύρισαν. Μᾶς λησμόνησαν.

» Γιατί, χωρὶς νὰ τὸ ξέρωμε, εἶχαμε φτάσει στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

» Οἱ Λωτοφάγοι αὐτοὶ εἶναι ἡμεροί, φιλόξενοι καὶ πολὺ περιποιοτικοὶ ἄνθρωποι. Τρέφονται πρὸς πολὺ μὲ λωτό, ἓναν καρπὸ πολὺ γλυκό. Ὅποιος ξένος περὰσῃ ἀπὸ τὴ χώρα τους, τόσο πολὺ εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς μεγάλες περιποιήσεις τῶν κατοίκων της, ὥστε δὲ θέλει νὰ φύγῃ πρὶν ἀπὸ τὴ συντροφιά των. Ζεχνάει τὴν πατρίδα του καὶ μένει ἐκεῖ παντοτινὰ.

» Αὐτό, φαίνεται, θὰ ἔπαθαν καὶ οἱ σύντροφοί μου. Γι' αὐτὸ κι ἐγώ, ὅταν εἶδα πὼς ἀργοῦσαν νὰ γυρίσουν, ἀναγκάστηκα νὰ πάω ἐἴδιος καὶ νὰ τοὺς φέρω πίσω μὲ τὴ βία. Γιατὶ δὲν ἤθελαν νὰ φύγουν ἀπὸ κεῖ.

» Ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς ἄλλους συντρόφους μου, νὰ μποῦν στὰ πλοῖα καὶ νὰ φύγωμε τὸ γρηγορώτερο. Γιατὶ φοβήθηκα, μήπως θελήσουν κι ἄλλοι νὰ πάθουν τὰ ἴδια».

§ 24. Στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Ἄφοῦ σταμάτησε λίγο ὁ Ὀδυσσεάς, γιὰ νὰ ξεκουρα-
στῇ, ὕστερα ξανάρχισε πάλι τὴ διήγησή του ἔτσι:

«Ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων ὕστερ' ἀπὸ μερι-
κὲς ἡμέρες φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

» Καλύτερα ὅμως νὰ μὴ φτάναμε ποτέ, μήτε νὰ
ἐβλεπα κανέν' ἀπ' αὐτούς. Γιατὶ στὴ χώρα τους αὐτὴ
ἔχασα ἑξι συντρόφους μου, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ χά-
σω κι ἐγὼ τὴ ζωὴ μου.

» Πῶς ὅμως νὰ μὴν πάθῃ κακὸ ὅποιος περνᾷ ἀ-
πὸ τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων, ἀφοῦ εἶναι ἄνθρωποι ἄ-
δικοι καὶ κάνουν ὅ,τι τοὺς ἀρέσει;

» Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ οὔτε καλλιεργοῦν τὴ γῆ, οὔ-
τε φυτεύουν τίποτε μὲ τὰ χέρια τους. Ζοῦν ἀπὸ
τὰ γιδοπρόβάτὰ τους καὶ ἀπὸ τὰ φαγώσιμα, ποὺ
παράγει ὁ τόπος τους χωρὶς καμιὰ καλλιέργεια.

» Οἱ Κύκλωπες οὔτε σπίτια, οὔτε ἀγορές, οὔτε
καὶ δικαστήρια ἔχουν. Κατοικοῦν μέσα σὲ σπηλιές, κι
ὁ καθένας τους φροντίζει μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του,
χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται διόλου γιὰ τὸ γείτονά του καὶ
γιὰ τοὺς ἄλλους Κύκλωπες. Σωστοὶ ἀγριάνθρωποι!

§ 25. Στὸ ἐρημόνησο.

» Ὅχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ χώρα τους αὐτὴ εἶ-
ναι ἓνα μικρὸ ἐρημονήσι κατάφυτο.

» Πόδι ἀνθρώπου δὲν πάτησε στὸ νησί αὐτὸ ποτέ.
Στὰ βουναλάκια καὶ στὸ δάσος του δὲν κυνήγησε ποτέ
κανένas κυνηγός. Στὸ καταπράσινο λιβάδι του κα-

νένας βοσκὸς δὲ βόσκησε οὔτε μιὰ φορὰ τὰ κοπάδια του· καὶ τὶς βουνοπλαγιὲς καὶ τὸν κάμπο του δὲν τὰ ὥργωσε κανένας γεωργός. Μονάχα τ' ἀμέτρητα ἀγριόγιδά του τρέχουν καὶ πηδοῦν ἐδῶ κι ἐκεῖ ἄφοβα.

» Οἱ Κύκλωπες, οἱ γείτονες τοῦ ἐρημονησιοῦ αὐτοῦ, δὲν ἔχουν πλοῖα, οὔτε γνωρίζουν νὰ κολυμπούν, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ πηγαίνουν ὡς ἐκεῖ. Οἱ ἄλλοι πάλι ἄνθρωποι δὲν τολμοῦν νὰ κατοικήσουν σ' ἓνα τέτοιο μέρος καὶ νὰ γειτονέψουν μὲ τέτοιους ἀγριανθρώπους.

» Ἄν κατοικοῦσαν ἄνθρωποι στὸ νησί αὐτό, θὰ ἦταν πολὺ εὐκόλο καὶ νὰ καλλιεργηθῇ καὶ πλούσιες ἐσοδεῖς νὰ δώσῃ. Γιατὶ καὶ πολὺ παχιά χωράφια ἔχει, κοτάλληλα γιὰ σιτάρι καὶ κριθάρι, καὶ λιβάδι ἄρκετὰ μεγάλο, ὅπου θὰ μποροῦσαν νὰ βοσκήσουν πολλὰ γιδοπρόβατα.

» Κοντὰ ὅμως σ' αὐτὰ ἔχει τὸ μικρὸ αὐτὸ ἐρημονήσι κι ἓνα λιμάνι λαμπρό, τόσο ἀσφαλισμένο ἀπὸ παντοῦ, πού, ὅταν μποῦν μέσα του τὰ πλοῖα, δὲν ἔχουν πιά ἀνάγκη νὰ μεταχειριστοῦν μήτε ἄγκυρα, μήτε παλαμάρια. Μποροῦν νὰ μείνουν μέσα κεῖ χωρὶς ἄγκυρα κι ὅλως διόλου ἄδετα, δίχως νὰ κουνηθοῦν ἀπὸ τὴ θέσῃ τους.

» Στὴν ἄκρη ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ αὐτοῦ, κοντὰ στὴν παραλία, εἶναι μιὰ βαθιὰ σπηλιά· ἀπὸ μέσα τῆς βγαίνει καθαρὸ νερὸ κι ὀλόγυρα σειοῦν τὰ φύλλα τους θεόρατες λεῦκες.

» Στὸ νησί αὐτὸ μᾶς ἔσπρωξαν τὰ κύματα. Κάποιος θεός, φαίνεται, μᾶς ὠδήγησε ἐκεῖ μιὰ νύχτα κα-

τασκότεινη, ὅπου τίποτε δὲ μπορούσαμε νὰ διακρίνωμε μπροστά μας. Γιατὶ πυκνὴ καταχνιὰ σκέπαζε τὴ θάλασσα καὶ μαῦρα σύννεφα ἐμπόδιζαν τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ νὰ φτάσῃ ὡς τὴ γῆ. Γι' αὐτὸ μὴτ' ἐγώ, μήτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου δὲν κατῴρθωσε νὰ ἰδῇ τὸ νησὶ αὐτὸ τὴν ὥρα, ποὺ μπαίναμε στὸ λιμάνι του.

»Μόλις μπήκαμε μέσα, ἀμέσως κατεβάσαμε τὰ πανιά, τραβήξαμε τὰ πλοῖα μας ἔξω στῇ στεριᾷ καὶ κοιμηθήκαμε χάμω στὴν ἀμμουδιά.

»Ὅταν ξημέρωσε καὶ εἶδαμε πόσο ὠραῖο ἦταν τὸ νησί, ἀρχίσαμε νὰ γυρίζωμε ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ νὰ τὸ θαυμάζωμε.

»Τότε εἶδαμε καὶ τ' ἀγριόγιδα. Ἀμέσως πήραμε τὰ τόξα μας, κι ἀφοῦ χωρίσαμε σὲ τρεῖς συντροφιές, ἀρχίσαμε νὰ τὰ κυνηγοῦμε.

»Δὲν πέρασαν πολλὰς ὥρες καὶ τὸ κυνήγι μας ἦταν τόσο πολὺ, ποὺ κάθε πλοῖο πῆρε ἀπὸ ἐννιὰ καὶ τὸ δικό μου δέκ' ἀγριόγιδα σκοτωμένα.

»Ὑστερα, ἀφοῦ ψήσαμε κάμποσ' ἀπ' αὐτά, καθήσαμε στὴν παραλία κι ἀρχίσαμε νὰ τρῶμε καὶ νὰ πίνωμε ὡς τὸ ἡλιοβασίλεμα.

»Ἀντικρὺ μας, πάρα πολὺ κοντά, βλέπαμε τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων καὶ τὸν καπνὸ, ποὺ ἔβγαине ἀπὸ τὶς σπηλιές τους. Ἀκούαμε ἀκόμη καὶ τὶς φωνές τους καὶ τὶς φωνές τῶν ζώων τους.

»Ὅταν βασίλεψε ὁ ἥλιος καὶ ἡ νύχτα ἄπλωσε στὴ γῆ τὸ σκοτεινὸ πέπλο της, τότε ξαπλωθήκαμε κι ἐμεῖς πάλι ἀπάνω στὰ κατακάθαρα χαλίκια καὶ τὰ βότσα-

λα τοῦ γιαλοῦ, καὶ κοιμηθήκαμε ὡς τὸ πρωὶ πολὺ ὥραϊα. Μᾶς νανούριζαν τὰ γλυκόλαλα ἀηδόνια τοῦ ἐρημονησιοῦ ».

— « Ἀρχίζω νὰ σὲ ζηλεύω, Ὀδυσσέα » εἶπε γελῶν-
τας ὁ τραγουδιστὴς Δημόδοκος.

— « Δὲ θὰ μὲ ζήλευες διόλου, Δημόδοκε, ἂν ἤξερες
τί πάθαμε ὕστερ' ἀπὸ μιὰ μέρα » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀ-
δυσσέας ἀναστενάζοντας. Ὑστερα ἐξακολούθησε πάλι :

§ 26. Στὴν κατοικία τοῦ Πολύφημου.

« Ὅλα, ὅσα βλέπαμε κεῖνη τὴν ἡμέρα νὰ γίνωνται στὴν
ἀντικρινή μας χώρα, μοῦ κίνησαν πολὺ τὴν περι-
έργεια. Γι' αὐτό, ἐνῶ οἱ σύντροφοί μου κοιμόνταν
βαθιά στὴν ἀκρογιαλιά, ἐγὼ συλλογιζόμουν, ἂν θά-
πρεπε ἢ ὄχι νὰ πῆγαινα ἐκεῖ, γιὰ νὰ γνωρίσω
τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀπὸ κοντά.

« Ἡ σωστή σκέψη μ' ἐμπόδιζε νὰ κάμω μιὰ τέτοια ἐπι-

κίνδυνη επίσκεψη. Ἡ μεγάλη μου ὁμως περιέργεια μὲ παρακινοῦσε νὰ τὴν κάμω. Καὶ κεῖ ποὺ πάλευαν στὸ μυαλό μου ἡ σωστή σκέψη μὲ τὴν περιέργεια, νίκησε γιὰ κακὴ μας τύχη ἡ τελευταία. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισ' ἀπὸ τὴ νύχτα ἐκείνη νὰ κάμω αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη.

» Μόλις λοιπὸν ξημέρωσε, φώναξα κοντά μου ἑ-
λους τοὺς συντρόφους καὶ τοὺς εἶπα:

» Ἐσεῖς οἱ ἄλλοι θὰ μείνετε δῶ. Ἐγὼ μὲ τοὺς ναῦτες μου θὰ πάω στὴν ἀντικρινὴ ἐκείνη στεριά. Θέλω νὰ μάθω ποῦ βρισκόμαστε, νὰ σμίξω μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ νὰ πληροφορεθῶ ἀπ' αὐτούς.

» Αὐτὰ εἶπα καὶ ἀφοῦ ἐτοιμάσαμε τὸ πλοῖο, ξεκινήσαμε καὶ σὲ λίγο φτάσαμε.

» Μόλις πλησιάσαμε, διακρίναμε ἀπὸ μακριὰ ἀνάμεσα σὲ δάφνες μιὰ μεγάλη σπηλιά, καὶ μπροστά της αὐλὴ εὐρύχωρη καὶ μαντρωμένη ὁλόγυρα μὲ πέτρες καὶ μὲ χοντρά ξύλα.

» Σ' αὐτὴ τὴ σπηλιά κατοικοῦσε ὁ Κύκλωπας ὁ Πολύφημος, ἓνας γίγαντας θεόρατος, ποὺ ἔβασκε μονάχος του τὰ γιδοπρόβατά του καὶ ζοῦσε κατάμονος, σὰν τὸ λύκο, χωρὶς νὰ ἔχη συντροφιά μὲ κανένα. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, μὲ κεῖνο τὸ πελώριο τριχωτὸ σῶμα του, μὲ τὰ μακριὰ ἀναμαλλιασμένα μαλλιά του καὶ τὰ μεγάλα γένεια, δὲν ἔμοιαζε μὲ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐμοιαζε πιὸ πολὺ μὲ βράχο μεγάλο καὶ δασωμένο».

—« Καὶ ὡς πόσο ψηλὸς ἦταν αὐτὸς ὁ Κύκλωπας, βα-

σιλιά μου; » ρώτησε τότε ὁ Ἄλιος, ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκίνοου.

—« Ἐγὼ κοντὰ του φαινόμεουν τόσο μικρός, ὅσο μᾶς φαίνεται τὸ χρονιάρικο παιδάκι στὸ πλάγι τοῦ πατέρα του » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς.

—« Καὶ δὲ φοβηθήκατε νὰ πᾶτε κοντὰ σὲ τέτοιο τέρας; » ξαναρώτησε ὁ Ἄλιος.

—« Ὁχι, παιδί μου, δὲ φοβήθηκα· τόλμησα καὶ πῆγα » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. « Ἔτσι εἶμαι φυσικὰ πλασμένος. Ὅταν βάλω κάτιτι στὸ νοῦ μου, δὲ μὲ φοβίζει πιὰ τίποτε νὰ τὸ κάμω· καὶ νά, πῶς πῆγα!

» Διάλεξα δώδεκα, τοὺς πιὸ καλύτερους ναῦτες τοῦ πλοίου μου, κι ἄφησα τοὺς ἄλλους νὰ τὸ φυλάγουν κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Πῆρα μαζί καὶ ἓνα ἀσκή γεμάτο μοσχάτο κρασί ἑξοχο, ποὺ μοῦ τὸ εἶχε δωρίσει κάποιος ἱερέας στὴν Ἰσμαρο, καὶ τραβήξαμε ἴσια στὴ σπηλιά.

» Σὲ λίγο φτάσαμε κεῖ, μὰ δὲ βρήκαμε μέσα τὸν Κύκλωπα. Ἦταν ἀκόμη ἔξω στὸ λιβάδι κι ἔβοσκε τὰ κοπάδια του.

» Ἐμεῖς ὥστόσο ἀπὸ περιέργεια μπήκαμε στὴν κατοικία του, κι ἀρχίσαμε νὰ παρατηροῦμε ὅλο τὸ νοικοκυριό του.

» Ἡ κατοικία του αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀπέραντη σπηλιά, πολὺ εὐρύχωρη, ὅχι ὅμως καὶ φωτεινὴ. Γιὰ νὰ καταλάβετε πόσο εὐρύχωρη ἦταν, φτάνει νὰ σᾶς πῶ πῶς ὁ Πολύφημος μέσα σ' αὐτὴν εἶχε φτιαγμένα τὰ μαντριά του, ὅπου τῇ νύχτα καὶ στὸν κακὸ καιρὸ ἐκλείνε ὅλα του τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια.

»Λίγο πέρ' ἀπὸ τὰ μαντριά του αὐτὰ εἶχε βαλμένα πολλὰ καλάθια, γεμάτα φρέσκο τυρί, καὶ πολλές καρδάρες καὶ σκαφίδες κι ἄλλα τέτοια ξύλινα δοχεῖα, γεμάτα τυρόγαλα.

»Στὴ μέση τῆς σπηλιᾶς παρατηρήσαμε στάχτη καὶ μισοκαμένα ξύλα, καὶ σ' ὅλα τὰ μέρη σωρούς ἀπὸ κοπριά γιδοπροβάτων. Ὅσο γιὰ τ' ἄλλα ἔπιπλα τοῦ νοικοκυριοῦ τοῦ Κύκλωπα, δὲν εἶδαμε οὔτε κρεβάτι, οὔτε κάθισμα κανένα».

§ 27. Ὑποδοχὴ τοῦ Ὀδυσσεά ἀπὸ τὸν Πολύφημο.

«Οἱ σύντροφοί μου» ἐξακολούθησε νὰ λέη ὁ Ὀδυσσεάς, «ὅταν εἶδαν ὅλα αὐτά, κατάλαβαν τί θὰ κατοικοῦσε ἐκεῖ μέσα. Κι ἐπειδὴ φοβήθηκαν, ἄρχισαν νὰ μὲ παρακαλοῦν νὰ φύγωμε ἀπὸ τὴ σπηλιά, γιὰ νὰ μὴν πάθωμε κανένα κακό.

»Ἐγὼ ὅμως δὲν τοὺς ἄκουσα. Δυὸ πράματα μὲ ἀπομώραναν κι ἀψήφησα τότε τὸν κίνδυνο. Πρῶτα πρῶτα ἡ μεγάλη περιέργεια, ποὺ εἶχα νὰ γνωρίσω τί λογῆς ἄνθρωπος ἦταν αὐτός ὁ Κύκλωπας. Κι ἔπειτα ἡ πεποίθησις, ποὺ εἶχα στὸν ἑαυτό μου, ὅτι ὅποιος κίνδυνος κι ἂν μοῦ παρουσιαζόταν, θὰ κατάρθωνα νὰ τὸν ξεφύγω. Γι' αὐτὸ πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου ν' ἀφήσουν τὰ παρακάλια καὶ νὰ μείνουν ἐκεῖ, ὥσπου νὰ γυρίσῃ ὁ Πολύφημος.

»Μὲ ἄκουσαν κι ἔμειναν. Ἀνάψαμε φωτιὰ καί, ἀφοῦ προσφέραμε θυσία στοὺς θεοὺς, περιμέναμε μὲ καρδιοχτύπι τὸν Κύκλωπα νὰ γυρίσῃ.

» Κόντευε νὰ βασιλέψη ὁ ἥλιος, ὅταν ὁ Κύκλωπας γύρισε μὲ τὰ ζῶα του ἀπὸ τὴ βοσκή, κουβαλώντας στοὺς ὤμους μεγάλο φορτίο ἀπὸ ξερὰ ξύλα.

» Μόλις ἔφτασε κοντὰ στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς, πέταξε χάμω τὰ ξύλα. Καὶ τόσο κρότο ἔκαμε, ποὺ ἐμεῖς μέσα τρομάξαμε καὶ κρυφτήκαμε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς σπηλιᾶς.

» Ὑστερα ἔμπασε μέσα τίς γαλάρες προβατίνες καὶ γίδες, ἐνῶ τίς στέρφες, τὰ κριάρια, τὰ τραγιά καὶ τὰ ἀποκομμένα κατσίκια κι ἄρνια τ' ἄφησε ὅλα ἔξω στὴν αὐλή.

» Ἀμέσως ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ σήκωσε μὲ τὰ δύο του χέρια μιὰ πελώρια πέτρα, ποὺ ὅλοι μαζί οἱ ναῦτες τοῦ πλοίου μου δὲ θὰ μπορούσαν νὰ τὴν κουνήσουν ἀπὸ τὴ θέση της, καὶ μ' αὐτὴν ἔφραξε τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς.

» Ὑστερα κάθησε σὲ μιὰν ἄκρη κι ἄρχισε ν' ἀρμέγει τίς προβατίνες καὶ τίς γίδες του.

» Ἀπὸ τὸ γάλα, ποὺ ἄρμεξε, ἔπηξε ἀμέσως τὸ μισὸ τυρὶ καὶ τὸ ἔβαλε μέσα σὲ πλεχτὰ μικρὰ καλάθια. Τὸ ἄλλο μισὸ τὸ ἄφησε στὶς καρδάρες, γιὰ νὰ τὸ πίνη στὸ δεῖπνο του.

» Ἀφοῦ τελείωσε ὅλες αὐτὲς τὶς δουλειές, ἀναψε στὴ μέση τῆς σπηλιᾶς μεγάλη φωτιά, ποὺ τὴ φωτί-
σε ὁλόκληρη.

» Τότε εἶδε κι ἐμᾶς, ζαρωμένους σὲ μιὰ γωνιά, καὶ μὲ ἄγρια φωνὴ μᾶς λέει: «Ἔ, σεῖς αὐτοῦ! Ποιοί εἰστε κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεστε; Τί θέλετε καὶ τρυπώσατ' ἐδῶ μέσα στὴ σπηλιά μου; Ἔχετε καμιὰ δουλειὰ ἢ μήπως εἰστε πειρατὲς καὶ ἦρθατε γιὰ κλεψιά;»

» Ὅλοι τρομάξαμε, ὅταν ἀκούσαμε τὴν ἀγριοφωνάρα καὶ τὰ λόγια του αὐτά. Ἐγὼ ὅμως σηκώθηκα ἀμέ-
σως, τὸν ἐχαίρήτησα καὶ τοῦ ἀποκρίθηκα:

— «Ὁχι, Κύκλωπα, δὲν εἴμαστε πειρατὲς! Εἴμαστε Ἑλ-
ληνες ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Ἀγαμέμνονα κι ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Τροία. Γυρίζαμε στὴν πατρίδα μας· κακὸς ὅμως καιρὸς καὶ τρικυμίες δυνατὲς μᾶς ἔρ-
ριξαν στὴ χώρα σας ἐδῶ. Ἐρχόμαστε σὰν ξένοι· πέ-
φτομε στὰ πόδια σου καὶ σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς λυπηθῆς καὶ νὰ μᾶς φιλοξενήσης. Νὰ σεβαστῆς τοὺς θεοὺς, Κύκλωπα, κι ἀπ' ὅλους περισσότερο τὸ Δία, ποὺ προστατεύει τοὺς ξένους».

» Ἐκεῖνος τότε γέλασε καὶ μᾶς ἀποκρίθηκε μὲ ἄ-
σπλαχνη καρδιά:

— «Ἡ ἄμυαλος εἶσαι, ξένε, ἢ ἀπὸ πολὺ μακρινὴ χώ-
ρα ἔρχεσαι, γιὰ νὰ μὲ συμβουλευῆς νὰ σέβωμαι
τοὺς θεοὺς. Ἐμεῖς οἱ Κύκλωπες δὲ φοβόμαστε μήτε

τὸ Δία, μήτε κανέναν ἄλλο θεό, γιατί εἴμαστε δυνατώ-
τεροι ἀπ' αὐτούς. Γι' αὐτὸ μὴ σοῦ περάσῃ ἀπὸ τοῦ νοῦ,
πὼς θὰ σὲ προστατέψω ἀπὸ φόβο. Αὐτὸ θὰ τὸ κάμω
μονάχα, ἂν τὸ θελήσῃ ἡ ὄρεξή μου. Μὰ ἔλα! πές μου
τώρα, ποῦ ἄφησες τὸ πλοῖο σου; Ἐδῶ κοντὰ ἡ
μακριὰ ἀπὸ τὴν κατοικία μου;»

»Ἀπὸ τὴν ἐρώτηση αὐτὴ τοῦ Κύκλωπα ἔνιωσα
ἀμέσως τὸν κακὸ σκοπὸ του. Γι' αὐτὸ τοῦ ἔκρυψα
τὴν ἀλήθεια καὶ τοῦ εἶπα:

—«Τὸ πλοῖο μας, Κύκλωπα, τὸ πέταξαν τὰ κύματα
στὰ βράχια καὶ τὸ κομμάτιασαν· καὶ μόλις ἐγὼ κι αὐ-
τοὶ ἐδῶ οἱ σύντροφοί μου γλιτώσαμε κολυμπώντας».

»Χωρὶς νὰ πῇ ἐκεῖνος τίποτε ἄλλο καί, χωρὶς
νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὴ θέση του, ἀπλώνει τὰ χέρια
του καὶ πιάνει δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ
τοὺς τρώει.

»Ἐμεῖς, βλέποντας αὐτὰ τὰ φριχτὰ πράγματα, τρομά-

ξαμε. Σηκώσαμε τὰ χέρια μας καὶ παρακαλέσαμε τὸ Δία νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο θηρίο.

§ 28. Πῶς θὰ γλίστων' ἀπὸ τὰ χέρια του;

» Ἀφοῦ ὁ Πολύφημος ἔφαγε τοὺς δυὸ συντρόφους μου καὶ ρούφηξε κάμποσες καρδάρες γάλα, ὕστερα ξαπλώθηκε χάμω, ἀνάμεσα στὰ γιδοπρόβατά του, κι ἀποκοιμήθηκε.

» Ὄταν τὸν ἄκουσα νὰ ροχαλίζει, εἶπα μέσα μου νὰ τραβήξω τὸ σπαθί καὶ νὰ τὸ μπήξω στὸ στῆθος του. Εἶδα ὅμως πῶς ὁ θάνατός του θὰ ἦταν καὶ δική μας καταστροφή. Γιατί, ἂν πέθαινε ὁ Πολύφημος, δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ ξεφράξουμε τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς ἀπὸ κείνη τὴ θεόρατη πέτρα.

» Γι' αὐτὸ κι ἐγὼ βαστάχτηκα ἐκείνη τὴ βραδιὰ καὶ δὲν ἔκαμα τίποτε. Ἀπὸ τὸ φόβο ὅμως καὶ ἀπὸ τὴ λύπη μας ξημερωθήκαμε ὅλοι μας, χωρὶς νὰ κοιμηθοῦμε διόλου, ἀναστενάζοντας ὁλοένα. Ἡ νύχτα ἐκείνη μᾶς φάνηκε ἀτελείωτη.

» Ὄταν ἐπιτέλους φώτισε ἡ μέρα, τὸ τέρας ἐκεῖνο ξύπνησε, ἀναψε πάλι φωτιὰ κι ἄρμεξε τὰ ζῶα του. Ὑστερα ἄρπαξε πάλι δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε.

» Κατόπι παραμέρισε πολὺ εὐκόλα τὴ μεγάλη πέτρα ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς· ἔβγαλε ἔξω τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες, ξανάκλεισε κι ἄρχισε νὰ ὀδηγῇ τὰ κοπάδια του στὴ βοσκὴ μὲ δυνατὰ σφυρίγματα.

» Ὄταν μείναμε μόνοι, ἄρχισα νὰ συλλογίζωμαι

μέ ποιόν τρόπο θά μπορούσα νά τιμωρήσω τόν Κύκλωπα, καί νά ξεφύγωμε κι ἐμεῖς ἀπό τή σπηλιά.

»Βασάνισα πολὺ τὸ μυαλό μου καὶ συλλογίστηκα πολλοὺς τρόπους. Νὰ δῆτε ὅμως τί προτίμησ' ἀπ' ὅλα!

»Μέσα στή σπηλιά ἦταν πεταμένο ἓνα μεγάλο καὶ χοντρὸ ξύλο ἀγριελιάς. Τὸ εἶχε κόψει, φαίνεται, ὁ Πολύφημος, γιὰ νὰ τὸ ἔχη γιὰ μαγκούρα, ὅταν θὰ ξεραινόταν.

»Ἀπ' αὐτὸ τὸ ξύλο ἔκοψα ἓνα κομμάτι, ὡς μιὰ ὀργιά, καὶ τὸ ἔδωσα στοὺς συντρόφους μου νὰ τὸ ζύσουν καὶ νὰ τὸ κάμουν μυτερὸ στή μιὰ ἄκρη του.

»Ὅταν ἔγιναν ὅλ' αὐτά, πῆρα τὸ ξύλο καὶ τὸ ἔκρυψα μέσα σ' ἓνα σωρὸ κοπριά. Ἐπειτα ὠρίσα τοὺς συντρόφους μου, πού θὰ μὲ βοηθοῦσαν νὰ βγάλωμε τὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα.

§ 29. Ὁ Ὀδυσσεύς μεθὰ τὸν Κύκλωπα.

»Ὅταν ἡ μέρα βράδιασε, ὁ Κύκλωπας γύρισε ἀπὸ τῆ βοσκῇ τὴν ἴδια ὥρα πάλι. Ἀφοῦ ξέφραξε τὴ σπηλιά, ἔβαλε μέσα ὅλα τὰ ζῶα του· ἀκόμη καὶ τὰ κριάρια καὶ τὰ τραγιά. Φαίνεται πῶς κάτι ὑποψιάστηκε.

»Ἐπειτα ἔφραξε πάλι τὴν εἴσοδο κι ἄρμεξε τίς προβατίνες καὶ τίς γίδες, ὅπως καὶ τὴν περασμένη βραδιά. Κι ἀφοῦ τελείωσε καὶ ὅλες τίς ἄλλες δουλειές του, ἄρπαξε πάλι ἄλλους δυὸ συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε.

» Τότες ἐγὼ γέμισα ἓνα ξύλινο ποτήρι ἀπὸ τὸ κρασί, πὺν εἶχα μαζί μου ἀπὸ τὸ πλοῖο, πλησίασα τὸν Κύκλωπα καὶ τοῦ εἶπα :

« Κύκλωπα, τώρα πὺν ἔφαγες, δοκίμασε κι ἀπὸ τὸ κρασί αὐτό, γιὰ νὰ δῆς τί διαλεχτὸ πιωτὸ εἶχε τὸ πλοῖο μας. Σοῦ τὸ ἔφερα δῶρο, γιὰ νὰ μὲ λυπηθῆς καὶ νὰ μὲ βοηθήσης νὰ γυρίσω πίσω στὴν πατρίδα μου. Πιστεύω νὰ σοῦ ἀρέση ».

» Ὁ Πολύφημος δέχτηκε τὸ ποτήρι καὶ τὸ ἤπιε ὁλόκληρο. Καὶ τόσο εὐχαριστήθηκε, ὥστε μοῦ ζήτησε καὶ δεύτερο καὶ μοῦ εἶπε :

« Δῶς μου κι ἄλλο ἀπ' αὐτὸ τ' ὠραῖο κρασί σου, ξένε, καὶ πές μου ἀμέσως τ' ὄνομά σου, γιὰ νὰ σοῦ χάρισω κι ἐγὼ ἓνα δῶρο, πὺν θὰ σὲ εὐχαριστήση.

» Ἐχομε κι ἐμεῖς ἐδῶ καλὰ κρασιά, μὰ τὸ δικό σου μοιάζει μὲ τὸ νέκταρ τῶν θεῶν ».

» Ἀμέσως ἄρχισα νὰ τοῦ δίνω ποτήρια γεμάτα· κι αὐτὸς ὁ ἄμυαλος τὰ κατέβαζε, τὸνα πάνω στ' ἄλλο. Σὲ λίγο ὅμως, νὰ σου τον! ἄρχισε νὰ ζαλίζεται.

» Ὅταν κατὰλαβα πὼς μέθυσε, τοῦ λέω :

« Κύκλωπα! Θὰ σοῦ πῶ τ' ὄνομά μου, καὶ σὺ ὅμως νὰ μοῦ κάμης τὸ δῶρο, πὺν μοῦ ἔταξες. Τ' ὄνομά μου εἶναι Κανένας. Κανένα μὲ φωνάζουν ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ οἱ σύντροφοί μου ».

— « Τὸν Κανένα θὰ τὸν φάω τελευταῖο ἀπ' ὅλου τοὺς συντρόφους του. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ δῶρο, πὺν θὰ τοῦ κάμω! » ἀποκρίθηκε βραχνὰ βραχνὰ καὶ νύσταγμένα ὁ Πολύφημος· κι ἔγειρε νὰ κοιμηθῇ.

» Ζαπλώθηκε ανάσκελα καὶ σὲ λίγο ὅλη ἡ σπηλιά βούϊζε ἀπὸ τὰ ροχαλητά του.

§ 30. Ὁ Ὀδυσσεὺς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα.

» Δὲν ἔχασα τότε καιρό» ἐξακολούθησε νὰ λέη ὁ Ὀδυσσεὺς. «Μόλις ἔνιωσα πῶς ὁ Κύκλωπας βυθίστηκε σὲ ὕπνο βαθύ, ἔβγαλα τὸ μυτερὸ ἐκεῖνο ξύλο ἀπὸ τὴν κοπριά, πύρωσα καλὰ στὴ φωτιά τὴ μυτερὴ ἄκρη του, καὶ μαζὶ μὲ τοὺς βοηθοὺς συντρόφους μου τὸ ἔχωσα βαθιὰ στὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα.

» Ἀμα ἔνιωσε τοὺς πρῶτους πόνους ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος γίγαντας, ἀμέσως ἔβγαλε τρομαχτικὸ μούγκρισμα καὶ πετάχτηκε ἀπάνω.

» Ὅλ' ἡ σπηλιά καὶ οἱ γύρω βράχοι βούϊζαν ἀπὸ τὸ φοβερὸ τὸ μούγκρισμά του. Ἐμεῖς τὰ χάσαμε, καὶ κατατρομαγμένοι ζαρῶσαμε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς σπηλιάς.

» Τρελὸς ἀπὸ τοὺς πόνους τότες ὁ Κύκλωπας, τράβηξε ἀμέσως ἀπὸ τὸ μάτι τὸ ξύλο ἐκεῖνο. τὸ πέταξε μακριά, κι ἄρχισε νὰ φωνάζη δυνατὰ καὶ νὰ γυρεύη βοήθεια.

» Σὲ λίγο ἔφτασαν πολλοὶ Κύκλωπες ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά καὶ τὸν ἐρωτοῦσαν:

«Τί ἐπαθες, Πολύφημε, καὶ φωνάζεις ἔτσι τώρα τὰ μεσάνυχτα, καὶ δὲ μᾶς ἀφήνεις νὰ κοιμηθοῦμε; Μήπως σοῦ κλέβουν τὰ πρόβατα, ἢ μήπως θέλει κανεὶς νὰ σὲ σκοτώσῃ;»

— «Ἀχ!» φώναζε ὁ Πολύφημος. «Ὁ Κανένας, ὁ Κανένας μὲ σκοτώνει! Γλιτῶστε με!»

—«Τότε λοιπόν τί φωνάζεις, ἀφοῦ δὲ σὲ πειράζει κανέναν;» ἀποκρίθηκαν ἐκεῖνοι. «Ἄν τρελάθηκες καὶ φωνάζεις χωρὶς λόγο, παρακάλεσε τὸν πατέρα σου, τὸν Ποσειδῶνα, νὰ γιαιτρέψῃ τὴν τρέλα σου. Ἐμεῖς δὲ μπορούμε νὰ σοῦ κάμωμε τίποτε».

»Αὐτὰ εἶπαν οἱ Κύκλωπες κι ἔφυγαν· ἐνῶ ἐγὼ καὶ οἱ σύντροφοί μου χαιρόμαστε, γιατί τόσο μᾶς ὠφέλησε πού ἄλλαξα τ' ὄνομά μου.

§ 31. Ξεφεύγομε ἀπὸ τὴ σπηλιά.

»Ἄμα εἶδε ὁ Πολύφημος πὼς οἱ ἄλλοι Κύκλωπες ἔφυγαν, θέλησε νὰ μᾶς πιάσῃ μοναχὸς του.

»Ἀρχισε λοιπόν νὰ ψάχνῃ στὰ τυφλὰ παντοῦ μέσα στὴ σπηλιά, μὲ τὰ χερί' ἀπλωμένα, βογκώντας καὶ μουγκρίζοντας ἀπὸ τοὺς πόνους.

»Ὅμως ἐγὼ καὶ οἱ σύντροφοί μου εὐκόλα ξεφεύγαμε ἀπὸ μπροστά του.

»Ἔτσι μᾶς κυνηγοῦσε κάμποσῃ ὥρᾳ. Ἀρχισε πιά νὰ ξημερώνῃ, ὅταν ὁ Πολύφημος κατάλαβε πὼς δὲ θὰ μπορούσε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ μᾶς πιάσῃ. Τότε ἄφησε τὸ ψάξιμο καὶ τὰ κυνηγητὰ καὶ πῆγε στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς. Ἐβγαλε ἀπ' αὐτὴ τὴν πέτρα, κάθησε στὸ κατώφλι τῆς κι ἄπλωσε τὰ χέρια μπροστά του.

»Συλλογίστηκε πὼς ἐμεῖς θὰ προσπαθούσαμε νὰ ξεφύγωμε ἀπὸ τὴ σπηλιά μαζί μὲ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια, κι ἔτσι θὰ μπορούσε νὰ μᾶς πιάσῃ.

»Μὰ ἐγὼ δὲν ἤμουν τόσο ἀνόητος, ὥστε νὰ πέσω εὐκόλα στὰ χέρια του.

» Κι ἄρχισα νὰ συλλογίζωμαι μὲ ποιόν τρόπο θὰ μποροῦσα κι ὁ ἴδιος νὰ ξεφύγω καὶ τοὺς συντρόφους μου νὰ γλιτώσω.

» Κι ἐπειδὴς ἦταν γιὰ τὴ ζωὴ μας, ὁ νοῦς μου ἔβρισκε πολλοὺς τρόπους, γιὰ νὰ ξεφύγωμε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Κύκλωπα. Ἐγὼ ὅμως ἀπ' ὅλους προτίμησα αὐτόν:

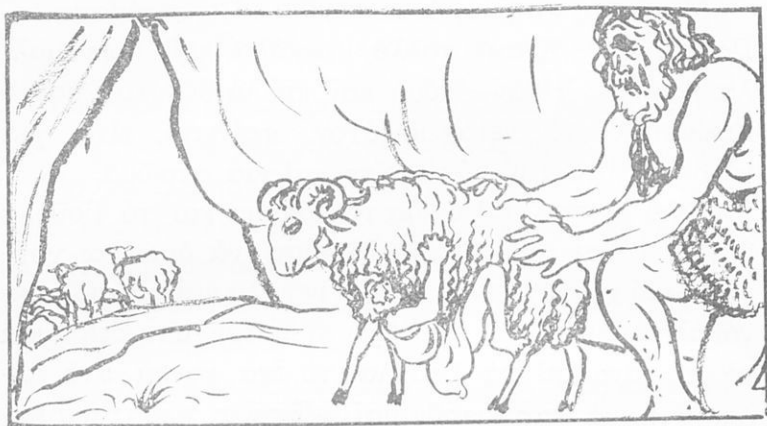
» Μέσα στὴ σπηλιά, ἀνακατεμένα μὲ τὰ πρόβατα τοῦ Πολύφημου, ἦταν πολλά, μεγάλα καὶ πυκνόμαλλα κριάρια. Ἦταν ἀκόμη καὶ πολλὰ βοῦρλα, πού ὁ Κύκλωπας τὰ μεταχειριζόταν, φαίνεται, εἴτε γιὰ νὰ δένη τίποτε μ' αὐτά, εἴτε καὶ γιὰ στρῶμα.

» Ἐγὼ λοιπόν, μόλις εἶδα τὰ κριάρια καὶ τὰ βοῦρλα ἐκεῖνα, νὰ τί σοφίστηκα! Ἄρχισα νὰ διαλέγω γρήγορα καὶ χωρὶς θόρυβο τὰ πιὸ μεγάλα καὶ τὰ πιὸ πυκνόμαλλα κριάρια· νὰ τὰ βάζω τρία τρία στὴ σειρὰ καὶ νὰ τὰ δένω μὲ τὰ βοῦρλα, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο, γιὰ νὰ περπατοῦν μαζί. Ἐπειτα πρόσταξα καθεὶνα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου νὰ χώνεται κάτω ἀπὸ τὸ μεσαῖο κριάρι καὶ νὰ κρατιέται ἀπὸ τὰ μαλλιά του μὲ τὰ χέρια. Καὶ γιὰ νὰ μὴ σέρνωνται τὰ πόδια του, τοῦ τὰ ἔδενα δεξιά καὶ ἀριστερὰ στὰ πλάγια κριάρια ἀπὸ τὰ μεριά τους. Ἐτσι φορτωμένα, ἄφηνα τὰ κριάρια νὰ προχωροῦν κατὰ τὴν τρύπα τῆς σπηλιάς.

» Ἐγὼ δὲ χρειάστηκε νὰ δεθῶ. Ἀμα ἀσφάλισα ἔτσι τοὺς συντρόφους μου, χώθηκα κι ἐγὼ κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ μεγαλύτερου καὶ πιὸ πυκνόμαλλου κριαριοῦ.

Τὸ ἔπιασα ἀπὸ τὰ μαλλιά τοῦ στήθους καὶ περίμενα, ὥσπου νὰ βγῇ κι αὐτό.

»Πρῶτα προχωροῦσαν τ' ἄλλα κριάρια κατὰ τὴν τρύπα τῆς σπηλιᾶς. Πίσω ἀπ' αὐτὰ ἔρχονταν οἱ προβατίνες βελάζοντας, γιατί ἦταν ἀνάρμεγες· καὶ τελευταῖο ἀπ' ὅλα πῆγαινε τὸ κριάρι, ὅπου ἤμουν ἐγὼ κρεμασμένος.

»Ὁ Κύκλωπας, ἂν καὶ παράδερνε ἀπὸ τοὺς φριχτοὺς πόνους, μ' ὅλ' αὐτὰ ὅμως καθόταν στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς, καὶ μὲ τὰ χέρια του ἔψαχνε στὶς πλάτες ὅλα τὰ ζῶα του, ποὺ ἔβγαιναν σιγὰ ἔξω. Δὲν τοῦ πέρασε διόλου ἀπὸ τὸ νοῦ του νὰ ψάξῃ καὶ τὶς κοιλιές τους. Κι ἔτσι δὲ μπόρεσε ν' ἀνακαλύψῃ κανένα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου, ὅταν πέρασαν ἀπὸ μπρὸς του τὰ κριάρια, ποὺ τοὺς κουβαλοῦσαν.

»Τελευταῖο ἦρθε νὰ περάσῃ τὸ δικό μου τὸ κριάρι. Ἀμέσως ἐγὼ τότε κρεμάστηκα ἀπὸ τὰ μαλλιά του μέ

τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν μου καὶ μα-
ζεύτηκα κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά του.

» Ὁ Πολύφημος ψάχνοντας κατάλαβε ποιό ἦταν, κι
ἀμέσως τὸ χαΐδεψε καὶ τοῦ εἶπε: « Ἀγαπημένο μου
κριάρι, γιατί σήμερα βγαίνεις τελευταῖο κι ἔτσι ἄργα
ἄργα ἀπὸ τὴ σπηλιά; Ἐσὺ ποτέ σου δὲ συνήθιζες
ν' ἀπομένης πίσω ἀπὸ τ' ἄλλα πρόβατα, παρὰ ἔ-
βγαινες πρῶτο ἀπὸ ἐδῶ. Πρῶτο πηγαινες στὴ βοσκή,
πρῶτο στὸ πότισμα καὶ πρῶτο πάλι ξαναγύριζες τὸ
βράδυ στὸ μαντρί. Σήμερα βγαίνεις τελευταῖο. Λυπᾶ-
σαι, φαίνεται, γιὰ τὸ κακό, πού ἔκαμε στὸ ἀφεντικό
σου ὁ κακοῦργος ὁ Κανένας κι οἱ ἄθλιοι σύντροφοί
του. Ἄχ, ἂν μπορούσες νὰ μιλήσης! Θὰ μοῦ ἔλεγες
ποῦ κρύβεται αὐτός ὁ τιποτένιος. Καὶ τότε θὰ ἔβλεπες
πῶς θὰ σκορποῦσαν τὰ μυαλά του στὴ γῆ! »

» Αὐτὰ εἶπε· κι ἀφοῦ πάλι τὸ χαΐδεψε, τὸ ἄ-
φησε κι αὐτὸ νὰ προσπεράσῃ.

» Ἔτσι γλιτώσαμε ἀπὸ τοῦ Κύκλωπα τὰ χέρια
καὶ βρεθήκαμε ὅλοι ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά ».

§ 32. Ὁ Ὀδυσσεὺς πειράζει τὸν Κύκλωπα.

« Μόλις προχώρησε τὸ κριάρι μου λίγα βήματα πέρ'
ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἀμέσως ἐγὼ ξεκρεμάστηκα ἀπ' αὐτὸ
κι ἔλυσα καὶ τοὺς συντρόφους μου. Ὅστερα ξεχωρί-
σαμε ὅλ' αὐτὰ τὰ κριάρια, πού μᾶς γλίτωσαν, καὶ
τὰ ὠδηγήσαμε στὸ πλοῖο μας.

» Οἱ ἄλλοι σύντροφοί μου, πού μᾶς περίμεναν

¹ Ὀδύσσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ'. Δημोट. *Εκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη

μέσα στο πλοίο, μόλις μᾶς είδαν, χάρηκαν πολύ. Ἄρχισαν ὅμως νὰ κλαῖν, ἅμα ἔμαθαν τὸ χαμὸ τῶν ἄλλων ἔξι συντρόφων μας :

— « Δὲν εἶναι καιρὸς τώρα γιὰ κλάματα! » εἶπα τότε σ' αὐτούς. « Ἐμπρός! τὰ κουπιά στὰ χέρια καὶ νὰ φεύγωμε ἀπὸ αὐτὸν τὸν καταραμένο τόπο! Δὲν ξέρομε τί μπορεῖ νὰ μᾶς βρῇ ἀκόμη ἐδῶ ».

» Οἱ σύντροφοί μου μὲ ἄκουσαν, καὶ ἀμέσως ξεκινήσαμε. Δὲν εἶχαμε ὅμως ξεμακρύνει πολὺ ἀπὸ τ' ἀκρογιαλί, ὅταν μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ νὰ πειράξω τὸν Πολύφημο.

» Τοῦ φωνάζω λοιπὸν δυνατὰ ἀπὸ μέσ' ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ τοῦ λέω: « ἮΕ, Πολύφημε! βλέπεις τί ἔπαθες; Ὁ Δίας σὲ τιμώρησε, ποὺ μεταχειρίζεσαι τόσο σκληρὰ τοὺς ξένους ».

» Ὁ Κύκλωπας ξαφνίστηκε, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια μου· κι ἐπειδὴ κατὰλαβε πῶς τοῦ ξεφύγαμε, ἔγινε τρελὸς ἀπὸ τὸ θυμὸ του. Πετάχτηκε ἀπὸ τὴ θέση του, βγῆκε ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῆς σπηλιᾶς, ψάχνοντας τυφλά, καὶ πλησίασε στὴν παραλία.

» Ἦταν φοβερὸς νὰ τὸν ἐβλέπατε! Μούγκριζε, φοβέριζε, ἔσφιγγε τὶς γροθιές, ἔτριζε τὰ δόντια, κουνοῦσε τὸ κεφάλι καὶ πήγαινε δῶθε κεῖθε, σὰν τὸ πληγωμένο λιοντάρι!

» Ἐξαφνα, τὸν βλέπομε νὰ ψάχνη μὲ τὰ χέρια κάτω στὴ γῆ καὶ στὰ βράχια τῆς ἀκρογιαλιᾶς. Καὶ νά! Σὲ λίγο ξεκολλᾷ ἓναν πελώριο βράχο καὶ τὸν πετᾷ μὲ ὅλη του τὴ δύναμη κατὰ τὸ μέρος, ποὺ ἄκουε νὰ ἔρχεται ἡ φωνή μου.

»Ὁ βράχος ἔπεσε μπρὸς ἀπὸ τὴν πλώρη μας. Ἡ θάλασσα κυμάτισε, καὶ τὰ κύματα ἔσπρωξαν τὸ πλοῖο μας πάλι στὸ ἄκρογιάλι.

»Ὁ κίνδυνος ἦταν μεγάλος, μὰ ἐγὼ δὲν τὰ ἔχασα. Ἀμέσως ἀρπάζω ἓνα μακρὺ κοντάρι, τὸ ἀκουμπῶ μὲ δύναμη στοὺς βράχους, καὶ χωρὶς θόρυβο σπρώχνω τὸ πλοῖο πρὸς τὴ θάλασσα.

»Ἔτσι ξεμακρύνουμε λιγάκι. Τότε γνέφω στοὺς ναῦτες ν' ἀρχίσουν νὰ τραβοῦν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη τὰ κουπιά, γιὰ ν' ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

»Σὲ λίγο τὸ πλοῖο μας ἦταν πάλι στ' ἀνοιχτά. Ὁταν φτάσαμε σ' ἀπόσταση διπλὴ ἀπὸ τὴν πρώτη, ἀρχισα πάλι νὰ πειράζω τὸν Κύκλωπα, ἐνῶ οἱ σύντροφοι μὲ παρακαλοῦσαν νὰ μὴν τὸν ἐρεθίζω.

—«Κύκλωπα!» τοῦ λέω. «Ἄν καμιά φορὰ τύχη καὶ σὲ ρωτήση κανεὶς πῶς τυφλώθηκες, πές του πῶς σὲ τύφλωσε ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη, αὐτός, ποὺ κυρίεψε τὴν Τροία».

»Μόλις ἄκουσε αὐτὰ ὁ Πολύφημος, ἀναστέναξε βαθιὰ καὶ εἶπε :

—«Ἄχ! ἀληθινὰ μοῦ τὸ εἶχε πεῖ ἓνας μάντης πῶς θὰ τυφλωνόμουν ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά. Ἐγὼ ὅμως περίμενα νὰ ἰδῶ κανένα φοβερὸ γίγαντα, καὶ ὄχι ἓνα μικρὸ καὶ κακομοιριασμένο ἀνθρωπάκο, σὰν καὶ σένα.

»Μὰ ἔλα πίσω πάλι, Ὀδυσσεά, γιὰ νὰ σὲ περποιοιθῶ καὶ νὰ σοῦ χαρίσω δῶρα, καθὼς δίνουν στοὺς ξένους, καὶ νὰ παρακαλέσω τὸν πατέρα μου, τὸν Ποσειδῶνα, νὰ σὲ φέρη γρήγορα στὴν πατρίδα

σου! Αὐτός, ἂν θέλῃ, θὰ μοῦ γιατρέψῃ καὶ τὸ μάτι καὶ θὰ μοῦ δώσῃ πίσω πάλι τὸ φῶς μου».

—«Κακοῦργε!» τοῦ ἀπαντῶ τότε· πιστεύεις πῶς μὲ τέτοια ἀνόητα λόγια θὰ μπορέσῃς νὰ μὲ ξεγελάσῃς, γιὰ νὰ γυρίσω κοντά σου; Τί κρῖμα, πού δὲ μπόρεσα μαζί μὲ τὸ μάτι νὰ πάρω καὶ τὴ ζωὴ σου καὶ νὰ σὲ στείλω στὸν Ἄδη! Τότε μήτε ὁ Ποσειδῶνας, μήτε κανεὶς ἄλλος δὲ θὰ μπορούσε νὰ σὲ κάμῃ καλὰ».

»Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Πολύφημος, σήκωσε τὰ χέρια του κατὰ τὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε στὸν Ποσειδῶνα:

—«Πατέρα μου! Ἐσύ, πού τραντάζεις τὴ θάλασσα μὲ τὴν τρίαινά σου, ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια μου! Ἄν ἀληθινὰ εἶμαι παιδί σου, σὲ παρακαλῶ, κάμε μου αὐτὴν τὴ χάρη. Νὰ μὴν ἀφήσῃς τὸν Ὀδυσσεά, τὸ γιὸ τοῦ Λαέρτη, νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Καὶ ἂν εἶναι γραφτὸ νὰ γυρίσῃ, τότε ἄς γυρίσῃ ὕστερ' ἀπὸ πολὺν καιρό, κι ἀφοῦ βασανιστῇ πολὺ. Νὰ φτάσῃ μὲ ξένο πλοῖο, κι ἀφοῦ χάσῃ ὅλους τοὺς συντρόφους καὶ στὸ σπίτι του νὰ βρῇ μεγάλο κακό!»

Κι ὁ δοξασμένος Ὀδυσσεάς, ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔξακολούθησε πάλι τὴ διήγησή του:

«Μόλις τελείωσε τὴν προσευχή του ὁ Πολύφημος, ἀμέσως ἀρπάζει ἕναν ἄλλο βράχο, μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν πρῶτο, καὶ τὸν πετᾷ κατὰ τὸ πλοῖο μας μὲ ὅλη τὴ δύναμη.

»Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ βράχος ἔπεσε κοντὰ στὴν πρύμνη τοῦ πλοίου μας, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ μᾶς σπάσῃ τὸ τιμόνι. Ἡ θάλασσα κυμάτισε δυνατὰ, τὸ κῦμα τῆς

ὁμως μᾶς ἔσπρωξε τώρα μπροστὰ καὶ μᾶς ἔφερε πολὺ γρήγορα στὸ ἔρημονήσι.

§ 33. Στὸ νησί τοῦ Αἰόλου.

» Ἀμα βγήκαμε ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖο, ἀμέσως ἔτρεξαν οἱ ἄλλοι σύντροφοι καὶ μᾶς ἀγκάλιαζαν καὶ μᾶς φιλοῦσαν μὲ χαρά. Ἐπειδὴ λείψαμε τρεῖς ἡμέρες, νόμισαν πὼς χαθήκαμε. Ἡ μεγάλῃ τους ὁμως χαρὰ γύρισε σὲ μεγάλη λύπη, μόλις εἶδαν πὼς ἔλειπαν οἱ ἔξι σύντροφοί μας κι ἔμαθαν τὸ φριχτό τους θάνατο.

» Τότες ἐγὼ τοὺς παρηγόρησά καὶ γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸ Δία, ποὺ μᾶς γλίτωσε ἀπὸ τὸν Πολύφημο, θυσιάσα σ' αὐτὸν τὸ μεγάλο κριάρι. Τοῦ κάκου, ὁμως! Ἐκεῖνος, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀδερφό του, τὸν Ποσειδῶνα, εἶχε ἀποφασίσει, φαίνεται, τὴν καταστροφή μας.

» Ἐκείνη τὴν ἡμέρα μέيناμε στὸ ἔρημονήσι καὶ ξεκουραστήκαμε. Τὴν ἄλλη ξαναμπήκαμε στὰ πλοῖα μα καὶ ξεκινήσαμε γιὰ τὴν πατρίδα. Εἴχαμε πρῖμο τὸν καιρό, κι ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες φτάσαμε σ' ἕνὸ ἄλλο νησί, στὴν Αἰολία.

» Στὸ νησί αὐτὸ κατοικεῖ ὁ Αἴολος, ὁ φίλος τῶν θεῶν, ποὺ ὁ Δίας τὸν διώρισε νὰ φυλάγῃ τοὺς ἀνέμους καὶ νὰ ὀρίζῃ αὐτός, ὅπως θέλει, ποιὸς ἀνεμὸς νὰ φυσᾷ τὴ μιὰ μέρα καὶ ποιὸς τὴν ἄλλη.

» Κάστρο ψηλὸ καὶ δυνατὸ φράζει γύρω γύρω ὅλο τὸ νησί. Τὸ παλάτι τοῦ Αἰόλου εἶναι χτισμένο ἀ

πάνω σ' ένα ψηλό βράχο, καί μέρα νύχτα βουίζει
ἀπὸ τ' ἀδιάκοπα σφυρίγματα τῶν ἀνέμων.

»Μόλις ρίξαμε τὶς ἄγκυρες στ' ὠραῖο λιμάνι τοῦ νη-
σιοῦ αὐτοῦ, βγήκαμε ἔξω καὶ τραβήξαμε ἴσια στὸ
παλάτι τοῦ Αἰόλου. Ἐκεῖ βρήκαμε τὸν Αἴολο καὶ
μᾶς καλοδέχτηκε ὅλους.

»Ἐνα μῆνα ὁλόκληρο μᾶς κράτησε στὸ παλάτι
του καὶ μᾶς φίλευε. Στὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἔπαυε
καθημερινὰ νὰ μ' ἐξετάζη γιὰ ὅλα, ὅσα ἔγιναν στὸν
Τρωικὸ πόλεμο, κι ἐγὼ νὰ τοῦ λέω ὅ,τι ἤξαιρα.

»Τέλος, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα, γιὰ νὰ φύγωμε, τὸν πα-
ρακάλεσα νὰ μᾶς βοηθήσῃ, νὰ γυρίσωμε γρήγορα
στὴν πατρίδα μας. Ἐκεῖνος φάνηκε πολὺ πρόθυμος. Ἀ-
μέσως παίρνει ἕνα μεγάλο καὶ γερὸ ἄσκι, κλείνει μέσα
σ' αὐτὸ ὅλους τοὺς ἐνάντιους δυνατοὺς ἀνέμους, κι ἀφή-
νει μονάχα ἐλεύθερο τὸ μαλακὸ τὸ Ζέφυρο, νὰ σπρώχνῃ
τὸ πλοῖο μας κατὰ τὴν Ἰθάκη. Σφραγίζει ἔπειτα μὲ
ἀσημένια σφραγίδα τὸ ἄσκι καί, παραδίνοντάς το,
μοῦ λέει: «Πρόσεχε καλά, Ὀδυσσέα, μὴ σοῦ ἀνοίξῃ
αὐτὸ τὸ ἄσκι, ὥσπου νὰ φτάσετε στὴν πατρίδα
σας! Ἀλλιῶς ἀλίμονό σας!»

»Τὸν εὐχαρίστησα μὲ ὅλη τὴν καρδιά μου, καὶ
τοῦ ὑποσχέθηκα πὼς θ' ἀκολουθοῦσα τὴ συμβουλή
του. Ὑστερα, ἀφοῦ χαιρετήσαμε αὐτὸν καὶ ὅλους
τοὺς σπιτικούς του, ἀφήσαμε τὴν Αἰολία καὶ φύγαμε.

»Ἐννιὰ μερόνυχτα ἀρμενίζαμε ἀδιάκοπα. Ὁ Ζέφυ-
ρος φυσοῦσε ἤσυχα στὴν πρύμνη καὶ μᾶς ἔφερνε
κάθε μέρα πιὸ κοντὰ στὴν πατρίδα μας. Ἀπάνω στὶς
δέκα ἄρχισαν νὰ ξεχωρίζουν τὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκης, κι

ὕστερ' ἀπὸ λίγο καὶ τὰ χωράφια καὶ τὰ λιβάδια· ἀκόμη καὶ οἱ φωτιές τῶν βοσκῶν της.

»Τότε μ' ἔπιασε γλυκὸς ὕπνος. Ἦμουν κατακοιμμένος ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη ἀγρύπνια, γιατί ὁ ἴδιος κρατοῦσα τὸ τιμόνι μέρα νύχτα.

»Τὴν ὥρα ὅμως ποὺ κοιμόμουν, οἱ σύντροφοί μου ἄνοιξαν τὸ ἀσκή τοῦ Αἰόλου. Νόμισαν πῶς, ἀφοῦ εἶναι σφραγισμένο μὲ ἀσημένια σφραγίδα, χωρὶς ἄλλο θὰ κρύβη μέσα του χρυσάφι κι ἀσήμι! Πόσο ὅμως γελάστηκαν! Γιατί, μόλις το ἄνοιξαν, ἀμέσως πετάχτηκαν μὲ ὁρμή ἀπὸ μέσα ὅλοι οἱ κλεισμένοι ἄνεμοι, κι ἄρχισαν νὰ φυσοῦν δυνατὰ καὶ νὰ σπρώχνουν τὰ πλοῖα μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη μας πατρίδα.

»Μετάνοιωσαν ἀργότερα κι ἔκλαψαν πικρά, μὰ τὸ κακὸ εἶχε γίνει καὶ δὲ διωρθωνόταν πιά! Οἱ ἄνεμοι δὲ μποροῦσαν νὰ ξανακλειστοῦν στὸ ἀσκή! Καὶ νά! ἀμέσως ἄρχισε τρικυμία, καὶ τὰ κύματα μᾶς ἔσπρωχναν ὅλο καὶ μακρύτερ' ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.

»Απὸ τὸ θόρυβο κι ἀπὸ τὴν ταραχὴ ἐκείνη ζύπνησα. Κι ὅταν εἶδα τὸ κακὸ, τόσο ταραχτήκα, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμή μοῦ ἦρθε νὰ πέσω στὴ θάλασσα καὶ νὰ πνιγῶ! Συλλογίστηκα ὅμως καλύτερα καὶ εἶπα μέσα μου: «Οἱ δειλοὶ μονάχα φοβοῦνται καὶ δὲ βαστοῦν στὶς δυσκολίες· οἱ γενναῖοι ἀγωνίζονται, ὅσο μποροῦν, νὰ τὶς νικήσουν· κι ἐγὼ θὰ κάμω τὸ ἴδιο».

»Οἱ ἄνεμοι, σπρώχνοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ τὰ πλοῖα μας, τὰ ξανάφεραν στὴν Αἰολία. Τότες ἐγὼ πῆρα μαζί μου δυὸ συντρόφους μου μονάχα, καὶ πῆγα στὸ παλάτι τοῦ Αἰόλου.

»Ξαφνίστηκε κείνος, όταν μέ ξαναεΐδε, καί ζήτησε νά μάθη τήν αΐτία τοῦ γυρισμοῦ μας. Τοῦ διηγήθηκα ὅσα ἔγιναν καί τόν παρακάλεσα νά μᾶς λυπηθῇ πάλι καί νά μᾶς βοηθήσῃ.

»Ὁ Αἴολος ὁμῶς κούνησε τὸ κεφάλι καί μοῦ εἶπε μέ θυμό: «Φύγε γρήγορα ἀπὸ τὸ νησί μου, Ὀδυσσεά, μέ τοὺς συντρόφους σου! Εἶναι κακὸ νά δέχωμαι στὸ σπίτι μου καί νά βοηθῶ ἄνθρωπο, ποὺ τόν μισοῦν οἱ θεοί»· καί μ' ἔδιωξε ἀπὸ τὸ νησί του!

»Ὅσο ζῶ, ποτέ μου δὲ ντροπιάστηκα γιὰ φταίξιμο δικό μου. Ἦταν τῆς τύχης μου νά ντροπιαστῶ γιὰ φταίξιμο τῶν συντρόφων μου!

»Σὲ λίγο φύγαμε ἀπὸ τὴν Αἰολία καταλυπημένοι καί ἐπειδὴ ἦταν ἀπανεμιά, οἱ σύντροφοί μου ἀναγκάζονταν νά λάμνουν ὀλοένα, γιὰ νά προχωροῦμε

§ 34. Στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων.

»Ἐξι μερόνυχτα προχωρούσαμε ὅλο μέ τὰ κουπιά στα χέρια. Στὶς ἑπτὰ ἐπάνω φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων.

»Οἱ Λαιστρυγόνες κατοικοῦν στὴν ἄκρη τοῦ κόσμου, μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καί εἶναι κακοὶ κι ἀνθρωποφάγοι. Ἐδῶ μᾶς περίμεναν παθήματα μεγάλα.

»Πλησιάσαμε στὸ λαμπρὸ λιμάνι τους, ποὺ ἔχει πολὺ στενὸ τὸ στόμα του καί προφυλάγεται ἀπὸ παντοῦ μέ ψηλές ὄχθες.

»Οἱ σύντροφοί μου μπῆκαν σ' αὐτὸ κι ἔδεσαν τὰ πλοῖα τους κοντὰ στὴν παραλία. Ἐγὼ ὁμῶς ἀποφά-

σισα νὰ σταθῶ ἔξω, ὥσπου νὰ δῶ μὲ τί λογῆς ἀνθρώπους ἔχω νὰ κάμω· κι ἔδεσα τὸ πλοῖο μου ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι, κοντὰ σ' ἓναν ψηλὸ βράχο.

» Ἀνέβηκα ὕστερα ψηλὰ σ' αὐτὸν τὸ βράχο καὶ ἀπὸ κεῖ ἐξέτασα ὅλο τὸν τόπο ὁλόγυρα, ὅσο ἔφταναν τὰ μάτια μου. Κι ἐπειδὴ εἶδα σὲ πολλὰ μέρη ν' ἀνεβαίνει καπνός, κατάλαβα πῶς ἐδῶ κατοικοῦσαν ἄνθρωποι, καὶ θέλησα νὰ πληροφορηθῶ ἀπ' αὐτοὺς γιὰ τὸ ταξίδι μας.

» Διάλεξα λοιπὸν κι ἔστειλα μέσα στὴ χώρα τρεῖς ἀπὸ τοὺς πιὸ γενναίους συντρόφους μου.

» Αὐτοί, καθὼς προχωροῦσαν, ἀπάντησαν στὸ δρόμο μιὰ βρύση. Ἐκεῖ ἔπαιρνε νερὸ μιὰ κόρη μεγαλόσωμη. Ἦταν ἡ κόρη τοῦ βασιλιᾶ τῶν Λαιστρυγόνων. Ἀπ' αὐτὴν ἔμαθαν ποῦ βρίσκεται τὸ παλάτι τοῦ πατέρα της.

» Τότε οἱ σύντροφοί μου τράβηξαν ἴσια σ' αὐτό. Μόλις ὅμως μπήκανε μέσα, τρόμαξαν. Βρέθηκαν μπροστὰ σὲ μιὰ γυναῖκα ψηλὴ ἴσα μ' ἓνα κυπαρίσσι. Θέλησαν νὰ φύγουν, μὰ δὲν πρόλαβαν. Εἰδοποιημένος ἀπὸ τὴν κόρη του, ἔφτασε σὲ λίγο ὁ ἄντρας τῆς γυναίκας αὐτῆς, ὁ βασιλιάς Ἀντιφάτης.

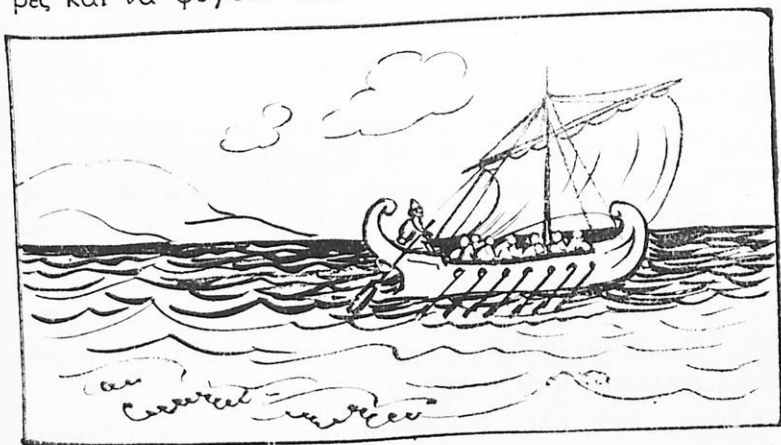
» Μόλις μπῆκε μέσα, ἀμέσως ἄρπαξε ἓναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου κι ἄρχισε νὰ τὸν τρώῃ! Οἱ ἄλλοι δὺὸ πρόλαβαν καὶ πετάχτηκαν ἔξω τρέχοντας ὡς τὸ λιμάνι, ὅπου τοὺς περιμέναμε ὅλοι ἀνυπόμονα.

» Δὲν πρόφτασαν νὰ μᾶς διηγηθοῦν καλὰ καλὰ ὅσα εἶδαν κι ἔπαθαν, καὶ νά! βλέπομε νὰ ἔρχωνται καταπάνω μας οἱ φοβεροὶ Λαιστρυγόνες ἄρματωμένοι.

»Ήταν άμέτρητοι καί ψηλότατοι. Μπροστά τους έγώ κι οί σύντροφοί μου φαινόμαστε σά σκυλάκια! Καί δέν πολεμοῦσαν μονάχα μέ τά ὅπλα, παρὰ πετοῦσαν άπάνω μας κι άπάνω στά πλοία δλόκληρα κοτρώνια!

»Έτσι άρχισαν νά σπάζουν τά πλοία μέσα στό λιμάνι καί νά σκοτώνουν τοὺς ναῦτες.

» Στήν άρχή θέλησα ν' άντισταθῶ, γιά νά μπορέσω νά γλιτώσω τοὺς συντρόφους καί τά πλοία. Όταν είδα ὅμως πῶς ἦταν άδύνατο νά τά βγάλωμε πέρα μέ τέτοιους γίγαντες, πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου νά μποῦν στά πλοία γρήγορα, νά κόψουν τίς άγκυρες καί νά φύγουν άπό τὸ λιμάνι.

»Τὸ ἴδιο ἔκαμα κι έγώ. Έφτασα τρέχοντας στό πλοίο μου· μπήκα μέσα κι ἔκοψα μέ τὸ σπαθί μου τά παλαμάρια· κι ἔτσι, τραβώντας γρήγορα κουπί, κατωρθώσαμε νά φύγωμε μέ τὸ πλοίο μας μακριά άπό τὸ καταραμένο ἑκείνο μέρος.

» Ἀλίμονό μας ὅμως ! Οἱ ἄλλοι σύντροφοί μου δὲ μπόρεσαν νὰ φύγουν. Μέσα στὸ λιμάνι βρῆκαν τὸ θάνατό τους ἀπὸ τοὺς βράχους, ποὺ πετοῦσαν οἱ Λαιστρυγόνες !

§ 35. Στὸ νησί τῆς μάγισσας Κίρκης.

» Ἡ συφορά μας αὐτὴ ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἀπ' ὅλες, ὅσες πάθαμε ὡς τότε. Γι' αὐτὸ καὶ φύγαμε λυπημένοι κατάκαρδα ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος.

» Ὡστόσο ἐγὼ δὲν ἀπελπίστηκα καὶ τότε, γιατί δὲν ξαίρω τί θὰ πῇ ἀπελπισία. Πάντα ἐλπίζω ἀκόμη καὶ στὶς πιὸ δύσκολες στιγμὲς τῆς ζωῆς μου. Λυπόμουν μονάχα γιὰ τὸν ἄδικο θάνατο τὸσων συντρόφων μου.

» Ἀφοῦ γυρίσαμε ἐδῶ κι ἐκεῖ στὸ ἀτελείωτο πέλαγος ἀρκετὲς ἡμέρες, χωρὶς νὰ ξαίρωμε κι ἐμεῖς ποῦ πᾶμε, ἐπιτέλους ἀράξαμε σ' ἓνα ὠραῖο καὶ κατάφυτο νησί.

» Βγήκαμε ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖο μας στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ καθήσαμε ἐκεῖ νὰ ξεκουραστοῦμε ἀπὸ τὴ μεγάλη κούραση τοῦ ταξιδιοῦ.

» Τότες, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι σύντροφοί μου ξεκουράζονταν, ξαπλωμένοι στὴν ἄμμουδιά, ἐγὼ πῆρα τὰ ὄπλα καὶ προχώρησα παραμέσα, στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ νησιοῦ, γιὰ νὰ ἐξετάσω τὴ χώρα.

» Ἀφοῦ προχώρησα κάμποσο κι ἀνέβηκα ἓνα λόφο, εἶδα ν' ἀνεβαίνει καπνὸς πίσω ἀπὸ πυκνὸ δάσος. Ἀπ' αὐτὸ κατάλαβα πὼς κατοικοῦν ἄνθρωποι στὸ

νησι ἐκεῖνο· καὶ γύρισα χαρούμενος, γιὰ νὰ τὸ πῶ
στοὺς συντρόφους μου.

»Ἐξαφνα στὸ δρόμο βρίσκω ἓνα ἐλάφι μὲ πολὺκλα-
δα καὶ μεγάλα κέρατα. Μόλις τὸ ἀντίκρισα, ἀμέσως
πετῶ ἀπάνω του τὸ κοντάρι μου, τὸ πετυχαίνω καὶ
τὸ σκοτώνω. Τὸ ρίχνω ἔπειτα στὸν ὦμο καὶ τὸ φέρ-
νω στοὺς συντρόφους μου.

»Τοὺς βρῆκα ὅπως τοὺς ἄφησα, ξαπλωμένους
στὴν ἀμμουδιὰ καὶ σκεπασμένους μὲ τὰ πανωφόρια
τους. Ἀπὸ τὴ λύπη κι ἀπὸ τὴν κούραση δὲν εἶ-
χαν ὄρεξη οὔτε νὰ φᾶνε, οὔτε νὰ σηκωθοῦν.

»Ὅταν τοὺς εἶδα ἔτσι, πέταξα χάμω τὸ ἐλάφι καὶ
τοὺς εἶπα: «Ὅσο μεγάλο κι ἂν εἶναι τὸ κακό, πού
μᾶς βρῆκε, φίλοι μου, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ πεθάνωμε
κιόλας ἀπὸ τὴ λύπη, πρὶν νὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα μας. Σηκω-
θῆτε καὶ ἐτοιμάστε αὐτὸ τὸ κυνήγι, πού σᾶς
ἔφερα».

»Μὲ τὰ λόγια μου αὐτὰ πῆραν θάρρος, κι ἀμέ-
σως σηκώθηκαν κι ἐτοίμασαν τὸ κυνήγι μου. Ἐπειτα,
ἀφοῦ ἔφεραν κι ἄρκετὸ κρασί ἀπὸ τὸ πλοῖο, καθή-
σαμε καὶ τρώγαμε καὶ πίναμε ὡς τὸ βράδυ.

»Ὅταν βασιλέψε ὁ ἥλιος, ξαπλωθήκαμε ὅλοι μας

ἐκεῖ στήν παραλία καὶ κοιμηθήκαμε βαθιά, ξεχνώντας κάθε λύπη.

§ 36. Ἄλλη συφορά στοὺς συντρόφους μου.

» Τὸ ἄλλο πρωὶ μάζεψα κοντά μου ὅλους τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς εἶπα :

— « Καθὼς βλέπετε, βρισκόμαστε σὲ ἄγνωστη χώρα. Ἀφοῦ ὅμως ἦρθαμ' ἐδῶ, νομίζω πὼς πρέπει νὰ μάθουμε ὅχι μόνο ποῦ βρισκόμαστε καὶ ποιοὶ ἄνθρωποι κατοικοῦν, παρὰ καὶ πῶς θὰ μπορέσωμε νὰ γυρίσωμε πίσω στήν πατρίδα μας. Συλλογιστῆτε πὼς ἔχομε ἑβδομάδες ὁλόκληρες, ποὺ χάσαμε τὸ δρόμο κι ἄρμενίζομε σὲ ἄγνωστες θάλασσες. Ἄν ὅμως ἐξακολουθήσωμε ἔτσι, χωρὶς νὰ ξαίρωμε ποῦ πᾶμε, δὲ θὰ φτάσωμε καμιὰ φορὰ στήν πατρίδα μας. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ πᾶμε νὰ βροῦμε τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ, γιὰ νὰ πληροφορεθοῦμε γιὰ τὸ ταξίδι μας.

» Στὸ κυνήγι μου χτὲς ψηλὰ σ' ἓνα λόφο εἶδα ἀπὸ μακριὰ ν' ἀνεβαίνει καπνὸς πίσω ἀπὸ πυκνὸ δάσος. Αὐτὸ θὰ πῆ πὼς ἐκεῖ χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι κάποια κατοικία ἀνθρώπων. Πρέπει νὰ πᾶμε σ' αὐτοὺς καὶ νὰ μάθουμε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται.

» Δὲν εἶναι ὅμως σωστὸ νὰ πᾶμε ὅλοι μαζί καὶ ν' ἀφήσωμε τὸ πλοῖο ἔρημο. Τὸ σωστὸ θὰ ἦταν νὰ πηγαιναν οἱ μισοί, κι οἱ ἄλλοι μισοὶ νὰ καθήσουν ἐδῶ καὶ νὰ τὸ φυλάγουν. Γι' αὐτὸ νομίζω πὼς πρέπει νὰ μοιραστοῦμε σὲ δυὸ μέρη, καὶ στοὺς μισοὺς ἀρχηγὸς νὰ εἴμ' ἐγώ, καὶ στοὺς ἄλλους ὁ Εὐρύ-

λοχος. "Επειτα νά ρίξωμε κλῆρο, καί σ' ὅποιους πέση ὁ κλῆρος, αὐτοί νά πᾶνε ὡς ἐκεῖ καί νά ζητήσουν τίς πληροφορίες, πού θέλομε».

» Ὅταν οἱ σύντροφοί μου ἄκουσαν αὐτά τὰ λόγια, στενοχωρέθηκαν καί δέν ἤθελαν νά πᾶνε, γιατί θυμήθηκαν τὰ περασμένα παθήματά μας. Ὅμως ἐγώ δέν ἄλλαξα γνώμη καί τοὺς ἔκαμα νά παραδεχτοῦν κι αὐτοί στὰ τελευταῖα, πὼς ἦταν μεγάλη ἀνάγκη νά σμίξωμε μέ τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ.

» Τότε λοιπὸν χώρισα τοὺς συντρόφους μου σὲ δύο μέρη κι ἔρριξα κλῆρο. Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Εὐρύλοχο καί σὲ ὅσους ἦταν μ' αὐτόν.

» Ἐκεῖνος μέ δάκρυα στὰ μάτια πῆρε τοὺς ἀνθρώπους του, πού ἔκλαιαν κι αὐτοί, καί ξεκίνησε· κι ἐμεῖς ὅμως, πού μείναμε, μόλις βαστούσαμε τὰ δάκρυα. Γιατί φοβούμαστε πολὺ, μήπως δέν τοὺς ξαναῖδοῦμε.

» Καθὼς ἐκεῖνοι προχωροῦσαν ἀργὰ καί προσεχτικά, βλέπουν στὴν ἄκρη μιᾶς λαγκαδιᾶς ἓνα ψηλὸ παλάτι, χτισμένο ἀπάνω σὲ λόφο. Ὅταν ἦρθαν πιὸ κοντά, εἶδαν πὼς ἦταν χτισμένο μέ πελεκητὲς πέτρες, κι ἀπέξω τὸ τριγύριζαν λύκοι καί λιοντάρια.

» Αὐτὰ τὰ ζῶα, μόλις εἶδαν τοὺς συντρόφους μου, δέν ὥρμησαν νά τοὺς φᾶνε. Ἦρθαν κοντά τους, κουνώντας τίς οὐρὲς τους, καθὼς οἱ σκύλοι στ' ἀφεντικά τους. Τοὺς κοίταζαν μονάχα μέ λυπημένα μάτια, σὰ νά τοὺς ἔλεγαν: « Μὴ μπαίνετε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι! Θὰ πάθετε κακὸ ».

» Στὴν ἀρχὴ ἐκεῖνοι φοβήθηκαν κι ἦταν ἑτοιμοὶ νά

φύγουν. Τή στιγμή όμως εκείνη ἀκοῦν μέσ' ἀπὸ τὸ παλάτι γυναικεία φωνή, νὰ τραγουδῇ γλυκὰ ἓνα ὠραῖο τραγούδι.

» Στάθηκαν καὶ τὴν ἄκουαν καταμαγεμένοι : « Χωρὶς ἄλλο θεὰ θὰ εἶναι αὐτή, πού τραγουδεῖ τόσο ὁμορφα » εἶπαν μεταξύ τους.

— « Γυναῖκα πού τραγουδεῖ τόσο ὠραῖα, ποτὲ δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι κακὴ » εἶπαν ἄλλοι. « Ἄς τὴν παρακαλέσωμε νὰ μᾶς ἀνοίξῃ »· κι ἀμέσως χτυποῦν τὴν πόρτα.

» Αὐτή, πού τραγουδοῦσε, ἄμ' ἄκουσε τὸν κρότο, ἀμέσως σταμάτησε τὸ τραγούδι της, κατέβηκε καὶ ἀνοίξε πρόθυμα.

» Ἦταν μιὰ γυναῖκα ὠραία καὶ γλυκομίλητη. Καὶ ὤταν τοὺς εἶδε, τοὺς χαιρέτησε εὐγενικὰ καὶ τοὺς κάλεσε μὲ γλυκὰ λόγια νὰ μποῦν μέσα.

» Χωρὶς νὰ τοὺς περάσῃ κακὸ ἀπὸ τὸ νοῦ, τὴν ἀκολούθησαν ὅλοι καὶ μπῆκαν μέσα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Εὐρύλοχο. Αὐτός, ἐπειδὴς ὑπωψιάστηκε κακὸ, δὲ θέλησε νὰ μπῇ κι ἔμεινε ἀπέξω.

» Ἡ ὠραία εκείνη γυναῖκα, μόλις ἔβαλε μέσα στὸ παλάτι της τοὺς συντρόφους μου, πρόσταξε τίς δοῦλες νὰ τοὺς στρώσουν πλούσιο τραπέζι, μὲ πολλὰ καὶ νόστιμα φαγητὰ καὶ μὲ ἄφθονο μοσχάτο κρασί. Στὸ κρασί αὐτὸ εἶχε ἀνακατώσει διάφορα βοτάνια μαγικά.

» Οἱ σύντροφοί μου, ὁλότελα ἀνυποψίαστοι, ἔφγανα θαρρετὰ καὶ ἤπιαν μὲ πολλή ὄρεξη. Μόλις ὁμως ἤπιαν, ξέχασαν καὶ πατρίδα καὶ συντρόφους.

» Ἐκείνη τότε πλησίασε κρυφὰ κι ἄγγιξε γρήγορα τὸν καθένα μ' ἓνα μαγικὸ ραβδί. Ἀμέσως οἱ δυσ-

τυχισμένοι αλλάζουν όλοι τή μορφή τους, γίνονται χοίροι, κι αρχίζουν νά τρέχουν έδω κι εκεί γρουλίζοντας, σάν τούς άληθινούς χοίρους. Μονάχα ό νοϋς τους

έξακολουθοϋσε νά συλλογίζεται και νά καταλαβαινη, σάν και πρῶτα. Τους όδηγεϊ έπειτα στο σταβλο και τους δίνει νά φάνε βελανίδια, τήν τροφή, πού συνηθίζουν οί χοίροι.

§ 37. Ο Όδυσσέας γλιτώνει τούς συντρόφους του.

»Ο Εϋρύλοχος, όπως είπα, κάθισ' έξω από τó παλάτι τής Κίρκης και περίμενε τούς συντρόφους του άνήσυχος. Όταν όμως σέ λίγο είδε νά βγαίνουν άπ' αυτό σκούζοντας είκοσι δυό μεγάλοι χοίροι — όσοι ήταν οί άνθρωποί του—κατάλαβε τó κακό, πού έπαθαν, και έτρεξε στήν παραλία, για νά μου τó πῃ.

»Μόλις έγώ άκουσα τά λόγια του, μ' έπιασε θυμός
 'Οδύσσεια. Αναγνωστικό Γ'. Δημοτ. *Εκδ. 7. Δ. 'Ανδρεάδη.

μεγάλος. Ἀρπάζω τὸ σπαθὶ καὶ τὸ τόξο μου καὶ προστάζω τὸν Εὐρύλοχο νὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἀμέσως στὸ παλάτι τῆς Κίρκης.

»Ἐκεῖνος ὁμως ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ μὲ παρακαλῇ νὰ φύγωμε ἀπὸ τὸ νησί, γιὰ νὰ μὴν καταστραφοῦμε ὅλοι μας.

—«Κάθῃς ἐσὺ ἐδῶ, Εὐρύλοχε, καὶ τρῶγε καὶ πίνε» τοῦ λέω τότε θυμωμένος. «Ἐγὼ ὁμως ἔχω χρέος νὰ σώσω τοὺς συντρόφους μου»· κι ἀφοῦ εἶπα αὐτά, ἔφυγα μοναχός μου.

»Δὲ δυσκολεύτηκα νὰ βρῶ τὸ δρόμο· καὶ σὲ λίγο ἤμουν μπροστὰ στ' ὠραῖο παλάτι τῆς Κίρκης. Χτυπῶ τὴν πόρτα καὶ μοῦ ἀνοίγουν· μπαίνω μέσα καὶ παρυσιάζομαι στὴν Κίρκη.

»Μόλις τὴν ἀντίκρισα, σέρνω τὸ σπαθὶ καὶ χύνομαι ἀπάνω της, τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμό:

—«Κακὴ μάγισσα» τῆς εἶπα «ἂν ἀμέσως δέ μοῦ παραδώσῃς τοὺς ἀνθρώπους μου, ὅλο αὐτὸ τὸ κοφτερό

σπαθί, πού βλέπεις, θά τὸ χώσω στὸ κορμί σου! ».

» Ἐκείνη τρόμαξε. Ἀμέσως ἔπεσε στὰ πόδια μου κι ἄρχισε νὰ μὲ παρακαλῇ:

— « Για ὄνομα Θεοῦ! » μοῦ λέει. « Βάλε τὸ σπαθί σου στὸ θηκάρι, ξένε, κι ἐγὼ θὰ κάμω ὅ,τι θέλεις. Χωρίς ἄλλο ἐσύ θὰ εἶσαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης, καὶ θὰ ἦρθες ἐδῶ στὸ νησί μου παραστρατισμένος. Τὸ ἥξερα πὼς θὰ ἐρχόσουν κάποτε δῶ, ὅταν θὰ γύριζες ἀπὸ τὴν Τροία, γιατί εἶμαι ἡ μάγισσα Κίρκη. Για τὸ κακό, πού ἔκαμα στοὺς συντρόφους σου, συμπάθησέ με, Ὀδυσσεύα δοξασμένε! Ἔλα, κάθησε νὰ φᾶς, νὰ πιῆς καὶ νὰ ἡσυχάσης, κι ἐγὼ σὲ λίγο θὰ σοῦ παραδώσω τοὺς συντρόφους σου ».

— « Ὁχι, μάγισσα » τῆς εἶπα. « Θὰ δεχτῶ τὸ κάλεσμά σου μονάχα, ἂν μοῦ παραδώσης τοὺς συντρόφους μου ἀμέσως καὶ μοῦ ὀρκιστῆς, πὼς δὲ θὰ θελήσης πιά καμιὰ φορὰ νὰ βλάβης οὐτ' ἐμένα, οὐτ' ἐκείνους ».

» Ἡ Κίρκη τότε σηκώθηκε ὀρθία. Καὶ πρῶτα πρῶτα μοῦ ἔκαμε τὸν πιὸ μεγάλο ὄρκο, πὼς δὲ θὰ σκεφτῇ ποτὲ κακὸ γιὰ μένα καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους μου. Ἐπειτα κατεβαίνει γρήγορα στὸ στάβλο τῶν χοίρων, ἀλείφει μὲ μαγικά βοτάνια τὰ κορμιά τους καὶ τοὺς ἀγγίζει, ἓνα ἓνα, μὲ τὸ μαγικὸ ραβδί της. Στὴ στιγμή πέφτουν ἀπὸ πάνω τους οἱ τρίχες, κι ὅλοι σηκώνονται ὀρθιοὶ καὶ γίνονται πάλι ἀνθρωποὶ, ἀπαράλλαχτοι ὅπως καὶ πρὶν. Ὑστερα τοὺς παίρνει καὶ τοὺς ὀδηγεῖ κοντά μου.

» Μόλις μὲ εἶδαν ἐκεῖνοι. μὲ γνώρισαν ἀμέσως.

Πέφτουν άπάνω μου κι άρχίζουν νά μέ άγκαλιάζουν, καί κλαίοντας άπό χαρά νά μοῦ φιλοῦν τά χέρια.

»Άκουες τότε ὅλο τὸ παλάτι νά βουίζη άπό τίς χαρούμενες φωνές μας τόσο, πού ἡ ἴδια ἡ μάγισσα ἡ Κίρκη συγκινήθηκε καί μοῦ εἶπε: «Πήγαινε, Ὀδυσσέα, στήν παραλία καί πρόσταξε νά τραβήξουν ἔξω τὸ πλοῖο σας καί νά βγάλουν τὰ πράματά σας. Ὑστερα, μέ τοὺς άγαπημένους σου συντρόφους ἔλᾱτε ὅλοι ἐδῶ στὸ παλάτι μου, νά ξεκουραστῆτε καί νά παρηγορηθῆτε γιὰ ὅσα ὑποφέρατε ὡς τώρα».

»Άκουσα τὰ λόγια της, ἄφησα τοὺς εἴκοσι δύο συντρόφους μου στὸ παλάτι τῆς Κίρκης καί πῆγα μονάχος μου στήν παραλία.

»Βρῆκα τοὺς ἄλλους νά κάθωνται ἀπελπισμένοι καί νά χύνουν πικρὰ δάκρυα.

»Μόλις μέ εἶδαν, ἀμέσως πετάχτηκαν άπό τὴ θέση τους, ἔπεσαν άπάνω μου κι ἄρχισαν νά μέ άγκαλιάζουν καί νά μέ φιλοῦν. Ἔκαναν ἀπαράλλαχτα, ὅπως κάνουν τὰ μοσχάρια, ὅταν, κλεισμένα ὅλη μέρα στὸ μαντρί, βλέπουν κατὰ τὸ βράδυ τίς μητέρες τους νά γυρίζουν άπό τὴ βοσκή. Δέν κρατιοῦνται τότε άπό τὴ μεγάλη χαρά τους· καί, πηδώντας τὸ φράχτη τῆς μάντρας, τρέχουν μέ συχνὰ μουγκρητὰ ν' ανταμωθοῦν μ' ἐκεῖνες.

»Κλαίοντας τότε κι ἐγὼ άπό συγκίνηση, εἶπα στοὺς συντρόφους μου:

—«Ἐλᾱτε νά τραβήξωμε πρῶτα τὸ πλοῖο μας στή στεριά, νά βγάλωμε ἔξω τὰ πράματά μας καί νά πᾶμε ὅλοι μαζί στὸ παλάτι τῆς Κίρκης, νά βροῦμε τοὺς

ἀγαπημένους μας συντρόφους, ποὺ μᾶς περιμένουν»· καὶ τοὺς διηγήθηκα ὅλα, ὅσα εἶχαν γίνεи.

»Οἱ σύντροφοί μου ἄκουσαν τὰ λόγια μου καὶ δέχτηκαν πρόθυμα.

»Μονάχα ὁ Εὐρύλοχος δίσταζε καὶ φόβιζε καὶ τοὺς ἄλλους, λέγοντάς τους: «Ποῦ θὰ πᾶτε, ἀνόητοι; στὴν Κίρκη, νὰ σᾶς κάμη κι ἐσᾶς χοίρους, λύκους καὶ λιοντάρια; Πιστεύετε στὰ λόγια τοῦ ἀρχηγοῦ μας; Ξεχνᾶτε τί ἔπαθαν ἐξαιτίας τοῦ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα ἔξι ἄλλοι σύντροφοί μας;»

»Θύμωσα φοβερὰ, ὅταν ἄκουσ' αὐτὰ τὰ λόγια· καὶ μοῦ ἦρθε νὰ ὀρμήσω ἀπάνω του, νὰ τὸν σκοτώσω. Μπήκαν ὅμως στὴ μέση οἱ ἄλλοι μου σύντροφοι καὶ μὲ ἡσύχασαν.

—«Ἄς τὸν ἀφήσωμε νὰ φυλάγῃ τὸ πλοῖο καὶ τὰ πράματα μας» μοῦ εἶπαν «κι ἐμεῖς ἂς πᾶμε στῆς Κίρκης τὸ παλάτι! Ἔχομε ἐμπιστοσύνη στὰ λόγια σου καὶ στὸ μυαλό σου». Κι ἀμέσως τράβηξαν ἔξω ἀπὸ τὴ θάλασσα τὸ πλοῖο, ἐβγάλαν τὰ πράματά μας καὶ μὲ ἀκολουθήσαν στῆς Κίρκης τὸ παλάτι.

»Μὰ κι ὁ Εὐρύλοχος δὲν ἔμεινε στὴν παραλία. Μετανοιωμένος γιὰ τὸ φέρσιμό του, στὸ τέλος μᾶς ἀκολούθησε.

§ 38. Τί προφητεύει καὶ τί συμβουλεύει
στὸν Ὀδυσσεά ἢ Κίρκη;

»Βρήκαμε τοὺς συντρόφους μας νὰ κάθωνται στὸ τραπέζι καὶ νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν, λουσμένοι καὶ ντυμένοι ὅλοι καὶ μὲ καινούργιες φορεσιές.

»Μόλις μᾶς εἶδε ἡ Κίρκη, πρόσταξε τὶς δοῦλες νὰ μᾶς λούσουν καὶ νὰ μᾶς ντύσουν· ὕστερα μᾶς κάθισε στὸ τραπέζι καὶ μᾶς εἶπε:

—«Καλωσωρίσατε, ξένοι μου! Ἐδῶ ποὺ ἦρθατε, θὰ ἔχετε ὅλα τὰ καλὰ. Καθῆστε ὅσο θέλετε! Ἐγὼ ἓνα μονάχα ἔχω νὰ σᾶς πῶ. Νὰ τρῶτε καὶ νὰ πίνετε καλὰ, γιὰ νὰ δυναμώσετε γρήγορα. Γιατὶ σᾶς ἔχουν ἀδυνατίσει πολὺ οἱ κακοπάθιες».

»Τὰ φιλόξενα αὐτὰ λόγια τῆς Κίρκης μᾶς ἄρσαν καὶ μείναμε ἀρκετὸν καιρὸ στὸ παλάτι της.

»Ἐκείνη μάλιστα ἤθελε νὰ μᾶς κρατήσῃ γιὰ πάντα στὸ νησί της. Γι' αὐτὸ λυπόταν, ὅταν μᾶς ἄκουε νὰ μιλοῦμε γιὰ τὴν πατρίδα μας καὶ γιὰ τοὺς σπιτικούς μας.

»Ὅταν εἶδε ἡ Κίρκη πὼς δὲ μπορούσε νὰ μᾶς κρατήσῃ πιὰ κοντά της, ἀποφάσισε νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ φύγωμε. Μιὰ βραδιὰ λοιπόν, ὕστερ' ἀπὸ τὸ φαγητό, μὲ παίρνει στὸ δωμάτιό της καὶ μοῦ λέει αὐτά:

—«Δὲ θέλω νὰ σᾶς κρατῶ πιὰ κοντά μου, χωρὶς τὸ θέλημά σας, Ὀδυσσεά. Νὰ πᾶτε στὸ καλὸ!

»Προτοῦ ὅμως φύγετε, πρέπει ἐσὺ νὰ ξαίρης, σὰν ἀρχηγὸς ποὺ εἶσαι, ὅλα ὅσα ἔχετε νὰ πάθετε ἀκόμη, ὥσπου νὰ φτάσετε στὴν πατρίδα σας.

»Οἱ παλιές συφορές σας πέρασαν πιὰ· σᾶς περιμένουν ὅμως ἄλλες, μεγαλύτερες ἀπὸ τὶς πρῶτες.

»Σὲ κατατρέχει ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, ὁ Ποσειδῶνας, γιατί τοῦ τύφλωσες τὸ γιό του, τὸν Κύκλωπα Πολύφημο. Αὐτὸς θὰ σὲ βασανίσῃ πολὺ στὴ θάλασσα. Ἐσὺ ὅμως μὴ φοβηθῆς! Ὅπως στάθηκες γενναῖος

ὥς τώρα καὶ γλίτωσες ἀπὸ τόσοις κινδύνους, ἔτσι θὰ γλιτώσης κι ἀπ' αὐτούς, ποὺ σὲ περιμένουν. Φτάνει μονάχα νὰ μὴν ἀπελπιστῇς.

» Γιὰ νὰ φτάσετε στὴν πατρίδα σας, εἶναι ἀνάγκη ν' ἀρμενίζετε πάντα κατὰ τὴν ἀνατολή. Στὸ ταξίδι σας θὰ βρῆτε πολλὰ ἐμπόδια. Ἄκουσε ποιά!

» Πρῶτα πρῶτα θὰ περάσετε κοντὰ ἀπὸ τὸ νησι τῶν Σειρήνων. Αὐτὲς εἶναι γυναῖκες ὠραιότατες, ποὺ κάθονται στὸ ἀκρογιάλι καὶ γλυκοτραγουδοῦν. Μὲ τὴν ὁμορφιά καὶ μὲ τὰ τραγούδια τοὺς μαγεύουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ περνοῦν κοντὰ τους.

» Ἀλίμονο σ' ἐκεῖνο τὸ καράβι ὅμως, ποὺ θὰ ξεγελαστῇ καὶ θὰ τὶς πλησιάσῃ! Δὲν ξαναβρίσκει πιά τὴν πατρίδα του, μήτε τοὺς σπιτικούς του. Οἱ Σειρῆνες θανατώνουν ὅσους θὰ πέσουν στὰ χέρια τους.

» Μακριὰ λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ τὰ ὁμορφα καὶ γλυκῶφωνα τέρατα! Καὶ γιὰ νὰ εἶσαι περισσότερο ἀσφαλισμένος, βούλωσε τ' ἀφτιά τῶν συντρόφων σου μὲ κερὶ, ὅταν τὸ καράβι σας θὰ περνᾷ κοντὰ τους. Κι ἂν ἐσὺ ἀπὸ περιέργεια θέλῃς νὰ ἀκούσης τὸ μαγικὸ τραγούδι τους, μὴ βουλώνῃς τὰ δικά σου. Πρόσταξε ὅμως τοὺς συντρόφους σου νὰ σὲ δέσουν στὸ κατάρτι τοῦ καραβιοῦ καὶ νὰ μὴ σὲ λύσουν, ὅσο κι ἂν τοὺς παρακαλέσῃς. Ἰσα ἴσα παράγγειλέ τους, νὰ σὲ δένουν πιὸ σφιχτά, ὥσπου νὰ φύγετε ἀπὸ τὶς Σειρῆνες.

» Αφοῦ περάσετε ἀπὸ κεῖ, θὰ φτάσετε στὰ στενὰ τῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης.

» Αὐτὰ τὰ στενὰ τῆς θάλασσας σχηματίζονται ἀπὸ δυὸ μεγάλες στεριές, ποὺ πλησιάζουν ν' ἀνταμω-

θοῦν καὶ δὲν ἀνταμώνονται. Κι οἱ δυὸ τελειώνουν ἀπότομα, σὲ κάβους γεμάτους γκρεμούς.

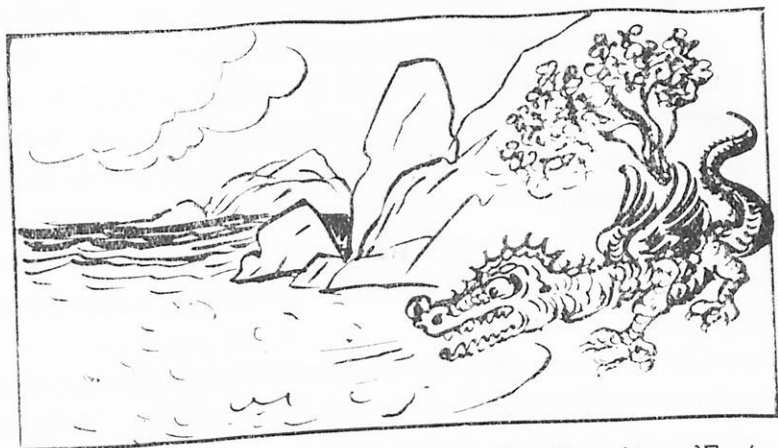
»Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς κάβους αὐτοὺς εἶναι βράχος πανύψηλος. Ἡ κορυφή του εἶναι ὅλο τὸ χρόνο σκεπασμένη ἀπὸ σύννεφα· καὶ τέτοιοι γκρεμοὶ τὸν τριγυρίζουν ἀπὸ παντοῦ, πού εἶναι ἀδύνατο σὲ ἄνθρωπο νὰ σκαρφαλώσῃ ἀπάνω του, κι ἂν ἔχῃ εἴκοσι χέρια κι ἄλλα τόσα πόδια.

»Στὴ μέση τοῦ βράχου αὐτοῦ εἶναι μιὰ μεγάλη καὶ σκοτεινὴ σπηλιὰ ὅπου κάθεται ἡ Σκύλλα, φοβερὸ τέρας. Αὐτὴ ἔχει δώδεκα πόδια, τὸ καθένα μὲ μεγάλα ἀγκιστρωτὰ νύχια, κι ἕξι μακριοὺς λαιμούς. Στὴν ἄκρη στὸν κάθε λαιμὸ ἔχει ἀπὸ ἓνα φοβερὸ κεφάλι, καὶ κάθε στόμα εἶναι γεμάτο ἀπὸ μεγάλα καὶ τρομαχτικὰ δόντια.

»Τὸ φοβερὸ αὐτὸ τέρας ἔχει τὸ πίσω μέρος τοῦ κορμιοῦ του χωμένο μέσα στὴ σπηλιὰ· καὶ μονάχα τοὺς λαιμούς καὶ τὰ κεφάλια του ἀφήνει ἀπέξω, νὰ γυρίζουν γύρω ἀπὸ τὸν κάβο. Ἔτσι μπορεῖ εὐκόλα νὰ ψαρεύῃ φῶκες καὶ δελφίνια καὶ νὰ ἀρπάζῃ τοὺς ναῦτες μέσ' ἀπὸ τὰ καράβια τους, ὅταν περνοῦν κοντὰ τῆς.

»Ὁ ἄλλος κάβος, πού εἶναι ἀντίκρυ ἀπὸ τὴ Σκύλλα, εἶναι κι αὐτὸς μεγάλος, χαμηλότερος ὅμως, κι ὄχι τόσο φοβερός, ὅσο τῆς Σκύλλας. Σ' αὐτὸ τὸν κάβο, κάτω ἀπὸ μιὰ ἀγριοσυκιά, πού φυτρώνει στὸ βράχο, παραμονεύει ἡ Χάρυβδη, ἄλλο τέρας αὐτό, φοβερότερο ἀπὸ τὴ Σκύλλα.

» Αὐτὴ τρεῖς φορές τὴν ἡμέρα ρουφᾷ τὸ νερὸ τῆς

θάλασσας καὶ τρεῖς φορές τὸ ξερνᾷ πάλι. Ἐκείνη τῇ στιγμή μῆτε κι αὐτὸς ὁ Ποσειδῶνας δὲ θὰ μποροῦσε νὰ σὲ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸ στόμα της. Εἶναι γι' αὐτὸ προτιμότερο νὰ περάσῃς κοντὰ ἀπὸ τὴ Σκύλλα καὶ νὰ χάσῃς λίγους ἀπὸ τοὺς συντρόφους σου, παρὰ νὰ χαθῇτε ὅλοι σας ἀπὸ τὴ Χάρυβδη».

—«Καὶ τί μπορῶ νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλιτώσω ἀπὸ τὴ φοβερὴ τὴ Χάρυβδη καὶ νὰ χτυπήσω καὶ τὴ Σκύλλα, ὅταν θελήσῃ νὰ μοῦ ἀρπάξῃ τοὺς συντρόφους μου;» ρώτησα τὴν Κίρκη.

—«Δυστυχισμένε!» μοῦ ἀπαντᾷ ἐκείνη «ἀκόμη συλλογίζεσαι πολεμικὰ κατορθώματα; καὶ μὲ τοὺς θεοὺς θέλεις ἀκόμη νὰ τὰ βάλῃς; Ἡ Σκύλλα εἶναι τέρας ἀθάνατο κι ἀπολέμητο. Σ' αὐτὸ δὲν ὠφελεῖ διόλου ἡ παλικάριά. Τὸ καλύτερο, πού ἔχεις νὰ κάμῃς, εἶναι νὰ περάσῃς μὲ τὸ καράβι σου ἀπὸ τὰ φοβερά αὐτὰ στενὰ ὅσο μπορεῖς γρηγορώτερα, γιὰ νὰ μὴν πάθῃς μεγαλύτερη συφορά.

»'Υστερ' ἀπὸ τὰ στενὰ τῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης θὰ φτάσετε στὸ νησὶ τοῦ Ἥλιου, τὴν Τρινάκρια. Ἐκεῖ βόσκουν οἱ ἀγελάδες καὶ τὰ πρόβατα τοῦ Ἥλιου. Πρέπει ὅμως νὰ προσέξης καλά, μὴν τύχη καὶ πειράξετε κανέν' ἀπὸ αὐτὰ τὰ ζῶα τοῦ μεγάλου θεοῦ, γιατί ἀλίμονό σας! Μεγάλη συμφορὰ σᾶς περιμένει κι ὅλοι θὰ χαθῇτε. Τὸ πολὺ πολὺ νὰ σωθῆς ἐσὺ μονάχα, ἀφοῦ βασανιστῆς πολὺ καὶ γυρίσης ἐδῶ κι ἐκεῖ πολὺν καιρὸ στὰ ξένα.

»Μὰ κι ὅταν ἐπιτέλους κατορθώσης νὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου, θὰ βρῆς ἐκεῖ ἄλλες συμφορές. Ἄνθρωποι κακοὶ κι ἄδικοι τρῶνε τὴν περιουσίᾳ σου καὶ ζητοῦν νὰ παντρευτοῦν τὴ γυναῖκα σου. Ἐκείνη ὅμως οὔτε θέλει ν' ἀκούσῃ καὶ μένει πιστὴ σὲ σένα. Πιστεύει πὼς θὰ γυρίσης κάποτε στὴν πατρίδα, κι αὐτοὺς ὅλους θὰ τιμωρήσῃ στὸ τέλος, ὅπως τοὺς πρέπει, καὶ θὰ βασιλέψῃ πάλι εὐτυχισμένος πολλὰ χρόνια.

»Αὐτὰ θὰ γίνουν ὅλα ἔτσι, ὅπως σοῦ τὰ λέω ».

§ 39. Τὸ πάθημα ἐνὸς μεθύσου.

«Εἶχε ξημερώσει πιά, ὅταν ἡ μάγισσα Κίρκη τελείωσε τίς προφητεῖες καὶ τίς συμβουλές της. Ἐγὼ τὴν εὐχαρίστησα μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά, καὶ ὕστερα ἄρχισα νὰ ξυπνῶ τοὺς συντρόφους μου, γιὰ νὰ φύγωμε.

»Ἀφοῦ ἐτοιμαστήκαμε, ἀποχαιρετήσαμε τὴ φιλόξενη μάγισσα κι ὕστερα κατεβήκαμε στὴν παραλία ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἑλπήνορα.

»Ὁ Ἑλπήνορας αὐτὸς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς νέους ὃχι ὅμως κι ἀπὸ τοὺς γενναίους συντρόφους μου,

οὔτε καὶ πολὺ γνωστικός ἄνθρωπος. Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα ἦταν, ποὺ ἀγαποῦσε τὸ κρασί καὶ μεθοῦσε πολὺ συχνά.

»Τὴν τελευταία βραδιά εἶχε πιεῖ, φαίνεται, πολὺ καὶ μέθυσε. Ὑστερα ξαπλώθηκε ἀπάνω στὴν ταράτσα τοῦ παλατιοῦ, γιὰ νὰ δροσιستῇ· κι ἐκεῖ ἀποκοιμήθηκε. Τὸ πρωί, ὅταν ἄκουσε τὶς φωνές καὶ τὸ ξεκίνημά μας, ξύπνησε ξαφνικά καὶ θέλησε νὰ κατεβῇ γρήγορα. Ζαλισμένος ὅμως, ὅπως ἦταν ἀκόμη ἀπὸ τὸ κρασί, ἀντὶ νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὴ σκάλα, τράβηξε ἴσια στὴν ἄκρη τῆς ταράτσας, κι ἀπὸ κεῖ ἔπεσε κάτω κι ἔγινε κομμάτια.

»Ὅταν ἐγὼ εἶδα πὼς ἔλειπε ὁ σύντροφός μας αὐτός, νόμισα πὼς θὰ κοιμόταν ἀκόμη κάπου στὸ παλάτι τῆς Κίρκης κι ἔστειλα νὰ τὸν ξυπνήσουν. Οἱ σταλμένοι ὅμως σὲ λίγο τὸν κουβάλησαν νεκρὸ καὶ κατατσακισμένο.

»Τὸν κλάψαμε ὅλοι μας. Κι ἀφοῦ τὸν θάψαμε κοντὰ στὴν παραλία, στήσαμε ἀπάνω ἀπὸ τὸν τάφο τὸ κουπί του.

»Τὴν ὥρα, ποὺ ξεκινούσαμε, ἔφτασαν καὶ τὰ δῶρα τῆς Κίρκης: τρόφιμα πολλὰ γιὰ μακρινὸ ταξίδι κι ἀπὸ μιὰ καινούργια φορεσιὰ γιὰ τὸν καθένα μας.

§ 40. Κοντὰ στὶς Σειρῆνες.

»Ἀπὸ τὸ νησί τῆς Κίρκης, ξεκινήσαμε μὲ καλὸ καιρό. Ὅταν ξεμακρύνουμε κάμποσο, τότες ἐγὼ φανέρωσα σ' ὅλους τοὺς συντρόφους μου ὅσα μοῦ εἶχε πεῖ ἡ Κίρκη γιὰ τὶς Σειρῆνες.

—«Ἄν εἶναι νὰ γλιτώσωμε ἔτσι» μοῦ εἶπαν ἐκεῖνοι
«δεχόμαστε νὰ μᾶς βουλώσης μὲ κερὶ τ' ἄφτιά μας».

»Σὲ λίγο τὸ πλοῖο μας ἄρχισε νὰ πλησιάζῃ στὸ νη-
σί τῶν Σειρήνων. Κοντὰ στὸ γιὰλὸ φαίνονταν ἓνα
ὠραῖο λιβάδι καὶ σωροὶ μεγάλοι ἀπὸ κόκκαλα ἀνθρω-
πινὰ ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ὅστερ' ἀπὸ λίγο διακρίναμε κάτι
γυναῖκες νὰ γυρίζουν κοντὰ στὸ περιγιάλι. Ἦταν
οἱ Σειρήνες.

»Τότε κόπηκε μονομιᾶς ὁ ἀέρας κι ἔγινε γαλήνη. Οἱ
σύντροφοί μου ἔπιασαν τὰ κουπιά στὰ χέρια κι ἄρ-
χισαν νὰ λάμνουν. Ἐγὼ βούλωσα τ' ἄφτιά τους μὲ
μαλακὸ κερὶ κι ὕστερα τοὺς πρόσταξα νὰ μὲ δέ-
σουν ὀρθιο στὸ κατάρτι τοῦ καραβιοῦ.

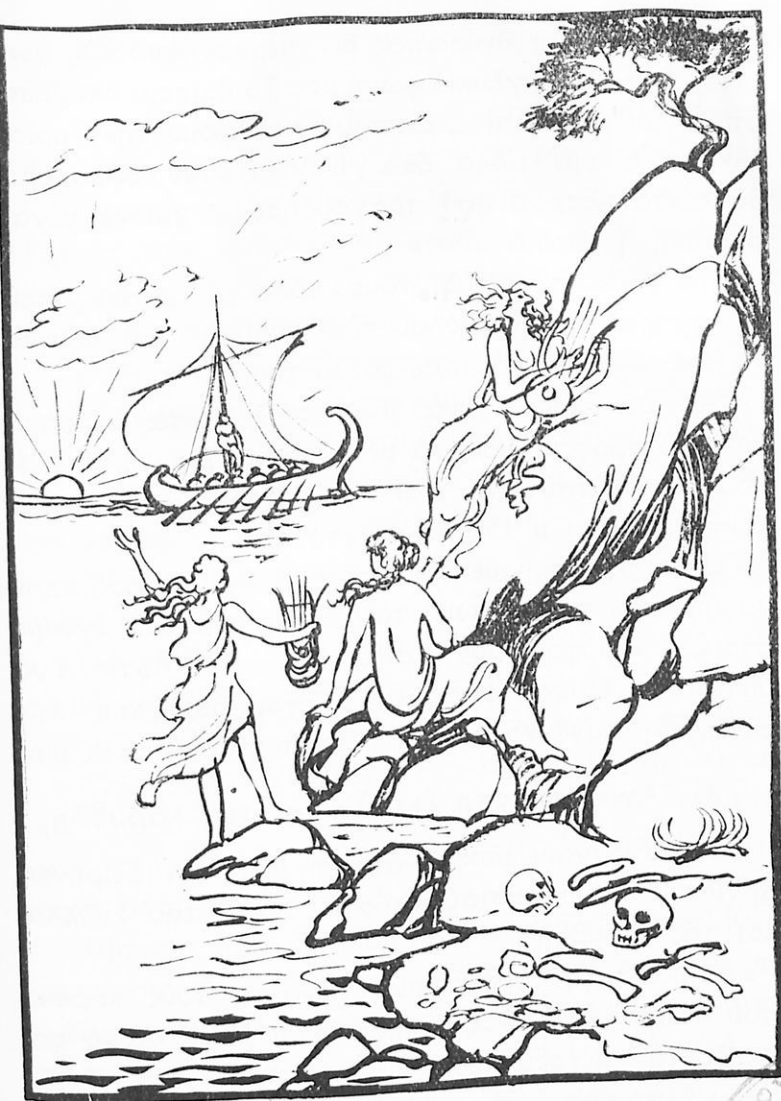
»Ὅταν πλησιάσαμε τόσο, πὺν νὰ μπορῇ νὰ ἄ-
κουστῇ ἀνθρωπινὴ φωνή, οἱ Σειρήνες μᾶς εἶδαν κι
ἀμέσως ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν.

»Μὰ τί φωνὴ καὶ τί τραγούδι ἦταν ἐκεῖνο! Ἄκουσα
πολλοὺς καὶ ξακουσμένους τραγουδιστάδες, σὰν
τὸ Δημόδοκο ἐδῶ. Ἄκουσα πολλὰς φορὲς τὴ μάγισσα
τὴν Κίρκη καὶ τὴ νεραίδα Καλυψὼ νὰ τραγουδοῦν.
Ποτέ μου ὅμως οὔτε ἄκουσα, οὔτε πιστεύω πιά
νὰ ξανακούσω τέτοιο τραγούδι».

—«Καὶ ποιό τραγούδι τραγουδοῦσαν οἱ Σειρήνες,
βασιλιά μου;» ρώτησε ὁ Δημόδοκος.

—«Τραγουδοῦσαν κι ἔλεγαν αὐτὰ τὰ λόγια» ἀ-
ποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς:

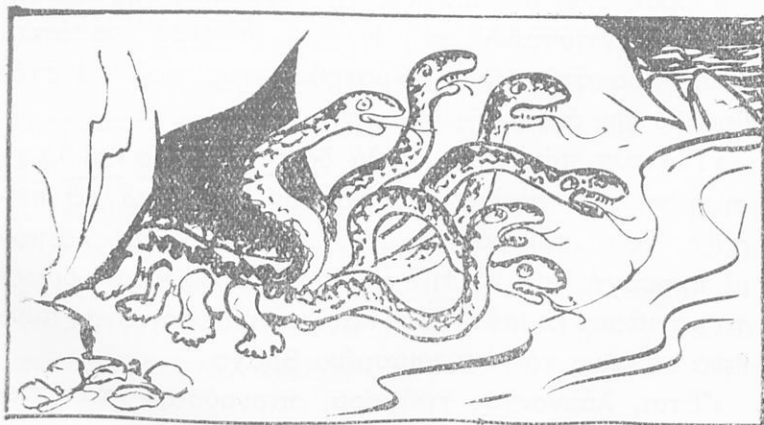
—«Ἐλα κοντά μας, δοξασμένε Ὀδυσσεά, ἐσύ πὺν εἴ-
σαι τὸ καμάρι ὅλων τῶν Ἑλλήνων! Σταμάτησε τὸ
καράβι κι ἔλα κοντά μας, γιὰ ν' ἀκούσης τὸ τραγού-

νὰ ανάμεσα ἀπὸ τοὺς δυὸ κάβους. Δεξιὰ μας εἶχαμε τὸ φοβερὸ καὶ πανύψηλο βράχο τῆς Σκύλλας, κι ἄριστερὰ τὸ χαμηλότερο τῆς Χάρυβδης.

»Στὸ ἄριστερὸ αὐτὸ μέρος γινόταν ἡ μεγάλη θαλασσοταραχὴ κι ἄκουες τρομερὴ βοή. Ἐκεῖ ἦταν ἡ Χάρυβδη. Ὅταν αὐτὴ ρουφοῦσε τὸ νερὸ τῆς θάλασσας, βούϊζαν τρομαχτικὰ πέρα ὡς πέρα τὰ στενὰ ἐκεῖνα. Κι ὅταν πάλι τὸ ξερνοῦσε, τότε ἔβραζε τὸ νερό, ὅπως βράζει στὸ λεβέτι, ποὺ ἔχει φωτιὰ ἀποκάτω. Τότε καὶ ὁ ἀφρός, ποὺ γινόταν ἀπὸ τὸ ἀνακάτωμα αὐτό, ράντιζε καὶ τοὺς δυὸ τοὺς κάβους.

»Οἱ σύντροφοί μου, κατακίτρινοι ἀπὸ τὸ φόβο, εἶχαν καρφωμένα τὰ μάτια στὴ Χάρυβδη. Νόμιζαν πὼς ἀπὸ κεῖ μονάχα ἦταν ὁ κίνδυνος. Ὅμως ἐγὼ κοιτάζ' ἀδιάκοπα κατὰ τὸ βράχο τῆς Σκύλλας. Ἦξαιρα πὼς ἀπὸ κεῖ ἦταν ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος. Γιατί, ἂν δὲν πλησιάζαμε πολὺ στὴ Χάρυβδη, δὲν εἶχαμε κανένα φόβο· ἐνῶ ἡ Σκύλλα μποροῦσε ν' ἀπλώσει ἑξαφνα τοὺς

λαιμούς της καὶ ν' ἄρπάξῃ ἀπὸ τὸ καράβι πολλοὺς συντρόφους μου.

»Ἐξαφνα ὅμως ἀκούω βρόντο δυνατὸ στ' ἄριστερά μου, καὶ γυρίζω κατὰ κεῖ τὸ κεφάλι.

»Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, χωρὶς νὰ καταλάβῃ κανεὶς, ἡ Σκύλλα ἄρπαξε ἕξι συντρόφους μου ἀπὸ τὰ καθίσματα τους».

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεύς, ἀναστένναξε καὶ σφούγγισε τὰ μάτια του τὰ δακρυσμένα. Ὑστερα ἐξακολούθησε ἔτσι:

§ 42. Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου.

«Ὑστερ' ἀπὸ λίγο περάσαμε τὰ στενὰ χωρὶς ἄλλῃ καταστροφή. Ἐξακολουθήσαμε τὸ ταξίδι καταλυπημένοι καὶ τὸ ἀπόγεμα πλησιάσαμε στὸ νησί τοῦ Ἥλιου.

»Ἀμέτρητα πρόβατα, βόδια καὶ ὠραιότατες ἀγελάδες ἔβοσκαν μέσα σὲ καταπράσινα λιβάδια.

»Εγώ, γιὰ νὰ ξεφύγω τὸ φοβερὸ κίνδυνο, ποὺ εἶπε ἡ Κίρκη, θέλησα νὰ προσπεράσωμε τὸ νησί καὶ νὰ μὴ βγοῦμε ἔξω. Γι' αὐτὸ πρόσταξα ν' ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ κεῖ ἀμέσως. Οἱ σύντροφοί μου ὅμως στενοχωρέθηκαν πολὺ· ὁ Εὐρύλοχος μάλιστα μοῦ λέει: «Πολὺ σκληρὸς ἄνθρωπος εἶσαι, Ὀδυσσεύα, καὶ γι' αὐτὸ δὲ λυπᾶσαι διόλου τοὺς συντρόφους σου. Δὲ βλέπεις πῶς εἴμαστε ὅλοι κουρασμένοι κι ἀδυνατισμένοι ἀπὸ τὸ ἀδιάκοπο κουπί, καὶ θέλεις νὰ προχωρήσωμε ἀκόμη; Τί πειράζει, ἂν μείνωμε μιὰ νύχτα μο-
 Ὀδύσσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ'. Δημ.τ. Ἐκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη 7

νάχα στὸ νησί αὐτό, γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε ! Αὐριο μπαίνομε ξανὰ στὸ καράβι κι ἐξακολουθοῦμε τὸ ταξίδι».

» Αὐτὰ εἶπε ὁ Εὐρύλοχος· κι οἱ σύντροφοί μου συμφώνησαν.

» Ὅταν ἐγὼ εἶδα πὼς ἦταν ἀμετάπειστοι, τοὺς εἶπα:

— «Μονάχα, ἂν μοῦ ὀρκιστῆτε πὼς δὲ θὰ πειράξετε μήτε ἓνα ἀπὸ τὰ ζῶα, ποὺ βόσκουν στὸ νησί αὐτό, τότε θὰ ἐπιτρέψω νὰ βγοῦμε ἔξω. Εἶναι ζῶα ἱερὰ τοῦ μεγάλου θεοῦ τοῦ Ἥλιου· καὶ ἡ μάγισσα Κίρκη μοῦ εἶπε πὼς θὰ πάθωμε μεγάλο κακό, ἂν πειράξωμε κι ἓνα μονάχα ἀπ’ αὐτά».

» Ἐκεῖνοι ὠρκίστηκαν κι ἔτσι βγήκαμε στὸ νησί.

» Εἶχε βασιλέψει ὁ ἥλιος, ὅταν βγαίναμε. Ἀμέσως ἐτοιμάσαμε τὸ δεῖπνο μας, δειπνήσαμε καὶ κοιμηθήκαμε στὴν παραλία κοντὰ στὸ πλοῖο.

» Κι ἐνῶ ὥς τότε ἦταν ἀπανεμιὰ, λίγο πρὶν ξημερῶση, σηκώθηκε δυνατὸς ἄερας κι ἔπιασε μεγάλη τρικυμία στὸ πέλαγος. Αὕτῃ μᾶς ἀνάγκασε νὰ τραβήξωμε στὴ στεριά τὸ πλοῖο μας καὶ νὰ μὴ φύγωμε ἀπὸ τὸ νησί, ὥσπου νὰ καλυτερέψη ὁ καιρὸς.

§ 43. Οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσέα λησμονοῦν τὸν ὄρκο τους.

» Ὁ καιρὸς ὅμως, ἀντὶ νὰ καλυτερέψη, γινόταν χειρότερος. Ἄνεμοι ἐνάντιοι καὶ δυνατοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ φυσοῦν ἓνα μῆν’ ἀδιάκοπα καὶ δὲ μᾶς ἄφηναν νὰ φύγωμε.

» Σ’ αὐτὸν τὸν καιρὸ οἱ τροφές, ποὺ μᾶς εἶχε δώσει ἡ

Κίρκη, τελείωσαν κι ἡμεῖς ἀναγκαζόμαστε νὰ ζοῦμε ἀπὸ τὸ ψάρεμα κι ἀπὸ τὸ κυνήγι, γιὰ νὰ μὴν πεθάνωμε ἀπὸ τὴν πείνα.

» Μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς μέρες βγῆκα μονάχος στὸ κυνήγι, καὶ ξεμάκρυνα πολὺ μέσα στὸ νησί. Κυνήγησα ἀρκετὲς ὥρες κι ὕστερα, ἐπειδὴ κουράστηκα, ξαπλώθηκα στὸ δροσερὸ ἴσκιο ἑνὸς μεγάλου δέντρου καί, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἀποκοιμήθηκα. Ὁ ὕπνος ὅμως ἐκεῖνος γιὰ δεύτερη φορὰ ἦταν ἡ καταστροφή μας· γιὰ τὴν ὥρα, ποὺ ἐγὼ κοιμόμουν, οἱ σύντροφοί μου ξέχασαν τὸν ὄρκο κι ἔφαγαν ἀπὸ τὶς ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου. Καὶ νὰ, πῶς!

» Μόλις βγῆκα ἐγὼ στὸ κυνήγι, ὁ Εὐρύλοχος μάζεψε κοντὰ ὅλους τοὺς ναῦτες καὶ τοὺς εἶπε : « Σύντροφοι ! Κάθε θάνατος εἶναι κακός, ὁ θάνατος ὅμως ἀπὸ πείνα εἶναι ὁ χειρότερος ἀπὸ ὅλους. Γι' αὐτὸ ἐλᾶτε νὰ διαλέξωμε τὶς παχύτερες ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου, νὰ τὶς φᾶμε· κι ὅταν γυρίσωμε πίσω στὴν πατρίδα μας, τότε, γιὰ νὰ ξεθυμώσωμε τὸ θεό, τοῦ χτίζομε ἓνα μεγάλο ναὸ καὶ τοῦ προσφέρομε πλούσια δῶρα. Ἄν πάλι θυμώση μαζί μας καὶ θελήσῃ νὰ μᾶς καταστρέψῃ, τί νὰ σᾶς πῶ; προτιμῶ νὰ πνιγῶ στὰ κύματα τῆς θάλασσας, παρὰ νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν πείνα σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἐρημονήσι ».

» Οἱ σύντροφοί μου παρασύρθηκαν ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Εὐρύλοχου. Ἐπίασαν τὶς παχύτερες ἀγελάδες, ποὺ ἔβοσκαν ἐκεῖ κοντὰ τους, τὶς ἔσφαξαν καὶ ἄρχισαν νὰ τὶς ψήνουν.

» Αὐτὴ τὴν ὥρα γύριζα κι ἐγὼ ἀπὸ τὸ κυνήγι. Ὁ-

ταν σίμωσα στὴν παραλία καὶ μοῦ ἦρθε ἡ μυρουδιά τῶν ψημένων κρεάτων, ἀμέσως ταράχτηκα. Μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μήπως ἔγινε κείνο, ποὺ φοβόμουν· κι ἔτρεξα κοντά τους. Ὅταν εἶδα τί ἔγινε, θύμωσα φοβερὰ καὶ μάλωσα τοὺς συντρόφους μου μὲ πικρὰ λόγια.

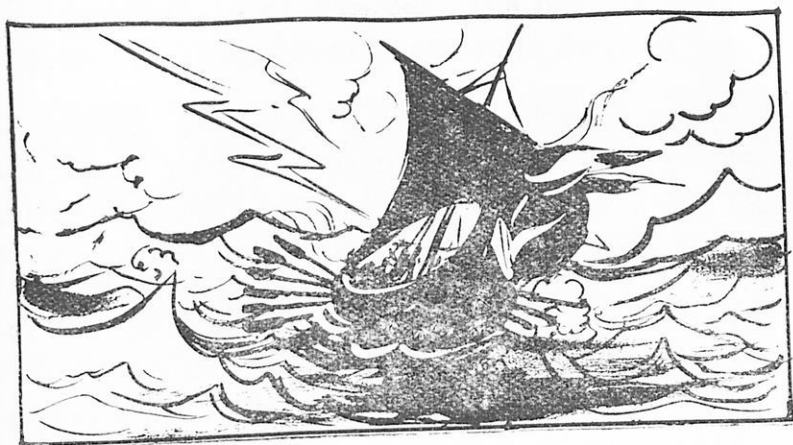
» Τί ὠφελοῦσε ὅμως! Τὸ κακὸ εἶχε γίνεи καὶ δὲ διωρθωνόταν. Ὁ Ἥλιος ἀπὸ ψηλὰ εἶδε αὐτό, ποὺ ἔγινε στ' ἀγαπημένα του ζῶα, καὶ δὲν ἄργησε νὰ μᾶς τιμωρήσῃ.

§ 44. Ὁ Ἥλιος τιμωρεῖ τὴν ἀμαρτία.

» Ἐξί μέρες οἱ σύντροφοί μου κάθονταν καὶ ἔτρωγαν ἀπὸ τὰ παχιά τὰ βόδια τοῦ Ἥλιου. Στὶς ἑπτὰ ἀπάνω διωρθώθηκε ὁ καιρὸς καὶ ξεκινήσαμε. Ὁ ἄερας ἔγινε πρίμος καὶ σὲ λίγο τὸ καράβι μας μὲ ὀλάνοιχτα πανιὰ ἔφυγε ἀπὸ τὸ νησι τοῦ Ἥλιου.

» Ὅταν ὅμως τὸ νησι χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ βρισκόμαστε στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα, τότε ἔξαφνα ἄρχισε ὁ οὐρανὸς νὰ σκοτεινιάζῃ καὶ ἡ θάλασσα νὰ μαυρίζει. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ σηκώθηκε φοβερὴ τρικυμία. Τὰ κύματα ἄρχισαν νὰ χτυποῦν τὸ πλοῖο μας μὲ ὀρμὴ καὶ ὁ ἄνεμος νὰ σφυρίζει μὲ λύσσα. Τὰ πανιὰ σκίστηκαν, τὸ κατάρτι ἔσπασε καὶ πέφτοντας χτύπησε στὸ κεφάλι τὸν τιμονιέρη καὶ τὸν ἐσκότωσε.

» Ὑστερα ἀπὸ λίγο ἄρχισε ν' ἀστράφτῃ καὶ νὰ βροντᾷ. Καί, σὰ νὰ μὴ μᾶς ἔφταναν ὅλ' αὐτὰ

τὰ κακά, πέφτει κι ἓν' ἀστροπελέκι στὴ μέση τοῦ
καραβιοῦ!

» Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου τότε σκοτώ-
θηκαν ἀπὸ τὸ ἀστροπελέκι ἐκεῖνο· κι ὅλοι μας πέ-
σαμε ζαλισμένοι καὶ θαμπωμένοι στὸ κατάστρωμα ἀπὸ
τὴ μεγάλη του λάμψη.

» Τὴ στιγμή ἐκείνη ἓνα θεόρατο κύμα πέφτει ἀπά-
νω μας, ξεχαρβαλώνει τὸ καράβι καὶ μᾶς πετᾷ ὅλους,
ζωντανούς καὶ σκοτωμένους, στὴ θάλασσα.

» Ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου, ὅσοι ἦταν ἀκόμη
στὴ ζωὴ, πνίγηκαν ὅλοι, καθὼς κολυμποῦσαν, ἄλλοι
ἀμέσως κι ἄλλοι ὕστερ' ἀπὸ λίγη ὥρα.

» Ἐγώ, μόλις ἔπεσα στὴ θάλασσα, ἀρπάζω τὸ σπα-
σμένο κατάρτι καὶ τὴν καρίνα· δένω μαζί τὰ δυὸ αὐτὰ
ξύλα μ' ἓνα μακρὺ πέτσινο λουρί· κάθομαι πάνω στὴν
παράξενη αὐτὴ βάρκα, κι ἀφήνω στὰ κύματα νὰ
μὲ πηγαίνουν ὅπου θέλουν.

§ 45. Καὶ πάλι στὰ στενὰ τῆς Σκύλλας
καὶ τῆς Χάρυβδης.

»Ὅσο βαστοῦσε ἡ μπόρα ἐκείνη, τὰ κύματα ἔσπρωχναν ἀδιάκοπα τὴν ἀλλόκοτη ἐκείνη βάρκα μου στ' ἀνοιχτά. Σὲ λίγο ὅμως ὁ καιρὸς γύρισε στὸ νοτιά, καὶ τὰ κύματα ἄρχισαν τότε νὰ μὲ φέρνουν πίσω πάλι, στὰ στενὰ τῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης.

»Εἶχε νυχτώσει ὁλότελα, ὅταν ἔπιασε ὁ νοτιάς. Ὁλητὴ τὴ νύχτα τὰ κύματα μ' ἔσπρωχναν κατὰ τὰ στενὰ καὶ μόλις ξημέρωσε, βρέθηκα πάλι κοντὰ στὴ Χάρυβδη.

»Τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὸ τέρας ρουφοῦσε τὸ νερὸ τῆς θάλασσας, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ ρουφήξῃ καὶ μένα μαζί μὲ τὴ βάρκα μου. Ὅμως ἐγώ, μόλις ἔφτασα κοντὰ στὸ φοβερό της στόμα, παράτησα ἀμέσως τὴ βάρκα κι ἄρπαξα μὲ τὰ χέρια τὰ κλαδιὰ τῆς ἀγριοσυκιᾶς, ποὺ φύτρωνε στὸ βράχο ἀπάνω ἀπὸ τὴ Χάρυβδη. Κρεμάστηκα ἀπὸ κεῖ, σὰ νυχτερίδα, κι ἔμεινα κρεμασμένος, ὥσπου ἡ Χάρυβδη ξανάβγαλε πάλι τὸ κατάρτι καὶ τὴν καρίνα, ποὺ εἶχε ρουφήξει. Τότε πήδησα ἐπάνω τους κι ἄρχισα νὰ κουνῶ τὰ χέρια μου, σὰν κουπιά, γιὰ νὰ φύγω μιὰ ὥρα ἀρχύτερ' ἀπὸ κεῖ. Κι ἔτσι κατῶρθωσα γρήγορα νὰ βρεθῶ πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὰ καταραμένα ἐκεῖνα στενὰ».

—«Ἐχει δίκιο ὅλος ὁ κόσμος, Ὀδυσσέα, ποὺ σὲ θαυμάζει, ἀφοῦ κι ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Χάρυβδης γλιτώνεις» εἶπε τότε ὁ Ἀλκίνοος.

Ὁ Ὀδυσσεὺς εὐχαρίστησε τὸν Ἀλκίνοο γιὰ τὰ λόγια του κι ὕστερα τελείωσε ἔτσι τὴ διήγησή του:

§ 46. Ὁ Ὀδυσσεύς τελειώνει τὴ διήγησή του.

«Ἦμουν πάλι στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα ἀπάνω στὴ βάρκα μου, καὶ τὰ κύματα μὲ πῆγαιναν ἐδῶ κι ἐκεῖ, ὅπου ἤθελαν.

»Ἄν δὲ φοβόμουν νὰ πνιγῶ, κινδύνευα ὅμως νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν πείνα κι ἀπὸ τὴ δίψα, ἢ νὰ μὲ φάη κανένα ἀγριόψαρο. Φαίνεται ὅμως πῶς στὴ θέση μου ἐκείνη θὰ μὲ λυπήθηκε κανένας θεός. Γιατὶ τὴν ἴδια νύχτα τὰ κύματα μ' ἔρριξαν στὴν ἀκρογιαλιά τῆς Ὠγυγίας, στὸ νησί τῆς νεραίδας Καλυψῶς.

»Τὸ νησί ἐκεῖνο ἦταν ἡ σωτηρία μου, ἀλλὰ καὶ ἡ φυλακή μου ἐφτὰ ὁλόκληρα χρόνια.

»Δὲ θὰ σᾶς πῶ γιὰ τὴ ζωὴ μου ἐκεῖ. Πῶς ἔφυγα ἀπ' ἐκεῖ κατόπι, πῶς ναυάγησα καὶ πῶς γλίτωσα στὸ νησί σας. Χτὲς τὰ διηγήθηκα ὅλα ἐδῶ στὴν ἴδια θέση στὸ βασιλιά Ἀλκίνοο καὶ στὴ βασίλισσα Ἀρήτη».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ σῶπασε.

Ὁ Ἀλκίνοος τότε ἄρχισε νὰ διηγιέται στοὺς καλεσμένους του ὅσα αὐτός, ἡ γυναῖκα καὶ οἱ γιοὶ του εἶχαν ἀκούσει τὴν περασμένη βραδιὰ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ὀδυσσεύς.

§ 47. Ξεπροβοδήματα.

Ὅταν ὁ Ἀλκίνοος τελείωσε τὰ τελευταῖα παθήματα τοῦ Ὀδυσσεύς, τότε κείνος γύρισε στὸ βασιλικὸ ἀντράχυνο καὶ στοὺς καλεσμένους κι εἶπε:

—«Καὶ τώρα, ποὺ ἀκούσατε τὰ παθήματά μου, εὐγενικοὶ Φαίακες, λυπηθῆτε καὶ βοηθήστε με νὰ τε-

λειώσουν τὰ βάσανά μου καὶ νὰ γυρίσω στὴν ἀγαπημένη μου πατρίδα!»

—«Δοξασμένε Ὅδυσσέα» τοῦ ἀποκρίθηκε ἀμέσως ὁ Ἀλκίνοος. «Τώρα, ποὺ ἦρθες στὸν τόπο μας, πρέπει νὰ ξαίρης πὼς τελείωσαν τὰ βάσανά σου. Γρήγορα θὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου καὶ θὰ δῆς τοὺς σπιτικούς σου. Αὔριο θὰ σοῦ ἐτοιμάσωμε τὸ καράβι καὶ θὰ φύγης κατὰ τὸ βράδυ. Ὅμως, πρὸτοῦ φύγης, πρέπει νὰ σὲ φιλοδωρήσωμε, ὅπως σοῦ ἀξίζει. Γι' αὐτὸ ἐλᾶτε, ἄρχοντες τῶν Φαιάκων, νὰ χαρίσωμε στὸν ξένο μας ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα ὠραῖο δῶρο ἀκόμη. Ἄς τοῦ δώσωμε ἀπὸ ἓνα λεβέτι χάλκινο μὲ τὴν πυροστιά του· κι ἀπόψε, ἐπειδὴ πέρασε ἡ ὥρα, ἅς διαλυθοῦμε. Αὔριο ὅμως ἐλᾶτε πάλι ἐδῶ στὸ τελευταῖο τραπέζι, ποὺ θὰ κάμω γιὰ τὸν ξένο».

Οἱ ἄρχοντες καλονύχτισαν καὶ πῆγαν στὰ σπίτια τους νὰ κοιμηθοῦν.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωὶ πρωί, ἔστειλε ὁ καθένας τὰ δῶρα του, καὶ κατὰ τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ μαζεύτηκαν πάλι ὅλοι στὸ παλάτι.

Σὲ λίγο εἶχ' ἐτοιμαστῇ πλούσιο τραπέζι καὶ κάθησαν νὰ φᾶνε· τὸ βασιλικὸ ἀντρόγυνο μὲ τὸν Ὅδυσσέα στὴ μέση στὸ ἀπάνω μέρος τοῦ τραπεζιοῦ· δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ οἱ ἄρχοντες τῶν Φαιάκων, ὁ Δημόδοκος κι οἱ δυὸ γιοὶ τοῦ Ἀλκίνοου.

Τὸ φαγοπότι προχωροῦσε ἀργὰ καὶ μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση. Ὡς τὸ δειλινὸ ἐξακολουθοῦσαν ὅλοι μὲ πολλὴ ὄρεξη νὰ τρῶνε, νὰ πίνουν, νὰ μιλοῦν

χαρούμενα καὶ κάθε τόσο νὰ ἀκοῦν κι ἀπὸ κανένα ὁμορφὸ τραγούδι.

Μονάχα ὁ Ὀδυσσεὺς μὴτε ἔτρωγε μὲ ὄρεξη, μὴτε πρόσεχε πολὺ στὰ λόγια τους καὶ στὰ τραγούδια. Ὁ νοῦς του ἦταν ὅλη τὴν ὥρα στὸ ταξίδι του· καὶ γι' αὐτὸ συχνὰ γύριζε καὶ κοίταζε τὸν ἥλιο.

Ὅταν τὸν εἶδε νὰ βασιλεύη, γύρισε μὲ χαρὰ καὶ λέει στὸν Ἀλκίνοο:

«Δοξασμένε βασιλιά Ἀλκίνοε. Ὁ ἥλιος βασίλεψε κι ἔφτασε ἡ ὥρα ν' ἀποχαιρετήσω καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴ φιλοξενία καὶ γιὰ τὰ πολύτιμα δῶρα, ποὺ μοῦ ἔχετε χαρίσει. Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν καλοσύνη καὶ τὴν εὐγένειά σας τῇ μεγάλῃ. Μακάρι οἱ θεοὶ νὰ χαρίζουν σὲ ὅλους σας κάθε ἀγαθὸ καὶ ποτὲ νὰ μὴ σᾶς βρῇ καμιά δυστυχία!»

Οἱ καλεσμένοι εὐχαριστήθηκαν πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεύ. Πῆραν τὰ ποτήρια στὰ χέρια, ἔκαμαν τὴν τελευταία εὐχὴ στὸ Δία καὶ εὐχήθηκαν στὸν ξένο κατευόδιο.

Τότε σηκώθηκε κι ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπὸ τὴ θέση του, ἔβαλε γεμάτο τὸ ποτήρι στὰ χέρια τῆς βασίλισσας Ἀρήτης καὶ εἶπε:

«Χαῖρε, καλὴ βασίλισσα! Σοῦ εὐχομαι νὰ ζῇς εὐτυχισμένη. Ἡ χαρὰ νὰ μὴ σοῦ λείψη ὡς τὴν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς σου. Νὰ ζῇς καὶ νὰ χαίρεσαι πάντα τὸν καλὸ σου βασιλέα, τὰ χαριτωμένα τὰ παιδιὰ καὶ τὸν εὐγενικό σου λαό».

Ἐκείνη εὐχαρίστησε τὸν Ὀδυσσεύ, τοῦ εὐχήθη-

κε κατευόδιο κι ὕστερα ἤπιε ἀπὸ τὸ κρασί λίγο στήν ὑγεία του.

Ἀφοῦ ἔγινε κι αὐτό, ἄρχισε ὁ Ὀδυσσεάς νὰ ἀποχαιρετᾷ, ἕνα ἕνα, ὅλους τοὺς καλεσμένους. Ἀρχισε ἀπὸ τὸν Ἀλκίνοο καί, φτάνοντας στοὺς ἄρχοντες, ἔβρισκε γιὰ τὸν καθένα κι ἀπὸ ἕνα καλὸ λόγο.

Τὴν ὥρα ποὺ ἦταν ἑτοιμος νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ παλάτι,

παρουσιάζεται μπροστά του καὶ ἡ ὡραία βασιλοπούλα, ἡ Ναυσικᾶ, καὶ τοῦ λέει: —«Κατευόδιό σου, ξένε μου καὶ μὴν ξεχνᾷς τὴ Ναυσικᾶ!»

—«Καλὴ μου βασιλοπούλα» ἀποκρίθηκε συγκινημένος ὁ Ὀδυσσεάς: «ἂν θελήσῃ ὁ θεὸς καὶ γυρίσω στήν πατρίδα μου, θὰ σέ λατρεύω, σὰ θεά, σ' ὅλη μου τὴ ζωή. Γιατὶ σέ σένα χρωστῶ τὴ σωτηρία μου καὶ τὴ σημερινή μου εὐτυχία».

Ὑστερα τὴν ἀποχαιρέτησε κι αὐτὴ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι.

Στὴν ἐξώπορτα περίμενε τὸν Ὀδυσσέα ἕνας δοῦλος τοῦ Ἀλκίνοου, ποὺ τὸν ἐσυνώδεψε ὡς τὸ πλοῖο. Ἀπὸ πίσω του ἀκολουθοῦσαν καὶ πολλὲς δοῦλες τῆς Ἀρήτης, ποὺ τοῦ ἔφερναν τὰ πράματά του. Ἡ μιὰ βαστοῦσε μιὰ ὠραία φορεσιά· ἡ δεύτερη τὸ κιβώτιο μὲ τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων· ἡ τρίτη ἕνα μεγάλο καλάθι γεμάτο τροφές, φροῦτα καὶ κρασί γιὰ τὸ ταξίδι· οἱ ἄλλες τὰ λεβέτια τῶν ἀρχόντων.

Μέρος Δεύτερο

‘Ο ‘Οδυσσέας στήν πατρίδα του

§ 48. ‘Ο ‘Οδυσσέας ἄγρυπνος.

Μόλις ὁ ‘Οδυσσέας μέ τή συνοδεία του ἔφτασε στοῦ λιμάνι, ἀμέσως μπῆκε στοῦ καράβι, πού τοῦ εἶχαν ἐτοιμάσει οἱ Φαίακες.

‘Ο καπετάνιος καί οἱ ναῦτες τόν δέχτηκαν μέ σεβασμό. Πῆραν τὰ πράματά του καί τὰ τοποθέτησαν ὅπου ἔπρεπε. Ὑστερα τοῦ ἔστρωσαν πάνω στοῦ κατάστρωμα μαλακὸ στρωσίδι καί τοῦ ἔδωσαν κι ἓνα λινὸ σκέπασμα, γιὰ νὰ σκεπαστῇ. Κι ἀφοῦ ἔλυσαν τὰ παλαμάρια καί σήκωσαν τήν ἄγκυρα, ἄρχισαν νὰ λάμπουν, ὥσπου νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸ λιμάνι. Ἀφῆσαν τότε τὰ κουπιὰ κι ἄνοιξαν τὰ πανιά, γιατί ἄρχισε νὰ φυσᾷ ἀπὸ γειο, πού ὅσο πήγαινε καί δυνάμωνε.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀπὸ τὸ ἀντικρινὸ βουνὸ τῆς Σχερίας πρόβαλε ὁλοστρόγγυλο τὸ φεγγάρι καί φώτισε τὴ νύχτα. Τὸ καράβι, γρηγορώτερο κι ἀπὸ πουλί, ἄρχισε νὰ σκίζη τὴ θάλασσα καί νὰ προχωρῇ κατὰ τὸ νοτιά.

‘Ο ‘Οδυσσέας ξαπλώθηκε στοῦ στρώμα, πού τοῦ ἔτομασαν οἱ ναῦτες, τυλίχτηκε καλά, μὰ δὲ μπορούσε νὰ κοιμηθῇ. Ἡ ὁμορφὴ βραδιά, τὸ εὐχάριστο ταξίδι κι ἀπ’ ὅλα πιὸ πολὺ ἢ ἰδέα πῶς ὕστερ’ ἀπὸ λίγο

θὰ πατοῦσε τὸ χῶμα τῆς ἀγαπημένης του πατρίδας, ὅλα αὐτὰ μαζί δὲν τὸν ἄφηναν νὰ κλείσῃ μάτι.

Μὰ δὲν εἶναι μονάχα αὐτά, ποὺ διώχνουν τὸν ὕπνο ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Ὀδυσσέα· κι ἄλλες ἔννοιες τὸν βασανίζουν.

Πόσα ἔχει νὰ συλλογιστῇ αὐτὴ τῇ νύχτα καὶ πόσα πρέπει ν' ἀποφασίσῃ ἀπὸ τώρα!

Θὰ βρῇ τάχα στὴ ζωὴ ὅλους τοὺς σπιτικούς του, ἢ μήπως κανένας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἄρρωστος, ἢ τάχα ἔχει πεθάνει; Ἐπειτα ἡ μάγισσα Κίρκη τοῦ εἶπε πῶς, γυρίζοντας στὴν πατρίδα του, θὰ βρῇ συφορὲς στὸ σπίτι του· πῶς νέοι ἀδιάντροποι ζητοῦν νὰ παντρευτοῦν τῇ γυναῖκα του· πῶς κάθονται στὸ παλάτι του κι ὅλη μέρα τρῶνε καὶ πίνουν ἀπὸ τ' ἀγαθὰ του.

«Νὰ εἶναι τάχα ἀληθινὰ ὅλ' αὐτά;» συλλογίζεται ὁ Ὀδυσσεύς. «Μ' ἀφοῦ, ὅσα μοῦ εἶπε ἡ μάγισσα αὐτὴ ἀλήθεψαν, χωρὶς ἄλλο κι αὐτὸ θὰ εἶναι ἀληθινό. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμω σ' αὐτὴ τὴν περίστασι; Νὰ τραβήξω ἴσια στὸ παλάτι μόλις φτάσω στὴν πατρίδα μου, καὶ νὰ παρουσιαστῶ σ' αὐτούς, ποὺ ζητοῦν νὰ μοῦ πάρουν τὴ γυναῖκα μου; Ἄ, βέβαια καὶ κείνοι δὲ θὰ εὐχαριστηθοῦν διόλου, ποὺ θὰ μὲ δοῦν, κι ἐγὼ δὲ θὰ καλοπεράσω μαζί τους. Καθὼς θὰ εἶμαι μονάχος, εὐκόλα θὰ μὲ σκοτώσουν. Δὲ συμφέρει λοιπὸν νὰ παρουσιαστῶ ἀμέσως σ' αὐτούς.

«Πρέπει πρῶτα νὰ πληροφορεθῶ καλὰ ποιοὶ καὶ πόσοι εἶναι αὐτοί, ποὺ μπῆκαν στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε τὴν περιουσίᾳ μου. Ὑστερα εἶναι ἀνάγκη νὰ συλλογιστῶ ἂν εἶναι καλύτερα νὰ τοὺς διώξω, ἢ νὰ τοὺς

σκοτώσω καὶ πῶς θὰ μπορέσω νὰ κατορθώσω εἴτε τὸ ἕνα, εἴτε τὸ ἄλλο.

» Ἀκόμη πρέπει νὰ συλλογιστῶ ἂν θὰ ζητήσω ξένη βοήθεια σ' αὐτὴ τὴ δυσκολία μου, ἢ ἂν θὰ φτάση μονάχα ἡ βοήθεια τοῦ παιδιοῦ μου καὶ τῶν δούλων μου. Μὰ θὰ εἶναι τάχα ὁ γιός μου ἄξιος; Κι οἱ δοῦλοι θὰ μοῦ μένουν ἀκόμη πιστοί, ἢ μήπως εἶναι μὲ τοὺς μνηστῆρες; Ὁ λαὸς τῆς Ἰθάκης θὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ λευτερώσω τὸ σπίτι μου, ἢ συμπαθεῖ κι ἐκεῖνος αὐτούς;

» Ὅλ' αὐτὰ πρέπει καλὰ νὰ τὰ συλλογιστῶ καὶ γιὰ ὅλα πρέπει νὰ πληροφορεθῶ καλὰ, πρὶν ἀποφασίσω. Μ' ἀπὸ ποιόν θὰ τὰ μάθω; Βέβαια ἀπὸ κανένα δοῦλο ἢ σπιτικό μου. Θὰ χρειαστῇ ἴσως νὰ πάω ὁ ἴδιος στὸ παλάτι. Μὰ ἔτσι μπορεῖ νὰ μὲ γνωρίσουν οἱ μνηστῆρες, καὶ τότε ἀλίμονό μου!

» Ἀ, ὄχι! Δὲν πρέπει ἔτσι νὰ ζητήσω πληροφορίες. Πρέπει νὰ βρῶ κανένα ἀπὸ τοὺς βοσκούς μου μακριὰ ἀπὸ τὸ παλάτι, ἔξω στὴν ἐξοχή, καὶ κεῖ μὲ τρόπο καὶ χωρὶς νὰ φανερωθῶ σ' αὐτὸν νὰ μάθω ὅ,τι μοῦ χρειάζεται....

» Βέβαια αὐτὸ πρέπει νὰ κάμω. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ βγῶ στὸ μεγάλο λιμάνι, παρὰ μακριὰ ἀπ' αὐτό, στὸ ἐρημικὸ λιμανάκι τοῦ Φόρκυνα. Ἀπὸ κεῖ δὲν εἶναι μακριὰ τὸ χοιροστάσι μου. Ἴσως ἐκεῖ νὰ συναντήσω καὶ κανέναν ἀπὸ τοὺς παλιούς πιστοὺς δούλους μου».

Αὐτὰ κι ἄλλα τέτοια συλλογίζεται ὁ Ὀδυσσεύς καὶ μένει ἄγρυπνος στὸ στρῶμα του ὅλη αὐτὴ τὴ νύχτα.

§ 49. Ὁ Ὀδυσσεάς πατεῖ τὸ χῶμα
τῆς πατρίδας του.

Ἡ Πούλια εἶχε βασιλέψει καὶ εἶχε βγεῖ ὁ Αὐγερινός, ὅταν τὸ πλοῖο, ποὺ ἔφερνε τὸν Ὀδυσσεά, πλησίασε στὴν Ἰθάκη. Ὁ πλοίαρχος εἶχε προστάξει νὰ διευθυνθοῦν στὸ μεγάλο λιμάνι τοῦ νησιοῦ. Ὁ Ὀδυσσεάς ὅμως, μόλις τὸ κατάλαβε, τινάχτηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ λέει: «Σὲ παρακαλῶ, καπετάνιε, νὰ μὲ βγάλῃς στὸ μικρὸ λιμάνι τοῦ Φόρκυνα. Θέλω νὰ περάσω πρῶτα ἀπὸ τὰ χτήματά μου».

Ὁ πλοίαρχος πρόσταξε τότε νὰ γυρίσουν, καὶ σὲ λίγο ἔφταναν στὸ ἐρημικὸ λιμανάκι, ποὺ ἦταν τόσο καλὰ ἀσφαλισμένο.

Δυὸ ἀπότομοι κάβοι, γυρισμένοι πρὸς τὰ μέσα, προφυλάγουν τὸ λιμάνι αὐτὸ ἀπὸ τὰ κύματα καὶ ἀπὸ κάθε ἄνεμο. Γι' αὐτό, ὅταν μποῦν τὰ πλοῖα μέσα, μποροῦν ν' ἀράξουν, χωρὶς νὰ ρίξουν ἄγκυρα καὶ δίχως νὰ δεθοῦν μὲ παλαμάρια.

Στὴν ἄκρη τοῦ λιμανιοῦ φύτρωνε πυκνόφυλλη ἐλιά, καὶ μιὰ πολὺ βαθιὰ σπηλιὰ ἦταν κοντά της.

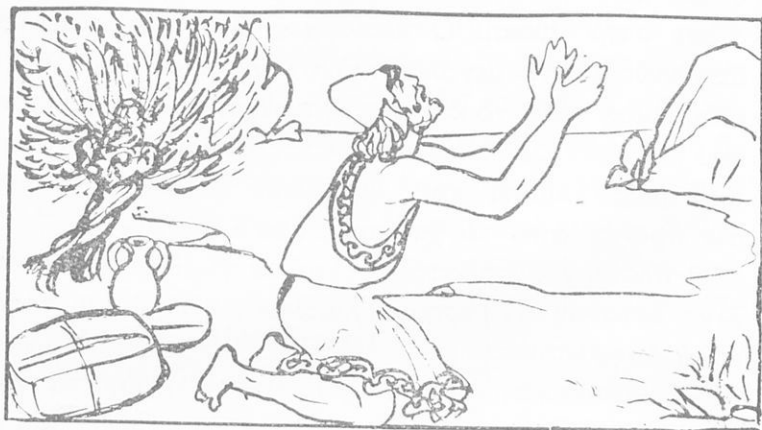
Ὅταν τὸ καράβι μπῆκε στὸ λιμάνι, οἱ ναῦτες κατέβασαν ἀμέσως τὰ πανιά καὶ τὸ ἔφεραν μὲ τὰ κουπιά ὡς τὴν ἀποβάθρα.

Ἀμέσως ἔπειτα πήδησαν στὰ ρηχὰ νερὰ τῆς ἀκρογιαλίας καὶ τὸ τράβηξαν ἔξω στὴν ἀμμουδιά. Ὑστερα ἄρχισαν νὰ βγάζουν ἀπὸ μέσα του, ἓνα ἓνα, καὶ μὲ προσοχὴ ὅλα τὰ πράματα τοῦ Ὀδυσσεά, καὶ

νὰ τὰ τοποθετοῦν κάτω ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐλιά τοῦ λιμανιοῦ.

Ὅταν ἔγιναν ὅλ' αὐτά, ὁ Ὀδυσσεάς, εὐχαρίστησε τὸν πλοίαρχο κι ὕστερα πήδησε καὶ αὐτὸς ἔξω στὴ στεριά.

Καθὼς οἱ ναῦτες ἐτοιμάζονταν νὰ σπρώξουν τὸ κα-

ράβι πάλι στὴ θάλασσα, βλέπουν κοντὰ τους τὸν Ὀδυσσεά νὰ γονατίζει, νὰ σκύβη καὶ νὰ φιλῇ κλαίοντας τὸ χῶμα· ἔπειτα νὰ σηκώνη τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ καὶ νὰ λέη: «Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, πού με ἀξίωσες νὰ πατήσω τὸ χῶμα τῆς ἀγαπημένης πατρίδας μου ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια».

Οἱ ναῦτες κοιτάχτηκαν στὰ μάτια ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλο, κούνησαν τὸ κεφάλι τους καὶ εἶπαν σιγὰ μεταξύ τους:

«Εἴκοσι χρόνια μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα! Μακάρι νὰ μὴ γνωρίσῃ κανένας μας παρόμοια συφορά!» Ἐπειτα ἔσπρωξαν τὸ πλοῖο, πῆραν τὰ κουπιὰ στὰ

χέρια καί, πρὶν ξεκινήσουν, φώναξαν: «Καλή ἀντάμωση, πολύπαθε βασιλέα!»

—«Στὸ καλὸ, ἀδέρφια μου, στὸ καλὸ, καὶ μακάρι νὰ μὴν ἔχη κανεὶς σας τὴν τύχη τῆ δικῆ μου!» τοὺς ἀπάντησε ὁ Ὀδυσσεύς δακρυσμένος.

Σὲ λίγο τὸ πλοῖο βγῆκε ἀπὸ τὸ λιμάνι κι ἄρχισε νὰ μικραίνει στὸν ὀρίζοντα. Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως δὲ σάλεψε ἀπὸ τὴ θέση του· στεκόταν στὸ ἴδιο μέρος πολλή ὥρα, χωρὶς νὰ κάνῃ τίποτε. Γύριζε μονάχα δεξιὰ κι ἀριστερὰ τὰ μάτια καὶ κοίταζε παντοῦ μὲ ἀγάπη.

Τὸ ἤσυχο καὶ κλειστὸ λιμάνι ἐμπρὸς του· ἡ βαθιὰ θολωτὴ σπηλιὰ κοντά του· ἔπειτα τὰ λιόφυτα γύρω στοὺς λόφους καὶ οἱ ἀπόμακρες οἱ λαγκαδιές· λίγο μακρύτερα, ἀντικρὺ του, τὸ χαμηλὸ βουνὸ τὸ Νήριτο μὲ τ' ἀραιὰ του δέντρα· ὅλα τοῦ ἔφερναν δάκρυα στὰ μάτια.

Ἀκόμη καὶ οἱ γυμνοὶ καὶ κοκκινωποὶ βράχοι τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ποὺ ἔλαμπαν ἐκείνη τὴν ὥρα ἀπὸ τὸν ἥλιο, καὶ τὰ κελαηδίσματα τῶν πουλιῶν, ποὺ ἄκουε ἐκείνη τὴ στιγμή· ὅλα τὸν εὐχαριστοῦσαν καὶ τὸν συγκινοῦσαν· κι ὅπως σφούγγιζε συχνὰ τὰ δάκρυά του, συλλογιζόταν: «Πουθενὰ δὲν εἶδα τόσο ὠραίους βράχους· κι ὅπου γύρισα δὲν ἄκουσα νὰ κελαηδοῦν τόσο γλυκὰ τὰ πουλιά. Ἀχ, πατρίδα μου, ἀγαπημένη μου Ἰθάκη, εἶσαι ὁ πιὸ ὁμορφος τόπος τῆς γῆς!»

§ 50. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ του.

Ἀφοῦ ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε ἄρκετὴ ὥρα σ' ἐκείνη τῇ θέσῃ, συλλογίστηκε ὕστερα νὰ πάῃ στὸ χοιροστάσιό του :

« Πρέπει νὰ προφτάσω νὰ πάω, πρὶν βγοῦν οἱ βοσκοί μου μὲ τοὺς χοίρους στὸ λιβάδι » εἶπε μὲ τὸ νοῦ του· καὶ θέλησε νὰ φύγῃ.

Τότε ὅμως παρατήρησε τὰ πράματά του στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς καὶ σταμάτησε. Δὲν ἔπρεπε νὰ τὰ ἀφήσῃ ἐκεῖ, γιὰ νὰ μὴν τὰ πάρουν οἱ διαβάτες· μὰ οὔτε καὶ μποροῦσε νὰ τὰ κουβαλῇ μαζί του. Συλλογίστηκε κάπου νὰ τὰ κρύψῃ, καὶ εἶδε τὴ σπηλιὰ κοντά του.

Ἀρχίζει λοιπὸν ἀμέσως νὰ κουβαλῇ, ἓνα ἓνα, τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων καὶ νὰ τὰ κρύβῃ στὸ βάθος τῆς σπηλιάς. Κι ὅταν τ' ἀσφάλισε ἔτσι ὅλα, ἔκλεισε τὴ σπηλιὰ μὲ μιὰ μεγάλη πλακόπετρα.

Ὑστερα ξεκίνησε, ἀφοῦ πρῶτα ἔκοψε ἓνα χοντρὸ κλαδί ἀγριελιάς, νὰ τὸ ἔχῃ γιὰ ραβδί.

Ἄφησε πίσω τὸ λιμάνι, πῆρε μερικὲς λαγκαδιὲς κι ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἀντίκρισε τὶς χοιρομάντρες του.

« Αὐτὲς εἶναι ! » εἶπε μὲ χαρά. « Τὶς γνωρίζω. Τὶς ἔχτισε ὁ καλὸς χοιροβοσκός μου ὁ Εὐμαιος. πρὶν ξεκινήσω γιὰ τὸν πόλεμο... Νὰ ζῇ ὅμως τάχα ἀκόμη, ἢ μήπως ἔχει πεθάνει ; Κι ἂν ζῇ, θὰ τὸν κρατοῦν στὸ σπῖτι ἀκόμη, ἢ μήπως τὸν ἔδιωξε ὁ πατέρας ἢ ὁ γιός μου ;

» Ποιὸς ξέρει ἂν θὰ τὸν βρῶ στὶς μάντρες καὶ ἂν

τὰ μὲ γνωρίση. Πέρασαν τὴν ὥρην ἀπὸ τὸν καιρὸν, ποὺ χωριστήκαμε, κι ἔμένα τὰ βόσκανα μὲ τσάκισαν πολὺ. Γέραςα κι ἄλλάξα, κι ἔτσι μπορεῖ νὰ μὴ μὲ γνωρίση, ὅταν μάλιστα ἀλλάξω καὶ τὴ φωνή μου ».

Ἐνῷ ἔλεγε αὐτὰ μὲ τὸ νοῦ του, ἔφτασε ἔξω ἀπὸ τὶς χοιρομάντρες του, φραγμένες ἀπὸ παντοῦ μὲ πέτρες καὶ μὲ χαμόκλαδα ἀγκαθωτά. Μέσα ἦταν χτισμένοι κάμποσοι στάβλοι χαμηλοὶ καὶ μιὰ καλύβα. Μπροστὰ σ' αὐτὰ τὰ χαμόκλαδα πολλοὶ χοῖροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, γύριζαν ἐδῶ καὶ κεῖ.

Τρεῖς νέοι βοσκοὶ προσπαθοῦσαν νὰ βγάλουν ἔξω ἀπὸ τοὺς στάβλους τοὺς χοίρους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσουν στὴ βοσκή. Ἕνας ἄλλος μεσόκοπος, χοιροβοσκὸς κι αὐτός, καθισμένος κατάχαμα ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα, ἔκοβε ἀπὸ ἓνα χοιρινὸ τομάρι κομμάτια καὶ τὰ μετροῦσε στὰ πόδια του, νὰ τὰ κάμη πέδιλα. Ἦταν τόσο πολὺ σκυμμένος στὴ δουλειά του, καὶ δὲν ἔνιωθε διόλου τὸν Ὀδυσσεά, ποὺ πλησίαζε.

Οἱ σκύλοι ὅμως τῆς μάντρας μυρίστηκαν τὸν ξένο· καί, μόλις τὸν εἶδαν νὰ πλησιάζη, χύθηκαν ἀπάνω του, γαβγίζοντας ἀγριεμένα. Ἐκεῖνος τότε, γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀγριέψη περισσότερο, κάθησε ἀμέσως χάμω καὶ παράτησε τὸ ραβδί, ποὺ κρατοῦσε.

Οἱ μαντρόσκυλοι ὅμως ἦταν τόσο ἀγριοί, ποὺ τὸν θὰ ἐδάγκαναν, ἂν δὲν πρόφτανε νὰ πεταχτῇ ἀπὸ τὴ θέση του ὁ μεσόκοπος χοιροβοσκὸς καὶ μὲ τὶς φωνὲς καὶ μὲ τὶς πέτρες νὰ τοὺς διώξη μακριὰ ἀπὸ τὸν ξένο:

«Εἶναι ἀγρία τὰ σκυλιά, ξένη μου » εἶπε τότε, καὶ

λίγο ἔλειψε νὰ σὲ δαγκάσουν. Δὲ σὲ κατάλαβα πότε ἦρθες, μὰ πάλι πρόφτασα νὰ σὲ φυλάξω. Ὅριστε τώρα μέσα στὸ καλύβι, νὰ ξεκουραστῇς. Ἀπὸ τὴ φορεσιά σου καταλαβαίνω πὼς δὲν εἶσαι ἀπὸ τὸ νησί μας. Θὰ ἔρχεσαι ἀπὸ μακρινὸ ταξίδι, μπορεῖ νὰ πεινᾷς καὶ πρέπει κάτι νὰ σὲ φιλέψωμε ».

Ὁ Ὀδυσσεύς, ἀπὸ τὴ φωνὴ κι ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία, ἀμέσως γνώρισε τὸν παλιό του χοιροβοσκό, τὸν Εὐμαιο· καὶ χάρηκε πολὺ, ὅχι μόνο γιατί τὸν καλοδέχτηκε, μὰ καὶ γιατί δὲν τὸν ἐγνώρισε διόλου.

Σηκώθηκε ἀμέσως, πῆρε τὸ ραβδί του κι ἀκολούθησε τὸ χοιροβοσκό.

§ 51. Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ τὸ χοιροβοσκό.

Ὁ χοιροβοσκὸς ὠδήγησε τὸν Ὀδυσσεά στὴν καλύβα. Ἔστρωσε χάμω τρυφερὰ χαμόκλαδα, τὰ σκέπασε μὲ μαλακὸ γιδοτόμαρο καὶ κάλεσε τὸν ξένο νὰ καθήση.

Ἐκεῖνος κάθησε κι εὐχαρίστησε τὸ χοιροβοσκό, λέγοντας μὲ ἀλλαγμένη τὴ φωνή: «Μακάρι οἱ θεοί, καλέ μου ἄνθρωπε, νὰ σοῦ δώσουν ὅ,τι ἐπιθυμῇ ἡ καρδιά σου, πού ἔτσι καλοδέχεσαι τὸν ξένο».

—«Δὲ συνηθίζω νὰ περιφρονῶ τοὺς ξένους» ἀποκρίθηκε ὁ χοιροβοσκός. «Τοὺς ξένους τοὺς στέλνει ὁ Δίας. Λυποῦμαι μονάχα, πού δὲ μπορῶ νὰ σ' εὐχαριστήσω ὅπως ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ μου. Οἱ ὑπηρέτες, καθὼς ξέρεις, δὲν ἔχουν πολλὰ νὰ δώσουν καὶ μάλιστα, ὅταν ἔχουν καινούργια ἀφεντικά, ὅπως ἐγὼ τώρα. Ἄν εἶχα τὸν παλιό μου τὸν ἀφέντη, ἐκεῖνο τὸ χρυσὸ τὸν ἄνθρωπο, βέβαια θὰ εἶχα περισσότερα. Μὰ τώρα γιὰ κακὴ μου τύχη ἐκεῖνος χάθηκε, πού νὰ χαθῇ ὅλη ἡ γενιά τῆς Ἑλένης! Ἀχ, αὐτὴ ἔφαγε τόσα καὶ τόσα παλικάρια! Γιὰ κείνη πῆγε κι ὁ κύριός μου στὴν Τροία καὶ δὲ φαίνεται, οὔτε ἀκούεται εἴκοσι χρόνια τώρα».

Αὐτὰ εἶπε ὁ χοιροβοσκός κι ἀναστέναξε. Ἐπειτα ἔ-

σφίξε μ' ἓνα λουρὶ τῇ χοντρῇ μπλούζα, πῆγε στοὶ στάβλο κι ἔφερε ἀπὸ κεῖ δυὸ μικρὰ ἄπαχα γουρουνάκια. Τὰ ἔσφαξε, τὰ καψάλισε στὴ φωτιά, ἔβγαλε τὰ ἐντόσθιά τους κι ὕστερα τὰ σούβλισε καὶ τὰ ἔψησε.

Ἐπειτα, ζεστὰ ἀκόμη, τὰ ἔβαλε μπροστὰ στὸν Ὀδυσσεά καὶ τοῦ εἶπε: «Ὅρίστε, ξέने μου, φάγε ἀπ' αὐτά, ποὺ μένουν γιὰ μᾶς τοὺς ὑπηρέτες. Τοὺς καλοθρεμμένους καὶ τοὺς παχιοὺς χοίρους τοὺς τρῶνε οἱ μνηστῆρες· αὐτοί, ποὺ ἔχουν μαζευτῇ στοὶ παλάτι τοῦ ἀφέντη μου καὶ ζητοῦν νὰ παντρευτοῦν τῇ γυναικί του μὲ τὴ βία, καὶ σκορπίζουν τὴν περιουσία του, δίχως νὰ φοβοῦνται μήτε τοὺς θεοὺς, μήτε τοὺς ἀνθρώπους.

» Τί νὰ σοῦ πῶ, ξέने μου! Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι χειρότεροι κι ἀπὸ τοὺς κλέφτες. Οἱ κλέφτες, ἅμα κλέψουν κάτι, φεύγουν, γιατί ἔχουν κάποιο φόβο. Οἱ μνηστῆρες ὅμως τῆς κυρᾶς μου ἀπὸ τὸ πρῶι ὥς τὸ βράδυ γλεντοκοποῦν μέσα στοὶ ξένο σπίτι χωρὶς κανένα φόβο. Θὰ ἔμαθαν, φαίνεται, πὼς πέθανε ὁ ἀφέντης μου καὶ δὲ φοβοῦνται πιὰ κανένα.

» Καὶ μήπως θέλουν λίγα νὰ χορτάσουν κάθε μέρα; Δὲν τοὺς φτάνουν τέσσερα σφαχτὰ μεγάλα καὶ κρασί καὶ ψωμί ἀλογάριαστα! Οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δοῦλες στοὶ παλάτι δὲν προφταίνουν νὰ κουβαλοῦν γι' αὐτοὺς ὅλη τὴν ἡμέρα.

» Καὶ μὲ ὅλη ὅμως τὴν καταστροφή, πάλι μένουν στὸν κύριό μου ἀκόμη ἀρκετά. Ἔχει πολλὰ κοπάδια βόδια καὶ γίδια κι ἓνα μεγάλο κοπάδι γουρουνία, ποὺ ἐγὼ εἶμαι βαλμένος νὰ τὸ προσέχω καὶ ποὺ

τὸ βόσκουν τέσσερεις βοσκοί. Οἱ τρεῖς εἶναι αὐτοί, πού εἶδες νὰ ἐτοιμάζωνται, γιὰ νὰ τὸ βγάλουν στὴ βοσκή· ὁ τέταρτος πῆγε ἓνα χοῖρο στοὺς μνηστῆρες. Γιατὶ μᾶς ἔχουν παραγγεῖλει καθημερινὰ νὰ τοὺς πηγαίνωμε ἀπὸ ἓναν, τὸν καλύτερο, κι ἀπὸ ἓναν τράγο, τὸν πιὸ καλοθρεμμένο.

»Ἡ καρδιά μου ὅμως δὲ βαστᾷ νὰ βλέπω τὰ ὅσα γίνονται κάθε μέρα στὸ παλάτι· καὶ γι' αὐτὸ κάθε πρωὶ στέλνω τὸ χοῖρο μ' ἓναν ἀπὸ τοὺς παραγιούς μου».

Ὁ Ὀδυσσεὺς τρώγοντας ἄκουε μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ Εὐμαιοῦ· δὲν ἔλεγε ὅμως τίποτε καὶ μονάχα πότε πότε κουνούσε τὸ κεφάλι του.

§ 52. Τί ἄλλα μαθαίνει ἀκόμῃ ὁ Ὀδυσσεὺς;

Ὅταν ὁ Εὐμαιοὺς εἶδε πῶς χόρτασε ὁ ξένος, γέμισε μὲ κρασί ἓνα ξύλινο ποτήρι καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε. Ἐκεῖνος τὸν εὐχαρίστησε καὶ τὸ ἤπιε ὁλόκληρο· ἔπειτα τὸν ἐρώτησε :

—«Δὲ μοῦ λές, καλὲ μου ἄνθρωπε, καὶ πῶς τὸν ἔλεξαν αὐτὸν τὸν καλὸ σου τὸν ἀφέντη, πού πῆγε νὰ πολεμήσῃ στὴν Τροία; Μπορεῖ νὰ τὸν ἔχω γνωρίσει καὶ νὰ σοῦ δώσω καμιὰ πληροφορία».

—«Δὲν τ' ἀφήνεις αὐτά, ξένε μου, νὰ χαρῆς τῇ ζωῇ σου!» ἀποκρίθηκε μὲ στενοχώρια ὁ Εὐμαιοὺς. «Χορτάσαμε ἀπὸ τέτοιες πληροφορίες. Οὔτε ἡ κυρία μου, οὔτε ὁ γιός της πιά δὲν τίς πιστεύουν.

»Ὅποιοις ξένος περάσῃ ἀπὸ τὸ νησί, παρουσιάζεται στὴν κυρία μου καὶ τῆς λέει ὅ,τι φτάσῃ· πῶς εἶδε

δηλαδή τὸν Ὀδυσσέα, καὶ μάλιστα πὼς ἔφαγε μαζί του καὶ πὼς ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες θὰ γυρίση στὴν Ἰθάκη. Καὶ ἡ καλή μου ἡ κυρία τὸν φιλεῖ καὶ τοῦ χαρίζει πολλά δῶρα.

» Καὶ τοῦ λόγου σου τώρα δὲν εἶναι παράξενο νὰ διηγηθῆς καμιά τέτοια ἱστορία. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ; ἐγὼ δὲ θὰ τὴν πιστέψω. Δὲν ἔχω πιὰ καμιά ἐλπίδα γιὰ τὸν καλὸ μου τὸν ἀφέντη. Ἐκεῖνος δὲν εἶναι πιὰ στὴ ζωὴ καὶ δὲ θὰ τὸν ξαναῖδῶ. Ποιὸς ξαίρει σὲ ποιὸ ἔρημο ἀκρογιάλι σαπίζουν τὰ κόκκαλά του, ἢ ποιοὶ σκύλοι καὶ ποιά ὄρνια τρῶνε τὰ κρέατά του!

» Ἄχ, χάθηκε πιὰ ὁ χρυσὸς μου ὁ κύριος, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης, ἄφησε μεγάλη λύπη στοὺς σπιτιτικούς, στοὺς φίλους, καὶ σὲ μένα τὸ χοιροβοσκό του. Γιατὶ ποῦ θὰ ξαναβρῶ ἐγὼ ἄλλον τέτοιο ἀφέντη, νὰ μ' ἀγαπᾷ τόσο πολὺ, ὅσο μ' ἀγαποῦσε ἐκεῖνος; »

— «Λοιπὸν ἀφοῦ δὲν πιστεύεις στὰ λόγια μου» εἶπε ζωηρὰ ὁ Ὀδυσσεύς «ἐγὼ μπορῶ νὰ σοῦ ὀρκιστῶ, πὼς ὁ κύριός σου θὰ γυρίση πολὺ γρήγορα. Γι' αὐτὴ τὴν καλή μου τὴν εἴδηση δὲ θέλω καμιά πληρωμὴ ἀπὸ τώρα, παρὰ ὅταν φτάσῃ ἐκεῖνος.

» Κι ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ τοὺς ψεῦτες. Σοῦ ὀρκίζομαι λοιπὸν στὸ Δία καὶ στὸ ψωμί, ποὺ τρῶμε αὐτὴ τὴν ὥρα, πὼς ὁ ἀφέντης σου θὰ εἶναι δῶ ἢ αὐτὸν τὸ μῆνα ἢ στίς ἀρχές τοῦ ἄλλου, καὶ θὰ τιμωρήσῃ ἐκεῖνους, ποὺ καταφρονοῦν τὴ γυναῖκα καὶ τὸ γιό του ».

— «Ξένε μου» ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαῖος «οὔτ' ἐγὼ θὰ σὲ πλερώσω γιὰ τὴν καλή σου εἴδηση, οὔτε ὁ Ὀδυσσεύς θὰ γυρίση ποτὲ στὸ παλάτι του. Μὰ ἔλα τώ-

ρα, πίνε ἤσυχα τὸ κρασί σου κι ἄς ἀλλάξωμε αὐτὴ τὴν ὁμιλία.

»Ραγίζεται ἡ καρδιά μου, ὅταν μοῦ θυμίζη κανεῖς τὸν κύριό μου. Μακάρι νὰ ἐρχόταν πίσω! Ποιός δὲν τὸ ἐπιθυμεῖ αὐτό; Μήπως δὲν τὸ θέλει ἡ γυναῖκα του, ἡ φρόνιμη Πηνελόπη, πού, γιὰ νὰ μὴν παντρευτῇ κανέναν ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες της, τοὺς ξεγελᾷ τόσα χρόνια τώρα;»

—«Πῶς δηλαδή;» ρώτησε ὁ Ὀδυσσεύς.

—«Τοὺς τάζει πῶς θὰ παντρευτῇ ἓναν ἀπ' αὐτούς, μόλις τελειώσῃ κάποιο πανί, πού ἄρχισε νὰ ὑφαίνει ἀπὸ πολὺν καιρὸ τώρα. Τὸ πανὶ ὅμως αὐτὸ δὲν τελειώνει ποτέ....»

—«Πῶς δὲν τελειώνει;» ρώτησε μὲ περιέργεια ὁ Ὀδυσσεύς.

—«Ζαίρω κι ἐγώ, ξένε μου ; αὐτὸ μονάχα ξαίρω πῶς ὅλη μέρα ὑφαίνει, ὁ καιρὸς περνᾷ καὶ μένουν καὶ οἱ μνηστῆρες εὐχαριστημένοι καὶ ἡ κυρία μου πιστὴ στὸν ἄντρα της! »

Εὐχαριστήθηκε πολὺ ὁ Ὀδυσσεύς, ὅταν ἄκουσε αὐτά: «Κάποια πονηριά θὰ μεταχειρίζεται ἡ γυναῖκα μου» εἶπε μέσα του. Ὑστερα ρώτησε ξανὰ τὸν Εὐμαῖο :

—«Καὶ ποιός ἄλλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, ἐπιθυμεῖ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ὀδυσσεύς;»

—«Καὶ ποιός δὲν τὸν ἐπιθυμεῖ, ξένε μου;» ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαῖος ἀναστενάζοντας. «Μήπως ὁ πατέρας του, ὁ γερο-Λαέρτης, πού κλαίει ὅλη μέρα γι' αὐτόν; Ὁ κακότυχος! Γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὴν καταστροφή,

πού κάνουν στήν περιουσία τοῦ γιοῦ του οἱ μνηστῆρες, ἔφυγε ἀπό τὸ παλάτι καὶ κάθεται τώρα στὸ χτῆμα του ἔξω στήν ἐσοχή! Ἐκεῖ, γιὰ νὰ ξεχνᾷ τὴ λύπη του, καλλιεργεῖ τὸ περιβόλι του ὁ ἴδιος μὲ ὅλα τὰ γεράματα. Καὶ ζῇ ἐκεῖ ὁλομόναχος κι ἀπολησμονημένος!»

—«Καὶ πῶς; δὲ ζῇ ἡ γυναῖκα του, νὰ τὸν συντροφεύη;»

—«Ἐκείνη εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, πού ἔχει κατεβῇ στὸν Ἄδη!»

Ὁ Ὀδυσσεὺς ταραχτήκε, ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, μὰ βάσταξε τὸν πόνο του. Γύρισε μονάχα τὸ κεφάλι του καὶ σφούγγισε τὰ δάκρυα, πού τοῦ πλημμύρισαν τὰ μάτια. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο ρώτησε πάλι τὸν Εὐμαιο, κρατώντας τὴ λύπη του μὲ δυσκολία:

—«Καὶ τὰ παιδιὰ του τί κάνουν; Ἡ δὲν ἔχει παιδιὰ νὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὸν θυμοῦνται;»

—«Καὶ πῶς δὲν ἔχει; Ἐχει μονάκριβο γιό, τὸ ὁμορφο παλικάρι μας τὸν Τηλέμαχο· αὐτὸς δὲ εἶναι, πού τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν θυμᾶται! Φαντάσου πῶς, γιὰ νὰ μάθῃ τίποτε σωστὸ γιὰ τὸν πατέρα του, αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἄφησε τὴν ἡσυχία του καὶ πῆγε σὲ μακρινὸ ταξίδι».

—«Καὶ γιὰ ποιοῦ μέρος τάχα, ἂν δὲν εἶναι ἀδιάκριτο τὸ ρώτημά μου;» ρώτησε ὁ Ὀδυσσεὺς.

—«Ὡς τὴν Πύλο μοῦ εἶπε πῶς θὰ πῆγαινε· μπορεῖ ὅμως νὰ πῆγε καὶ πιὸ πέρα. Γιατὶ ἔχει τόσες μέρες, πού ἔφυγε καὶ δὲ φαίνεται ἀκόμη νάρθη. Μὰ τὸ

κακὸ εἶναι, ποὺ οἱ μνηστῆρες μυρίστηκαν αὐτὸ τὸ ταξίδι» εἶπε ἀνήσυχος ὁ Εὐμαιος.

—«Καὶ τι κακὸ βλέπεις σ' αὐτό;» ρώτησε ὁ Ὀδυσσεύς.

—«Νά! οἱ κακοῦργοι τοῦ ἔστησαν καρτέρι, ὅπως μαθαίνω, καὶ ζητοῦν νὰ τὸν σκοτώσουν! Δὲ θέλουν νὰ τὸν βλέπουν στὸ παλάτι, γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλῇ κανεὶς πιά στὶς κακουργίες τους. Μὰ δὲν πιστεύω νὰ πετύχουν τὸ σκοπὸ τους. Γιὰτὶ κι ὁ Τηλέμαχος εἶναι γνωστικός κι ὁ Δίας θὰ τὸν φυλάξῃ. Θὰ λυπηθῇ τῇ δυστυχημένη τῇ μητέρα του, ποὺ τὸν ἔχει μονάκριβο».

Ὁ Ὀδυσσεύς ἄκουσε αὐτὰ ταραγμένος κι ὕστερα ἔπεσε σὲ βαθιὰ συλλογὴ (10).

§ 53. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στὸν Εὐμαιο.

Αὐτὰ ποὺ ἔμαθε ὁ Ὀδυσσεύς γιὰ τὸ θάνατο τῆς μητέρας του, γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ γιοῦ του καὶ γιὰ τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῶν μνηστήρων, τὸν ἐστενοχώρεσαν πολὺ.

Ἦθελε τότε ν' ἀφήσῃ τὴ λύπη του νὰ ξεσπάσῃ, νὰ θυμώσῃ, νὰ φοβέρισῃ· φοβόταν ὅμως, μήπως τὸν καταλάβῃ ὁ χοιροβοσκός. Γι' αὐτὸ συγκρατιόταν ἀρκετὴ ὥρα.

Μὰ ὅταν συλλογίστηκε πόσο τὸν ἀγαποῦσε ὁ Εὐμαιος καὶ πόσο πιστὸς τοῦ φάνηκε ὡς τώρα· ὅταν εἶδε πόσο φαινόταν γνωστικός ἄνθρωπος, τότε πιά ἀποφάσισε νὰ τοῦ φανερωθῇ :

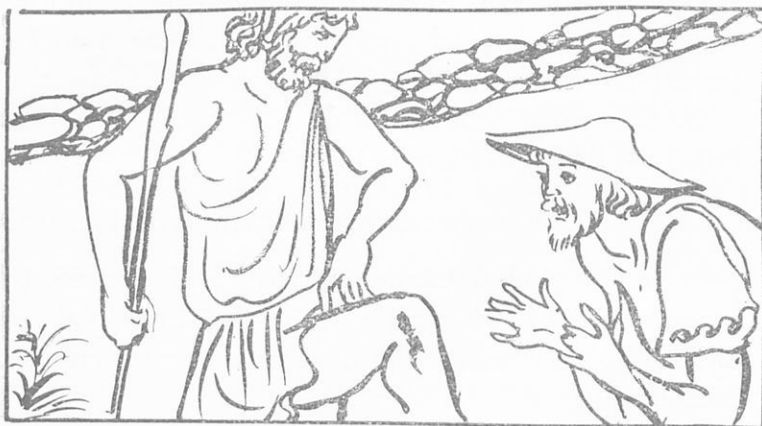
—«Εὐμαιε! Μοῦ ὀρκίζεσαι πῶς δὲ θὰ πῆς σὲ κανέναν

τίποτε ἀπ' ὅσα θὰ δῆς τώρα καὶ θὰ ἀκούσης;» τοῦ λέγει τότε μὲ τῇ φυσικῇ του φωνῇ ὁ Ὀδυσσεύς.

Ὁ Εὐμαῖος ξαφνίστηκε, ὅταν ἄκουσε τὸν ξένο νὰ λέη τ' ὄνομά του καὶ ν' ἀλλάζη τῇ φωνῇ.

—«Καὶ πῶς γνωρίζεις τ' ὄνομά μου, ξένε;» ρώτησε, βλέποντάς τον μὲ ἀπορία.

—«Γνωρίζω κι ἄλλα πιὸ πολλά, Εὐμαῖε, ὅχι μόνο τὸ ὄνομά σου. Ὁρκίσου μου ὅμως πρῶτα, κι ὕστερα θὰ δῆς πῶς σὲ γνωρίζω» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς.

Ὁ Εὐμαῖος, γεμάτος ἀπορία καὶ περιέργεια, ἔδω-
σε τὸν ὄρκο, ποὺ ὁ ξένος τοῦ ζητοῦσε. Τότε ὁ Ὀδυσ-
σεύς τράβηξε ἀπάνω τὸ φόρεμα, ξεσκέπασε τὸ γό-
νατό του καί, δείχνοντάς το στὸν Εὐμαῖο, τοῦ λέει:

—«Γνωρίζεις αὐτὸ τὸ σημάδι, Εὐμαῖε;» καὶ τοῦ δείχνει ἓνα σημάδι ἀπὸ παλιὰ πληγὴ ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνατό του.

—«Ἄχ, αὐτὸ εἶναι σημάδι τοῦ ἀφέντη μου!» φώ-

ναξε ὁ Εὐμαιος ταραγμένος. «Εἶναι ἡ πληγή, ποῦ τοῦ ἔκαμε τὸ ἀγριογούρουνο μιὰ φορὰ στὸν Παρνασσό, ὅταν νέος κυνηγοῦσε. Μήπως μὲ γελοῦν τὰ μάτια μου; ἢ βλέπω ἐδῶ μπρὸς μου καὶ ἀκούω τὸν ἴδιο τὸν Ὀδυσσεά, κι ἐγὼ δὲ μπόρεσα νὰ τὸν γνωρίσω ἀκόμη;» ρώτησε γεμάτος χαρὰ καὶ ταραχή ὁ Εὐμαιος.

—«Ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶμαι, καλέ μου Εὐμαιε. Ὑστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια σὲ ξαναβλέπω πάλι» λέει τότε χαμογελώντας ὁ Ὀδυσσεάς· καὶ τοῦ δίνει τὸ χέρι.

Ὁ Εὐμαιος δὲ βάσταξε· ἔπεσε ἀπάνω του, ἀγκάλιασε τὰ γόνατα τοῦ κυρίου του κι ὄρχισε νὰ τὰ φιλήῃ καὶ νὰ τὰ βρέχη μὲ δάκρυα. Ὑστερα, ὅταν συνῆρθε ἀπὸ τὴ συγκίνησή του, εἶπε στὸν Ὀδυσσεά:

—«Κάμε μου τὴ χάρη, καλέ μου ἀφέντη, καὶ ἄφησέ με νὰ πεταχτῶ μιὰ στιγμή ὡς τὴν πόλη. Θέλω ἐγὼ πρῶτος νὰ φέρω στὴν καλή μου τὴν κυρία τὴν εἶδηση, πῶς ἦρθες στὴν Ἰθάκη καὶ νὰ πάρω τὰ συχαρίκια!»· κι ἐτοιμάστηκε νὰ τρέξῃ, μὰ ὁ Ὀδυσσεάς, συγκρατώντας τον, τοῦ εἶπε:

—«Ὅχι, καλέ μου Εὐμαιε, δὲν πρέπει νὰ μάθῃ κανεὶς τὸν ἐρχομό μου, οὔτε κι ἡ γυναῖκα μου. Πρόσεχε καλά, μὴ σοῦ ξεφύγῃ λόγος ἀπὸ τὸ στόμα! Γιὰ σένα, ὅπως γιὰ ὅλους, πρέπει νὰ εἶμαι ἓνας ἄγνωστος καὶ ξένος, ὥσπου νὰ φτάσῃ ἡ ὥρα».

Ἐκείνη τὴ στιγμή, ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεάς, ἀκούστηκε στὴν αὐλὴ μέγας θόρυβος ἀπὸ γουρλίσματα γουρουνιῶν, ἀπὸ φωνές καὶ σφυρίγματα ἀνθρώπων.

Ὁ Ὀδυσσεάς κατάλαβε πῶς γύριζε ἀπὸ τὴ βο-

σκή τὸ κοπάδι· εἶχε βασιλέψει ὁ ἥλιος κι ἔπρεπε οἱ χοῖροι νὰ κλειστοῦν στοὺς στάβλους. Γι' αὐτὸ εἶπε στὸν Εὐμαιο :

« Αὐριο τὰ λέμε καλύτερα, Εὐμαιε. Τώρα τρέξε κι ἐσύ καὶ βόηθησε τοὺς βοσκούς νὰ βάλουν μέσα στὰ μαντριά τοὺς χοίρους ».

Ὁ Εὐμαιος, γεμάτος χαρά, πετάχτηκε ἀπὸ τὴ θέση του, σὰ νὰ ἦταν νέος εἴκοσι χρονῶν, καὶ βγῆκε ἔξω σγὴν αὐλή. Μέτρησε τοὺς χοίρους, πρόσεξε νὰ κλειστοῦν καλὰ στοὺς στάβλους, καὶ ὕστερα πρόσταξε τοὺς παραγιούς του νὰ σφάξουν γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου ἓναν παχὺ μεγάλο χοῖρο καὶ νὰ τὸν ψήσουν.

Ἀφοῦ ἔγιναν ὅλ' αὐτά, κάθησαν ὅλοι στὸ τραπέζι κι ἄρχισαν νὰ τρῶνε. Στὸν Ὀδυσσεά ὁ Εὐμαιος πρόσφερε ὀλόκληρη τὴν καλοψημένη πλάτη.

Ὅλοι ἔτρωγαν κι ἔπιναν μὲ ὄρεξη· ὁ Εὐμαιος ὅμως χόρταινε πιὸ πολὺ νὰ βλέπη κρυφὰ τὸν κύριό του, παρὰ νὰ τρώη καὶ νὰ πίνη.

Ἀφοῦ τελείωσε τὸ δεῖπνο, ὁ Εὐμαιος ἔστρωσε κοντὰ στὸ τζάκι ἀρκετὲς προβιές, γιὰ νὰ πλαγιάσῃ ὁ Ὀδυσσεάς· καὶ ὅταν ἐκεῖνος ξαπλώθηκε, τοῦ ἔρριξε ἀποπάνω του γιὰ σκέπασμα μιὰ χοντρή καπότα.

Στὴν ἴδια καλύβα μέσα κοιμήθηκαν καὶ οἱ ἄλλοι ὑπηρέτες, ὅχι ὅμως καὶ ὁ Εὐμαιος. Αὐτὸς δὲν εὐχαριστιόταν ν' ἀφήνῃ τὴ νύχτα τοὺς χοίρους, νὰ τοὺς φυλάγουν μόνο τὰ μαντρόσκυλα· ἤθελε νὰ τοὺς προσέχῃ ὁ ἴδιος. Γι' αὐτὸ κρέμασε ἀπὸ τὸν ὦμο του τὸ σπαθί, πῆρε στὸ χέρι τὸ κοντάρι καί, ἀφοῦ τυλίχτηκε

καλά με μιὰ χοντρή κάπα, βγήκε στὴν αὐλή καὶ πλάγιασε κοντὰ στοὺς στάβλους.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ ἔβλεπε ὅλ' αὐτὰ καὶ χαιρόταν, πού εἶχε τόσο πιστὸ κι ἀφωσιωμένο ὑπηρέτη.

§ 54. Ὁ γιὸς τοῦ Ὀδυσσεύα γυρίζει ἀπὸ τὸ ταξίδι.

Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ἔφεξε καὶ βγήκε ὁ ἥλιος, ὁ Εὐμαιὸς εἶχε τελειώσει ὅλες τὶς πρωινὲς ἐργασίες του. Ἄναψε φωτιά στὸ τζάκι τῆς καλύβας, ξύπνησε τοὺς παραγιούς, τοὺς ἔδωσε νὰ προγευτοῦν, γέμισε τὰ σακούλια τοὺς τροφές γιὰ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τοὺς ἔστειλε στὴ βοσκή.

Ὅστερα ἦρθε καὶ κάθησε κοντὰ στὸν κύριό του καὶ τὸν ρώτησε:

«Θέλεις, ἀφεντικό, νὰ σοῦ ἐτοιμάσω τίποτε νὰ προγευτῆς;»

Ὁ Ὀδυσσεύς ὁμως εἶχε ἄλλοῦ τὸ νοῦ τοῦ Ἄκουε στὴν αὐλή κάποιο νὰ περπατῇ καὶ εἶπε στὸν Εὐμαῖο:

«Ἀκούω περπατησιὲς ἔξω στὴν αὐλή, Εὐμαῖε. Ποιὸς νὰ ἔρχεται; Χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι κανένας πολὺ γνωστός, γιατί ὁ σκύλος τῆς μάντρας δὲν τὸν γαβγίζει διόλου. Τρέξε νὰ δῆς ποιὸς εἶναι!»

Δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμη τὴν ὁμιλία του, καὶ νά! παρυσιάζεται στὸ κατώφλι τῆς καλύβας ἕνας νέος ψηλὸς κι ὁμορφος.

Ὁ Εὐμαῖος, μόλις τὸν ἀντίκρισε, χύθηκε ἀπάνω του, τὸν ἀγκάλιασε τρυφερὰ κι ἄρχισε νὰ τὸν φιλῇ στὸ κεφάλι καὶ στὰ χέρια καὶ νὰ τοῦ λέη:

«Ἦρθες λοιπόν, ἀγαπημένε μου Τηλέμαχε; Ἀνησυχοῦσα πολὺ, μήπως πάθης κανένα κακὸ σ' αὐτὸ τὸ ταξίδι. Μὰ ἔμπα μέσα στὸ φτωχικὸ μου! Ἔχω καὶ ἓναν ξένο, μὰ δὲν πειράζει. Ἐμπα νὰ σὲ δῶ καὶ νὰ σὲ χαρῇ ἢ καρδιά μου. Δὲν ἔρχεσαι πιὰ συχνὰ ἐδῶ ἔξω, νὰ σὲ βλέπωμε καὶ νὰ βλέπης κι ἐσὺ τὰ χτήματα, τὰ ζῶα καὶ τοὺς βοσκούς σου».

—«Τί λές, καλέ μου Εὐμαιε!» ἀποκρίθηκε ὁ νέος. «Ἐγὼ πάντα σὲ θυμοῦμαι. Καὶ τώρα ἐπίτηδες πέρασα πρῶτα ἀπὸ δῶ, γιὰ νὰ σὲ δῶ καὶ γιὰ νὰ μάθω ἀπὸ τὸ στόμα σου, τί κάνει ἡ μητέρα μου. Μένει ἀκόμη στὸ παλάτι, ἢ μήπως παντρεύτηκε κανέναν ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες;»

—«Ἡ μητέρα σου νὰ παντρευτῇ, Τηλέμαχε; Δὲν τὴν ξαίρεις ἀκόμη καλά, κι ἄς τὴν ἔχης μητέρα! Θὰ προτιμήσῃ νὰ πεθάνῃ, παρὰ νὰ πάρῃ ἄλλον ἄντρα! Αὐτὴ ὅλη μέρα ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ κλαίῃ, ν' ἀναστενάζῃ καὶ νὰ περιμένη ὑπομονετικὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ πατέρα σου».

Ὁ Ὀδυσσεύς, συγκινημένος ἀπ' ὅσα ἄκουε κι ἔβλεπε, σηκώθηκε ἀμέσως κι ἄφησε τὴ θέση του, γιὰ νὰ καθήσῃ ὁ γιὸς του.

Τὰ γόνατά του ἔτρεμαν ἀπὸ τὴ συγκίνηση· καὶ τοῦ ἐρχόταν νὰ χυθῇ στὸ παιδί του καὶ νὰ τὸ σφίξῃ στὴν ἀγκαλιά του. Βαστάχτηκε ὁμως καὶ μόνο τὸ κοίταζε τρυφερά. Ὁ Τηλέμαχος ὥστόσο χαιρέτησε τὸν ξένο εὐγενικά, μὰ δὲν κάθησε, παρὰ τοῦ εἶπε:

«Κάθησε, παρακαλῶ, ξέने μου, στὴ θέση σου!

Θὰ βρεθῇ καὶ γιὰ μένα κάθισμα. Ὁ Εὐμαιος θὰ φροντίσῃ γι' αὐτό ».

Ὁ Ὀδυσσεύς ξανακάθησε, τὰ μάτια του ὅμως δὲν ξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὸ γιό του. Νόμιζε κανεὶς πὼς ἦταν καρφωμένα ἀπάνω του!

Ὁ Εὐμαιος στὴ στιγμή ἐτοίμασε ἄλλο κάθισμα γιὰ τὸν Τηλέμαχο, κι ὕστερα ἔστρωσε τραπέζι.

§ 55. Ὁ Ὀδυσσεύς συνομιλεῖ μὲ τὸ γιό του.

Μόλις ἄρχισαν νὰ τρῶνε, ὁ Εὐμαιος εἶπε στὸν Τηλέμαχο:

«Κι ἦταν ἀνάγκη, παιδί μου, νὰ κάμῃς τόσο μακρινὸ ταξίδι, ἓνας νέος ἐσὺ μόλις εἴκοσι χρονῶν; Δὲ λογάριαιες πὼς ἡ θάλασσα κρύβει πολλοὺς κινδύνους; Δὲ συλλογίστηκες πὼς ἔχεις ἐχτροὺς τοὺς μνηστῆρες τῆς μητέρας σου;»

—«Τὰ συλλογίστηκα ὅλ' αὐτά, Εὐμαιε» ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος· «ἔπρεπε ὅμως μὲ κάθε τρόπο νὰ κάμω αὐτὸ τὸ ταξίδι. Ἐπρεπε νὰ μάθω κάτι βέβαιο καὶ ἀληθινὸ γιὰ τὸν πατέρα μου ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ πολέμησαν μαζί του. Ἐπρεπε νὰ μάθω ἂν ζῇ, ἢ ἂν πέθανε πραγματικὰ ὁ πατέρας μου, γιὰ νὰ κανονίσω τὴ θέση μου μὲ τοὺς μνηστῆρες τῆς μητέρας μου. Γι' αὐτὸ πῆγα πρῶτα στὴν Πύλο, στὸ βασιλεῖα τὸ Νέστορα, κι ὕστερα στὴ Σπάρτη, στὸ βασιλεῖα τὸ Μενέλαο· κι οἱ δυὸ αὐτοὶ ἦταν μαζί μὲ τὸν πατέρα μου στὸν πόλεμο καὶ στενοὶ του φίλοι ».

—«Κι ἔμαθες, τουλάχιστο, τίποτε σωστὸ ἀπ' αὐ-
Ὀδύσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ'. Δημ.τ. Ἐκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδης 9

τούς;» ρώτησε πάλι ὁ Εὐμαιο· κι ἐνῶ ρωτοῦσε, χωρὶς νὰ τὸν δῇ ὁ Τηλέμαχος, κοίταξε τὸν Ὅδυσσέα καὶ τοῦ χαμογέλασε.

—«Κάτι ἔμαθα, Εὐμαίε, μὰ ὄχι καὶ πολὺ εὐχάριστα. Ὁ γερο - Νέστορας δὲ γνώριζε τίποτε γιὰ τὸν πατέρα μου, παρὰ μονάχα πὼς ὕστερα ἀπὸ τὴν καταστροφή τῆς Τροίας τὸν ἄφησε νὰ τοιμάζεται, γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα του.

»Ὁ βασιλιάς τῆς Σπάρτης, ὁ Μενέλαος, μοῦ εἶπε περισσότερα. Μοῦ εἶπε δηλ. πὼς ὁ πατέρας μου ζῇ, μὰ βρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ δῶ, σ' ἓνα μικρὸ νησί, τὴν Ὀλυγία, χωρὶς πλοῖα καὶ χωρὶς συντρόφους. Γλίτωσ' ἐκεῖ ναυαγισμένος ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα. Γιατί ὁμως δὲ φεύγει ἀπὸ κεῖ, δὲν ξέρεي ὁ Μενέλαος.

»Αὐτὰ ἔμαθα γιὰ τὸν πατέρα. Ὅσο γιὰ τοὺς μνηστῆρες τῆς μητέρας, γνώριζα πὼς θὰ ζητοῦσαν νὰ μὲ ξεκάμουν, γιὰ νὰ μποροῦν ἔτσι μὲ τὴν ἡσυχία τους νὰ καταστρέψουν τὴν περιουσία μου. Ὑπωψιαζόμουν ἀκόμη καὶ πὼς θὰ μοῦ ἔστηναν καρτέρι στὸ γυρισμό. Μὰ κι ἐγὼ δὲν ἤμουν τόσο ἀνόητος, ὥστε νὰ πέσω στὰ χέρια τους.

»Ξέφυγα ὅλα τὰ στενὰ καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν θεῶν ἔφτασα, ὅπως μὲ βλέπεis, γερός καὶ καλὰ σήμερα τὸ πρωί. Μὰ δὲ μοῦ λές, ποιός εἶναι ὁ ξένος ἀπ' ἐδῶ καὶ πῶς βρέθηκε στὸ νησί μας;»

Ὁ Εὐμαιοὺς τάχασε· δὲν ἤξαιρε τί ν' ἀπαντήσῃ· καὶ λίγο ἔλειψε νὰ φανερώσῃ τὴν ἀλήθεια. Θυμήθηκε ὁμως τὸν ὄρκο, ποὺ ἔκαμε, καὶ εἶπε:

Εἶναι: ἓνας ξένος, παιδί μου, περαστικὸς ἀπὸ τὸ νησί

μας. Πέρασε ἀπὸ τὸ καλύβι καὶ νόμισα πῶς ἔπρεπε νὰ τὸν φιλοξενήσω. Θέλει νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του, μὰ πῶς νὰ τὸν βοηθήσω ἐγώ; Γι' αὐτὸ ἔχω σκοπὸ νὰ τὸν στείλω στὸ παλάτι. Ἐκεῖ ἐσύ μπορεῖς νὰ τὸν περιποιηθῇς καὶ νὰ φροντίσῃς νὰ τὸν στείλῃς στοὺς δικούς του ».

— « Εὐμαίε! » λέει τότε ὁ Τηλέμαχος. « Ἐσύ ξαίρεις πολὺ καλὰ πῶς τὸ σπίτι μου βρίσκεται ἄνω κάτω, καὶ πῶς ἀφορμὴ εἶναι αὐτοὶ οἱ καταραμένοι οἱ μνηστῆρες. Πῶς μπορούμε λοιπὸν καὶ ἡ μητέρα κι ἐγὼ νὰ περιποιηθοῦμε ὅπως πρέπει ἕναν ξένο; Τοὺς ξαίρεις τί ἀδιάντροποι εἶναι! Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν κακομεταχειριστοῦνε. Καλύτερα λοιπὸν νὰ μείνῃ ἐδῶ στὴν καλύβα σου. Ἐγὼ θὰ τοῦ προμηθῶ καὶ φαγὶ καὶ ροῦχα καὶ θὰ φροντίσω νὰ τὸν στείλω στὴν πατρίδα του ».

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀκούει τὸ γιό του νὰ μιλῇ καὶ δὲν τὸν χόρταινε. Δὲν πίστευε πῶς θὰ ἦταν τόσο καλομίλητος καὶ μυαλωμένος. Θέλησε ὅμως νὰ τὸν δοκιμάσῃ καλύτερα καὶ τοῦ λέει: « Σ' εὐχαριστῶ πολὺ, καλὸ μου βασιλόπουλο, γιὰ τὴν καλοσύνη σου 'σέ μένα. Νὰ μοῦ συχωρέσῃς ὅμως, ἂν σοῦ κάμω μιὰ ἐρώτηση. Δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νοῦς μου, πῶς ἕνα παλικάρι, σὰν καὶ σένα, ἀφήνει στὸ παλάτι του νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν ξένοι ἄνθρωποι; Ἄν ἐγὼ ἦμουν στὴ θέση καὶ στὴν ἡλικία σου κι εἶχα πατέρα τόσο δοξασμένο, θὰ προτιμοῦσα καλύτερα νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ βλέπω τὰ κακὰ, ποὺ κάνουν κάθε μέρα οἱ μνηστῆρες στὸ παλάτι μου ».

‘Ο Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε:

«Ἐχεις δίκιο νὰ λές αὐτά, ξένε μου, γιατί δὲν τὰ ξαίρεις ὅλα. Οἱ μνηστῆρες αὐτοὶ τῆς μητέρας μου δὲν εἶναι οὔτε πέντε, οὔτε δέκα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ τοὺς διώξω μονάχος μου. Εἶναι πάρα πολλοί, εἶναι καὶ πλούσιοι· ἔχουν καὶ πολλοὺς φίλους ἀπὸ τίς πιὸ μεγάλες κι ἀρχοντικές οἰκογένειες τῆς Ἰθάκης καὶ τῶν γειτονικῶν νησιῶν. Τί μπορῶ λοιπὸν νὰ κάμω, ἕνας ἐγώ, μπροστὰ σὲ τόσο πολλὰ καὶ δυνατὰ ἀρχοντόπουλα;

»Μὰ ὁ Δίας εἶναι μεγάλος, εἶναι καὶ δίκιος Πιστεύω πὼς θὰ μὲ λυπηθῇ καὶ θὰ στείλῃ γρήγορα τὸν πατέρα μου· κι ὅταν ἔρθῃ ἐκεῖνος, θὰ βρῇ τρόπο νὰ τοὺς ἐξολοθρέψῃ ὅλους».

§ 56. ‘Ο ‘Οδυσσεύς φανερώνεται στὸ γιό του.

‘Όταν ὁ ‘Οδυσσεύς ἄκουσε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ γιοῦ του, δὲ μπόρεσε νὰ βασταχτῇ περισσότερο. Σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του κι εἶπε μὲ τρεμάμενη φωνή: «Οἱ θεοί, παιδί μου, λυπήθηκαν καὶ σένα καὶ μένα, καὶ θέλησαν νὰ μᾶς χαρίσουν αὐτὴ τὴν εὐτυχία σήμερα. Αὐτό, ποὺ ἐπιθυμοῦσες, ἔγινε. Ἦρθε ὁ πατέρας σου, Τηλέμαχε, καὶ εἶναι ἐδῶ μπροστὰ σου». Κι ἁμέσως μὲ τὰ λόγια αὐτὰ πέφτει ἀπάνω του, τὸν σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του κι ἀρχίζει νὰ τὸν φιλῇ στὰ μάτια καὶ στὰ μάγουλα. Προσπαθοῦσε νὰ μιλήσῃ, μὰ δὲ μπορούσε· τὰ δάκρυα καὶ τὰ ἀναφυλλητὰ ἔπνιγαν τὴ φωνή του.

‘Ο Τηλέμαχος, ξαφνισμένος καὶ ἀμίλητος, δὲ μπορού-

σε νὰ πιστέψῃ σ' αὐτά, πού ἔβλεπε καὶ πού ἄκουε. Ὁ Εὐμαιος ὁμῶς τοῦ εἶπε, κλαίοντας ἀπὸ χαρὰ κι ἐκεῖνος : « Ἀλήθεια, Τηλέμαχε, ἔχεις τὸν πατέρα σου μπροστά σου, πιστέψέ με. Ἐσὺ δὲν τὸν γνωρίζεις, γιατί σ' ἄφησε μικρὸ καὶ σὲ βρίσκει ἄντρα ».

Ὁ Τηλέμαχος τότε, τρελὸς ἀπὸ τὴ χαρὰ του, ἔσφιξε κι αὐτὸς μέσα στὰ χέρια τὸν πατέρα του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἦρθες, ἐπιτέλους, γλυκὲ μου πατέρα, δὲν εἶναι ψέμα. Οἱ θεοὶ ἄκουσαν τίς προσευχές μας καὶ μᾶς λυπήθηκαν ».

Πολλὴ ὥρα ἔμειναν ἀγκαλιασμένοι, πατέρας καὶ γιός, καὶ πολλὰ δάκρυα ἔχυσαν κι οἱ δύο τους.

Ὅταν πέρασε ἡ πρώτη συγκίνηση, ὁ Τηλέμαχος πα-
ρακάλεσε τὸν πατέρα του νὰ τοῦ πῇ, πῶς ἔφτασε
ἐπιτέλους στὴν Ἰθάκη. Κι ἐκεῖνος διηγήθηκε τότε σύν-
τομα πῶς ἔφτασε ἀπὸ τὴ Σχερία μὲ πλοῖο τῶν Φαιά-
κων ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, πού ὑπόφερε τό-
σα χρόνια σὲ στεριὲς καὶ σὲ θάλασσες.

«Αὐτὰ ὅμως, ποὺ ἔπαθα ὡς τώρα, πέρασαν» εἶπε τελειώνοντας τὴ διήγησή του ὁ Ὀδυσσεύς. «Τώρα ἔχομε νὰ φροντίσωμε γι' ἄλλα σπουδαῖα. Εἶναι ἀνάγκη νὰ σκεφτοῦμε καὶ οἱ τρεῖς μας, πῶς θὰ μπορέσωμε νὰ τιμωρήσωμε τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες. Πέστε μου πόσοι καὶ ποιοὶ εἶναι αὐτοί, γιὰ νὰ δῶ ἂν θὰ μπορέσωμε οἱ τρεῖς μας νὰ τοὺς τιμωρήσωμε, ἢ μήπως θὰ χρειαστῇ νὰ πάρωμε κι ἄλλους γιὰ βοηθοὺς».

Τότε ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος:

—«Πολὺ δύσκολο εἶναι τρεῖς ἄνθρωποι νὰ πολεμήσωμε μὲ τόσους μνηστῆρες. Ἄν θελήσωμε νὰ τὰ βάλωμε μ' ὅλους αὐτοὺς ἐμεῖς οἱ τρεῖς, πολὺ φοβοῦμαι μήπως, ἀντὶ νὰ κάμωμε κακὸ σ' αὐτούς, πάθωμε ἐμεῖς κακὸ μεγάλο. Γι' αὐτὸ νομίζω πῶς πρέπει νὰ πάρωμε κι ἄλλους βοηθοὺς».

—«Γνωστικὰ μιλεῖ ὁ Τηλέμαχος» εἶπε ὁ Εὐμειος συλλογισμένος.

—«Μὴ φοβάστε! κι οἱ θεοὶ θὰ μᾶς βοηθήσουν» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. «Τὸ δίκιο στὸν ἀγῶνα αὐτὸν εἶναι μαζί μας. Ἀκοῦστε τί πρέπει νὰ κάμωμε!

» Ἐσύ, Τηλέμαχε, πρέπει ἀμέσως τώρα, νὰ κατεβῇς στὴν πόλη. Νὰ πᾶς γρήγορα στὸ παλάτι, νὰ σὲ δῇ ἡ μητέρα καὶ νὰ ἡσυχάσῃ. Βέβαια θὰ τῆς δώσης θάρρος, δὲ θὰ τῆς πῆς ὅμως τίποτε γιὰ τὸν ἐρχομό μου. Δὲν πρέπει κανεὶς ἄλλος ἀπὸ σᾶς τοὺς δυὸ νὰ ξαίρῃ πῶς ἐγὼ ἔφτασα στὴν Ἰθάκη· οὔτε ἡ μητέρα οὔτε καὶ ὁ παππούς σου.

» Ἐπειτα αὐριο πρέπει νάρθω κι ἐγὼ στὸ παλάτι, νὰ γνωρίσω τοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ δῶ τοὺς δού-

λους. Πρέπει νὰ ξαίρω καλὰ ποιοὶ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες εἶναι ἐπίφοβοι καὶ παλικάρια, καὶ ποιοὶ ἀπὸ τοὺς δούλους μοῦ μένουν πιστοὶ ἀκόμη.

» Καταλαβαίνετε ὅμως, πὼς πρέπει νὰ παρουσιαστῶ σὰν ξένος, γιὰ νὰ μὴν ξαίρη κανεὶς ποιὸς εἶμαι. Γι' αὐτὸ θὰ σὲ παρακαλέσω, Εὐμαιε, νὰ μοῦ δανείσης καμιά παλιὰ φορεσιὰ κουρελιασμένη. Ἔτσι θὰ μπορούσα νὰ μεταμορφωθῶ ὁλότελα καὶ νὰ παρουσιαστῶ στὸ παλάτι σὰ ζητιάνος ».

— « Παλιὰ καὶ κουρελιασμένα ροῦχα θὰ βρεθοῦν ἐδῶ στὴν καλύβα, ἀφεντικό· καινούργιο δυστυχῶς δὲ βρίσκεται κανένα » εἶπε γελώντας ὁ Εὐμαιος.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξακολούθησε :

— « Θὰ μὲ ὀδηγήσῃ ὥς τὸ παλάτι ὁ Εὐμαιος καὶ θὰ παρουσιαστῶ σὰ ζητιάνος. Ἄν κανένας ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες μὲ περιπαιξῇ ἢ μὲ βρίσῃ, ἢ καὶ μὲ χτυπήσῃ ἀκόμη, ἐσύ, παιδί μου Τηλέμαχε, νὰ μὴ θυμώσης διόλου. Ὑπόμενε καὶ κοίταζε μονάχα μὲ τρόπο μαλακὸ νὰ τοὺς καταφέρῃς, νὰ μὴ μὲ κακομεταχειρίζονται. Οἱ μνηστῆρες βέβαια δὲ θ' ἀκούσουν, μὰ δὲν πειράζει στὰ τόσα ἄλλα κακὰ ἃς εἶναι κι αὐτό. Σὲ λίγο θὰ τὰ πλερώσουν ὅλα μαζί.

» Κι ἓνα τελευταῖο ἔχω νὰ σοῦ παραγγείλω ἀκόμη, Τηλέμαχε. Ὅταν θὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα νὰ χτυπήσωμε τοὺς μνηστῆρες, θὰ σοῦ γνέψω. Μόλις δῆς τὸ γνέψιμό μου, ἀμέσως νὰ συνάξῃς ὅσα ὅπλα βρίσκονται στὰ δωμάτια καὶ στοὺς διαδρόμους, καὶ νὰ τὰ κρύψῃς στὴν ὀπλοθήκη. Ἄν σὲ ρωτήσουν οἱ μνηστῆρες, για-

τί τὸ κάνεις αὐτό, ἐσύ νὰ πῆς πὼς θέλεις νὰ τὰ προφυλάξης ἀπὸ τὸν καπνό.

» Αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ γίνουν ἔτσι, κι ὕστερα ὁ Δίας βοηθός μας! »

Ὁ Τηλέμαχος ὑποσχέθηκε πὼς θὰ κάμῃ ὅ,τι τοῦ παράγγειλε ὁ πατέρας του. Ὑστερα χαιρέτησε τὸν πατέρα του καὶ τὸν Εὖμαιο καὶ τράβηξε γιὰ τὴν πόλη.

§ 57. Ὁ Τηλέμαχος μιλεῖ μὲ τὴ μητέρα του.

Ὁ Τηλέμαχος, περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ σπαρμένα χωράφια κι ὁμορφα λιοπερίβολα, ἔφτασε γρήγορα στὴν πόλη καὶ τράβηξε ἴσια στὸ παλάτι.

Μόλις μπῆκε μέσα, τὸν εἶδε ἡ ὑπηρέτριά του ἡ Εὐρύκλεια, καὶ χαρούμενη ἔτρεξε νὰ τὸν καλωσορίσῃ. Τὸ ἴδιο ἔκαμαν κι οἱ ἄλλες οἱ δοῦλες· καὶ μιὰ ἀνέβηκε γρήγορα στὸ ἀπάνω πάτωμα, στὰ δωμάτια τῆς βασίλισσας, καὶ τὴν εἰδοποίησε πὼς ἦρθε ὁ Τηλέμαχος.

Μόλις τὸ ἄκουσε ἐκείνη, κατεβαίνει ἀμέσως τρεχάτη, ἀγκαλιάζει τὸ γιό της κι ἀρχίζει νὰ τὸν γλυκοφιλῇ στὰ μάτια, καὶ νὰ τοῦ λέῃ παραπονετικά:

« Ἦρθες λοιπόν, καλό μου παιδί; Ἦρθες, χαρὰ τῆς ζωῆς μου, ἀκριβέ μου Τηλέμαχε; Καλωσῶρισε! Δὲν ἔλπιζα νὰ σὲ ξαναἰδῶ πιά, ἀφότου ἔφυγες κρυφὰ γιὰ τὴν Πύλο, χωρὶς νὰ μὲ ρωτήσης. Ἔτσι κάνουν τὰ παιδιά, ποὺ ἔχουν μητέρα; Ἄς εἶναι ὅμως, δὲν πειράζει· αὐτὸ δὲ θὰ μοῦ τὸ ξανακάμῃς ἄλλη φορά. Ἐλα

«τώρα, πές μου τί ἄκουσες καὶ τί ἔμαθες γιὰ τὸν πατέρα σου;»

Μὲ πόση χαρὰ θὰ ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος στὴ μητέρα του πὼς ἦρθε ὁ πατέρας, καὶ σὲ λίγο θὰ τὸν ἔβλεπε κι ἐκείνη μὲ τὰ μάτια της καὶ θὰ τὸν ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της! Θυμόταν ὅμως τὰ λόγια τοῦ πατέρα του, καὶ γι' αὐτὸ μίλησε ἔτσι:

«Νὰ μὲ συμπαθήσης, καλὴ μου μητέρα, γιατί ἔκαμα τὸ ταξίδι αὐτό, χωρὶς νὰ σὲ ρωτήσω. Φοβήθηκα μήπως μ' ἐμποδίσης. Καταλάβαινα πὼς ἦταν ἀνάγκη νὰ τὸ κάμω, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ πληροφορεθῶ κάτι σωστὸ γιὰ τὸν πατέρα. Καὶ γιὰ καλὴ μας τύχη ἔμαθα πὼς ὁ πατέρας ζῇ καὶ σὲ λίγο θὰ βρίσκεται κοντὰ μας.

» Δὲν εἶναι ὅμως τώρα καιρὸς νὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ ὅλα. Αὐτὸ μονάχα σοῦ λέω, πὼς ἀκόμη λίγο καὶ θὰ τελειώσουν τὰ βάσανά μας. Σὲ παρακαλῶ τώρα νὰ ἀνεβῇς στὰ δωμάτιά σου καὶ νὰ εὐχαριστήσης τοὺς θεούς, γιατί μὲ γλίτωσαν ἀπὸ μεγάλο κίνδυνο. Ὑστερα νὰ τοὺς παρακαλέσης νὰ μᾶς βοηθήσουν σ' ἐκεῖνο, ποὺ ἔχομε κι ἐγὼ κι ἐσύ στὸ νοῦ μας».

Ἡ Πηνελόπη ἔσφιξε ἀκόμη μιὰ φορὰ στὴν ἀγκαλιά τὸ γιό της, κι ὕστερα συγκινημένη γύρισε στὰ δωμάτιά της κι ἔκαμε ὅ,τι τῆς εἶχε παραγγεῖλει ἐκεῖνος.

§ 58. Ἕνας κακὸς δοῦλος.

Τὴν ἄλλη μέρα πρῶτ' ἄνωγ' ὁ Εὐμαιος τελείωσε ὅλες τίς πρωινές δουλιές του στὶς χοιρομάντρες καί, ἀφοῦ ξεπροβόδησε τοὺς παραγιούς γιὰ τὴ βοσκή, ἔρχε-

ται ἀμέσως στήν καλύβα, βρίσκει μιὰ παλιὰ φορεσιά του, λερή καὶ κουρελιασμένη, ἓνα πέτσινο σακούλι κι ἓναν παλιὸ σκοῦφο καὶ τὰ δίνει στὸν Ὀδυσσεά.

Ξεντύνεται τότε ἐκεῖνος τὰ καινούργια καὶ ὠραῖα ροῦχα, ποὺ φοροῦσε, βγάζει καὶ τὰ ὁμορφα πέδιλά του καὶ τὰ κάνει ὅλα ἓνα μικρὸ δέμα.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἔμεινε ξυπόλυτος, φορεῖ τὰ κουρελιασμένα ροῦχα καὶ κρεμᾷ στὸν ὦμο του τὸ πέτσινο σακούλι. Ἀνακατώνει ὕστερα μὲ τὰ δυὸ του χέρια τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια του, ὥστε νὰ φαίνωνται ἀχτένιστα ἀπὸ πολὺν καιρό, καὶ φορεῖ τὸν παλιὸ σκοῦφο τοῦ Εὐμαιοῦ.

Τελευταῖα παίρνει στὰ χέρια του ἓνα μεταχειρισμένο ραβδί, γέρνει κατὰ μπρὸς τὸ κορμί του καὶ ὕστερα λέει στὸν Εὐμαῖο:

«Ἔ, τί λές, Εὐμαῖε;»

—«Σωστός διακονιάρης, ἀφεντικό, καὶ ἀπὸ τοὺς

παλιούς μάλιστα!» ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαιος, ξεκαρδισμένος ἀπὸ τὰ γέλια.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοῦ παραδίνει τὸ δέμα καὶ τοῦ λέει: «Ὅταν φτάσωμε στὸ παλάτι, Εὐμαιε, τὸ δίνεις στὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ μου».

Σὲ λίγο ξεκίνησαν οἱ δύο τους γιὰ τὴν πόλη. Ἀφοῦ περπάτησαν κάμποσο, στάθηκαν ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια στὴ βρύση, ποὺ ἔπαιρναν νερὸ οἱ κάτοικοι.

Ἀναγάλλιασε ἡ καρδιά τοῦ Ὀδυσσεύ, ὅταν ἀντίκρισε τὴ βρύση αὐτή, καὶ εἶπε μέσα του: «Ἄ, τὴν ὁμορφὴ βρυσούλα τῆς πατρίδας μου! Ὅπως τὴν ἄφρησα τὴν ξαναβρίσκω».

Κι ἦταν ἀληθινὰ ὁμορφὴ ἡ βρύση ἐκείνη τῆς Ἰθάκης.

Ἀπὸ ἓναν ψηλὸ βράχο, σκεπασμένο μὲ κισσοὺς καὶ μὲ πολυτρίχια, ἔβγαине ὀρμητικὰ τὸ κρυσταλλένιο νερό της. Γύρω λεῦκες ψηλές ἴσκιωναν ὁμορφα ὅλο τὸ μέρος· κι ἀπάνω ἀπὸ τὸ βράχο φαινόταν στημένος ἓνας μικρὸς βωμός, ὅπου οἱ διαβάτες συνήθιζαν ν' ἀφήνουν ὀπωρικὰ καὶ ἄλλες προσφορὲς γιὰ τὶς νεράιδες.

Ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ Εὐμαιος, ἀφοῦ ξεδίψασαν, κάθησαν νὰ ξεκουραστοῦν.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη φτάνει στὴ βρύση κι ὁ γιδοβοσκὸς τοῦ Ὀδυσσεύ, ὁ Μελάνθιος, μὲ δυὸ βοηθοὺς του. Ὡδηγοῦσαν στὸ παλάτι διαλεχτοὺς τράγους γιὰ τὸ τραπέζι τῶν μνηστήρων.

Μόλις εἶδε τὸν Εὐμαιο μαζὶ μὲ τὸν Ὀδυσσεύ, ἀντὶ νὰ τοὺς χαιρετήσῃ, ἄρχισε νὰ γελά καὶ νὰ τοὺς περιπαίξῃ:

«Καλέ, τί ταιριασμένο ζευγάρι, ποὺ εἶστε! Χὰ χὰ

χὰ χὰ! Καλὰ τὸ λέει ἡ παροιμία: «Ὅμοιος τὸ ὅμοιο». Κοίταξε ἐδῶ, ὁ ἓνας κουρελιάρης ὁδηγεῖ τὸν ἄλλο! Καὶ δὲ μοῦ λές, ἐσὺ χαμένε χοιροβοσκέ, γιατί τὸν περιμάζεψες αὐτὸν τὸ βρωμερὸ ζητιάνο; Ἦ μήπως τὰ μοιράζεσαι μαζί του τὰ ψωμιά, πού μαζεύει, γυρίζοντας ὅλη μέρα ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα; Δὲ μοῦ τὸν

δίνεις ἐμένα, νὰ μοῦ φυλάγῃ τὴ μάντρα, νὰ καθαρίσῃ τὸ στάβλο καὶ νὰ φέρνῃ ἀπὸ τὸ δάσος τρυφερὰ κλαδιά γιὰ τὰ κατσίκια μου; Θὰ καλοπερνᾷ κοντά μου. Θὰ πίνῃ τυρόγαλο ὅσο θέλει, καὶ θὰ παχαίνει, σὰ χοῖρος!

»Μὰ δὲν πιστεύω νὰ τοῦ ἀρέσῃ ἡ δουλειά. Ἄν τοῦ ἄρεσε, δὲ θὰ καταντοῦσε ψωμοζήτητης. Αὐτὸς ἔμαθε στὴν τεμπελιά καὶ στὴ ζητιανιά. Κακομοίρη, τί θὰ πάθῃς, ἂν ἔρθῃς νὰ ζητιανέψῃς στὸ παλάτι! Πολλὰ σκαμνιά θὰ σπάσουν στὰ πλευρά σου οἱ μνηστῆρες!». Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καί, καθὼς προσπέρασε κοντὰ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά, τὸν κλότσησε.

Ἐκεῖνος ὑπόμεινε καὶ τὶς βρισιῖς καὶ τὴν κλοτσιά, χωρὶς μῆτε λέξη νὰ βγάλη ἀπὸ τὸ στόμα του, ἂν καὶ μπορούσε μὲ μιὰ γροθιά νὰ τὸν συγυρίσῃ γιὰ καλὰ. Ὁ Εὐμαιοὺς ὅμως θύμωσε πολὺ καὶ εἶπε στὸ Μελάνθιο:

«Ἐ, καὶ νὰ παρουσιαζόταν ὁ κύριός μας αὐτὴ τῇ στιγμῇ ἐδῶ ἀπὸ καμιὰ μεριά! Τότε θὰ ἔβλεπες, κακομοίρη, πῶς θὰ σοῦ διώρθωνε αὐτὴ σου τὴν ἀδιαντροπιά. Δὲ ντρέπεσαι νὰ περιπαίξης καὶ νὰ κακομεταχειρίζεσαι ἓναν ξένο καὶ δυστυχισμένο ἄνθρωπο;

» Μὰ ἐσύ μόνο γι' αὐτὰ εἶσαι ἄξιος. Νὰ γυρίξης ἐδῶ κι ἐκεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα χωρὶς δουλειά, νὰ βρίξης καὶ νὰ περιγελᾷς τοὺς διαβάτες, καὶ ν' ἀφήνης ἀφύλαχτα τὰ κοπάδια τοῦ ἀφεντικοῦ μας ».

—«Τί μοῦ ψέλνεις αὐτοῦ, παλιόγερε; Ἐμένα φοβερίζεις; Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ κανέναν. Ἄς εἶναι καλὰ τ' ἀρχοντόπουλα, οἱ μνηστῆρες! Τὸν Τηλέμαχο θὰ φοβηθῶ ἐγώ; Μονάχα νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ χαθῇ κι αὐτὸς γρήγορα, ὅπως χάθηκε καὶ ὁ πατέρας του ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ τράβηξε μὲ τοὺς βοηθοὺς του γιὰ τὸ παλάτι (4).

§ 59. Ἕνας πιστὸς φίλος.

Σὲ λίγο ἔφτασ' ἐκεῖ κι ὁ Εὐμαιοὺς μὲ τὸν Ὀδυσσεά καὶ στάθηκαν κοντὰ στὴν ἐξώπορτα :

«Μοῦ φαίνεται, Εὐμαίε, πῶς ἐδῶ μέσα οἱ φίλοι μα περνοῦν ὥραϊα τὸν καιρό τους» εἶπε σιγὰ ὁ Ὀδυσσεάς, κοιτάζοντας ὁλόγυρά του. «Ἀκούω λύρα, ἀκούω τραγούδια καὶ στὰ ρουθούνια μου ἔρχεται μυρου-

διὰ ἀπὸ ψημένα κρέατα. Γλεντοκοποῦν οἱ ἄθλιοι, ξοδεύοντας τὰ ξένα, καὶ δὲ συλλογίζονται τὴν ἀδικία. Μὰ ἐλπίζω γρήγορα οἱ θεοὶ νὰ τοὺς τιμωρήσουν ».

—«Κι αὐτὸ γίνεται κάθε μέρα, χρόνια τώρα» εἶπε ὁ Εὐμαιος, κουνώντας τὸ κεφάλι. «Μὰ ἔλα, ἄς ἀποφασίσουμε ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ μας θὰ μπῇ πρῶτος στὸ παλάτι. Γιατὶ θαρρῶ πὼς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ μποῦμε καὶ οἱ δυὸ μαζί».

—«Ἐμπα ἐσὺ πρῶτος, Εὐμαιε», ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς, «καὶ δῶσε στὸν Τηλέμαχο τὸ δέμα, ποὺ κρατεῖς. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο μπαίνω κι ἐγώ».

Ἐνῷ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Εὐμαιος μιλοῦσαν ἔτσι, ἓνα γέρικο σκυλί, ξαπλωμένο κοντὰ στὸν ἔξω τοῖχο τοῦ παλατιοῦ, σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ τέντωσε τὰ ἀφτιά του.

Ἦταν ὁ Ἄργος, τὸ ἀγαπημένο σκυλί τοῦ Ὀδυσσεύς, ποὺ τὸ εἶχε μεγαλώσει ὁ ἴδιος, μὰ δὲν τὸ ἄρηκε πολὺ, γιατί ἐφυγε γιὰ τὴν Τροία.

Ὁ σκύλος αὐτὸς στὰ νιάτα του ἦταν ὁμορφο ζῶο κι ἐπιτήδειο νὰ κυνηγᾷ λαγούς, ἐλάφια καὶ ἀγριογίδια. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως, πού ἤρθαν οἱ μνηστῆρες στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα, ἀπὸ τότε κανένας δὲ φρόντιζε πιά γι' αὐτόν. Οἱ δοῦλοι κοίταζαν νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς μνηστῆρες, καὶ δὲν τοὺς ἔμενε καιρὸς γιὰ τίποτε ἄλλο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ δυστυχισμένος ὁ Ἄργος ἦταν ὁλότελα παραμελημένος. Ξαπλωνόταν στοὺς στάβλους καὶ στὶς κοπριές, καὶ ἦταν πάντα γεμάτος τσιμπούρια. Μέρες ὁλόκληρες δὲ σάλευε ἀπὸ τὴ θέση του, εἶχε καταντήσῃ κοκκαλιάρης ἀπὸ τὰ βαθιὰ γερατειά του, καὶ μόλις κρατιόταν στὴ ζωή.

Ὡστόσο, μόλις ἔνιωσε κοντὰ του τὸν Ὀδυσσέα, ἀμέσως τὸν ἐγνώρισε. Σήκωσε, ὅσο μποροῦσε πιὸ ζωηρὰ τὸ κεφάλι καὶ τ' ἄφτιά του, καὶ τὸ σβησμένο γέρικο μάτι του ἄστραψε γιὰ μιὰ στιγμή. Προσπάθησε νὰ σηκωθῇ στὰ πόδια καὶ νὰ πάη κοντὰ στὸν κύριό του, μὰ δὲ μπόρεσε. Δὲν εἶχε πιά καθόλου δύναμη νὰ σαλέψῃ. Κούνησε μονάχα χαρούμενα τὴν οὐρά του, κατέβασε ὕστερα τ' ἄφτιά καὶ ἀμέσως ξεψύχησε, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸν κύριό του!

Ὁ Ὀδυσσέας τὸν εἶδε, τὸν ἐγνώρισε κι εἶπε δακρυσμένος:

«Κοίταξε κεῖ! Ὁ δυστυχισμένος ὁ Ἄργος μοῦ μένει πιστότερος ἀπὸ πολλοὺς δούλους μου!» Καὶ ἀφοῦ σφούγγισε ἓνα δάκρυ του, καμπούριασε πάλι τὸ κορμί καὶ μπῆκε στὸ παλάτι μὲ δυνατὸ καρδιοχτύπι (?).

§ 60. Ο Ὀδυσσεάς με τοὺς μνηστήρες.

Μπαίνοντας ὁ Εὐμαιος, βρῆκε τὸν Τηλέμαχο στὴν αὐλή τοῦ παλατιοῦ νὰ τὸν περιμένῃ. Μόλις τὸν εἶδε, ἦρθε κοντά του, τοῦ παράδωσε τὸ δέμα τοῦ πατέρα του καὶ τοῦ εἶπε: «Τὸν ἄφησα ἔξω ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα ἐπίτηδες, γιὰ νὰ μὴμποῦμε καὶ οἱ δυὸ μαζί».

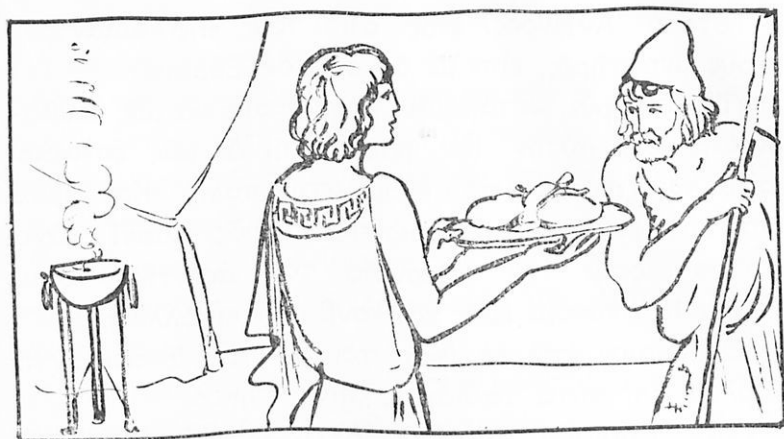
Ὁ Τηλέμαχος εὐχαριστήθηκε, πού εἶδε τὸν πατέρα του νὰ φυλάγεται ἔτσι. Πρόσταξε τὸν Εὐμαῖο νὰ μπῇ στὴν τραπεζαρία, ὅπου διασκέδαζαν οἱ μνηστήρες, κι αὐτὸς πῆγε κι ἔκρυψε τὸ δέμα στὴν κρεβατοκάμαρά του. Ὑστερα πῆγε καὶ αὐτὸς στὴν τραπεζαρία καὶ κάθησε λίγο παραπέρα ἀπὸ τὸν Εὐμαῖο.

Σὲ λίγο ἐκεῖ πού ὅλοι ἔτρωγαν καὶ μιλοῦσαν μπροστὰ σὲ καλοστρωμένα τραπέζια, φορτωμένα ἀπὸ φαγητὰ καὶ κρασιά, βλέπουν νὰ παρουσιάζεται στὸ κατώφλι ὁ Ὀδυσσεάς, σὰ ζητιάνος.

Ὁ Τηλέμαχος ἀμέσως τότε παίρνει ἀπὸ τὸ τραπέζι ἓνα ὀλόκληρο ψωμί κι ἄρκετὰ κομμάτια ψητὸ κρέας, καὶ τὰ προσφέρει στὸ ζητιάνο.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὰ δέχτηκε· εὐχαρίστησε τὸν Τηλέμαχο κι εὐχήθηκε δυνατὰ στὸ Δία νὰ τοῦ δώσῃ ὅλα τ' ἀγαθὰ. Ἐπειτα ἔστρωσε χάμω τὸ σακούλι του γιὰ τραπεζομάντηλο, ἔβαλε ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ ψωμί καὶ τὰ κρέατα, κάθησε κι ἄρχισε νὰ τρῶῃ.

Ἐνῶ ὅμως ἔτρωγε, ἔρριχνε συχνὰ λοξὲς ματιὲς πότε δεξιὰ καὶ πότε ἀριστερά. Ἦθελε νὰ γνωρίσῃ ὅχι μόνο τὴν κατάσταση τοῦ σπιτιοῦ του, μὰ καὶ τὸ φέρσιμο τῶν μνηστήρων καὶ τῶν δούλων του. Ἀπ' ὅσα

ὅμως ἔβλεπε, φαινόταν πὼς δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένος· γιατί ὀλοένα κουνούσε τὸ κεφάλι καὶ κάτι μουρμούριζε σιγανὰ ἀνάμεσα στὰ δόντια.

Ἀφοῦ ἀπόφαγε, θέλησε νὰ δοκιμάσῃ τοὺς μνηστῆρες· νὰ δῇ δηλαδή ποιὸς ἀπ' αὐτοὺς εἶναι πονετικός καὶ ποιὸς ἄκαρδος κι ἄσπλαχνος. Σηκώθηκε λοιπὸν ἀπὸ τὴ θέση του, ἀκούμπησε στὸ ραβδί του καὶ ἄρχισε νὰ γυρίζῃ μὲ βήματα ἀργὰ μπροστὰ στὸν καθένα μνηστῆρα, ν' ἀπλώνῃ τὸ χέρι καὶ νὰ ζητᾷ ἐλεημοσύνη.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες τὸν λυποῦνταν καὶ τοῦ ἔδιναν κρέας καὶ ψωμί· ἄλλοι ρωτοῦσαν ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ζητιάνος καὶ πότε ἦρθε.

«Ὁ χοιροβοσκὸς ὁ Εὐμαῖος, ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ παραλογισμένος γέρος, μᾶς τὸν κουβάλησε σήμερα. Δὲν πιστεύω ὅμως μήτε κι αὐτὸς νὰ ξαίρῃ ἀπὸ ποῦ κρατᾷ ἡ γενιά του» φώναξε ἀπὸ τὴ θέση του ὁ γιδοβοσκὸς ὁ Μελάνθιος.

᾽Οδύσσεια. ᾽Αναγνωστικὸ Γ'. Δημ.τ. ᾽Εκδ. 7. Δ. ᾽Ανδρεάδη 10

Τότε ὁ Ἀντίνοος, ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀδιάντροπους μνηστῆρες, εἶπε μὲ θυμὸ στὸν Εὐμαιο :

«Τί σοῦ ἦρθε, καταραμένε χοιροβοσκέ, νὰ μᾶς κουβαλήσης ἐδῶ αὐτὸν τὸν ψωμοζήτη; Δὲ μᾶς φτάνουν οἱ ἄλλοι ζητιάνοι, ποὺ ἔχομε στὴν πόλη; Καὶ ὅμως σοῦ κακοφαίνεται καὶ θυμώνεις μ' ἐμᾶς, γιατίι τάχα καταστρέφομε τὴν περιουσία τοῦ ἀφεντικοῦ σου. Τώρα δὲ φτάνομε ἐμεῖς καὶ κουβαλεῖς κι ἄλλους;»

Ὁ Εὐμαιος ἀπὸ τὴ θέση του χωρὶς νὰ πειραχτῇ διόλου ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια, ἀποκρίθηκε :

«Δὲν ταιριάζει σὲ σένα, Ἀντίνοε, ποὺ εἶσαι ἀπὸ μεγάλη καὶ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια, νὰ μιλής ἔτσι. Ποιὸς προσκαλεῖ στὸ σπίτι του τοὺς ζητιάνους καὶ τοὺς ξένους; Ἐρχονται μόνοι τους ἢ τοὺς στέλνει ὁ Δίας, γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν καρδιά μας; Μὰ ἐσὺ τέτοιος εἶσαι πάντα, σκληρὸς καὶ κακὸς στοὺς ξένους καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ μας καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. Ὅμως πολὺ λίγο μ' ἐνδιαφέρει γι' αὐτό. Ἄς εἶναι καλὰ ἢ κυρία κι ὁ καλὸς μου ἀφέντης, ὁ Τηλέμαχος. Ὅσο ζοῦν αὐτοὶ οἱ δυό, μοῦ εἶναι ἀδιάφορο ἂν τοῦ λόγου σου μ' ἀγαπᾷς ἢ μὲ μισῇς».

Θὰ ἔλεγε κι ἄλλα περισσότερα ὁ Εὐμαιος, μὰ ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἔγνεψε νὰ σταματήσῃ, γιὰ νὰ μὴν ἐρεθίσῃ τοὺς μνηστῆρες· καί, γυρίζοντας ἔπειτα πρὸς τὸν Ἀντίνοο, τοῦ εἶπε:

«Μὴ σὲ πειράζει τόσο πολὺ, Ἀντίνοε, γιατίι θὰ λιγοστέψῃ ἡ περιουσία μου. Ὁ Θεὸς μοῦ ἔδωκε ἀρκετά.» Ἀς φᾶνε λίγα καὶ οἱ ζητιάνοι. Μοῦ φαίνεται ὅμως

πώς τὰ θέλεις ὅλα γιὰ τὸν ἑαυτό σου, καὶ τίποτε γιὰ κανένα φτωχό».

Αὐτὴ τὴ λογομαχίαν τὴν ἄκουσε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καθὼς γύριζε στὴ σάλα καὶ ζητιάνευε, κι εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ τὸ θάρρος κι ἀπὸ τὰ γνωστικὰ λόγια τοῦ γιοῦ του.

Τότε σίμωσε καὶ ὁ ἴδιος στὸν Ἀντίνοο, καὶ τὸν παρακάλεσε μὲ γλυκὰ λόγια νὰ τὸν λυπηθῇ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ κι αὐτὸς κάτι.

Ὁ Ἀντίνοος ὅμως, καθὼς ἦταν καταθυμωμένος ἀπὸ τὴν παρατήρηση τοῦ Τηλέμαχου, λέει στὸν Ὀδυσσεά μὲ θυμό: «Χάσου ἀπὸ μπρὸς μου, ἄθλιε! Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου! Κοίταξε, ἀδιάντροπος κι ἀχόρταγος ζητιάνος ποὺ εἶναι! Πῆρε μὲ τὴ σειρὰ ὅλα τὰ τραπέζια, καὶ δὲ χορταίνει, ποὺ γέμισε τὸ σακούλι του ἀπὸ κρέατα κι ἀπὸ ψωμιὰ· ζητᾷ κι ἄλλα! Φύγε ἀπὸ δῶ, ἀχόρταγε διακονιάρη!»

Ὁ Ὀδυσσεύς τὸν κοίταξε κατάματα, κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ εἶπε: «Κρῖμα στὰ νιάτα καὶ στὴν ὀμορφιά σου! Τόσο φιλόγυρο ἄνθρωπο δὲ γνώρισα ὡς τώρα, ὅσον καιρὸ ζητιανεύω. Ἐσὺ ἀπὸ τὰ δικά σου δὲ θάδινες σ' ἓνα φτωχὸ οὔτε μιὰ χούφτα ἀλάτι! Καλοκάησες στὸ ξένο σπίτι καὶ τρῶς καὶ πίνεις, καὶ ὅμως λυπᾶσαι νὰ δώσῃς, λίγο ψωμί σ' ἓνα δυστυχισμένο».

Ἀφρίσε ἀπὸ τὸ θυμὸ τοῦ ὁ Ἀντίνοος καὶ εἶπε στὸν Ὀδυσσεά: «Ἀθλιε! ἐγὼ θὰ σοῦ δείξω ἀμέσως πῶς τολμᾷς νὰ βρίζης»· κι εὐθὺς ἀρπάζει τὸ σκαμνί, ποὺ ἀκουμποῦσε τὰ πόδια του, τὸ πετᾷ μὲ ὅλη τὴ δύ-

ναμη στὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν χτυπᾷ στὸ δεξί του ὦμο, κοντὰ στὸ λαιμό.

Ὁ Ὀδυσσεάς δέχτηκε τὸ δυνατὸ ἐκεῖνο χτύπημα, χωρὶς νὰ κλονιστῇ διόλου. Ὑστερα γύρισε στὴ θέση του, ἔβαλε χάμω τὸ σακούλι κι ἀπὸ κεῖ εἶπε δυνατὰ στὸν Ἀντίνοο: «Βέβαια οἱ θεοί, οἱ προστάτες τῶν δυστυχισμένων, δὲ θ' ἀφήσουν ἀτιμώρητο ἓναν ἄνθρωπο, ποὺ φέρνεται τόσο σκληρὰ στοὺς φτωχοὺς καὶ στοὺς ξένους».

Τότε ὁ Ἀντίνοος σηκώθηκε ὀρθιος, κατακόκκινος ἀπὸ θυμὸ καὶ λέει στὸν Ὀδυσσεά: «Ἡ τρῶγε αὐτοῦ ἥσυχια, δίχως νὰ μιλήσῃ, ἢ φύγε ἀπ' ἐδῶ! Γιατὶ μὰ τοὺς θεοὺς, θὰ μὲ κάμῃς νὰ σὲ πετάξω ἔξω ἀπὸ τὸ πόδι».

Τὸ χτύπημα αὐτὸ τοῦ πατέρα του τὸ αἰσθάνθηκε κατάκαρδα ὁ Τηλέμαχος· καὶ οἱ βρισιὲς τοῦ Ἀντίνοου τὸν ἐρέθισαν παραπολύ. Κιτρίνισε ἀπὸ τὸ θυμὸ

του, μὰ δὲν εἶπε τίποτε· θυμήθηκε τὰ λόγια τοῦ πατέρα του καὶ σῶπασε.

§ 61. Ἡ Πηνελόπη ἐπαινεί τὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἡ Πηνελόπη καθόταν στὸ ἀνώγι, στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο τῆς κάμαράς της. Ἄκουσε τὶς φωνές καὶ τὰ θυμωμένα λόγια καὶ ζήτησε νὰ μάθῃ τί ἔγινε· ὅταν ἔμαθε ἀπὸ τὶς δοῦλες πόσο ἄπρεπα φέρθηκε ὁ Ἀντίνοος στὸ ζητιάνο, εἶπε: «Μακάρι καὶ σένα, Ἀντίνοε, νὰ σὲ χτυπήσῃ ἔτσι μὲ τὴ σαῖτα του ὁ Ἀπόλλωνας!»

Ὑστερα μὲ μιὰ δούλα προσκάλεσε κοντὰ της τὸν Εὐμαιο καὶ τὸν πρόσταξε νὰ τῆς φέρῃ ἀπάνω τὸ ζητιάνο: «Ὁ ξένος αὐτὸς θὰ γύρισε πολλὰ μέρη» εἶπε. «Ἴσως νὰ ξαίρῃ τίποτε καὶ γιὰ τὸν ἄντρα μου. Πές του, σὲ παρακαλῶ, Εὐμαίε, νάρθῃ ἀπάνω μιὰ στιγμή».

—«Βέβαια κι ἐγὼ πιστεύω, καλὴ μου κυρία, πὼς κάτι θὰ ξαίρῃ γιὰ τὸν ἀφέντη μας αὐτὸς ὁ ξένος» εἶπε, χαμογελώντας πονηρὰ ὁ Εὐμαιο· καὶ κατέβηκε στὴν τραπεζαρία.

—«Πές τῆς κυρίας σου» λέει μὲ χαμηλὴ φωνὴ ὁ Ὀδυσσεάς, ὅταν ἄκουσε τὴν πρόσκληση «πὼς δὲν εἶναι καιρὸς νὰ τῆς μιλήσω γιὰ τὸν ἄντρα της. Ὅταν κατὰ τὸ βράδυ φύγουν ἀπ' ἐδῶ οἱ μνηστῆρες, τότε θὰ τῆς πῶ κάποια καλὴ εἰδηση». Ἡ Πηνελόπη, ποὺ ρωτοῦσε πάντα γιὰ τὸν ἄντρα της κάθε περαστικὸ καὶ ξένο, ἄκουσε μὲ χαρὰ αὐτὰ τὰ λόγια. Παίνεψε τὸ ζητιάνο

καὶ περίμενε πότε νὰ βραδιάσῃ, γιὰ ν' ἀκούσῃ τίποτε ἀπ' αὐτὸν γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρός της.

§ 62. Ὁ Ὀδυσσεύς μαλώνει τὶς δοῦλες καὶ κρύβει τὰ ὄπλα τοῦ παλατιοῦ.

Οἱ μνηστῆρες ὑστερώτερα ἐξακολούθησαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ διασκεδάζουν, ὥσπου νύχτωσε.

Τότε μερικὲς ἀπὸ τὶς δοῦλες ἄρχισαν ν' ἀνάβουν

τὰ φῶτα τῆς τραπεζαρίας κι ἄλλες νὰ φέρνουν ξερά ξύλα γιὰ τὸ τζάκι.

Οἱ μνηστῆρες, ζαλισμένοι ἀπὸ τὸ κρασί, πείραζαν μὲ ἄπρεπα λόγια τὶς δοῦλες. Ἐκεῖνες ὄχι μόνο δέχονταν μ' εὐχαρίστηση τὰ πειράγματά τους, παρὰ ἔκαναν κι αὐτὲς τὰ ἴδια.

Ὅταν εἶδε αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεύς, τὶς πλησίασε ἔξω ἀπὸ τὴν τραπεζαρία καὶ τοὺς εἶπε μὲ γλυκὸ τρόπο :

« Δὲν εἶναι σωστό, κορίτσια, νὰ μπαينوῖργαίνετε ἐσεῖς

πιά ἐδῶ μέσα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὅλοι εἶναι μεθυ-
σμένοι, καὶ δὲν ξαίρουν μήτε τί λέγουν, μήτε τί
κάνουν. Πάρτε τὴ δουλειά σας καὶ πηγαίνετε στὸ δω-
μάτιο τῆς κυρίας σας, νὰ δουλέψετε κοντά της. Ἐγὼ
θὰ φροντίσω γι' αὐτὰ τὰ ἀρχοντόπουλα, νὰ μὴν
τοὺς λείψῃ μήτε φῶς, μήτε φωτιά· ἀκόμη κι ἂν τὸ
γλέντι βαστάξῃ ὡς τὸ πρῶί».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς. Οἱ δοῦλες ὅμως γέλασαν
καὶ κοιτάχτηκαν περιπαιχτικά μεταξύ τους. Μιὰ μά-
λιστα ἀπ' αὐτές, ἡ ὀμορφὴ Μελανθώ, εἶπε στὸν Ὀ-
δυσσεά περιφρονετικά:

«Ὅρίστε τώρα! Ἕνας κουρελιάρης ζητιάνος τολμᾷ
νὰ κάνῃ παρατήρηση σὲ ξένο σπίτι! Φαίνεται πῶς τὸ
κρασιὸν σὲ ζάλισε καὶ δὲν ξαίρεις τί λές, καημένε. Πρό-
σεξε, κακομοίρη μου, νὰ μὴ φωνάξω κανέναν ἀπὸ τοὺς
μνηστῆρες καὶ σοῦ σπάσῃ τὰ πλευρά σου».

—«Ἀδιάντροπη!» εἶπε τότε μὲ θυμὸ ὁ Ὀδυσσεάς στὴ
Μελανθώ. «Θὰ τὰ πῶ ὅλ' αὐτὰ στὸν Τηλέμαχο, καὶ
θὰ δῆς τότε τί θὰ πάθῃς».

Οἱ δοῦλες φοβήθηκαν ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια κι ἔφυ-
γαν ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῶν μνηστήρων.

Τότε ὁ Ὀδυσσεάς ὀρθίος πρόσεχε μονάχος του
τὰ φῶτα καὶ τὴ φωτιά, καὶ μὲ τὸ νοῦ του σχεδίαζε
πῶς νὰ ἐξολοθρέψῃ τοὺς μνηστῆρες.

Ἐπιτέλους ἡ διασκέδαση τελείωσε καὶ οἱ μνηστῆ-
ρες ἔφυγαν γιὰ τὰ σπίτια τους.

Ὅταν ἄδειασε ὅλως διόλου ἡ τραπεζαρία, ὁ Ὀ-
δυσσεάς λέει μὲ σιγανὴ φωνὴ στὸ γιό του:

«Εἶναι καιρὸς τώρα, Τηλέμαχε, νὰ κρύψωμε ὅλα

τὰ ὅπλα ἀπὸ τὰ δωμάτια καὶ τοὺς διαδρόμους στὴν ἀποθήκη. Αὐριο δὲν ξαίρομε τί μπορεῖ νὰ γίνη. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ μὴν καταλάβουν τίποτε οἱ μνηστῆρες.

Ὁ Τηλέμαχος ὑπάκουσε πρόθυμα στὴ συμβουλὴ τοῦ πατέρα του· προσκάλεσε τὴ γριὰ ὑπηρέτρια του, τὴν Εὐρύκλεια, καὶ τῆς παράγγειλε νὰ μάζεψῃ σὲ μιὰ κάμαρα ὅλες τὶς δοῦλες καὶ νὰ τὶς κρατήσῃ ἐκεῖ, ὥσπου αὐτὸς μαζί μὲ τὸ ζητιάνο νὰ κουβαλήσουν καὶ νὰ κλείσουν στὴν ἀποθήκη τὰ ὅπλα, ὅσα ἦταν ἔξω.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔκαμε γρήγορα ὅ,τι τῆς πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος· καὶ τότε αὐτὸς μαζί μὲ τὸν πατέρα του κουβάλησαν κι ἔκρυψαν ὅλα τὰ ὅπλα στὴν ἀποθήκη χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς καταλάβῃ.

Ὑστερ' ἀπ' αὐτό, ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε στὸ γιό του: « Πήγαινε τώρα νὰ κοιμηθῇς, παιδί μου! Αὐριο ἴσως νάχωμε μεγάλον ἀγῶνα, καὶ πρέπει νὰ εἶσαι δυναμωμένος. Ὅσο γιὰ μένα, θὰ βρῶ κάπου νὰ πλαγιάσω ».

Ὁ Τηλέμαχος καλονύχτησε τὸν πατέρα του καὶ πῆγε στὴν κρεβατοκάμαρά του.

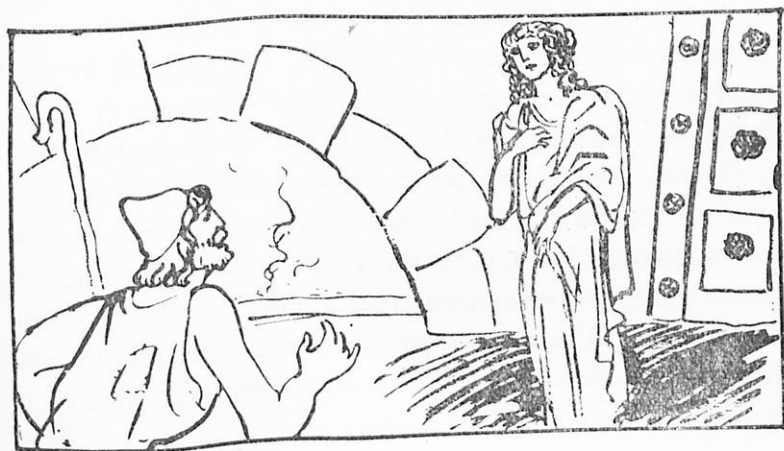
§ 63. Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητιάνο.

Μόλις χωρίστηκαν πατέρας καὶ γιός, ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε στὴν τραπεζαρία καὶ κάθησε συλλογισμένος κοντὰ στὸ τζάκι.

Δὲν πέρασε πολλή ὥρα καὶ νά ! παρουσιάζεται στὸ κατώφλι τῆς τραπεζαρίας ἡ γυναῖκα του, ἡ ὁμορφη βασίλισσα Πηνελόπη.

Τὴ συνώδευε ἡ Εὐρύκλεια μὲ δυὸ ἄλλες δοῦλες, καὶ πῆγαινε ἴσια κατὰ τὸ τζάκι. Κατέβαινε ἀπὸ τὰ δωμάτιά της, γιὰ νὰ ζητάσῃ γιὰ τὸν ἄντρα της.

Ὁ Ὀδυσσεύς, καθὼς ἦταν βυθισμένος στοὺς στοχασμούς του, δὲν ἔνωσε πῶς μπῆκε ἡ γυναῖκα του στὴν τραπεζαρία. Ὄταν ὁμως ἦρθε ἐκείνη κοντά του, καὶ αὐτὸς ἀντίκρισε ἔξαφνα τὸ ὠραῖο πρόσωπο

καὶ τὴν ἀρχοντικὴ κορμοστασιά της, τὰ ἔχασε κι ἔμεινε, σὰ μαρμαρωμένος.

Τόσο πολὺ ταράχτηκε, ποὺ οὔτε τὴ χαιρέτησε· καὶ γιὰ κάμποση ὥρα μῆτε νὰ σκεφτῇ, μῆτε νὰ μιλήσῃ δὲ μπορούσε.

Καὶ πῶς ὅμως νὰ μὴ συγκινηθῇ; Εἶχε εἴκοσι χρόνια νὰ δῇ τὴν ἀγαπημένη του γυναῖκα. Ἐπειτα ἄκουσε τόσα πολλὰ γιὰ τὴν πίστη καὶ γιὰ τὴ μεγάλη της ἀγάπη, ὥστε, ὅταν τὴν εἶδε κοντά του, τοῦ ἦρθε νὰ πετάξῃ ἀμέσως τὰ κουρέλια του, νὰ πέσῃ στὴν ἀγκαλιά της καὶ νὰ τῆς πῇ: « Πηνελόπη, ἀγαπημένη μου γυναῖκα! ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ ἄντρας σου, δὲ μὲ γνωρίζεις; » Βαστάχτηκε ὅμως. Συλλογίστηκε πῶς καμιὰ ἀπὸ τίς δοῦλες, ποὺ τὴ συνώδευαν, μπορούσε νὰ τὸν προδώσῃ στοὺς μνηστῆρες· καὶ τότε ὅλα τὰ σχέδιά του θὰ πῆγαιναν χαμένα:

« Χαῖρε, βασίλισσα, καὶ λυπήσου ἓναν ζητιάνο, ποὺ ἦρθε στὸ ἀρχοντικό σου! » Αὐτὰ μόνο τὰ λόγια κατώρθωσε νὰ πῇ μὲ ἀλλαγμένη τὴ φωνή του· κι ἔπεσε πάλι στὴ θέση του.

« Χαῖρε κι ἐσύ, ξένη μου! » τοῦ ἀπάντησε ἡ Πηνελόπη καὶ κάθησε κοντά του σὲ μιὰ ωραία πολυθρόνα.

Πρώτη ἄρχισε νὰ μιλήῃ ἡ Πηνελόπη:

« Μοῦ εἶπαν, ξένη, πῶς ἦρθες σήμερα στὸ παλάτι καὶ πῶς ἔρχεσαι ἀπὸ μακρινὴ χώρα. Μήπως ξαίρεις τίποτε γιὰ τὸν ἄντρα μου, τὸ βασιλεῖα τῆς Ἰθάκης, τὸν Ὀδυσσεύς; Θὰ σὲ παρακαλέσω ὅμως πρῶτα νὰ μοῦ πῆς ποιὸς εἶσαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, κι ὕστερα τί γνωρίζεις γιὰ τὸν ἄντρα μου ».

—« Σὲ παρακαλῶ, καλή μου βασίλισσα » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς, τρέμοντας ἀπὸ τὴ συγκίνηση « μὴν ἐπιμένης νὰ μάθης γιὰ τὴν πατρίδα μου καὶ γιὰ τὴ γενιά μου· καὶ τὰ δυὸ μοῦ θυμίζουν τὴ δυστυχία μου, καὶ δὲ μοῦ ἀρέσει ν' ἀρχίσω νὰ κλαίω σὲ ξένο σπίτι καὶ μπροστὰ σας. Τί θὰ ἔλεγε, ὅποιος θὰ μ' ἐβλεπε; Χωρὶς ἄλλο πῶς εἶμαι μεθυσμένος ».

—« Ἔχεις δίκιο, ξέने μου » εἶπε ἡ Πηνελόπη. « Μὰ ποίος ἄνθρωπος εἶναι δίχως βάσανα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο; κι ἐγὼ ἔχασα τὸν ἄντρα μου καὶ εἶμαι γι' αὐτὸ δυστυχισμένη. Λεῖπει στὰ ξένα εἴκοσι χρόνια τώρα, κι οὔτε φαίνεται, οὔτε ἀκούεται πουθενά.

»Καὶ σὰ νὰ μὴ μοῦ ἔφτανε αὐτὴ ἡ συφορά, μὲ βρῆκε κι ἄλλο κακὸ μεγάλο. Μαζεύτηκαν στὸ σπίτι μου ἀπὸ τὴν Ἰθάκη κι ἀπὸ τὰ γύρω νησιά ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι, ποὺ εἶδες σήμερα νὰ γλεντοῦν ἐδῶ μέσα. Ζητοῦν νὰ διαλέξω, χωρὶς νὰ τὸ θέλω κι ἐγώ, ἕναν ἀπ' αὐτοὺς καὶ νὰ τὸν παντρευτῶ. Γιὰ νὰ μὲ ἀναγκάσουν, μαζεύονται καθημερινὰ ἐδῶ, ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, καὶ τρῶνε καὶ πίνουν καὶ καταστρέφουν τὴν περιουσία τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ γιοῦ μου. Ἐπειδὴς ὅμως δὲ μοῦ βαστᾷ ἡ καρδιά νὰ βλέπω μὲ τὰ μάτια μου αὐτὴ τὴν καταστροφή κι αὐτοὺς τοὺς ἀδιάντροπους, γι' αὐτὸ δὲν κατεβαίνω συχνὰ ἀπὸ τὸ ἀνώγι. Ἔτσι δὲ βλέπω πότε ἔρχεται κανένας ξένος, νὰ τὸν περιποιηθῶ. Γιὰ τοῦτο νὰ μὲ συχωρέσης, ξέने, ποὺ δὲ σὲ περιποιήθηκα σήμερα καθόλου.

» Ὅπως βλέπεις, ἔχω κι ἐγώ τὰ βάσανά μου. Αὐτὲς τίς ἡμέρες μάλιστα εἶμαι πολὺ στενοχωρημένη.»

—« Καὶ τί εἶναι αὐτὸ τάχα, καλὴ μου βασίλισσα, ποὺ σὲ κάνει νὰ στενοχωριέσαι τόσο πολὺ; Μήπως σοῦ ἔφεραν καμιὰ κακὴ εἶδηση γιὰ τὸ βασιλέα; » ρώτησε ὁ ξένος.

—« Γιατὶ ὡς προχτὲς κατῶρθωνα ν' ἀποφεύγω αὐτὸ τὸ γάμο » ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη. « Εἶχα τάξει στοὺς μνηστῆρες νὰ παντρευτῶ ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς, ὅταν θὰ ὕφαινα τὸ σάβανο τοῦ πεθεροῦ μου, τοῦ γέρου, τοῦ Λαέρτη.

» Αὐτοὶ τὸ δέχτηκαν κι ἐγὼ ἄρχισα νὰ τὸ ὕφαινω· δὲν εἶχα ὅμως καμιὰ ὄρεξη νὰ παντρευτῶ ἄλλον ἄντρα. Πάντοτε περίμενα μὲ λαχτάρα τὸ δικό μου, νὰ γυρίση ἀπὸ τὰ ξένα. Καὶ γιὰ ν' ἀποφύγω τὸ γάμο, τὰ κατάφερνα κάμποσα χρόνια ἔτσι, ὥστε νὰ πιστεύουν οἱ μνηστῆρες πῶς ἐξακολουθῶ πάντα νὰ ὕφαινω τὸ πανί μου.

» Ὅμως ἐδῶ καὶ κάμποσες ἡμέρες κακὲς δοῦλες πρόδωσαν τὸ μυστικό μου. Κι ἔτσι μιὰ νύχτα οἱ μνηστῆρες μ' ἀνακάλυψαν καὶ μὲ ἀνάγκασαν νὰ τελειώσω τὸ πανί.

» Τώρα οὔτε τὸ γάμο μπορῶ νὰ ξεφύγω πιά, οὔτε νὰ βρῶ κανέναν ἄλλον τρόπο, γιὰ νὰ τὸν ἀναβάλω. Ἐπειτα οἱ δικοί μου μὲ βιάζουν καὶ αὐτοὶ νὰ παντρευτῶ· μὰ κι ὁ ἴδιος ὁ γιός μου, ὁ Τηλέμαχος — τὸ νιώθω πολὺ καλὰ — ὑποφέρει νὰ βλέπη τοὺς μνηστῆρες νὰ καταστρέφουν ἐξαιτίας μου τὴν περιουσία του· καὶ βέβαια θὰ ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ ἔδινε ἕνα τέλος στὴν ἱστορία αὐτή.

» Ὅμως ἐγὼ πῶς νὰ τὸ ἀποφασίσω; καλύτερα

νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ γίνω γυναῖκα ἄλλου. Γι' αὐτὸ κλαίω καὶ στενοχωριέμαι μέρα νύχτα· γιὰ τοῦτο θὰ ἤθελα νὰ μάθω τίποτε βέβαιο γιὰ τὸν ἄντρα μου».

Ὁ Ὀδυσσεύς εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τῆς γυναίκας του καὶ τῆς εἶπε:

«Μὴν κλαῖς πιά, βασίλισσα! Ὁ ἄντρας σου δὲ χάθηκε· ζῇ καὶ δὲν εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἰθάκη. Σὲ λίγες μέρες θὰ τὸν ἔχῃς κοντὰ σου. Φέρνει μαζί του πολλὰ δῶρα, ἔρχεται ὅμως μονάχος καὶ μὲ ξένο πλοῖο. Ἐχασε ὅλους τοὺς συντρόφους του κι ὁ ἴδιος λίγο ἔλειψε νὰ πνιγῇ, γιατί ναυάγησε στὴ μέση τῆς θάλασσας. Γλίτωσε ὅμως στὸ γειτονικὸ νησί τῆς Σχερίας, καὶ ἀπὸ κεῖ θὰ ἔρθῃ αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα μὲ πλοῖο τῶν Φαίακων. Μπορῶ νὰ σοῦ κάμω ὄρκο γιὰ ὅλ' αὐτά. Σοῦ ὀρκίζουμαι στὸ Δία τὸ μεγάλο καὶ σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ φωτιά, πὼς ὅσα σοῦ εἶπα εἶναι ἀληθινὰ καὶ πὼς γρήγορα θὰ ξαναἰδῇς τὸν ἄντρα σου, καὶ μὴ στενοχωριέσαι».

—«Μακάρι νὰ γινόταν αὐτὸ ποὺ λές, ξέने μου!» εἶπε ἡ Πηνελόπη συγκινημένη. «Θὰ ἔβλεπες τότε τί δῶρα θὰ σοῦ χάριζα! Ἡ ψυχὴ μου ὅμως λέει πὼς δὲ θὰ ξαναγυρίσῃ πιά ὁ ἄντρας μου. Ὡστόσο ὅμως σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ σου λόγια, γιατί πολὺ μ' ἔχουν εὐχαριστήσῃ».

Ἐπειτα γύρισε στὶς δοῦλες τῆς, ποὺ στέκονταν παραπέρα, καὶ τοὺς εἶπε:

«Καὶ τώρα, κορίτσια, πλύνετε τὰ πόδια τοῦ ξένου κι ὕστερα στρώστε του μαλακὸ κρεβάτι. Βάλτε του καὶ ζεστὰ σκεπάσματα, νὰ κοιμηθῇ ἀναπαυτικά.

Κι αὔριο θὰ τοῦ δώσω μιὰ καινούργια φορεσιὰ νὰ φορέση».

—«Καλή μου βασίλισσα» εἶπε τότε ὁ Ὅδυσσέας. «Ἐγὼ ἔχω συνηθίσει στὴ σκληραγωγία, καὶ δὲ μοῦ ἀρέσουν τὰ μαλακὰ στρώματα καὶ τὰ ζεστὰ σκεπάσματα. Ἀφῆστε με νὰ ξαπλωθῶ ἐδῶ κοντὰ στὸ τζάκι, ὅπως εἶμαι συνηθισμένος. Ὅσο γιὰ τῶν ποδιῶν τὸ πλύσιμο, κι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνάγκη. Μὰ ἀφοῦ ἐπιμένεις, ἄς γίνη. Μόνο σέ παρακαλῶ, βασίλισσά μου, νὰ προσταΐξης νὰ μοῦ τὰ πλύνῃ καμιὰ γριὰ ὑπηρέτρια, πολυβασανισμένη σὰν κι ἐμένα, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ μὲ καταφρονέση».

—«Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε μου, νὰ γίνη τὸ θέλημά σου, γιατί μοῦ φαίνεται πολὺ γνωστικός ἄνθρωπος. Ἐγὼ ἐδῶ μιὰ γερόντισσα, ποὺ μεγάλωσε τὸ δυστυχισμένο τὸν ἄντρα μου στὴν ἀγκαλιά της. Αὐτὴ ἄς πλύνῃ τὰ πόδια σου, ποὺ εἶναι γριὰ σεβάσμια»(8).

§ 64. Ἡ Εὐρύκλεια γνωρίζει τὸν Ὅδυσσέα.

Αὐτὰ εἶπε ἡ Πηνελόπη· ἔπειτα γύρισε στὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς λέει:

«Κάμε μου τὴ χάρη, καλή μου Εὐρύκλεια, καὶ πλύνε τὰ πόδια τοῦ ξένου μας, ποὺ φαίνεται συνομήλικος μὲ τὸν κύριό σου, τὸν Ὅδυσσέα. Ἴσως καὶ τοῦ ἀντρός μου τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια νὰ εἶναι τώρα σὰν κι αὐτοῦ. Γιατὶ οἱ δυστυχίες καὶ τὰ βάσανα γερνοῦν γρήγορα κι ἀδυνατίζουν τοὺς ἀνθρώπους».

Ἡ Εὐρύκλεια, μόλις ἄκουσε τ' ὄνομα τοῦ κυρίου

της, συγκινήθηκε. Σκέπασε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια κι ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ λήῃ: «'Αλίμονο σὲ μένα τὴν κακομοίρα, ποὺ τὸν ἐβύζαξα καὶ τὸν ἐμεγάλωσα, νὰ μὴν μπορῶ τώρα ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται νὰ τὸν βοηθήσω σὲ τίποτε! Οἱ θεοί, φαίνεται, ξέχασαν τίς μεγάλες θυσίες, ποὺ τοὺς πρόσφερε. Δὲν τὸν ἄφησαν νὰ γεράσῃ στὸ σπίτι καὶ νὰ δῇ μεγάλο τὸ παιδί του, ὅπως παρακαλοῦσε. Ἄχ, ποιός ξαίρει σὲ ποιοῦ σπίτι τώρα θὰ τὸν βρίζουν καὶ θὰ τὸν περιπαίζουν οἱ κακὲς ὑπηρέτριες, ὅπως ἐδῶ σήμερὰ τὸν ξένο μας αὐτὸ μερικὲς δικές μας προκομμένες! Γι' αὐτὸ δὲ θέλει νὰ τοῦ πλύνουν τὰ πόδια οἱ νέες. Ἐγὼ ὅμως μὲ ὅλα μου τὰ γεράματα θὰ σοῦ τὰ πλύνω, ξέने μου, γιατί σὲ πονεῖ ἡ ψυχὴ μου. Μοιάζεις πολὺ μὲ τὸ δυστυχημένο τὸν ἀφέντη μου. Πολλοὶ ἤρθαν ὡς τώρα στὸ παλάτι μας, μὰ κανένας δὲν ἔμοιαζε τόσο μὲ τὸν Ὀδυσσεά, ὅσο τοῦ μοιάζεις ἐσύ, καὶ στὸ ἀνάστημα καὶ στὸ πρόσωπο καὶ σὲ ὅλα».

— «Εἶναι ἀλήθεια αὐτό, ποὺ λές, καλή μου κυρούλα» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς. «Ὅσοι ἔχουν δεῖ καὶ μένα καὶ τὸν Ὀδυσσεά, λένε πῶς μοιάζομε πολὺ».

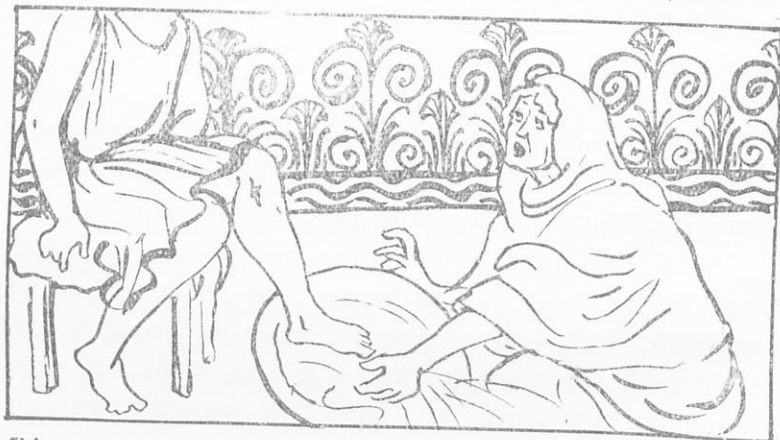
Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεάς, τραβήχτηκε παράμερα, μακριὰ ἀπὸ τὴ βασίλισσα, καὶ γύρισε πρὸς τὸ σκοτάδι. Φοβήθηκε μήπως ἡ Εὐρύκλεια παρατηρήσῃ τὸ σημάδι τῆς πληγῆς, ποὺ εἶχε στὸ πόδι καὶ τὸν γνωρίσῃ, καὶ ἀπὸ τὴ χαρά της φωνάξῃ καὶ τὸ φανερώσῃ.

Ἡ γριὰ ὑπηρέτρια, ἀφοῦ ἔφερε ὅσα χρειάζονταν, ἄρχισε νὰ πλένῃ τὰ πόδια τοῦ Ὀδυσσεά.

Μόλις όμως τὰ χέρια της ἔφτασαν στοὶ σημάδι τῆς πληγῆς, ἀμέσως γνώρισε τὸν κύριό της, καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση ἄφησε τὸ πόδι του κι ἔπεσε ἀπότομα· ἡ λεκάνη ἀναποδογυρίστηκε καὶ χύθηκε ὅλο τὸ νερό.

Ἡ Εὐρύκλεια ἦταν ἑτοιμὴ νὰ φωνάξῃ. Ὁ Ὀδυσσεάς ὅμως ἀμέσως τῆς ἔβαλε τὸ χέρι στοὶ στόμα καὶ τῆς εἶπε σιγανὰ στοὶ ἄφτί: «Ἄν μ' ἀγαπᾷς, μανούλα, μὴ βγάλης λέξη ἀπὸ τὸ στόμα σου! Ἀλλιῶς εἶμαι χαμένος. Δὲν πρέπει νὰ μάθῃ κανένας ἀκόμη ἰγῶς εἶμαι ἐδῶ, μήτε καὶ ἡ γυναῖκα μου ἡ ἴδια».

—«Ἐννοια σου, παιδί μου, μὴ φοβᾶσαι! Θὰ φυλάξω τὸ μυστικό, σὰν τὴν πέτρα. Καλῶς ὥρισες ὡστόσο! Καλῶς μᾶς ἤρθες! Κι ἄμποτε οἱ θεοὶ νὰ τὰ φέρουν ὅλα δεξιὰ!» εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνὴ ἡ Εὐρύκλεια.

Ὑστερα σηκώθηκε, γεμάτη χαρά, ἀλλὰ καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ἔφερε ἄλλο νερὸ κι ἔπλυνε τὰ πόδια τοῦ κυρίου της.

Όταν τελείωσε, ο Όδυσσέας πήρε το κάθισμά του κι ήρθε κοντά στη βασίλισσα.

§ 65. Τί αποφασίζει για την παντρεία της ή Πηνελόπη ;

Ἡ Πηνελόπη οὔτε εἶδε, οὔτε ἄκουσε τίποτε ἀπὸ ὧν αὐτά. Καθόταν στὴ θέση τῆς αὐτῆ τὴν ὥρα, βυθισμένη στοὺς στοχασμούς τῆς.

Όταν εἶδε πάλι κοντά τῆς τὸν Όδυσσέα, τοῦ εἶπε:
« Ζένε, μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος κοσμογυρισμένος καὶ πιστεύω νὰ ξαίρης ἀπὸ ὄνειρα. Ἄκουσε λοιπὸν ἓνα ὄνειρο, ποὺ εἶδα σήμερα τὸ μεσημέρι καὶ ποὺ μὲ ἀνησυχεῖ πολὺ! Εἶδα τάχα πὼς εἶχα στὴν αὐλή μου ἑκοσι χῆνες, κι ὅλες μαζὶ ἔτρωγαν στὴν ἴδια σκάφη. Ἐξαφνα ἓνας φοβερὸς αἶτὸς πέταξε ἀπὸ ψηλά, καὶ γιὰ μιὰ στιγμή μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ τὴ μύτη του τίς καταξέσκισε ὅλες. Ὑστερα χτύπησε τίς φτεροῦγες του καὶ χάθηκε ἀπὸ μπροστά μου. Τότες ἐγὼ ἄρχισα νὰ φωνάζω καὶ νὰ κλαίω γι' αὐτὸ τὸ κακό.

» Ἐξαφνα ὅμως ξανάρχεται πάλι ὁ ἴδιος αἶτὸς καὶ μοῦ λέει: « Ἡσύχασε, Πηνελόπη! ὅ,τι εἶδες δὲν εἶναι ὄνειρο, ἀλλὰ σημάδι τῶν θεῶν, ποὺ θὰ γίνῃ πραγματικά. Οἱ χῆνες εἶναι οἱ μνηστῆρες καὶ ὁ αἶτὸς εἴμ' ἐγὼ ὁ ἄντρας σου, ὁ Όδυσσέας, ποὺ γύρισα σήμερα στὸ σπίτι. Ὅ,τι ἔπαθαν οἱ χῆνες ἀπὸ τὸν αἶτό, τὸ ἴδιο θὰ πάθουν καὶ οἱ μνηστῆρες ἀπὸ μένα».

» Ἀπὸ τὴν ταραχὴ μου τότε ξύπνησα. Σηκώθηκα ἀπὸ

Ὀδύσσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ' Δημοτ. Ἐκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη

τὸ κρεβάτι καὶ κοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο κάτω στὴν αὐλή. Εἶδα ὅλες τὶς χῆνες μας νὰ τρῶνε στὴν ἴδια σκάφη, ὅπως καὶ πρωτύτερα».

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὴ γυναῖκα του:

«Βασίλισσα, τ' ὄνειρό σου εἶναι ὀλοφάνερο. Ἐπειτα σοῦ τὸ ἐξήγησε στὸν ὕπνο σου κι ὁ ἴδιος ὁ ἄντρας σου. Οἱ μνηστῆρες πολὺ γρήγορα θὰ ἐξολοθρευτοῦν, καὶ κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς δὲ θὰ ξεφύγῃ τὸ θάνατο».

—«Ἀχ, ξένε μου, ἄς ἦταν ἀληθινὸ αὐτὸ ποὺ λές, καὶ τί δὲ θὰ ἔδινα! Τὰ ὄνειρα ὅμως δὲ βγαίνουν ὅλα ἀληθινά. Τώρα ἔχω καὶ κάτι ἄλλο νὰ σοῦ πῶ. Θέλω νὰ σοῦ ζητήσω μιὰ συμβουλή.

»Γιὰ νὰ ξεφορτωθῶ τοὺς μνηστῆρες, ἔχω στὸ νοῦ μου νὰ τοὺς βάλω ἐν' ἀγώνισμα, ποὺ ἄρесе ἄλλοτε πολὺ στὸν Ὀδυσσεύ. Ἔστηνε στὴ σειρὰ δώδεκα τσεκούρια χωρὶς τὰ στυλιάρια τους. Στεκόταν ἔπειτα μακριά, τέντωνε τὸ τόξο, σημάδευε καὶ κατῶρθωνε νὰ περνᾷ τὴ σαῖτα μέσ' ἀπὸ τὶς δώδεκα τρύπες τους. Αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα ἀποφάσισα νὰ βάλω αὖριο στοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ τοὺς πῶ: «Ὅποιος ἀπὸ σᾶς μπορέσῃ καὶ τεντώσῃ τὸ μεγάλο τόξο τοῦ ἀντρός μου, καὶ περάσῃ τὴ σαῖτα κι ἀπὸ τὶς δώδεκα τρύπες τῶν τσεκουριῶν, αὐτὸς θὰ γίνῃ ἄντρας μου.

»Ἄν πάλι δὲ μπορέσῃ κανεὶς, τότε νὰ φύγετε ὅλοι σας ἀπὸ τὸ σπίτι μου καὶ νὰ μὲ ἀφήσετε ἡσυχὴ νὰ κλαίω τὸν ἄντρα μου. Γιατὶ ἐγὼ δὲ λογαριάζω νὰ πάρω ἄντρα κατώτερο ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεύ». Ἐτσι μοῦ φαίνεται πῶς θὰ ἡσυχάσω ἀπ' ὅλους αὐτοὺς μιὰ γιὰ πάντα. Γιατὶ εἶμαι βέβαιη πῶς κανεὶς τους δὲ

θά μπορέση μήτε νὰ τεντώσῃ τὸ μεγάλο τόξο τοῦ Ὀδυσσέα μου. Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σου γιὰ τὴν ἀπόφασή μου αὐτή; »

« Πολὺ καλὰ τὸ στοχάστηκες, βασίλισσά μου » ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς μὲ χαρὰ γιὰ τὴν ἐξυπνὴν ἰδέα τῆς γυναίκας του. « Χωρὶς ἄλλο αὔριο νὰ τὸ κάμῃς. Πιστεύω ὅμως πῶς ὁ ἄντρας σου θὰ εἶναι ἐδῶ, πρὶν ἀκόμῃ ἀρχίσουν νὰ δοκιμάζουν τὸ τόξο του οἱ μνηστῆρες ».

— « Νάξαιρες, ξένε μου, πόσο μ' εὐχαριστοῦν τὰ λόγια σου! Ὡς τὸ πρῶτ' ἐμὲ χαρὰ θὰ ἔμενα ἄγρυπνη, γιὰ νὰ σ' ἀκούω. Πρέπει ὅμως κι ἐσύ νὰ κοιμηθῇς, γιατί φαίνεσαι πολὺ κουρασμένος. Καληνύχτα σου, ξένε μου! ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Πηνελόπη κι ἀνέβηκε ἀμέσως μὲ τίς δοῦλες τῆς στὴν κρεβατοκάμαρά της.

§ 66. Κι ἄλλος πιστὸς δοῦλος.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ἀφοῦ καλονύχτισε τὴ γυναῖκα του, πλάγιασε κοντὰ στὸ τζάκι ἐπάνω σὲ μαλακὴ προβιά, ποὺ τοῦ ἔστρωσε ἡ Εὐρύκλεια.

Ἦταν πολὺ συγκινημένος γιὰ ὅ,τι εἶδε κι ἄκουσε πρωτύτερα.

Γι' αὐτὸ δὲ μπορούσε νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος. Ἐπειτα ἄρχισε νὰ συλλογίζεται κι αὐτὸς μὲ ποιὸν τρόπο θὰ μπορούσε νὰ ἐξολοθρέψῃ τοὺς μνηστῆρες, χωρὶς μήτε αὐτός, μήτε ὁ γιὸς του νὰ κακοπάθουν. Στὰ τελευταῖα, ὕστερ' ἀπὸ πολλὴ ὥρα, ἀποκοιμήθηκε.

Ὅταν τὸ πρῶτ' ἐξύπνησε καὶ βγῆκε ἀπὸ τὴν τρα-

πεζαρία, ἄκουσε τὸν Τηλέμαχο νὰ προστάζη τὶς δοῦ-
 λες νὰ συγυρίσουν γρήγορα τὰ δωμάτια καὶ νὰ κά-
 μουν ὅλες τὶς ἄλλες δουλειές τους.

Κοντὰ στ' ἄλλα τὸν ἄκουσε νὰ λέη κι αὐτό: « Κα-
 μιὰ ἀπὸ σᾶς δὲ θέλω νὰ ἐνοχλήσῃ τὸν ξένο μας· ἄλ-
 λιῶς θὰ λογαριαστῇ μαζί μου ».

Ἀμέσως ἐκεῖνες ἄρχισαν τὴ δουλειά. Ἀλλες σάρω-
 ναν τὴν τραπεζαρία, τοὺς διαδρόμους καὶ τὶς ἄλλες
 κάμαρες τοῦ παλατιοῦ. Ἀλλες ξεσκόνιζαν κι ὕστερα σκέ-
 παζαν τὰ καθίσματα μὲ ὠραῖα ὑφάσματα. Ἀλλες κα-
 θάριζαν τὰ λαγήνια, τὰ ποτήρια καὶ τὰ πιάτα, κι
 ἄλλες πήγαιναν στὴ βρύση καὶ κουβαλοῦσαν νερό.
 Ἀλλες πάλι, κάτω στὸ ὑπόγειο, ἄλεθαν στὸ χερό-
 μυλο σιτάρι, κι ἄλλες ζύμωναν μέσα σὲ μεγάλα
 σκαφίδια.

Ὅλες ἔκαναν γρήγορα τὶς δουλειές τους, γιὰ νὰ προ-
 φτάσουν, πρὶν ἀρχίσουν νὰ μαζεύωνται στὸ παλάτι
 οἱ μνηστῆρες.

Σὲ λίγο ἔφτασε κι ὁ Εὐμαῖος μ' ἓνα καλοθρεμ-
 μένο χοῖρο. Ὅταν εἶδε τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἐχαιρέτησε
 μὲ ἀγάπη καὶ σεβασμό.

Λίγο ὕστερα ἀπὸ τὸν Εὐμαῖο ἦρθε κι ὁ Μελάνθιος. Αὐ-
 τὸς ὅμως, μόλις πῆρε τὸ μάτι του τὸν Ὀδυσσεά,
 ἀντὶ νὰ τὸν καλημερίσῃ, τοῦ λέει: « Ἀκόμη ἐδῶ εἴ-
 σαι, ψωμοζήτη; Δὲν ἔχεις σκοπὸ νὰ μᾶς ἀφήσῃς
 ἥσυχους; Φαίνεται, θέλεις νὰ φᾶς ξύλο πρῶτα κι ὕ-
 στερα νὰ φύγῃς! Μαγειρεύουν κι ἄλλοῦ. Δὲν πᾶς
 νὰ ζητιανέψῃς καὶ παραπέρα; »

Ὁ Ὀδυσσεύς δὲν τοῦ ἔδωσε ἀπάντησι· κούνησε μονάχα τὸ κεφάλι καὶ τὸν ἀγριοκοίταξε.

Δὲν πέρασε πολλή ὥρα καὶ νά! φτάνει ἀπὸ τὴν ἐξοχή κι ὁ γελαδάρης ὁ Φιλοίτιος μ' ἓνα χρονιάρικο δαμάλι.

Μόλις εἶδε κι αὐτὸς τὸν Ὀδυσσεά μὲ τὰ κουρελιασμένα ροῦχα ρώτησε τὸν Εὐμαίο: «Ποιὸς εἶναι αὐ-

τὸς ὁ ξένος, Εὐμαίε; Λυποῦμαι τὸ κατάντημά του, γιατί δὲ μοιάζει γιὰ ζητιάνος. Ἡ θωριά καὶ ἡ κορμοστασιά του εἶναι ἀρχοντική».

Αὐτὰ εἶπε καί, χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντησι ἀπὸ τὸν Εὐμαίο, ἔρχεται κοντὰ στὸν Ὀδυσσεά, τὸν καλημερίζει καὶ τοῦ λέει:

«Καλῶς ὤρισε, ξένε! Πολὺ λυποῦμαι, πὺ σὲ βλέπω δυστυχισμένο. Κάμε ὅμως ὑπομονή, γιατί σ' αὐτὸν τὸν κόσμο δὲ βρίσκεται ἄνθρωπος χωρὶς βάσανα. Ὁ-

ταν σὲ εἶδα, μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ ὁ καλὸς μου ἀφέντης, ὁ δυστυχισμένος Ὀδυσσεάς, ποὺ τόσα χρόνια τώρα βασανίζεται στὰ ξένα, γιατί τοῦ μοιάζεις πολὺ. Καὶ κεῖνος πιστεύω νὰ γυρίζη ἐδῶ κι ἐκεῖ ἔτσι κουρελιασμένος, ἂν δὲν πέθανε. Δὲν ξαίρεις πόσο καλὸς ἄνθρωπος ἦταν καὶ σὲ μένα καὶ στοὺς ἄλλους ὑπηρέτες. Ἐμένα μὲ εἶχε διορίσει πρῶτο γελαδάρη στὰ βόδια καὶ στὶς ἀγελάδες του. Ἀπὸ τότε τὰ φυλάγω, σὰν τὰ μάτια μου, κι ἐκεῖνα πληθαίνουν χρόνο μὲ τὸ χρόνο. Τί ὠφελεῖ ὅμως! Εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ φέρνω κάθε μέρα τὸ καλύτερο, γιὰ νὰ τὸ τρῶνε οἱ ἀδιάντροποι μνηστῆρες. Ἐχω ὅμως ἐλπίδα στοὺς θεούς, πὼς ὁ κύριός μου θὰ ξαναγυρίση μιὰ μέρα καὶ θὰ διώξη ἀπὸ τὸ παλάτι του ὅλους αὐτούς».

Ὁ Ὀδυσσεάς εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ δούλου του καὶ τοῦ εἶπε:

«Μοῦ φαίνεσαι καλὸς καὶ γνωστικός ἄνθρωπος, παλικάρι μου, καὶ γι' αὐτὸ δὲ δυσκολεύομαι νὰ σοῦ πῶ πὼς ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ κύριός σου, θὰ γυρίση στὴν πατρίδα του δίχως ἄλλο. Τότε θὰ δῆς πὼς θὰ τοὺς συγυρίση αὐτοὺς τοὺς καλοὺς σου τοὺς μνηστῆρες».

—«Μακάρι νὰ γινόταν ὁ λόγος σου, ξένε μου, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες πόσο ἀξίζουν αὐτὰ τὰ χέρια μου!» ἀποκρίθηκε ὁ Φιλοίτιος.

§ 67. Ὁ Τηλέμαχος φοβερίζει.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεάς μιλοῦσε μὲ τὸ Φιλοίτιο, ἄρχισαν νὰ συνάζωνται οἱ μνηστῆρες στὸ παλάτι.

Σὲ λίγο γέμισε ὅλη ἡ μεγάλη τραπεζαρία καὶ ἄρ-

χισαν νὰ ἐτοιμάζωνται τὰ τραπέζια. Ὅταν ψήθη-
καν τὰ κρέατα, οἱ τρεῖς βοσκοὶ μαζί με τίς ὑπηρε-
τριες μοίρασαν τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ψωμιά, κι ἄρ-
χισε τὸ φαγοπότι.

Στὸ ἴδιο δωμάτιο ἔτρωγε κι ὁ Τηλέμαχος. Τότε ἔρ-
χεται καὶ ὁ πατέρας του καὶ κάθεται στὸ κατώ-
φλι τῆς τραπεζαρίας.

Μόλις τὸν εἶδε ὁ Τηλέμαχος, τοῦ πρόσφερε κρέας
καὶ ψωμὶ καὶ τοῦ φώνηξε :

« Κάθησε αὐτοῦ, ξένε, καὶ τρῶγε καὶ πῖνε ἄφοβα. Κα-
νένα δὲ θ' ἀφήσω νὰ σὲ πειράξει σήμερα. Τὸ σπίτι
αὐτὸ εἶναι τοῦ πατέρα μου, καὶ ἐκεῖνος τὸ ἄφησε σὲ
μένα. Κάθε ξένος, ποὺ ἔρχεται, εἶναι δικός μου ἄν-
θρωπος ».

Οἱ μνηστῆρες δάγκασαν τὰ χεῖλια τους καὶ ξαφνί-
στηκαν, ὅταν ἄκουσαν τὸν Τηλέμαχο νὰ μιλῇ μετέ-
τοιο θάρρος.

Τότε ὁ Κτήσιππος, ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ξεδιάντρο-
πους μνηστῆρες, γιὰ νὰ προσβάλῃ τὸν Τηλέμαχο, λέει
περιπαιχτικά: « Βλέπω πῶς ὁ ξένος τοῦ Τηλέμα-
χου δὲν πῆρε μερδικὸ ὅσο τοῦ ἔπρεπε· γι' αὐτὸ θὰ τοῦ
προσφέρω ἐγὼ ἓνα κομμάτι ». Καὶ λέγοντας αὐτά, ἄρ-
πάζει ἓνα χοντρὸ κόκκαλο ἀπὸ βοδινὸ πόδι καὶ τὸ
πετᾷ με δύναμη στὸν Ὀδυσσεά. Ἐκεῖνος ὅμως πρό-
φτασε καὶ τραβήχτηκε, κι ἔτσι τὸ κόκκαλο χτύ-
πησε στὸν τοῖχο.

Ὁ Τηλέμαχος, ὅταν εἶδε αὐτό, θύμωσε καὶ εἶπε με
δυνατὴ καὶ ἀγριεμένη φωνή: « Εἶσαι πολὺ τυχερός,
Κτήσιππε, γιατί δὲ χτύπησες τὸ δυστυχισμένο τὸν ξένο

μου. Ἀλλιῶς θὰ τρυποῦσα πέρα πέρα τὸ στήθος σου
 μὲ τὸ κοντάρι μου κι ὁ πατέρας σου, ἀντὶ νὰ φρον-
 τίζῃ γιὰ τὸ γάμο. θὰ φρόντιζε σήμερα γιὰ τὴν κη-
 δεία σου».

§ 68. Ἡ Πηνελόπη προτείνει στοὺς μνηστήρες
 δύσκολο ἀγώνισμα.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ πρόβαλε στὴν πόρτα τῆς τρα-
 πεζαρίας ἡ βασίλισσα Πηνελόπη, ὅμοια μὲ θεὸ στὸ
 πρόσωπο, στὴν κορμοστασιά καὶ στὴ χάρη.

Τῇ συνώδευαν δυὸ ὑπηρέτριες. Ἡ μιὰ κρατοῦσε
 στὰ χέρια τῆς μεγάλο τόξο, καὶ ἡ ἄλλη μιὰ θήκη γε-
 μάτη σαῖτες.

Ὁ Ὀδυσσεὺς παραμέρισε πρόθυμα, μὰ καὶ μὲ
 καρδιοχτύπι ἀπὸ τὸ κατώφλι, γιὰ νὰ περάσῃ ἡ γυ-
 ναῖκα του.

Ἐκείνη, μόλις πάτησε στὸ κατώφλι, ἀμέσως ἀνέβασε
 τὸν πέπλο τῆς, προχώρησε λίγο παραμέσα καὶ ὕστε-

ρα στάθηκε. Σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε περήφανα ὅλους τοὺς μνηστῆρες.

Στὴ στιγμή ἐκεῖνοι σταμάτησαν τὶς ὁμιλίες καὶ τὸ φα-
γὶ καί, ξαφνισμένοι ὅλοι, τὴν κοίταξαν στὰ μάτια.

Τότε ἡ Πηνελόπη λέει μὲ δυνατὴ φωνή:
«Ἀκοῦστε, τί θὰ σᾶς πῶ, μνηστῆρες! Ἔχετε τόσα
χρόνια τώρα, ὅπου μαζεύεστε ἐδῶ στὸ σπῖτι μου καὶ
τρῶτε καὶ πίνετε ὅλη τὴν ἡμέρα, γιὰ νὰ μὲ ἀνα-

γκάσετε νὰ παντρευτῶ ἓναν ἀπὸ σᾶς. Ζαίρετε καλὰ
ὅλοι σας πῶς αὐτό, ποὺ κάνετε, μὲ στενοχωρεῖ πολύ.
Καταστρέφετε τὴν περιουσία τοῦ γιοῦ μου, κι ἐκεῖ-
νος ἐξαιτίας μου ὑποφέρει τόσο.

» Γιὰ νὰ λείψουν ὅλ' αὐτὰ καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ὁ καθένας,
ἀποφάσισα πιά κι ἐγὼ νὰ παντρευτῶ ἓναν ἀπὸ σᾶς,
τὸν πιὸ ἄξιο. Θέλω ὅμως ὁ νέος ἄντρας μου νὰ
μὴν εἶναι κατώτερος ἀπὸ τὸν πρῶτο, τὸν ξακουσμένον
Ὀδυσσεά. Ἐκεῖνος πολὺ εὐκόλα τέντωνε αὐτὸ τὸ τόξο

καὶ περνοῦσε τὴ σαΐτα ἀπὸ τὶς τρύπες δώδεκα τσεκουριῶν.

»Ὅποιος λοιπὸν ἀπὸ σᾶς θέλει νὰ μὲ παντρευ-
τῇ, ἃς προσπαθήσῃ νὰ τεντώσῃ αὐτὸ τὸ τόξο καὶ νὰ
περάσῃ τὴ σαΐτα ἀπὸ τὶς τρύπες τῶν δώδεκα τσε-
κουριῶν, ποὺ θὰ στήσω. Ἄν τὸ κατορθώσῃ, σᾶς δί-
νω τὸ λόγο μου, πῶς θὰ γίνω γυναῖκα του. Ἄν
ὅμως κανεὶς δὲ μπορέσῃ νὰ τὸ κάμῃ, θὰ πῇ πῶς δὲν
ἀξίζετε νὰ παντρευτῇτε τὴ γυναῖκα τοῦ Ὀδυσσέα·
καὶ τότε νὰ φύγετε ἀπὸ δῶ καὶ ν' ἀφήσετε ἤσυχο τὸ
σπίτι μου.

»Ἐμπρὸς λοιπόν! Πάρετε αὐτὸ τὸ τόξο καὶ τὶς
σαΐτες, στήσετε τὰ τσεκούρια καὶ δοκιμάσετε».

Αὐτὰ εἶπε ἡ βασίλισσα· καὶ οἱ μνηστῆρες δέχτηκαν
μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση τὸ ἀγώνισμα, ποὺ τοὺς ἔβα-
λε. Σὲ λίγο εἶχαν στήσῃ στὴ σειρὰ τὰ δώδεκα τσε-
κούρια κι ἄρχισαν νὰ δοκιμάζουν.

Ἐπαιρναν, ἕνας ἕνας, τὸ μεγάλο τόξο στὰ χέρια
καὶ προσπαθοῦσαν μὲ ὅλη τὴ δύναμή τους νὰ τεντώ-
σουν τὴ χορδὴ του. Τοῦ κάκου ὅμως! Τὰ χέρια τους, ἀ-
δύναμ' ἀπὸ τὸ καθημερινὸ μεθύσι κι ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη
διασκέδαση, κουράζονταν εὐκολα. Ὑστερ' ἀπὸ λίγες
δοκιμὲς ἕνας ἕνας ἄφηνε τὸ τόξο κι ἀποτραβιόταν
στὴ θέση του ντροπιασμένος.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔβλεπε ὅλ' αὐτὰ ἀπὸ τὸ κατώφλι, ποὺ κα-
θόταν, κουνοῦσε τὸ κεφάλι καὶ μὲ πικρὸ χαμόγελο
ἔλεγε μέσα του: «Τοῦ κάκου προσπαθεῖτε! Τὰ χέρια
σας δὲν εἶναι γιὰ τέτοιους ἀντρίκειους ἀγῶνες, παρὰ

μονάχα για να πετοῦν κόκκαλα στους ζητιάνους.
 "Αθλιοι, θα δῆτε σὲ λίγο τί σᾶς περιμένει!»

Δυὸ ἀκόμη εἶχαν μείνει ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες, ποὺ δὲν εἶχαν δοκιμάσει, ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ πιὸ χεροδύναμοι ἀπὸ ὅλους.

"Όταν τελείωσαν οἱ ἄλλοι, σηκώθηκαν κι αὐτοὶ νὰ δοκιμάσουν. Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ βγῆκαν ἀπὸ τὴν τραπεζαρία ὁ Φιλοίτιος κι ὁ Εὐμαιος, για νὰ φέρουν καὶ ἄλλο κρασί.

§ 69. Ὁ Ὀδυσσεὺς φανερώνεται στὸ Φιλοίτιο.

"Όταν ὁ Ὀδυσσεὺς εἶδε τοὺς δυὸ βοσκούς νὰ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴν τραπεζαρία, τοὺς ἀκολούθησε. Ἦρθε κοντὰ τους καὶ τοὺς ρώτησε σιγὰ: «Πῆτε μου, ἀδέρφια, τί θα κάνατε, ἂν αὐτὴ τῇ στιγμῇ ἐρχόταν ὁ κύριός σας ὁ Ὀδυσσεὺς; Ἐκεῖνον ἢ τοὺς μνηστῆρες θα βοηθούσατε;»

—«Ἀχ! ἂς ἐρχόταν ὁ κύριός μας καὶ τότε θα ἔβλεπες τί θα μπορούσα νὰ κάμω ἐγὼ γι' αὐτόν» ἀποκρίθηκε ὁ Φιλοίτιος μὲ ἀπόφαση καὶ μὲ θάρρος. Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς γύρισε καὶ εἶπε γρήγορα στὸν Εὐμαίο: «Πές, Εὐμαιε, στὸ σύντροφό σου, ἂν ἦρθε ὁ ἀφέντης σας ἢ ὄχι!»

Ὁ Εὐμαίος δὲν ἤθελε περισσότερο· ἔσκυψε ἀμέσως καὶ κάτι εἶπε σιγὰ στὸ ἄφτι τοῦ Φιλοίτιου:

«Ἀ!» εἶπε κι ἀνατινάχτηκε ὁ Φιλοίτιος, ξαφνισμένος καὶ κοιτάζοντας τὸν Ὀδυσσεὺ στα μάτια. «Πρέπει νὰ πιστέψω αὐτό, ποὺ ἄκουσαν τ' ἄφτιά μου;»

«Νὰ τὸ πιστέψης, Φιλοίτιε» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀ-

δυσσέας. «Κοίταξέ με καλά, δὲ μὲ γνωρίζεις; Μὰ καὶ πῶς νὰ μὲ γνωρίσης; τόσα χρόνια εἶμαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους μου κι ἔχω ἀλλάξει.

«Ἔπειτα φορῶ κι αὐτὰ τὰ κουρέλια. Κοίταξε ὅμως τὸ σημάδι αὐτό, ποὺ μοῦ ἔκαμε ὁ ἀγριόχοιρος ἄλλοτε στὸ κυνήγι, καὶ θὰ μὲ πιστέψης». Καί, ρίχνοντας μιὰ ματιὰ γύρω του, ἀνασήκωσε λίγο τὰ ροῦχα κι ἔδειξε τὸ σημάδι τῆς πληγῆς του.

«Ἄ! ἐσὺ εἶσαι, καλὲ μου ἀφέντη! ἐσὺ εἶσαι ὁ κύριός μου, ναί, τώρα σὲ γνωρίζω. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ποὺ σὲ εἶδα, δὲ γελάστηκα· δὲ μοῦ φάνηκες γιὰ ζητιάνος» ἔλεγε ὁ Φιλοίτιος, δακρυσμένος κι ἑτοιμος νὰ χυθῇ ἀπάνω στὸν Ὀδυσσεά καὶ νὰ τὸν φιλήσῃ.

Ἐκεῖνος ὅμως τὸν ἐμπόδισε καὶ τοῦ εἶπε σιγά: «Φτάνουν τὰ δάκρυα, Φιλοίτιε· τώρα ἔχομε ἄλλα νὰ κάμωμε, πιὸ σπουδαῖα. Βλέπω πῶς μονάχα ἐσεῖς οἱ δυὸ ἀπ' ὅλους τοὺς δούλους μοῦ μείνατε πιστοί. Ἄν μὲ βοηθήσῃ ὁ Θεὸς καὶ τιμωρήσω τοὺς μνηστῆρες, θὰ δῆτε πόσο εὐτυχισμένους θὰ κάμω καὶ τοὺς δυὸ σας. Ἀκοῦστε ὅμως τώρα τί πρέπει νὰ γίνῃ! Θὰ μποῦμε πρῶτα στὴν τραπεζαρία, ἐγὼ μπροστὰ καὶ σεῖς ὕστερ' ἀπὸ λίγο. Ἀφοῦ μποῦμε καὶ καθήσωμε, ἐγὼ θὰ ζητήσω τὸ τόξο ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες, νὰ δοκιμάσω τάχα τὴ δύναμή μου. Οἱ μνηστῆρες φυσικὰ θὰ θυμώσουν καὶ θ' ἀρχίσουν ἴσως νὰ μὲ βρίζουν· μπορεῖ ἀκόμη νὰ θελήσουν καὶ νὰ μὲ χτυπήσουν. Ἐσὺ τότε, Εὐμαιε, ἀπάνω στὴν ταραχή, πάρε μὲ τρόπο τὸ τόξο καὶ φέρε το σ' ἐμένα. Ὑστερα τρέξε στὴν Εὐρύκλεια καὶ πές της ἀπὸ μέρος μου, νὰ παραγγείλῃ στίς δοῦ-

λες νὰ κλείσουν καλὰ ὅλες τὶς πόρτες τοῦ παλατιοῦ. Ἐπειτα νὰ κλειστοῦν κι αὐτὲς ὅλες σὲ μιὰ κάμαρα καὶ νὰ μὴ βγοῦν ἔξω, ὅ,τι κι ἂν ἀκούσουν. Ἐσύ, Φιλοίτιε, νὰ κλείσης καλὰ τὴν ἐξώπορτα μὲ τὴν κλειδαριά καὶ μὲ τὸ σύρτη».

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς κι ἀμέσως πῆγε καὶ κάθησε στὴ θέση του. Σὲ λίγο μπῆκαν στὴν τραπεζαρία κι οἱ βοσκοὶ του.

§ 70. Ὁ Ὀδυσσεύς κατορθώνει ὅ,τι δὲν κατορθώνουν οἱ μνηστῆρες.

Ἐκείνη τὴ στιγμή δοκίμαζαν τὸ τόξο ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος.

Ὅλοι πίστευαν πὼς ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο θὰ κατάρθωνε νὰ τὸ τεντώσῃ. Μὰ οὔτε κι αὐτοὶ μπόρεσαν, ἂν καὶ ἔβαλαν ὅλα τους τὰ δυνατά.

Παράτησαν τότε τὸ τόξο καὶ κάθησαν στὴ θέση τους· καὶ ὁ Εὐρύμαχος καταστενοχωρεμένος φώναξε: «Ντροπὴ μας, νὰ εἴμαστε τόσο κατώτεροι στὴ δύναμη ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεύα! Τί θὰ πῇ γιὰ μᾶς ὁ κόσμος;»

Ὁ Ἀντίνοος ὅμως, χωρὶς νὰ ντραπῇ διόλου, πρόσταξε νὰ τοῦ γεμίσουν τὸ ποτήρι μὲ κρασί, τὸ ἄδειασε κι ὕστερα εἶπε γελώντας: «Ἄν δὲ μporέσαμε σήμερα, θὰ μπορέσωμε αὔριο· τί μ' αὐτό; Ἐχομε καιρό».

Ἡ Πηνελόπη ὅλη αὐτὴ τὴν ὥρα στεκόταν ὄρθια στὴ μέση τῆς τραπεζαρίας καὶ κοίταζε μὲ καρδιοχτύπι τὸν ἀγῶνα. Ὅταν εἶδε πὼς κανεὶς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες δὲν εἶχε μporέσει νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο, ἐτοιμάστηκε νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ τοὺς πῇ νὰ φύγουν.

Ἐκείνη τῇ στιγμή ἀκούει ἔξαφνα τὸ ζητιάνο νὰ φωνάζει: « Δῶστε καὶ σ' ἐμένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο, νὰ δοκιμάσω κι ἐγὼ τὴ δύναμή μου καὶ νὰ δῶ, ἂν μοῦ ἔμεινε ἀκόμη τίποτε ἀπ' αὐτήν, ἢ μοῦ ἔφυγε ὅλη ἀπὸ τὰ πολλὰ βάσανά μου! »

Οἱ μνηστῆρες, ὅταν ἄκουσαν τὰ λόγια αὐτά, θύμωσαν κι ἄρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρίζουν τὸν Ὅδυσσέα :

« Τρελάθηκες, παλιοζητιάνε! » τοῦ φώναξε ὁ Ἀντίνοος. « Ἐσύ, ἓνας γέρος, νὰ παραβγῆς μ' ἐμᾶς τὰ παλικάρια; Μήπως μέθυσες κι ἔχασες τὰ λογικά σου καὶ θέλεις νὰ μᾶς κάμης τὸν παλικαρά; Κάθισε αὐτοῦ στὴ θέση σου, κοίταξε νὰ χορτάσης καὶ σῶπαινε, νὰ μὴ σέ βρῇ κανένα κακὸ μεγάλο ἀπὸ τὴν αὐθάδειά σου ».

Τότε ἡ Πηνελόπη λέει μὲ αὐστηρὴ φωνή :

« Ντροπὴ σου, Ἀντίνοε, νὰ μιλῆς ἔτσι καὶ νὰ φοβερίζης τοὺς ξένους τοῦ σπιτιοῦ μου! Φοβήθηκες τάχα, μήπως ὁ ζητιάνος αὐτὸς τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ κερδίσῃ τὸ ἀγώνισμα, κι ὕστερα ζητήσῃ νὰ μὲ παντρευτῇ; Βέβαια οὔτε αὐτὸς οὔτε κανένας σας δὲ συλλογίστηκε παρόμοιο πρᾶμα ».

— « Δὲν εἴμαστε τόσο δὰ ἄμναλοι, βασιλίσσα, νὰ βάλωμε στὸ νοῦ μας τέτοιο πρᾶμα » ἀποκρίθηκε ὁ Εὐρύμαχος. « Τί θὰ πῇ ὁμως ὁ κόσμος, ὅταν μάθῃ πῶς ἐμεῖς, τ' ἀρχοντόπουλα, παραβγαίνομε μὲ τοὺς ζητιάνους; »

— « Αὐτὸ τὸ τόξο εἶναι τοῦ πατέρα μου, δηλαδὴ δικό μου » φώναξε τότε ὁ Τηλέμαχος. « καὶ μπορῶ νὰ τὸ κάμω ὅ,τι θέλω. Κανεὶς ἀπὸ σᾶς ἐδῶ ὅλους δὲ

μπορεί νά μ' ἐμποδίση, ἄν θέλω νά τὸ δώσω στὸν ξένο. Ἐσὺ ὅμως, μητέρα, πήγαινε, σέ παρακαλῶ, στήν κάμαρά σου καὶ κοίταξε τίς δουλειές σου, τὴ ρόκα καὶ τὸν ἀργαλειό σου. Ὅσο γιὰ τὸ τόξο, θὰ φροντίσω ἐγώ, ποὺ εἶμαι ὁ νοικοκύρης».

Ἡ Πηνελόπη ξαφνίστηκε ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ γιοῦ της· κι εὐχαριστημένη γιὰ τὸ θάρρος του, χαιρέτησε κι ἀνέβηκε στὸ ἀνώγι.

Τὴ στιγμή ἐκείνη ὁ Εὐμαιος πῆρε μὲ τρόπο τὸ τόξο καὶ τὴ θήκη μὲ τίς σαῖτες, καὶ δοκίμασε νά τὰ φέρῃ στὸν Ὀδυσσεά. Οἱ μνηστῆρες ὅμως τὸν εἶδαν καὶ ἄρχισαν νά φωνάζουν ὅλοι μαζὶ καὶ νά τὸν φοβερίζουν:

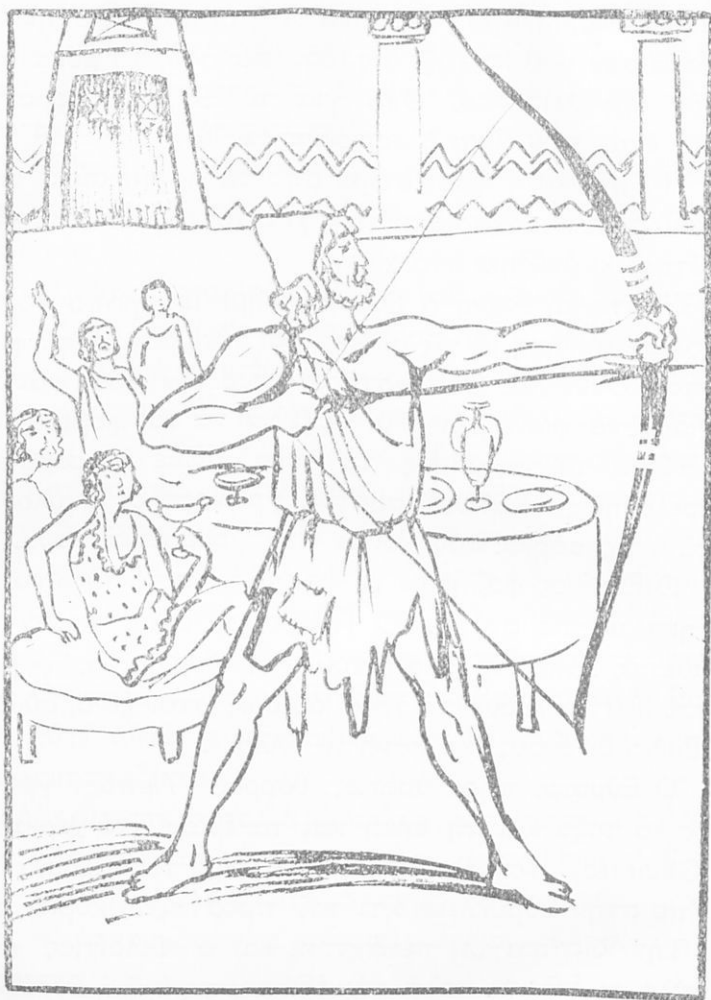
«Ποῦ τὸ πηγαίνεις τὸ τόξο, ἄθλιε χοιροβοσκέ! τρελάθηκες; Καθὼς φαίνεται, γρήγορα οἱ σκύλοι θὰ φᾶνε τίς σάρκες σου κοντὰ στὰ γουρούνια σου».

Ὁ Εὐμαιος φοβήθηκε κι ἄφησε πάλι τὸ τόξο καὶ τὴ θήκη μὲ τίς σαῖτες. Ὁ Τηλέμαχος ὅμως πετάχτηκε ἀμέσως ἀπὸ τὴ θέση του καὶ θυμωμένος φοβερὰ τοῦ λέει: «Δῶσε τὸ τόξο ἀμέσως στὸν ξένο, Εὐμαιε! Ἐμένα θ' ἀκοῦς καὶ κανέναν ἄλλο».

Ὁ Εὐμαιος πῆρε ἀμέσως θάρρος. Ἀρπαξε γρήγορα τὸ τόξο καὶ τὴ θήκη καὶ τὰ ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Ὀδυσσεά. Ὑστερα βγῆκε ἀπὸ τὴν τραπεζαρία καὶ εἶπε στήν Εὐρύκλεια ὅ,τι τοῦ πρόσταξε ὁ κύριός του.

Τὴν ἴδια στιγμή πετάχτηκε καὶ ὁ Φιλοίτιος στήν αὐλὴ κι ἔκλεισε καλὰ τὴν ἐξώπορτα, ἐνῶ ἡ Εὐρύκλεια μάζεψε κι ἔκλεισε ὅλες τίς δοῦλες σὲ μιὰ κάμαρα τοῦ παλατιοῦ.

Ὁ Ὀδυσσεάς, μόλις πῆρε στὰ χέρια τὸ τόξο, πρῶ-

τα τὸ κοίταξε παντοῦ μὲ πολλή προσοχή. Ὑστερα, ὅταν εἶδε πὼς ἦταν σὲ καλὴ κατάσταση, δοκίμασε νὰ τεντώσῃ τὴ χορδὴ μὲ τὸ δεξιὸν τοῦ χέρι.

Τὸ κατάρθωσε χωρὶς πολλή δυσκολία. Ἐπειτα ἀρπάζει μιὰ σαίτα, τὴ βάζει στὴ χορδὴ, σημαδεύει μιὰ στιγμὴ τὶς τρύπες τῶν τσεκουριῶν καὶ τὴ ρίχνει.

Ἡ σαίτα πέρασε ὅλες τὶς τρύπες καὶ καρφώθηκε στὸν ἀντικρινὸ τὸν τοῖχο.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς σήκωσε περήφανα τὸ κεφάλι καὶ φώναξε : « Βλέπεις, Τηλέμαχε, πῶς ὁ ξένος σου δὲ σὲ ντρόπιασε. Καὶ τὴ χορδὴ εὐκολὰ τέντωσε καὶ τὸ σημάδι πέτυχε. Φαίνεται πῶς βαστοῦν ἀκόμη τὰ χέρια του καὶ δὲν ταιριάζει νὰ τὸν περιπαίζουν καὶ νὰ τὸν καταφρονοῦν αὐτὰ ἐδῶ τὰ παλικάρια. Καί-ρὸς ὅμως εἶναι νὰ τελειώσωμε, ὅσο εἶναι ἀκόμη μέρα ».

Αὐτὰ εἶπε κι ἔγνεψε τοῦ γιοῦ του.

Στὴ στιγμή ἐκεῖνος ζώστηκε τὸ σπαθί, πῆρε στὸ χέρι τὸ κοντάρι καὶ στάθηκε κοντὰ στὸν πατέρα του. Ἀπὸ πίσω τους ἦρθαν καὶ οἱ δυὸ πιστοὶ τους δοῦλοι, ὁ Εὐμαιὸς καὶ ὁ Φιλοίτιος.

§ 71. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στοὺς μνηστήρες.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς ἔβγαλε γρήγορα τὰ κουρελιασμένα του τὰ ροῦχα, ἄδειασε μπροστά του ἀπὸ τὴ θήκη τὶς σαῖτες καί, κοιτάζοντας μὲ τρομερὴ ματιά τοὺς μνηστήρες, φώναξε : « Τὸ ἀγώνισμα, ποὺ ἔβαλε ἡ βασίλισσα τὸ ἔχω κερδίσει. Μοῦ μένει ὅμως καὶ ἄλλο ἓνα ἀκόμη ν' ἀποτελειώσω· καὶ σ' αὐτὸ μακάρι νὰ μὲ βοηθήσουν οἱ θεοί, ὅπως καὶ στὸ πρῶτο ».

Ἀμέσως ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια σημαδεύει τὸν Ἀντίνοο, πετᾷ τὴ σαῖτα καὶ τὸν πετυχαίνει στὴ μέση στὸ λαιμὸ τὴ στιγμή, ποὺ ἦταν ἑτοιμὸς ν' ἀδιδίᾳση κι ἄλλο ποτήρι.

Τὸ ποτήρι ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια του, ἐνῶ τὸ αἷμα ἄρχισε νὰ τρέχη μὲ ὀρμὴ· ἐκεῖνος ξαπλώθηκε χάμω νεκρὸς κι ἀναποδογύρισε μὲ τὸ πέσιμό του τὸ τραπέζι.

Όταν είδαν οι μνηστῆρες αὐτό, πετάχτηκαν ἀπάνω ταραγμένοι, καὶ μὲ ἄγριες φωνὲς ἄρχισαν νὰ βρίζουν τὸν Ὀδυσσεά καὶ νὰ τὸν φοβερίζουν:

«Τί ἔκαμες αὐτοῦ, ἄθλιε; Γιατί δὲν πρόσεξες; Σκότωσες τὸν καλύτερο νέο τῆς Ἰθάκης! Ποῦ εἶχες τὸ νοῦ σου; τὴν θὰ δῆς τί ἔχεις νὰ πάθης. Τὰ ὄρνια θὰ φᾶνε τὰ κρέατά σου».

Αὐτὰ ἔλεγαν οἱ ἀνόητοι, γιατί νόμιζαν πὼς ὁ Ὀδυσσεὺς σκότωσε τὸν Ἀντίνοο ἀπὸ ἀπροσεξία.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὁμως τοὺς ξανακοίταξε ἀγριεμένα καὶ τοὺς εἶπε:

«Παλιόσκυλα! Νομίζατε πὼς δὲ θὰ γύριζα ποτὲ ἀπὸ τὴν Τροία καὶ καταστρέφατε τὴν περιουσία μου, καὶ ζητούσατε νὰ πάρετε τὴ γυναῖκα μου, χωρὶς τὸ θέλημα της, ἐνῶ ἐγὼ ἤμουν ζωντανὸς ἀκόμη! Δοκίμασατε νὰ σκοτώσετε τὸ γιό μου, καὶ δὲν εἶχατε οὔτε φόβο ἀπὸ τοὺς θεούς, οὔτε ντροπὴ ἀπὸ τοὺς ἀν-

θρώπους! Ἦρθε ὅμως ἡ στερνή σας ὥρα· κανέναν ἀπὸ σᾶς δὲ θ' ἀφήσω ζωντανό».

§ 72. Οἱ μνηστῆρες ἐξολοθρεύονται.

Φόβος καὶ τρόμος ἔπιασε τοὺς μνηστῆρες, ὅταν ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια. Εὐθύς ἄρχισε ὁ καθένας τοὺς νὰ συλλογίζεται, πῶς θὰ μπορούσε νὰ γλιτώσῃ, κι ἔπαψαν νὰ μιλοῦν καὶ νὰ φωνάζουν.

Μονάχα ὁ Εὐρύμαχος ἔδειξε κάποιο θάρρος. Μίλησε στὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τοὺς συχωρήσῃ· καὶ ὑποσχέθηκε πῶς αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του θὰ τὸν ἀποζημιώσουν γιὰ ὅ,τι κακὸ τοῦ εἶχαν κάμει ὡς τότε:

«Τὰ κακουργήματα, ποὺ ἔγιναν ἐδῶ μέσα στὸ παλάτι μου, ζητοῦν ἐκδίκηση καὶ τιμωρία» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς. «Μὴν περιμένετε συχώρεση· διαλέξετε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο: ἢ νὰ πολεμήσετε σὰν ἄντρες, ἢ νὰ φύγετε, ἂν μπορέσετε».

Ὅταν ὁ Εὐρύμαχος ἄκουσε τὴ σκληρὴ αὐτὴ ἀπόκριση τοῦ Ὀδυσσεά, φώναξε στοὺς ἄλλους μνηστῆρες: «Σύντροφοι μὴ φοβηθῆτε! Ἄν καὶ βρεθήκαμε μονάχα μὲ τὰ σπαθιά μας, μπορούμε νὰ γλιτώσουμε· φτάνει νὰ μὴ δειλιάσουμε. Εἴμαστε πολλοὶ καὶ οἱ ἐχτροί μας δυὸ μονάχα. Ἄς τραβήξωμε τὰ σπαθιά, κι ἄς χυθοῦμε ὅλοι μαζί καταπάνω τους».

Αὐτὰ εἶπε κι ἔκαμε αὐτὸς πρῶτος τὴν ἀρχὴ νὰ ὀρμήσῃ. Τὴν ἴδια ὅμως στιγμή μιὰ σαϊτιά τοῦ Ὀ-

δυσσέα πέρασε τὸ στῆθος του καὶ τὸν ξάπλωσε νεκρὸ στὸ πάτωμα.

Ὅ,τι ἔκαμε ὁ Εὐρύμαχος, θέλησε νὰ τὸ κάμη καὶ ἄλλος ἓνας ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες. Χύθηκε κι αὐτὸς μὲ ξεγυμνωμένο σπαθὶ καταπάνω στὸν Ὀδυσσεά καὶ στὸν Τηλέμαχο. Ὁ Τηλέμαχος ὁμως πρόλαβε καὶ μὲ μιὰ κονταριά του τὸν ἀποτελείωσε.

Τότε γυρίζει καὶ λέει στὸν πατέρα του:

«Μοῦ φαίνεται, πατέρα, πὼς πρέπει νὰ ὀπλιστοῦμε καλύτερα καὶ νὰ ὀπλίσωμε καὶ τοὺς δυὸ πιστοὺς μας ὑπηρέτες».

—«Ἡ γνώμη σου εἶναι καλή, Τηλέμαχε. Τρέξε λοι-

πὸν καὶ φέρε ἀπὸ τὴν ὀπλοθήκη τὴν πανοπλία μου καὶ ἄφθονα ὅπλα, ἀρμάτωσε καὶ τοὺς [δυὸ πιστοὺς μας ὑπηρέτες, γιατί οἱ σαῖτες μου σὲ λίγο τελειώνουν».

Ὁ Τηλέμαχος ἔτρεξε ἀμέσως στὴν ὀπλοθήκη καί,

ἀφοῦ διάλεξε τέσσερεις καλὰς περικεφαλαῖες, τέσσε-
ρεις μεγάλες ἀσπίδες, ἄρκετὰ κοντάρια καὶ ἄρκετὲς σαῖ-
τες, τὰ ἔφερε ὅλα γρήγορα στὸν πατέρα του.

Πρῶτος ὠπλίστηκε ὁ Τηλέμαχος κι ὕστερα οἱ δυὸ
ὑπηρέτες. Στὸ μεταξύ ὁ Ὀδυσσεύς ἐξακολουθοῦσε
νὰ σημαδεύη τοὺς μνηστῆρες, κι ἓνα ἓνα νὰ τοὺς
σκοτώνῃ.

Ὅταν ὅμως εἶδε πῶς εἶχαν τελειώσει οἱ σαῖτες, ἄφησε
κάτω τὸ τόξο κι ἀμέσως φόρεσε τὴν περικεφαλαία,
ἐπίασε μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι τὴν ἀσπίδα καὶ μὲ
τὸ δεξιὸ τὸ κοντάρι, κι ἐτοιμάστηκε ν' ἀρχίσῃ τὸ κον-
τάρισμα.

Τὴ στιγμὴ ὅμως ἐκείνη βλέπει τὸ βοσκό, τὸ Μελάν-
θιο, νὰ κουβαλῇ στὴν τραπεζαρία διάφορα ὅπλα καὶ
νὰ τὰ μοιράζῃ στοὺς μνηστῆρες.

Ταράχτηκε ὁ Ὀδυσσεύς, ὅταν εἶδε αὐτό, μὰ δὲν ἐ-
δείλιασε. Κατάλαβε τί ἔγινε, κι ἀμέσως προστάζει
τὸν Εὐμαῖο καὶ τὸν Φιλοίτιο νὰ τρέξουν καὶ νὰ κλεί-
σουν καλὰ τὴν ὀπλοθήκη, νὰ πιάσουν ἔπειτα καὶ
νὰ δέσουν τὸ Μελάνθιο κι ὕστερα νὰ ἔρθουν κοντά του.

Οἱ δυὸ βοσκοὶ ἔκαμαν πρόθυμα ὅ,τι τοὺς πρόσταξε
ὁ κύριός τους. Ἔτρεξαν στὴν ὀπλοθήκη, ἐπίασαν τὸ Με-
λάνθιο, τὸν ἔδεσαν χεροπόδαρα, ἔκλεισαν καλὰ τὴν
πόρτα της καὶ ὕστερα ἦρθαν κοντὰ στὸν Ὀδυσσεύα.

Ἐφτασαν σὲ πολὺ κατάλληλη στιγμὴ. Πολλοὶ ἀπὸ
τοὺς μνηστῆρες, ὠπλισμένοι μὲ κοντάρια καὶ ἀσπίδες,
χύθηκαν καταπάνω στὸν Ὀδυσσεύα καὶ στὸν Τη-
λέμαχο, κι ἄρχισαν νὰ τοὺς κονταρίζουν.

Γιὰ καλὴ τους τύχη ὅμως κανέν' ἀπὸ τὰ κοντά-

ρια δὲν πέτυχε· ἐνῶ τὰ κοντάρια τοῦ Ὀδυσσέα καὶ τοῦ Τηλέμαχου σκότωσαν τέσσερεις ἄλλους μνηστῆρες.

Δείλιασαν τότε οἱ ἄλλοι κι ἄρχισαν νὰ πισωδρομοῦν. Σὲ λίγο ὅμως πάλι πῆραν θάρρος καὶ χύθηκαν καταπάνω τους μὲ λίσσα. Ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ τρεῖς βοηθοὶ του δὲν ἔχασαν καθόλου τὸν καιρὸ τους. Ἐξακολουθοῦσαν νὰ τοὺς χτυποῦν μὲ τὰ κοντάρια καὶ ὁλοένα νὰ τοὺς ἐξολοθρεύουν.

Τότε χτυπήθηκε καὶ ὁ κακὸς ὁ Κτήσιππος, ποὺ εἶχε πετάξει τὸ κόκκαλο τοῦ βοδιοῦ στὸν Ὀδυσσεά. Τὸν ἐχτύπησε μὲ τὸ κοντάρι κατάστηθα ὁ γελαδάρης ὁ Φιλοίτιος· κι ὅταν τὸν εἶδε νὰ πέφτη χάμω νεκρός, τοῦ εἶπε: «Τώρα πιά τελείωσαν οἱ ἀδικίες καὶ οἱ βρισιές σου, Κτήσιππε. Πάρε αὐτὸ τὸ δῶρο ἀπὸ μένα γιὰ τὸ κόκκαλο ποὺ πέταξες τοῦ ἀφεντικοῦ μου!»

Σὲ λίγο τελείωσαν τὰ κοντάρια τῶν μνηστήρων. Τότε πιά, ἀπελπισμένοι ὅλως διόλου, ἔτρεχαν ἐδῶ κι ἐκεῖ γιὰ νὰ γλιτώσουν, σὰν τὰ βόδια τὸ καλοκαίρι, ὅταν τὰ πιάνη ἡ μύγα.

Ἄλλοι τρύπωναν κάτω ἀπὸ τὰ τραπέζια καὶ τὰ καθίσματα· ἄλλοι προσπαθοῦσαν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ μιὰ μικρὴ πόρτα τῆς τραπεζαρίας, κι ἄλλοι νὰ πηδήσουν ἀπὸ τὰ παράθυρα. Τίποτε ὅμως δὲν κατῴρωναν· γιατί ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τοὺς συντρόφους του, ἕνα ἕνα τοὺς χτυποῦσαν μὲ τὰ κοντάρια, ὥσπου τοὺς ἀποτελείωσαν ὅλους.

Μονάχα ὁ τραγουδιστὴς ὁ Φήμιος γλίτωσε. Ὅταν εἶδε νὰ σκοτώνωνται οἱ μνηστῆρες, κρύφτηκε κάτω ἀπὸ ἕνα κάθισμα καὶ ἀπὸ κεῖ φώναξε στὸν Ὀδυσσεά: «Λυ-

πήσου με, δοξασμένε βασιλιά μου, καὶ μὴ μὲ σκοτώ-
σης τὸν ἄμοιρο μαζί μὲ τοὺς μνηστῆρες! Εἶμαι ὁ
τραγουδιστὴς ὁ Φῆμιος, ποὺ μοῦ χάρισαν οἱ θεοὶ τὸ
δῶρο νὰ τραγουδῶ τὰ κατορθώματα τῶν θεῶν καὶ
τῶν ἡρώων. Ἐρχόμουν ἐδῶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ὁ δυσ-
τυχισμένος καὶ τραγουδοῦσα, ὅταν διασκέδαζαν οἱ
μνηστῆρες. Μ' ἔφερναν μὲ τῇ βία, γιατί καὶ περισ-
σότεροι καὶ δυνατώτεροι ἦσαν ἀπὸ μένα. Ἄν δέ
μὲ πιστεύης, ρώτησε καὶ τὸν Τηλέμαχο.»

Ὁ Τηλέμαχος βεβαίωσε τὰ λόγια του, κι ἔτσι γλί-
τωσε ἀπὸ τὸ θάνατο αὐτὸς μονάχα.

§ 73. Τιμωροῦνται καὶ οἱ κακὲς δοῦλες.

Ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς εἶδε πῶς σκοτώθηκαν ὅλοι οἱ μνη-
στῆρες, πρόσταξε τὸ γιό του νὰ καλέσῃ τὴν Εὐ-
ρύκλεια. Ἐκείνη ἔτρεξε ὅσο μποροῦσε πιὸ γρήγορα.

Ὅταν βρέθηκε μπροστὰ σὲ τόσοι σκοτωμένους
καὶ ἀντίκρισε τὸν κύριό της μὲ τὰ ὅπλα στὰ χέρια,
κατάλαβε τί ἔγινε· κι ἀπὸ τὴ μεγάλη συγκίνηση
πῆγε νὰ ξεφωνίσῃ:

«Βάσταξε τὴν ταραχή σου, μανούλα, καὶ μὴ φωνά-
ζεις» τῆς λέει τότε ὁ Ὀδυσσεὺς. «Δὲν εἶναι καιρὸς
ἀκόμα νὰ μᾶς ἀκούσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ μάθῃ τί ἔγινε
ἐδῶ μέσα. Μὰ ἔλα, πές μου τώρα, πόσες ἀπὸ τίς ὑπη-
ρέτριες φάνηκαν πιστὲς τὸν καιρὸ ποὺ ἔλειπα, καὶ πό-
σες ἄπιστες;»

—«Ἀπὸ τίς πενήντα, ποὺ ἔχομε στὸ παλάτι, παιδί
μου, οἱ δώδεκα σὲ ἀπαρνήθηκαν καὶ πῆγαν μὲ τὸ

μέρος τῶν μνηστήρων. Κανένα δὲν ντρέπονταν καὶ δὲν ἄκουαν, μήτε κι αὐτὴν ἀκόμη τῇ βασιλίσσᾳ ».

—« Πήγαινε νὰ μοῦ τὶς φέρης ὅλες αὐτὲς ἐδῶ ἀμέσως » πρόσταξε ὁ Ὀδυσσεάς.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔκαμε πρόθυμα ὅ,τι τῆς παράγγειλε ὁ κύριός της. Ὄταν οἱ δώδεκα δοῦλες παρουσιάστηκαν μπρὸς στὸν Ὀδυσσεά, ἐκεῖνος τὶς ἀγριοκοίταξε καὶ τὶς πρόσταξε νὰ βγάλουν στὴν αὐλὴ ὅλους τοὺς σκοτωμένους, κι ὕστερα νὰ καθαρίσουν ἀπὸ τὰ αἵματα τὴν τραπεζαρία, τὰ τραπέζια, τὰ καθίσματα καὶ τὸ πάτωμα.

Ἐκεῖνες τρέμοντας ἔκαναν ὅ,τι τὶς πρόσταξε ὁ κύριός τους· κι ὅταν τελείωσαν αὐτὴν τὴ φοβερὴ ἐργασία μὲ μιὰ προσταγὴ τοῦ τὶς ἄρπαξαν οἱ δυὸ βοσκοί, τὶς ἔφεραν σ' ἓνα παράμερο μέρος τοῦ παλατιοῦ κι ἐκεῖ τὶς τιμώρησαν ὅπως τοὺς ἔπρεπε. Ἔτσι τιμωρήθηκε καὶ ὁ Μελάνθιος.

Τότε ὁ Ὀδυσσεάς λέει στὴν Εὐρύκλεια:

« Τρέξε τώρα, μανούλα, καὶ φέρε μου ἐδῶ τὶς πιστές μου δοῦλες. Ὑστερα ἀνέβα γρήγορα στὰ δωμάτια τῆς κυρίας σου καὶ πές της ὅ,τι εἶδες καὶ ὅ,τι ἄκουσες ».

Ἡ Εὐρύκλεια ἔτρεξε πάλι στὴν κάμαρα, ὅπου ἦταν κλεισμένες οἱ δοῦλες, καὶ λέει σ' αὐτὲς μὲ μεγάλη χαρά: « Ἦρθε ὁ ἀφέντης μας, τὸ ξαίρετε; Τρέξετε στὴ μεγάλη τραπεζαρία νὰ τὸν χαιρετήσετε! » Ὑστερα ἀνέβηκε στὸ ἀνώγι, γιὰ νὰ τὸ πῇ καὶ στὴν Πηνελόπη.

Οἱ δοῦλες ἔτρεξαν στὴν τραπεζαρία καὶ εἶδαν τὸν Ὀδυσσεά νὰ συνομιλῇ μὲ τὸ γιό του. Ἦρθαν κον-

τά, τὸν περιτριγύρισαν καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια τοῦ φιλοῦσαν τὰ χέρια. Ἐκεῖνος τὶς χαιρετοῦσε μὲ συγκίνηση, μία μία.

§ 74. Ἡ Πηνελόπη ἀναγνωρίζει τὸν ἄντρα της.

Ὅταν ἡ Εὐρύκλεια μπῆκε λαχανιασμένη στὸ δωμάτιο τῆς κυρίας της, τὴ βρῆκε ἀνήσυχη καὶ ἔτοιμη νὰ κατεβῇ κάτω. Ἦθελε νὰ μάθῃ τί ἦταν οἱ φωνές καὶ ὁ μέγας θόρυβος, ποὺ ἄκουε τόσην ὥρα κάτω στὴν τραπεζαρία :

« Ἦρθες λοιπὸν ἐπιτέλους, καλή μου κυρούλα; » εἶπε, μόλις ἀντίκρισε τὴν Εὐρύκλεια « Ποῦ ἦσουν τόση ὥρα ; τί γίνονται οἱ ἄλλες δοῦλες καὶ δὲ φαίνονται ; Θέλω νὰ μάθω τί γίνεται κάτω στὴ μεγάλη τραπεζα-

ρία και δὲν ἔχω καμιὰ νὰ ρωτήσω. Μήπως ὁ Τηλέμαχος πιάστηκε μὲ κανέναν ἀπ' αὐτούς; Ἀκούω κάτω μεγάλη ταραχή και δὲν ξαίρω τί γίνεται».

—«Ἡσύχασε, καλή μου κυρία, καὶ μὴ στενοχωριέσαι πιά. Μὴ βάζης ὅλο τὸ κακὸ στὸ νοῦ σου!» ἀποκρί-

θηκε ἡ Εὐρύκλεια. «Οἱ θεοὶ μᾶς λυπήθηκαν, ἐσένα, τὸ παιδί σου κι ὅλους μας, καὶ μᾶς γλίτωσαν ἀπὸ τὸ μεγάλο κακὸ, ποὺ μᾶς τυραννοῦσε ὡς τώρα.

» Ἦρθε ὁ Ὀδυσσεύς, ποὺ περιμέναμε τόσα χρόνια! Ἦρθε ὁ κύριός μου κι ἐξωλόθρεψε ὅλους τοὺς μνηστῆρες! Κατέβα κάτω νὰ δῆς καὶ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου. Δὲ μπορῶ περισσότερο νὰ σοῦ πῶ· τρέμω σύγκορμη καὶ ἡ καρδιά μου χτυπᾷ δυνατὰ καὶ γρήγορα. Μοῦ φαίνεται πῶς θὰ ξεψυχήσω ».

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Πηνελόπη, τὰ ἔχασε καὶ δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ τ' ἀφτιά της. Κοίταξε μονάχα τὴν Εὐρύκλεια ἀπὸ πάνω ὡς κάτω καὶ τῆς εἶπε αὐστηρά:

«Τί ἔπαθες, γερόντισσά μου, καὶ μοῦ λές τέτοια παραμύθια; Ἡ δὲν εἶσαι στὰ σωστά σου ἢ μὲ περ-
νᾶς γιὰ μωρὸ παιδί, ἀφοῦ θέλεις νὰ πιστέψω τέτοια
ἀπίστευτα πράματα».

—«Ὅχι, κόρη μου, νὰ σὲ χαρῶ! ὄχι, καλή μου κυρία, δὲ σὲ γελῶ» ἀποκρίθηκε ἀμέσως ἡ Εὐρύκλεια.
«Σοῦ ὀρκίζομαι στὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ μας, δὲν εἶναι ψέμα. Ἦρθε ὁ κύριος κι εἶναι κάτω· εἶναι κεῖνος ὁ
ζητιάνος, ποὺ εἶδες καὶ μίλησες χτὲς τὸ βράδυ μαζί
του. Ἄν δὲ μὲ πιστεύης, κοίταξε ἀπ' αὐτὸ τὸ πα-
ράθυρο κάτω στὴν αὐλή».

Ἡ Πηνελόπη ἔτρεξε στὸ παράθυρο καὶ κοίταξε ἀπὸ
κεῖ· καὶ μόλις εἶδε τὸ σωρὸ τῶν σκοτωμένων, φώνησε:

«ὦ Δία! δοξασμένος νὰ εἶσαι, ποὺ μᾶς γλίτωσες.
Μὰ ἡ τιμωρία τους ἦταν μεγάλη Πέθαναν τόσο νέοι,
καὶ ἀλίμονο στοὺς κακόμοιρους τοὺς δικούς τους!»

Ἐπειτα μὲ δάκρυα στὰ μάτια γυρίζει πάλι στὴν Εὐ-
ρύκλεια καὶ τὴ ρωτᾷ:

«Ἦρθε λοιπὸν πραγματικὰ ὁ Ὀδυσσεάς; Νὰ τὸ πι-
στέψω; Καὶ πῶς κατώρθωσε μονάχος του νὰ ἐξο-
λοθρέψῃ τόσοις μνηστήρες;»

Ἡ Εὐρύκλεια ἀποκρίθηκε:

«Πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ θαῦμα, κόρη μου, δὲν τὸ εἶδα
μὲ τὰ μάτια μου· ἄκουσα μόνάχα τίς φωνὲς καὶ τὰ βογ-
γητὰ τῶν σκοτωμένων. Ὁ Τηλέμαχος μᾶς εἶχε κλεί-
σει ὅλες τίς ὑπηρέτριες σ' ἓνα δωμάτιο κάτω, καὶ ἀπὸ
κεῖ ἀκούαμε τὸ κακό, ποὺ ἔγινε. Ὅταν ὕστερα μὲ φώ-
νηξε ὁ ἴδιος στὴν τραπεζαρία, τότε εἶδα ὅλους τοὺς
μνηστήρες σκοτωμένους καὶ βουτημένους στὸ αἷμα,

καὶ τὸν κύριό μου νὰ στέκεται στὴ μέση σὰ λιοντάρι. Τότε μὲ πρόσταξε νὰ σοῦ μηνύσω, νὰ κατεβῆς καὶ νὰ τὸν δῆς. Ἔλα λοιπόν, κόρη μου, γρήγορα! Ὅλα ἔγιναν ὅπως τὰ θέλαμε ».

Ἡ Πηνελόπη καὶ πάλι δὲν πίστεψε. Νόμιζε πὼς κάποιος θεὸς θὰ σκότωσε τοὺς μνηστῆρες, θέλοντας νὰ τοὺς τιμωρήσῃ γιὰ τὴν κακὴ τους διαγωγή. Ὡστόσο ὁμως ξεκίνησε νὰ κατεβῇ, γιὰ νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ποὺ τέτοια πράγματα εἶχε κατορθώσει.

Στὸ μεταξύ ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε καὶ πλύθηκε καὶ ντύθηκε γρήγορα τὴν ὥραία φορεσιά, ποὺ τοῦ εἶχε χαρίσει ἡ βασίλισσα Ἀρήτη. Ὑστερα φόρεσε τὰ πέδιλά του, κι ἔτσι συγυρισμένος ἦρθε κοντὰ στὸ παιδί του.

Ἀπὸ τὴ χαρὰ τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε, καὶ φαινόταν νεώτερος ἀπὸ πρωτύτερα μὲ τὴν περήφανη ματιὰ καὶ τὴ μεγαλόπρεπη κορμοστασιά του.

Τὴ στιγμή ἐκείνη μπῆκε καὶ ἡ Πηνελόπη στὴν τραπεζαρία. Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατὰ καὶ τὰ γόνατά της ἄρχισαν νὰ τρέμουν: «Νὰ εἶναι τάχα ἀληθινά;» συλλογίζεται.

Μὰ νά! σὲ λίγο ἀντίκρισε τὸ γιό της κι ἓναν ξένο καλοφορεμένο κοντὰ του: «Πόσο μοιάζει τοῦ Ὀδυσσεύς μου ἀλήθεια! Μ' ἂν μὲ γελοῦν τὰ μάτια μου καὶ εἶναι κανένας ξένος, ποὺ τοῦ μοιάζει; Ἄς δοκιμάσω πρῶτα» εἶπε μέσα της· κι ἀμέσως πλησιάζει, χαιρετᾷ τὸν ξένο καὶ λέει στὸ γιό της:

«Νὰ μὲ συμπαθήσῃς, παιδί μου, ἂν πῶ τώρα κανένα παράστρατο· μὰ δὲν εἶμαι, θαρρῶ, στὰ σύγκαλά μου.

Ὁνειρεύομαι ἢ εἶμαι ξύπνια; εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ βλέπω τώρα, ἢ μὲ γελοῦν τὰ μάτια μου; Ἡ Εὐρύκλεια μοῦ εἶπε πῶς ὁ ξένος αὐτὸς εἶναι ὁ πατέρας σου. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό, παιδί μου; Γιατὶ ὁ νοῦς μου δὲ μπορεῖ νὰ τὸ χωρέσῃ».

—«Εἶναι ἀλήθεια, μητέρα, κι ἀπορῶ, πῶς ὕστερα ἀπὸ χωρισμὸ τόσων χρόνων μένεις τόσο κρύα καὶ ἀσυγκίνητη μπροστὰ σὲ τέτοια εὐτυχία» ἀπάντησε ὁ Τηλέμαχος, ἀπορώντας γιὰ τὸ δισταγμὸ τῆς μητέρας του.

—«Ἄφησε, παιδί μου, τὴ μητέρα σου νὰ μὲ δοκιμάσῃ πρῶτα» εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς «καὶ μὴν ἀπορῆς, ποὺ δυσκολεύεται νὰ τὸ πιστέψῃ· καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος νομίζω πῶς ὀνειρεύομαι αὐτὴ τὴ στιγμή».

Ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε:

—«Ὅ,τι εἶδαν τὰ μάτια μου λίγο πρωτύτερα ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς κάμαράς μου στὴν αὐλή, μοῦ φάνηκε ἀνώτερο ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου· μοῦ φάνηκε ἔργο θεϊκό. Γι' αὐτό, ἂν καὶ ἡ θωριὰ καὶ ἡ φωνὴ καὶ ἡ κορμοστασιὰ τοῦ ξένου αὐτοῦ φωνάζουν σὲ μένα, πῶς εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου Ὀδυσσεύς, ἐγὼ ὥστόσο δὲν τολμῶ νὰ τὸ πιστέψω· καὶ νομίζω πῶς αὐτὸς ἐδῶ ὁ ξένος μας θὰ εἶναι κανένας θεός, μεταμορφωμένος στὸν ἄντρα μου».

—«Ὁχι, ἀγαπημένη μου Πηνελόπη!» εἶπε τότε ὁ Ὀδυσσεύς συγκινημένος. «Δὲν εἶμαι θεός· εἶμαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ ἄντρας σου. Νά, καὶ τὸ σημάδι τῆς πληγῆς μου..... Θέλεις νὰ σοῦ πῶ καὶ πῶς εἶναι ἡ κρεβατοκάμαρά μας;»

Ἡ Πηνελόπη δὲ βάσταξε πιά. Τὰ γόνατά της ἔτρεμαν καὶ τὰ δάκρυα ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἀπὸ τὰ μάτια της. Στὴ στιγμή ἔγειρε τὸ ὠραῖο κεφάλι της στὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἀγκάλιασε σφιχτὰ καὶ τοῦ εἶπε λιγοθυμισμένα: «ὦ, τώρα τὸ πιστεύω. Εἶσαι ὁ ἀγαπημένος μου Ὀδυσσεάς, ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ μου!»

Ἀμέσως τότε ἔπεσε ἀπάνω τους καὶ ὁ γιὸς τους· μετὰ τὰ δύο του χέρια ἀγκάλιασε τὰ κεφάλια τους κι ἔσμιξε κι αὐτὸς μαζί τους τὰ δάκρυα καὶ τὰ φιλιὰ του.

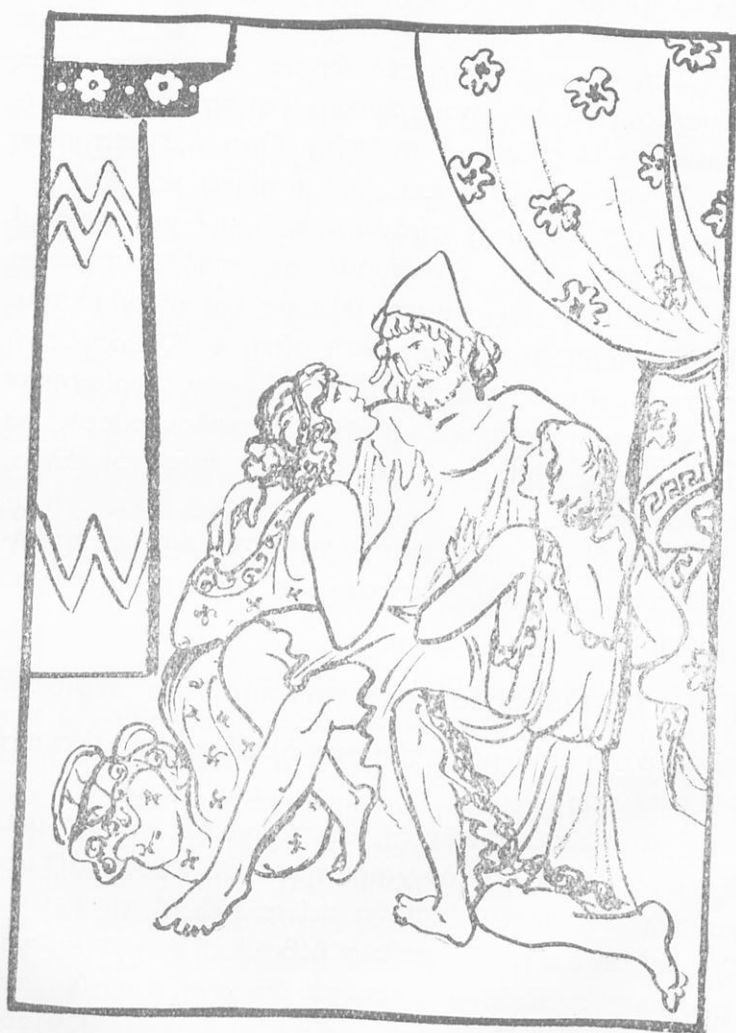
Πολλὴ ὥρα ἔμεινε στὴ θέση αὐτὴ ὁ Ὀδυσσεάς, ἡ Πηνελόπη, καὶ ὁ γιὸς τους. Μὰ κι ὅταν χωρίστηκαν καὶ κάθησαν στὰ καθίσματα, ἐξακολουθοῦσαν νὰ κοιτάζουν οἱ τρεῖς τους μετὰ χαρά, ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, καὶ νὰ κλαῖνε.

Ὑστερα διηγήθηκαν μεταξύ τους σύντομα τὰ παθήματά τους, ὥσπου, κατακουρασμένοι πιά, πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν (9).

§ 75. Ὁ Ὀδυσσεάς στὸ πατρικὸ του περιβόλι.

Τὴν ἄλλη μέρα, μόλις ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεάς, εἶπε στὴ γυναῖκα του :

«Ἐγὼ τώρα, Πηνελόπη, θὰ πάω στὸν πατέρα μου, ἔξω στὸ χτῆμα, νὰ τὸν χαιρετήσω. Θὰ πάρω μαζί μου καὶ τὸν Τηλέμαχο. Ἐσὺ θὰ μείνης ἐδῶ μετὰ τις δοῦλες. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο θὰ μάθουν βέβαια οἱ συγγενεῖς τῶν σκοτωμένων τὸ θάνατό τους καὶ θὰ γίνῃ, πιστεύω, ταραχὴ στὴν πόλιν. Μὴ φοβηθῇς διόλου! Κλείσου στὴν κάμαρά σου καὶ κοίταξε τὴ δουλειά σου. Οἱ θεοί, πιστεύω, νὰ τὰ φέρουν καὶ πάλι δεξιά».

Ἄφοῦ εἶπε αὐτά, συγυρίστηκε, ὥπλίστηκε, πῆρε μαζί του ὥπλισμένους τὸν Τηλέμαχο καὶ τοὺς δυὸ βοσκούς του, καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ χτῆμα τοῦ πατέρα του.

Ἦταν πρωὶ ἀκόμη, ὅταν ξεκίνησαν ἀπὸ τὸ παλάτι. Ὁ ἥλιος δὲν εἶχε βγῆ. Οἱ πετεινοὶ λαλοῦσαν στὶς αὐλές κι οἱ κορυδαλλοί, ἀθώρητοι ψηλὰ στὸν οὐρανό, σκορποῦσαν ἀπὸ κεῖ τὸ ὁμορφο κελάδημά τους.

Οἱ δρόμοι ἦταν ἀκόμη ἔρημοι, καὶ μόνο δυὸ τρεῖς ζευγολάτες ἀπάντησαν. Ὁ Ὀδυσσεὺς περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὴν πόλη συγκινημένος. Εἴκοσι χρόνια ἔχει νὰ τῇ δῇ καὶ νὰ περάσῃ μέσα στοὺς δρόμους της. Καὶ τώρα, ποὺ τοὺς διαβαίνει καὶ ξαναβλέπει τὰ σπίτια, τοὺς ναοὺς, τὶς πλατεῖες καὶ κάτω κάτω τὸ λιμάνι τῆς πατρίδας του, νιώθει μεγάλη χαρά. Πῶς θέλει νὰ σταματήσῃ καὶ κοιτάζοντας ὥρες πολλὲς τὴν πόλη, ὅπου γεννήθηκε κι ὅπου μεγάλωσε, νὰ τῇ χορτάσῃ! Μὰ μὲ ὅλη τὴν ἐπιθυμία, ποὺ ἔχει, δὲν τὸ κάνει· προχωρεῖ μὲ τῇ συνοδείᾳ του βιαστικά, κι ὕστερα ἀπὸ λίγη ὥρα φτάνουν στὸ χτῆμα. Βρίσκουν τὴν πόρτα ἀνοιχτὴ καὶ μπαίνουν μέσα.

Τὸ χτῆμα αὐτὸ ἦταν πολὺ μεγάλο καὶ καλλιεργημένο ὅλο. Εἶχε κι ἀμπέλι, εἶχε καὶ φρουτόδεντρα, εἶχε καὶ λαχανόκηπο. Ἐκεῖ ἦταν καὶ ἓνα μικρὸ σπιτάκι, ὅπου κατοικοῦσε ὁ γέρο-Λαέρτης, καὶ μιὰ ξεχωριστὴ καλύβα, ὅπου κοιμόνταν οἱ δοῦλοι.

Μόλις μπῆκαν μέσα, λέει ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ γιὸ καὶ στοὺς βοσκούς του:

ἽΟδύσσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ'. Διημ. Ἔκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη

13

«Ἐσεῖς μπη̃τε στὸ σπῑτί κι ἐτοιμάστε κάτι, γιὰ νὰ φᾶμε. Νά, πάρτε καὶ τὰ ὄπλα μου! Ἐγὼ θὰ πάω ν' ἀνταμώσω τὸν πατέρα μου. Μοῦ φαίνεται πὼς βλέπω κάποιον γέρο ἐκεῖ πέρα νὰ δουλεύη· αὐτὸς θὰ εἶναι».

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔδωσε τὰ ὄπλα του στοὺς βοσκούς του καὶ προχώρησε μέσα στὸ περιβόλι.

Καθὼς προχωροῦσε ὁ Ὀδυσσεύς, παρατηροῦσε δεξιὰ

κι ἀριστερά. Ἡ καρδιά του χτυποῦσε δυνατὰ καὶ πότε πότε κυλοῦσε καὶ κανένα δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια του.

Ὅ,τι ἔβλεπε γύρω ἐκείνη τῇ στιγμῇ τοῦ ἦταν γνώριμο κι ὅλα τοῦ ἔφερναν στὸ νοῦ εὐχάριστες παλιές ἐνθύμησες.

Πόσες φορές ἦρθε ἐδῶ μικρὸ παιδί μὲ τὸν πατέρα καὶ μὲ τοὺς δούλους του καὶ πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα, παίζοντας!

Νά, ἡ μεγάλη στέρνα τοῦ νεροῦ, ὅπου ὦρες πολλές πέρασε, κοιτάζοντας τὰ ὠραῖα χρυσοψαρά της!

Νά, παραπέρα, κοντὰ στήν πηγάδα τῇ μεγάλῃ, ὁ ψηλὸς ὁ πλάτανος μὲ τὰ χοντρά κι ἀπλωτὰ κλαδιά του, ὅπου κάθε φορά, ποὺ ἐρχόταν στὸ χτῆμα, ἔκανε καὶ ἀπὸ μιὰ κούνια. Νά καὶ ἡ ψηλὴ καρυδιά, ὅπου τόσες φορές σκαρφάλωνε, σὰν ἀγριόγατα, γιὰ νὰ μαζέψῃ φρέσκα καρύδια, ὅσο κι ἂν φώναζε ἡ Εὐρύκλεια καὶ ἡ μητέρα του.

Στὰ δέντρα φαίνονται οἱ φωλιές τῶν πουλιῶν, ὅπου τόσες καὶ τόσες φορές εἶχε ἀνεβῆ, γιὰ νὰ δῇ, ἂν μεγάλωσαν τὰ πουλάκια τους.

Ὅλα εἶναι στὴ θέση τους, ὅπως τ' ἄφησε, ὅταν ἔφυγε γιὰ τὸν πόλεμο· τίποτε δὲν ἄλλαξε! Τὰ χρόνια μονάχα κύλησαν, κι ἀπὸ παιδὶ χωρὶς ἔννοιες, ἔγινε τώρα ἄντρας μὲ βάσανα.

§ 76. Ὁ Ὀδυσσεὺς φανερώνεται στὸν πατέρα του.

Προχωρώντας ὁ Ὀδυσσεὺς, πέρασε τὸ λαχανόκηπο κι ἔφτασε ὡς τὸ περιβόλι μὲ τὰ δέντρα. Ἐκεῖ τότε βλέπει τὸ γέρο σκυμμένο σ' ἓνα δεντράκι νὰ τὸ σκαλίζει. Τὸ ντύσιμό του ἦταν φτωχικὸ καὶ τὰ ροῦχα του λερωμένα, τὰ κάτασπρα μαλλιά καὶ τὰ γένηια του ἀπεριποίητα καὶ ἡ λύπη ζωγραφισμένη στὸ γεροντικὸ πρόσωπό του.

Ἦταν ὁ Λαέρτης, ὁ πατέρας του.

Ὅταν τὸν εἶδε ὁ Ὀδυσσεὺς σὲ τέτοια κατάσταση, δάκρυσε καὶ θέλησε νὰ τρέξῃ **ἀπάνω** του, νὰ τὸν ἀγκα-

λιάση. Σκέφτηκε όμως πώς ή μεγάλη χαρά μπορούσε να κάμει κακό στο γέρο του πατέρα. Γι'αυτό αποφάσισε να μη φανερωθῇ απότομα. «'Ας κάμω πρώτα πώς είμαι τάχα ξένος, κι ύστερα ἄς δοκιμάσω, πόσο μπορεί να βαστάξῃ στή λύπη» εἶπε με τὸ νοῦ του.

Πλησίασε λοιπὸν στὸν πατέρα του, τὸν ἐχαιρέτησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Βλέπω μὲ πόση φροντίδα καλλιεργεῖς τὸ χτῆμα σου, γέρο μου. Τίποτε δὲν ἀφήνεις ἀπεριποίητο, μήτε κλῆμα, μήτε ἐλιά, μήτε συκιά. Γιὰ ἓνα ὅμως πρᾶμα ἀπορῶ, καὶ μὴ σοῦ κατοφανῇ, ἂν σοῦ τὸ πῶ. Πῶς δὲ φροντίζεις λίγο καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό σου, καὶ τὸν ἀφήνεις ἔτσι ἀπεριποίητο; Τοῦ λόγου σου δὲ φαίνεσαι νὰ εἶσαι δοῦλος, μήτε κανένας ἐργάτης. Τὸ εὐγενικὸ πρόσωπό σου καὶ ἡ περήφανη θωριά σου δείχνουν πῶς εἶσαι ἀπὸ μεγάλη γενιά. Τέτοιος ἄν-

θρωπος θὰ ἔπρεπε νὰ ντύνεται καλύτερα καὶ νὰ μὴν ἐργάζεσαι ἔτσι ἀπὸ τὸ πρωὶ σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία.

» Πές μου ὅμως, σὲ παρακαλῶ, γέρο μου, τίνος εἶναι τὸ χτῆμα αὐτό ; Εἶμαι ξένος κι ἔρχομαι πρώτη φορὰ στὴν Ἰθάκη. Εἶχα ἄλλοτε ἀπ' αὐτὸ τὸ νησί ἓνα φίλο, ποὺ πέρασε καὶ τὸν ἐφιλοξένησα στὸ σπίτι μου ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια. Ὁ φίλος μου αὐτὸς μοῦ ἔλεγε πὼς εἶχε πατέρα τὸ Λαέρτη, τὸ γιό τοῦ Ἀρκείσιου, κι ἦταν ὁ βασιλιάς Ὀδυσσεάς. Τί νὰ ἔγινε τάχα ; θὰ πέθανε, πιστεύω, γιατί ἔχω χρόνια ν' ἀκούσω τ' ὄνομά του ».

Τοῦ γέρου τοῦ ἔπεσε τὸ σκαλιστήρι ἀπὸ τὰ χέρια, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ξένου. Σηκώθηκε ὀρθιος, κοίταξε κατάματα τὸν ξένο καὶ τοῦ ἀποκρίθηκε συγκινημένος :

« Ἀληθινά, ξέने μου, βρίσκεσαι ἐδῶ στὸ χτῆμα τοῦ Ὀδυσσεά, καὶ μπροστὰ στὸ Λαέρτη, τὸ γιό τοῦ Ἀρκείσιου. Ὁ γιός μου ὅμως, ὁ φίλος σου, ποὺ φιλοξένησες ἄλλοτε, δὲ βρίσκεται ἐδῶ ὀλίμονο ! Ἄν ἦταν ἐδῶ, θὰ σὲ φιλοξενοῦσε καὶ θὰ σοῦ χάριζε πολλὰ δῶρα. Ἄχ, ποίος ξαίρει ποιοῦ ἀγριόψαρο τῆς θάλασσας, ἢ ποιά ὄρνια τῆς στεριᾶς θὰ ἔχουν φάγει τίς σάρκες του ! Ἡ μητέρα του πέθανε, χωρὶς νὰ τὸν δῇ, ἀπὸ τὴ λύπη της· κι ἐγώ, ὁ δυστυχισμένος ὁ πατέρας του, καὶ ἡ ἄμοιρη ἡ γυναῖκα του, ἡ φρόνιμη βασίλισσα Πηνελόπη, μήτε τὸν κλάψαμε, μήτε τὸν ἐσαβανώσαμε.

» Μὰ πές μου, σὲ παρακαλῶ, ξέने μου, ποίος εἶσαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι ; Ποιά εἶναι ἡ πατρίδα σου

καὶ πόσος καιρὸς εἶναι, πού φιλοξένησες τὸν ἄμοιρο τὸ γιό μου;»

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀποκρίθηκε :

«Ἐρχομαι ἀπὸ πολὺ μακριά, γέρο μου, κι εἶναι κάμποσα χρόνια τώρα, πού ξεπροβόδησα τὸν Ὀδυσσεά γιὰ τὴν πατρίδα του. Τὴν ὥρα πού ξεκίνησε, γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι μου, κάποια σημάδια μοῦ ἔδειξαν πὼς θὰ γύριζε γρήγορα στὴν πατρίδα του. Γι' αὐτὸ εἶχα ἐλπίδες πὼς θὰ τὸν ἔβρισκα ἐδῶ!»

Καθὼς ἄκουσε αὐτὰ ὁ γέρο-Λαέρτης, ἄρχισε νὰ κλαίῃ· ἔπειτα ἔσκυψε χάμω, πῆρε χῶμα μὲ τὰ δυό του χέρια, τὸ σκόρπισε στὸ κεφάλι του κι ἀναστενάζοντας εἶπε: «Ἄχ, ἀγαπημένο μου παιδί, χάθηκες! Χάθηκες, Ὀδυσσεά μου, καὶ ζῶ ἀκόμη ἐγὼ ὁ δυστυχισμένος!»

Ὅταν εἶδε κι ἄκουσε αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεύς, δὲ μπόρεσε νὰ βαστάξῃ περισσότερο. Χύθηκε ἀπάνω του, τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του, τὸν ἐφίλησε καὶ τοῦ εἶπε :

—«Ἐγὼ εἶμαι, πατέρα, ὁ γιός σου, ὁ Ὀδυσσεύς, πού περιμένεις. Ὑστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἔφτασα στὴν πατρίδα. Ἄφησε τὰ δάκρυα καὶ τὰ βογγητὰ καὶ ἔλα νὰ χαρῆς κι ἐσύ, γιατί ἐξωλόθρεψα ὅλους τοὺς μνηστῆρες».

—«Δεῖξε μου ἓνα σημάδι, πού νὰ τὸ ξαίρω καὶ ἐγὼ, γιὰ νὰ σὲ πιστέψω» ἀποκρίθηκε ὁ Λαέρτης κι ἔτρεμε ὁλόκληρος ἀπὸ συγκίνηση.

Ὁ Ὀδυσσεύς χαμογέλασε καὶ τοῦ εἶπε: «Κοίταξε πρῶτα, πατέρα, καλὰ τὸ σημάδι αὐτὸ τῆς πληγῆς, πού μοῦ ἔκαμε ὁ ἀγριόχοιρος στὸν Παρνασσό! Θυμᾶσαι, σὺ ὁ ἴδιος μὲ εἶχες στείλῃ στὸν πεθερό σου,

τὸν πατέρα τῆς μακαρίτισσας τῆς μητέρας μου.
Ἐκεῖ σ' ἓνα κυνήγι μὲ τοὺς θεῖους μου πῆρα τὴν
πληγὴ αὐτή.

»Ἄκου τώρα, νὰ σοῦ πῶ καὶ τὰ δέντρα αὐτοῦ
τοῦ περιβολιοῦ, ποὺ μοῦ εἶχες χαρίσει, ὅταν ἦμουν
μικρὸ παιδί κι ἐρχόμουν μαζί σου. Μοῦ χάρισες δε-
κατρεῖς ἀχλαδιές, δέκα μηλιές κι ἄλλες τόσες συκιές.
Μοῦ ἔταζες ἀκόμη πῶς θὰ μοῦ χάριζες καὶ πενήντα
σειρές κλήματα ἀμπελιοῦ, ποὺ νὰ τρυγιοῦνται σὲ διά-
φορες ἐποχές. Τὰ θυμᾶσαι ὅλ' αὐτά, πατέρα;»

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ὁ Λαέρτης, ἔγειρε λιγοθυμισμέ-
νος τὸ κεφάλι στὸν ὦμο τοῦ γιοῦ του. Σὲ λίγο ὁ-
μως ἤρθε στὰ σύγκαλά του, ἄνοιξε τὰ μάτια, ἀγκά-
λιασε τὸν Ὀδυσσεά κι ἄρχισε νὰ τὸν φιλῇ στὰ μά-
τια καὶ στὰ μάγουλα, κλαίοντας ὁλοέν' ἀπὸ τὴ
χαρὰ του.

Ὅστερα ὁ Ὀδυσσεάς, κρατώντας τὸν ἀπὸ τὸ χέ-
ρι, τὸν ὠδήγησε στὸ σπιτάκι, ὅπου βρῆκαν τὸν Τη-
λέμαχο καὶ τοὺς βοσκούς νὰ ἐτοιμάζουν τὸ τραπέζι.

Ὁ Λαέρτης τότε λούστηκε, συγυρίστηκε κι ὕστερα ἤρθε καὶ κάθησε ἀνάμεσα στὸ γιό καὶ στὸν ἑγγονό του, ξανανιωμένος ἀπὸ τὴ χαρά του.

§ 77. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων φοβεριζοῦν.

Τὴν ὥρα, ποὺ ὁ Ὀδυσσεύς με τὸ γιό του βρίσκονταν στὴν ἐξοχή, ἔμαθαν στὴν πόλη πῶς γύρισε ὁ βασιλιάς καὶ σκότωσε ὅλους τοὺς μνηστήρες.

Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι τῶν σκοτωμένων ἔτρεξαν τότε στὸ παλάτι καὶ κλαίοντας ἔπαιρνε ὁ καθένας τὸ νεκρό του καὶ τὸν ἔφερνε στὸ σπῖτι. Ἄλλοι πάλι φρόντιζαν νὰ στείλουν τοὺς ξένους νεκροὺς στὴν πατρίδα τους με πλοῖα.

Οἱ σκοτωμένοι ἦταν ὅμως πολλοί, καὶ γι' αὐτὸ καὶ ἡ λύπη γενικὴ καὶ ὁ κόσμος ὅλος θυμωμένος με τὸν Ὀδυσσεύ. Σὲ λίγο μαζεύτηκαν στὴν πλατεῖα ὅλοι οἱ κοκοφανισμένοι, γιὰ ν' ἀποφασίσουν πῶς θὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Ὀδυσσεύ καὶ τοὺς ἀνθρώπους του.

Τότε ὁ Εὐπείθης, ὁ πατέρας τοῦ Ἀντίνοου με δάκρυα στὰ μάτια κι ἀναστενάζοντας σηκώθηκε καὶ εἶπε:

«Μεγάλο κακὸ μᾶς ἔκαμε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀδέρφια. Δὲν ἔφτασε, ποὺ κατὰστρεψε τὰ πλοῖα μας καὶ τόσα παλικάρια στὸν καταραμένο πόλεμο τῆς Τροίας, παρὰ ἦρθε κι ἐδῶ τώρα νὰ σκοτώσῃ τὰ καλύτερα παλικάρια τῆς Ἰθάκης. Τί τὸν φυλάμε λοιπόν; Πρὶν νὰ μᾶς φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἰθάκῃ, ἐμπρός, ἅς χυθοῦμε ἀπάνω του κι ἅς τὸν πιάσουμε, νὰ τὸν τιμωρήσουμε ὅπως τοῦ ἀξίζει. Εἶναι ντροπὴ σὲ μᾶς νὰ μὴν ἐκδικηθοῦ-

με τὸ φονιὰ τῶν παιδιῶν μας. Ἐλᾶτε γρήγορα, νὰ πᾶμε νὰ τὸν βροῦμε καὶ νὰ τοῦ πλερώσουμε ὅσα μᾶς ἔχει κατωμένα!»

Ἔτσι μίλησε ὁ Εὐπείθης· καὶ ὅσοι εἶδαν τὰ δάκρυα καὶ τοὺς ἀναστεναγμούς του, συγκινήθηκαν.

Τότε ὅμως σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του ἓνας γέρος σεβάσμιος, ὁ Ἀλιθέρης, καὶ λέει αὐτά:

«Ἀκοῦστε, πατριῶτες, ὅσα θὰ σᾶς πῶ κι ἐγώ, καὶ μὴ θυμώσετε, ἂν μὲ αὐτὰ σᾶς πικράνω. Ἐσεῖς εἰστε ἡ αἰτία νὰ γίνουν αὐτὰ τὰ κακὰ στὴν πόλιν μας. Ὅταν ἐγὼ σᾶς παρακινουῖσα νὰ ἐμποδίζετε τοὺς γιούς σας νὰ καταστρέφουν τὴν ξένη περιουσία, καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσετε ν' ἀφήσουν ἡσυχὴ τὴν ξένη γυναῖκα, ἐσεῖς δὲ θέλατε νὰ μὲ ἀκούσετε. Μὰ νὰ τώρα τί ἔγινε! Ὅμως τὸ κακὸ αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ μεγαλύτερο, ἂν δὲ μὲ ἀκούσετε καὶ πάλι. Πρέπει νὰ διαλυθοῦμε ἀπὸ δῶ καὶ νὰ μὴ ζητήσουμε καμιὰ ἐκδίκηση· οἱ θεοὶ εἶναι, ποὺ τιμώρησαν τὰ παιδιὰ μας, καὶ ὅχι ὁ Ὀδυσσεύς».

Αὐτὰ εἶπε ὁ γέρος - Ἀλιθέρης· καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συναγμένους ἐκεῖ παραδέχτηκαν τὴ γνώμη του καὶ διαλύθηκαν.

Ἔμειναν ὅμως καὶ ἄρκετοὶ ἀκόμη, ποὺ ἤθελαν νὰ ἐκδικηθοῦν. Αὐτοὶ πῆγαν στὰ σπίτια τους, ὠπλίστηκαν κι ἔτρεξαν ἔξω στὸ χτῆμα τοῦ Λαέρτη, ὅπου ἔμαθαν πὺς εἶχε πάει ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὸ γιό του. Ἀρχηγὸς ὅλων αὐτῶν ἦταν ὁ Εὐπείθης, ποὺ ἀδιάκοπα φοβέριζε τὸν Ὀδυσσεά.

§ 78. Ὁ Ὀδυσσεύς φιλιώνεται με-
τούς πατριῶτες του.

Οἱ ὀπλισμένοι εἶχαν πλησιάσει στό χτήμα τοῦ Λαέρτη, ὅταν ἓνας ἀπό τοὺς δούλους τοῦ βασιλέα τοὺς εἶδε καὶ ἔτρεξε βιαστικά στό σπιτάκι νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κύριό του καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ ἔτρωγαν.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀμέσως κατάλαβε τί τρέχει· κι ὅλοι στὴν προσταγή του παράτησαν τὸ φαγὶ καὶ σηκώθηκαν. Ὀπλίστηκαν γρήγορα καὶ πετάχτηκαν ἔξω, γιὰ νὰ ἀντικρίσουν αὐτούς, ποὺ ἔρχονταν νὰ τοὺς χτυπήσουν. Ὄταν τοὺς εἶδε ὁ Ὀδυσσεύς νὰ ξεπροβάλλουν στό δρόμο, γυρίζει καὶ λέει στὸν Τηλέμαχο:

«Τηλέμαχε, πρόσεχε νὰ μὴ ντροπιάσῃς τὴ γενιά σου!».

—«Θὰ δῆς, πατέρα, ἂν ἀξίζει ὁ γιός σου» ἀποκρίθηκε κεῖνος· καὶ ὀπλισμένος στάθηκε δεξιὰ του.

Ὁ γέρο-Λαέρτης χάρηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἐγγονοῦ του, καὶ πῆγε κι αὐτὸς καὶ ντύθηκε γρήγορα τ' ἄρματά του.

Τὴ στιγμή ἐκείνη ὅλο τὸ θυμωμένο πλῆθος πλησιάζει τὸν Ὀδυσσεά καὶ τοὺς συντρόφους του με φωνές καὶ με θόρυβο.

Πρῶτος πρῶτος πήγαινε ὁ Εὐπείθης, σειώντας τὸ κοντάρι καὶ φωνάζοντας: «Θάνατος στό φονιά τῶν παιδιῶν μας! θάνατος!»

Τότε ὁ Λαέρτης, καθὼς βγήκε ὀπλισμένος με ὅλο τὸν ὀπλισμό του καὶ τοὺς ἀντίκρισε, δὲ βάσταξε· σηκώνει τὸ κοντάρι καὶ τὸ πετᾷ στὸν Εὐπείθη με

ὅλη του τῇ δύναμῃ. Τὸν πέτυχε στὸ κεφάλι, καὶ τὸν ξάπλωσε χάμω νεκρό.

Τὴν ἴδια στιγμή ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὸν Τηλέμαχο καὶ μὲ τοὺς δούλους ὁρμοῦν καταπάνω στοὺς ἄλλους μὲ τὰ σπαθιά καὶ μὲ τὰ κοντάρια.

Θὰ χυνόταν τότε πολὺ αἷμα· ἔξαφνα ὅμως ἀκούστηκε μεγάλη φωνή, ποὺ ἔλεγε: «Παιδιά τῆς Ἰθάκης, ἀφήστε αὐτὸν τὸν ἀδερφικὸ πόλεμο καὶ φιλιωθῆτε! Ὅσοι ἔφταιξαν τιμωρήθηκαν, γιὰ νὰ γίνουν παράδειγμα σὲ ὅλους· δὲν εἶναι σωστὸ νὰ πάθουν καὶ ἄλλοι, ποὺ δὲ φταῖνε».

Ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν ἡ φωνὴ αὐτὴ κανεὶς δὲ μπόρεσε νὰ καταλάβῃ. Ὅλοι ὅμως ἄφησαν τὴ μάχη, διαλύθηκαν κι ἔφυγαν κατὰ τὴν πόλιν...

Ὅστε ἀπὸ λίγο γύρισε κι ὁ Ὀδυσσεύς στὴν πόλιν, κι ὅλος ὁ λαὸς βγῆκε νὰ τὸν δεχτῇ μὲ χαρά. Ἀκόμη κι ἐκεῖνοι, ποὺ εἶχαν θυμώσει γιὰ τὸ σκοτωμὸ τῶν μνηστήρων, παραδέχτηκαν πῶς δίκαια τιμωρήθηκαν, κι ἔτσι φιλιώθηκαν μὲ τὸ βασιλέα τους.

Ἀπὸ τότε ὅλοι ἔζησαν ἀγαπημένοι μεταξύ τους. Ὁδοξασμένος Ὀδυσσεύς βασίλεψε ἡσυχος πιά κι εὐτυχισμένος ὡς τὰ βαθιά τὰ γερατειά του, μὲ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

§ 1. Στή φουρτούνα.

Μαῦρα τὰ βουνά,
καταχνιὰ τὰ θάφτει·
θύελλα περνᾷ
καὶ βροντᾷ κι ἀστράφτει.

Ἄνεμος φυσᾷ,
ἢ καλύβα τρίζει,
ὁ γιαλὸς λυσσᾷ
καὶ βογγᾷ κι ἀφρίζει.

Γλᾶρος, ποὺ πετᾷ,
φαγητὸ γυρεύει,
βάρκα στ' ἀνοιχτά,
ναύτης κινδυνεύει.

«Ἄχ, παρακαλῶ,
κάμε, Πλάστη, χάρη!
Σῶσε τὸν καλό,
τὸ φτωχὸ βαρκάρη!»

Γ. Βιζυηνός

§ 2. Τὸ εὐλογημένο καράβι.

«Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴ φοβᾶσαι;
Ἀνέμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό·
ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;»

—«Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή·
θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φτάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί».

—«Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύχτα καρτέρι;
ἀπάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;»

—«Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία.
Ὅρθος ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει·
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία».

Ζ. Παπαντωνίου

§ 3. Στὰ ξένα κι ἂν μένω.

Νησάκι μου ὄμορφο,
καμαρωμένο,
στὰ ξένα κι ἂν μένω,
δὲ σὲ ξεχνῶ.

Τὴ νύχτα βρίσκομαι
ξάφνω σιμά σου,
στὴν ἀμμουδιά σου,
ποὺ ἀγαπῶ.

Τρέχω, ξαπλώνομαι,
κάθομαι χάμω,
πάνω στὸν ἄμμο
παιζογελῶ.

Νά, κι οἱ βαρκοῦλες σου!
γοργοκυλᾶνε,
θαρρεῖς, πετᾶνε
μὲς στὸ γιαλό.

Καλὴ βαρκούλα μου,
ἔλα στὰ ξένα!
"Αχ, πάρε καὶ μένα,
σὲ καρτερῶ.

Νησάκι μου ὁμορφο.
καμαρωμένο,
στὰ ξένα κι ἄν μένω,
δὲ σὲ ξεχνῶ!

Μ. Δαμιράλης

§ 4. Ἡ πηγὴ.

Στὸ χωριό μας μιὰ πηγὴ
ἀναβρύζει ἀπὸ τὴ γῆ·
φέρνει ἀστείρευτο νερό,
κρυσταλλένιο δροσερό.

Καὶ μὲ χάρη περισσὴ
πολυτρίχια καὶ κισσοὶ
γύρω στὰ νερά της σκύβουν,
τὴ στολίζουν καὶ τὴν κρύβουν.

Κι ὁ διαβάτης σταματᾷ
φιλικὰ τὴ χαιρετᾷ
καὶ στὸν ἴσκιο ἐκεῖ κοντά της
ξεκουράζεται ὁ διαβάτης.

Καὶ τοῦ δίνει αὐτὴ νερό,
κρυσταλλένιο δροσερό,
κι ὁ διαβάτης εὐλογεῖ
τὴ φιλόξενη πηγὴ.

Ι. Πολέμης

§ 5. Οἱ ἀγῶνες.

α' Τὸ τρέξιμο.

Βλέπω λεβέντες φτερωτοὺς κι ἀραδιαστὰ βαλμένους
 μὲ τόνα πόδι παραμπρός, μὲ τ' ἄλλο παραπίσω,
 προσμένουνε τὴν προσταγὴ τὸ τρέξιμο ν' ἀρχίσουν.
 Βλέπω νὰ γέρνη τὸ σκοινὶ καὶ καταγῆς νὰ πέφτη,
 καὶ νὰ, τὰ πόδια φτερωτὰ τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο ἀνοίγουν,
 καὶ ξεκινοῦνε μονομιᾶς καὶ τρέχουν, τρέχουν, τρέχουν..
 Τρέχουν καὶ μόλις ἀκουμποῦν τὸ πόδι τους στὸ χῶμα.
 Τρέχουν, μ' ἀθώρητα φτερά καὶ μάτι δὲν τοὺς φτάνει.
 Ὀχλοβοή, κραυγὲς χαρᾶς, τὸ νικητὴ δοξάζουν.

β' Τὸ πάλεμα.

Καὶ βλέπω τώρα ὀλόγυμνους, ζευγαρωτὰ βαλμένους.
 Ἔχει ὁ καθεὶς τὸ ταίρι του κι ἓνας τὸν ἄλλο βλέπει
 καὶ καρτεροῦνε βιαστικοὶ τὸ πάλεμα ν' ἀρχίσῃ.
 Ἀκούω τὸν κήρυκα, ἀπ' ἐκεῖ τὴν προσταγὴ νὰ κράζῃ
 κι ἀμέσως πιάνονται ἀρπαχτὰ τὰ λιπαρὰ ζευγάρια,
 καὶ πότε σμίγουνε σφιχτά, καὶ λὲς πῶς γίνοντ' ἓνα,
 καὶ πότε πάλι ἀνοίγουνε μὲ τεντωμένα νεῦρα,
 κι ἄλλος βαριά ξαπλώνεται κι ἄλλος ὀλόρθος στέκει,
 καὶ πότε ἀνασηκώνεται καὶ πότε πάλι γέρνει.

Τὸ πῆδημα. γ'

Καὶ βλέπω ν' ἀναδεύωνται πίσω ἀπὸ τὸ βατῆρα
 τὰ γυμνασμένα σώματα, τόνα ἀπὸ τ' ἄλλο ἀνάρια.
 σμίγουνοὶ δυὸ παλάμες τους καὶ τρίβει ἡ μιὰ τὴν ἄλλη

Ὁδύσσεια. Ἀναγνωστικὸ Γ'. Δημοτ. Ἔκδ. 7. Δ. Ἀνδρεάδη

θεριεύονται καὶ σπαρταροῦν οἱ νευρωμένες κνημες,
καὶ μὲ λαχτάρᾳ καρτεροῦν τὸ πῆδημα ν' ἀρχίσῃ.
Ἀκούω τὸν κήρυκα ἀπ' ἐκεῖ βροντόφωνα νὰ κράζῃ,
κι ἀκούω ἀχνὸ ψιθύρισμα καὶ βλέπω τὸν καθένα
καὶ ξεκινᾷ μὲ μιὰ ὁρμή, σὰν ἀστραπὴ νὰ τρέχῃ,
καὶ νὰ πατῇ τὸ πόδι του στὸ φανερὸ σημάδι,
οὔτε μιὰ τρίχα παραμπρὸς οὔτε μιὰ τρίχα πίσω,
καὶ νὰ σηκώνεται ψηλὰ μὲ μαζεμένα πόδια,
καὶ νὰ σηκώνεται ψηλὰ καὶ χαμηλὰ νὰ πέφτῃ.

δ' Ὁ δίσκος.

Πάλι ἡσυχία ἀπλώνεται στὰ μαζεμένα πλήθη,
κι ἀχόρταγα τὰ μάτια τους καρφώνουν στὴ βαλβίδα,
πού οἱ δισκοβόλοι θ' ἀνεβοῦν νὰ ρίξουνε τὸ δίσκο.
Ἀκούω τὸν κήρυκα ἀπ' ἐκεῖ βροντόφωνα νὰ κράζῃ,
καὶ βλέπω τὸν ἀγωνιστὴ μὲ τὸ δεξί του χέρι
νὰ παίρνῃ τ' ὀλοστρόγγυλο καὶ πλακωτὸ λιθάρι,
νὰ τὸ σηκώνῃ μονομιᾶς, χωρὶς στὸ πρόσωπό του
παραμικρὴ ζαρωματιὰ τὸ βάρος του νὰ δείχνῃ.
Βλέπω τ' ὀλόγυμνο κορμὶ νὰ γέρνῃ πρὸς τὰ κάτω·
βλέπω τὸ πόδι τὸ δεξὶ νὰ βγαίνει ἔμπρὸς ἀπ' τ' ἄλλο,
καὶ βλέπω τὸν ἀγωνιστὴ νὰ στρέφῃ τὸ λιθάρι
καὶ νὰ τὸ φέρνῃ ὀλόγυρα μ' ὅλη τὴ δύναμή του,
κι εὐθύς ν' ἀνασηκώνεται καὶ νὰ τοῦ δίνη δρόμο.
Ἀκούω τοῦ δίσκου τὸν ἀχό, πού σκίζει τὸν ἀγέρα,
καὶ τὸν θωρῶ, πού χάνεται καὶ τὸν θωρῶ, πού πέφτει·
καὶ βλέπω κάποιον ἀπὸ κεῖ νὰ βάζῃ ἓνα σημάδι·
καὶ βλέπω κι ἄλλον ὕστερα νὰ παίρνῃ τὸ λιθάρι,
κι ἔρχεται τρίτος, τέταρτος, καθεὶς μὲ τὴ σειρά του
καὶ γέρνει καὶ σηκώνεται καὶ τὸ λιθάρι ρίχνει.

Ἰ. Πολέμης

§ 6. Τοῦ σκύλου ἡ οὐρά.

*Ἐχω ἀκούσει χίλια λόγια,
 χαροπὰ, λυπητερά,
 μὰ ποτέ, καμιὰ φορὰ
 δὲ μιλήσανε τὰ λόγια,
 σὰν τοῦ σκύλου τὴν οὐρά.

*Ἀνταμώθηκαν ἀνθρώποι
 κι ἔχουν κλάψει ἀπὸ χαρά,
 μὰ κανεῖς, καμιὰ φορὰ
 «καλῶς ὤρισες» δὲν εἶπε,
 σὰν τοῦ σκύλου τὴν οὐρά.

Καὶ σὲ φίλους καὶ σὲ ξένους
 ἔχω δώσει τὴ χαρά·
 —μὲ ξεχάσαν μιὰ φορὰ...
 Μὰ πιστὸς μοῦ μένει ὁ σκύλος
 καὶ σαλεύει τὴν οὐρά.

Ζαχ. Παπαντωνίου

§ 7. Ὁ θάνατος τοῦ σκύλου.

Σὲ ἀπόμερη μεριά κουλουριασμένος
ἔπεσε νὰ πεθάνῃ ὁ γεροσκύλος.

Περνᾷς καὶ δὲ γνωρίζει, ἂν εἶσαι φίλος,
ἂν εἶσαι ἀφεντικός του, ἂν εἶσαι ξένος.

Οἱ δικοί του θὰ βρίσκονται στὰ ξένα.

Ποιοὶ νάταν; Τί γυρεύεις! περασμένα.

Ἡ ἀρρώστια του; ... Κι ἐκείνη ποιός τὴν ξαίρει;
Ρωτοῦν ποτὲ τὸ σκύλο, τί ὑποφέρει;

Κι ὅμως κι αὐτὸς ἕναν καιρὸ εἶχε ζήσει.

Ἀζόρ; Πιστός; Πῶς νάταν τ' ὄνομά του;

Θάχε κι αὐτὸς ἕναν καιρὸ γαβγίσει,
πηδήσει καὶ κουνήσει τὴν οὐρά του.

Τώρα τὸν βλέπεις κι εἶναι τοῦ θανάτου...

Τὸν τριγυρνάει τὸ σύννεφο τοῦ ἐντόμου,
κι οἱ πέτρες, ποὺ πετοῦν παιδιὰ τοῦ δρόμου,
βροντοῦν τὰ πονεμένα κόκκαλά του.

Τὸν κοίταξα καὶ μ' ἐνίωσε... « Τὸ ξαίρω,
μὲ συμπαθᾷς, θενὰ εἶπε, ποὺ ὑποφέρω
καὶ δὲ μπορῶ, γιὰ νὰ δεχτῶ ἕνα φίλο
μὲ τίς χαρές, ποὺ θάπρεπαν σὲ σκύλο».

Συλλογισμένος στάθηκα κοντὰ του,
κι ὅ,τι σ' αὐτὰ τὰ κόκκαλα εἶχε μείνει
—ἀγάπη, πόνος, πίκρα, εὐγνωμοσύνη—
μοῦ τὸ εἶπε μὲ τὴν ὕστερη ματιὰ του.

Ζαχ. Παπαντωνίου

§ 8. Ξενητεμένο μου πουλί.

Ξενητεμένο μου πουλί καὶ παραπονεμένο,
 ἢ ξενητιά σὲ χαίρεται κι ἐγὼ ἔχω τὸν καημό σου.
 Τὶ νὰ σοῦ σοῦ στείλω, ξένε μου, τί νὰ σοῦ προβο-
 [δήσω;

Μῆλο ἂν σοῦ στείλω, σέπεται, τριαντάφυλλο, μαδιέται,
 σταφύλι, ξερωγιάζεται, κυδώνι, μαραγκιάζει.
 Νὰ στείλω μὲ τὰ δάκρυα μου μαντίλι μουσκεμένο;
 Τὰ δάκρυα μου εἶναι καυτερά καὶ καῖνε τὸ μαντίλι.
 Τὶ νὰ σοῦ στείλω, ξένε μου, τί νὰ σοῦ προβοδήσω;

Σηκώνομαι τὴ χαραυγὴ, γιατί ὕπνο δὲν ἐβρίσκω,
 ἀνοίγω τὸ παράθυρο, κοιτάζω τοὺς διαβάτες,
 κοιτάζω τὶς γειτόνισσες καὶ τὶς καλοτυχίζω,
 πὼς λαχταρίζουν τὰ μικρὰ καὶ τὰ γλυκοβυzaίνουν·
 μὲ παίρνει τὸ παράπονο, τὸ παραθύρι ἀφήνω
 καὶ μπαίνω μέσα, κάθομαι καὶ μαῦρα δάκρυα χύνω.

Δημοτικό

§ 9. Ὁ γυρισμός τοῦ ξενητεμένου.

Ἐρόδισε ἡ ἀνατολή καὶ ξημερώνει ἡ δύση,
 γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι ὁ Αὐγερινὸς τραβιέται·
 πᾶν τὰ πουλάκια στὴ βοσκή κι οἱ λυγερὲς στὴ βρύση.
 βγαίνω κι ἐγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου,
 βρίσκω μιὰ κόρη, πούπλενε σὲ μαρμαρένια γούρνα.
 Τὴ χαιρετῶ, δὲ μοῦ μιλεῖ, τῆς κρένω, δὲ μοῦ κρένει:
 « Κόρη, γιὰ βγάλε μου νερό, τὴν καλὴ μοῖρα νάχης,
 νὰ πιῶ κι ἐγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου ».
 Σαράντα σίκλους ἔβγαλε, στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα,
 κι ἀπάνω στοὺς σαράντα δυὸ τὴ βλέπω δακρυσμένη.
 « Γιατί δακρύζεις, λιγερή, καὶ βαριαναστενάζεις;
 μήνα πεινᾷς, μήνα διψᾷς, μήνα ἔχεις κακὴ μάνα; »
 —« Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα·
 ξένε μου, κι ἂν ἐδάκρυσα, κι ἂν βαριαναστενάζω,
 τὸν ἄντρα ἔχω στὴν ξενητιά καὶ λείπει δέκα χρόνους,
 κι ἀκόμα δυὸ τὸν καρτερῶ, στοὺς τρεῖς τὸν παντεχαίνω.
 Κι ἂν δὲν ἐρθῇ κι ἂν δὲ φανῇ, καλόγρια θὰ γίνω.
 Θὰ πάω σ' ἔρημα βουνὰ νὰ στησω μοναστήρι,
 καὶ στὸ κελὶ θὰ σφαλιστῶ καὶ θὰ μαυροφορέσω,
 κεῖνον νὰ τρώῃ ἡ ξενητιά κι ἐμὲ τὰ μαῦρα ράσα ».
 —« Κόρη μου, ὁ ἄντρας σου πέθανε, κόρη μου ὁ ἄντρας
 [σου χάθη·
 τὰ χέρια μου τὸν κράτησαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν·
 ψωμί, κερὶ τοῦ μοίρασα κι εἶπε νὰ τὰ πλερώσης ».

—« Ψωμί κερὶ κι ἂν μοίρασες, διπλὰ θὰ σὲ πλερώσω ».

—« Κόρη μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι ὁ
[καλός σου].

—« Ζένε μου, ἂν εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἂν εἶσαι κι ὁ καλός
[μου,

δεῖξε σημάδια τῆς αὐλῆς καὶ τότε νὰ πιστέψω ».

—« Ἐχεις μηλιά στὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλή
[σου,

κάνει σταφύλι ραζακὶ καὶ τὸ κρασί μοσκάτο,
κι ὅποιος τὸ πιῇ δροσίζεται καὶ πάλι ἀναζητᾷ το».

—« Αὐτὰ εἶν' σημάδια τῆς αὐλῆς, τὰ ξαίρει ὁ κόσμος
[ὅλος

διαβάτης ἦσουν, πέρασες, τὰ εἶδες καὶ τὰ λέγεις·
πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω».

—« Ἀνάμεσα στὴν κάμαρη χρυσὸ καντήλι ἀνάφτει
καὶ φέγγει σου, ποὺ γδύνεσαι καὶ πλέκεις τὰ μαλλιά σου,
καὶ φέγγει τὶς γλυκὲς αὐγές, ποὺ τὰ καλὰ σου βάζεις ».

—« Ζένε μου, ἐσύ σαι ὁ ἄντρας μου, ἐσύ σαι κι ὁ κα-
[λός μου ».

Δημοτικό.

§ 10. Ἡ Μάνα.

«Μάνα» κρᾶζει τὸ παιδάκι,
 «μάνα» ὁ νιὸς καὶ «μάνα» ὁ γέρος,
 «μάνα» ἀκοῦς σὲ κάθε μέρος·
 ἄ, τί ὄνομα γλυκό!

Τὴ χαρά σου καὶ τὴ λύπη
 μὲ τὴ μάνα τὴ μοιράζεις,
 ποθητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
 δὲν τῆς κρύβεις μυστικό.

Μὲς στὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
 δὲ θὰ βρῆς νὰ σὲ μαντεύη,
 σὰν τὴ μάνα, ποὺ λατρεύει,
 σὰν τὴ μάνα, ποὺ ἀγαπᾷ,

Ὅπου τρέχεις, πάντα ἡ μάνα
 μὲ τὸ νοῦ σὲ συντροφεύει.
 Σὲ προσμένει, σὲ γυρεύει,
 μ' ἀνυπόμονη καρδιά.

Δύστυχος ὅποιος τὴ χάση·
ὁ καημὸς εἶναι μεγάλος·
σὰν τὴ μάνα δὲν εἶναι ἄλλος
μὲς στὸν κόσμον θησαυρός.

Κι ὅποιος μάνα πιά δὲν ἔχει,
« μάνα » κρᾶζει στ' ὄνειρό του·
πάντα ἢ μάνα στὸν καημό του
εἶναι ὁ μόνος στεναγμός.

Γ. Μαρτινέλλης

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ

§ 1.	Θύελλα στη στεριά, τρικυμία στη θάλασσα	3
§ 2.	«Α! ἀληθινὰ μοῦ ἔλεγε ἡ Καλυψώ».....	4
§ 3.	Ὁ ἐπιβάτης τῆς σχεδίας ναυαγεῖ.....	5
§ 4.	Ὁ ναυαγὸς γλιτώνει	8
§ 5.	Ὁ ναυαγὸς κοιμᾶται	11
§ 6.	Ὁ ναυαγὸς στὴ στεριά.....	14
§ 7.	Ὁ ναυαγὸς παρακαλεῖ	15
§ 8.	Ὁ ναυαγὸς μαθαίνει ποῦ βρίσκεται	18
§ 9.	Τί συμβουλεύει ἡ Ναυσικᾶ στὸν ξένο;	19
§ 10.	«Α! πολὺ μεγάλος εἶναι ὁ θυμὸς σου, Ποσειδῶνα!»	21
§ 11.	Ὁ ναυαγὸς θαυμάζει	23
§ 12.	Ὁ ναυαγὸς θαμπώνεται	24
§ 13.	Ὁ ξένος βρίσκει φιλοξενία	25
§ 14.	Τί μαθαίνει ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ Ἀρήτη γιὰ τὸν ξένο;	28
§ 15.	Πῶς ὁ Ἀλκίνοος τιμᾷ τὸν ξένο;	31
§ 16.	Οἱ ἀγῶνες τῶν Φαίακων	31
§ 17.	Ὁ ξένος πειράζεται	35
§ 18.	Οἱ Φαίακες χορεύουν.....	37
§ 19.	Ὁ Εὐρύαλος διορθώνει τὸ σφάλμα του	39
§ 20.	Ὁ Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν ξένο νὰ διηγηθῇ τὰ παθήματά του.	40
§ 21.	Ποιὸς ἦταν ὁ ξένος;	42
§ 22.	Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων.....	43
§ 23.	Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων	45
§ 24.	Στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων	48
§ 25.	Στὸ ἐρημόνησο	48
§ 26.	Στὴν κατοικία τοῦ Πολύφημου	51
§ 27.	Ὑποδοχὴ τοῦ Ὀδυσσεύα ἀπὸ τὸν Πολύφημο	54
§ 28.	Πῶς θὰ γλίτων' ἀπὸ τὰ χέρια του;	58

§ 29. Ὁ Ὀδυσσεύς μεθ' τὸν Κύκλωπα	59
§ 30. Ὁ Ὀδυσσεύς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα	51
§ 31. Ξεφεύγομε ἀπὸ τῆ σπηλιά	62
§ 32. Ὁ Ὀδυσσεύς πειράζει τὸν Κύκλωπα	65
§ 33. Στὸ νησί τοῦ Αἰόλου	70
§ 34. Στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων	73
§ 35. Στὸ νησί τῆς μάγισσας Κίρκης	76
§ 36. Ἄλλη συμφορὰ στοὺς συντρόφους μου	78
§ 37. Ὁ Ὀδυσσεύς γλιτώνει τοὺς συντρόφους του	81
§ 38. Τί προφητεύει καὶ τί συμβουλεύει στὸν Ὀδυσσεύς ἡ Κίρκη; ..	85
§ 39. Τὸ πάθημα ἑνὸς μεθύσου	90
§ 40. Κοντὰ στὶς Σειρήνες	91
§ 41. Ἀνάμεσα στὴ Σκύλλα καὶ στὴ Χάρυβδη	94
§ 42. Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου	97
§ 43. Οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεύς λησμονοῦν τὸν ὄρκο τους	98
§ 44. Ὁ Ἥλιος τιμωρεῖ τὴν ἁμαρτία	100
§ 45. Καὶ πάλι στὰ στενὰ τῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης	102
§ 46. Ὁ Ὀδυσσεύς τελειώνει τὴ διήγησή του	103
§ 47. Ξεπροβοδήματα	103

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ

§ 48. Ὁ Ὀδυσσεύς ἄγρυπνος	108
§ 49. Ὁ Ὀδυσσεύς πατεῖ τὸ χῶμα τῆς πατρίδας του	111
§ 50. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ του	114
§ 51. Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ τὸ χοιροβοσκό;	116
§ 52. Τί ἄλλα μαθαίνει ἀκόμη ὁ Ὀδυσσεύς;	119
§ 53. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στὸν Εὐμαίω	123
§ 54. Ὁ γιὸς τοῦ Ὀδυσσεύς γυρίζει ἀπὸ τὸ ταξίδι	127
§ 55. Ὁ Ὀδυσσεύς συνομιλεῖ μὲ τὸ γιό του	129

§ 56. 'Ο 'Οδυσσεάς φανερώνεται στο γιό του	132
§ 57. 'Ο Τηλέμαχος μιλεί με τή μητέρα του.....	136
§ 58. 'Ενας κακός δούλος.....	136
§ 59. 'Ενας πιστός φίλος.....	141
§ 60. 'Ο 'Οδυσσεάς με τους μνηστήρες.....	144
§ 61. 'Η Πηνελόπη έπαινει τον 'Οδυσσεά	149
§ 62. 'Ο 'Οδυσσεάς μαλώνει τις δούλες και κρύβει τὰ δπλα τοῦ πα- λατιοῦ	150
§ 63. 'Η Πηνελόπη μιλεί με τὸ ζητιάνο.....	153
§ 64. 'Η Εὐρύκλεια γνωρίζει τον 'Οδυσσεά.....	158
§ 65. Τί αποφασίζει γιὰ τήν παντρεία της ἡ Πηνελόπη	161
§ 66. Κι ἄλλος πιστός δούλος	163
§ 67. 'Ο Τηλέμαχος φοβερίζει	166
§ 68. 'Η Πηνελόπη προτείνει στους μνηστήρες δύσκολο ἀγώνισμα..	168
§ 69. 'Ο 'Οδυσσεάς φανερώνεται στο Φιλοίτιο.....	171
§ 70. 'Ο 'Οδυσσεάς κατορθώνει ὅ,τι δὲν κατορθώνουν οἱ μνηστήρες.	173
§ 71. 'Ο 'Οδυσσεάς φανερώνεται στους μνηστήρες	178
§ 72. Οἱ μνηστήρες ἐξολοθρεύονται.....	180
§ 73. Τιμωροῦνται καὶ οἱ κακές δούλες.....	184
§ 74. 'Η Πηνελόπη ἀναγνωρίζει τον ἄντρα της.....	186
§ 75. 'Ο 'Οδυσσεάς στο πατρικό του περιβόλι.....	191
§ 76. 'Ο 'Οδυσσεάς φανερώνεται στον πατέρα του.....	195
§ 77. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων φοβερίζουν.....	200
§ 78. 'Ο 'Οδυσσεάς φιλιώνεται με τοὺς πατριῶτες του.....	202

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-ΠΟΙΗΜΑΤΑ

§ 1. Στὴ φουρτούνα.....	205
§ 2. Τὸ εὐλόγημένο καράβι	206
§ 3. Στὰ ξένα κι ἂν μένω	207
§ 4. 'Η πηγή	208
§ 5. Οἱ ἄγῶνες	209

§ 6. Τοῦ σκύλου ἡ οὐρά	211
§ 7. Ὁ θάνατος τοῦ σκύλου	212
§ 8. Ξενητεμένο μου πουλί	213
§ 9. Ὁ γυρισμός τοῦ ξενητεμένου.....	214
§ 10. Ἡ μάνα	216

